תלמוד בבלי · אחרונים · ברכת הזבח

ברכת הזבח על מנחות

רבי אהרן שמואל קאידנוור

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברכת הזבח על מנחות

רבי אהרן שמואל קאידנוור

מקור הטקסט: פנינים · רישיון: GNU FDL 1.3

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברכת-הזבח-על-מנחות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 7
דף ב: 7
דף ג. 8
דף ג: 10
דף ד. 11
דף ד: 13
דף ה. 14
דף ה: 15
דף ו. 16
דף ו: 19
דף ז. 20
דף ז: 21
דף ח. 23
דף ח: 24
דף ט. 25
דף ט: 26
דף י. 27
דף י: 28
דף יא. 29
דף יא: 30
דף יב. 31
דף יב: 32
דף יג. 33
דף יג: 35
דף יד. 36
דף יד: 37
דף טו. 38
דף טו: 39
דף טז. 40
דף טז: 42
דף יז. 43
דף יז: 44
דף יח. 45
דף יח: 46
דף יט. 47
דף יט: 48
דף כ. 49
דף כ: 50
דף כא. 52
דף כא: 54
דף כב. 55
דף כב: 56
דף כג. 57
דף כג: 58
דף כד. 60
דף כד: 61
דף כה. 63
דף כה: 64
דף כו. 65
דף כו: 66
דף כז. 67
דף כז: 68
דף כח. 69
דף כח: 70
דף כט. 71
דף כט: 72
דף ל. 72
דף ל: 73
דף לא. 74
דף לא: 76
דף לב. 77
דף לב: 78

דף לג 79
דף לג: 80
דף לד 81
דף לד: 82
דף לה 83
דף לה: 84
דף לו 85
דף לו: 85
דף לז 86
דף לז: 87
דף לח 87
דף לח: 88
דף לט 89
דף לט: 90
דף מ 92
דף מ: 93
דף מא 95
דף מא: 96
דף מב 97
דף מב: 97
דף מג 99
דף מג: 100
דף מד 101
דף מד: 102
דף מה 103
דף מה: 105
דף מו 106
דף מו: 108
דף מז 108
דף מז: 110
דף מח 111
דף מח: 112
דף מט 114
דף מט: 116
דף נ 116
דף נ: 117
דף נא 119
דף נא: 120
דף נב 121
דף נב: 122
דף נג 123
דף נג: 124
דף נד 125
דף נד: 125
דף נה 127
דף נה: 127
דף נו 129
דף נו: 130
דף נז 131
דף נז: 132
דף נח 133
דף נח: 134
דף נט 135
דף נט: 136
דף ס 137
דף ס: 138
דף סא 138
דף סא: 139
דף סב 140
דף סב: 141
דף סג 141
דף סג: 142
דף סד 143
דף סד: 144

דף סה 144
דף סה: 145
דף סו 145
דף סו: 146
דף סז 147
דף סז: 149
דף סח 150
דף סח: 150
דף סט 152
דף סט: 153
דף ע 153
דף ע: 154
דף עא 155
דף עא: 156
דף עב 157
דף עב: 158
דף עג 167
דף עג: 168
דף עד 169
דף עד: 170
דף עה 171
דף עה: 172
דף עו 173
דף עו: 174
דף עז 176
דף עז: 177
דף עח 177
דף עח: 178
דף עט 180
דף עט: 181
דף פ 182
דף פ: 183
דף פא 184
דף פא: 185
דף פב 186
דף פב: 187
דף פג 188
דף פג: 188
דף פד 189
דף פד: 190
דף פה 192
דף פה: 192
דף פו 193
דף פו: 194
דף פז 195
דף פז: 196
דף פח 197
דף פח: 198
דף פט 198
דף פט: 200
דף צ 201
דף צ: 202
דף צא 202
דף צא: 203
דף צב 204
דף צב: 205
דף צג 206
דף צג: 207
דף צד 209
דף צד: 210
דף צה 211
דף צה: 212
דף צו 213
דף צו: 214

דף צז. 215
דף צז: 216
דף צח. 217
דף צח: 219
דף צט. 220
דף צט: 221
דף ק. 221
דף ק: 222
דף קא. 224
דף קא: 225
דף קב. 226
דף קב: 227
דף קג. 228
דף קג: 228
דף קד. 229
דף קד: 230
דף קה. 231
דף קה: 232
דף קו. 233
דף קו: 234
דף קז. 235
דף קז: 237
דף קח. 239
דף קח: 240
דף קט. 241
דף קט: 242
דף קי. 243
חדושי הרב המחבר על הרמב"ם 243

דף ב.

חדושים

רש"י ד"ה או שלא לשמו כו' ואין שיריה נאכלים כו' דתפוס לשון אחרון אבל כו' לא קמ"ל דאף בתחלת דבריו כו' הד"א וכצ"ל נ"ל. וכן הוא להדי' בפי' הרע"ב ע"ש וכן מוכח בפסחים דף ס' ע"א ברש"י ד"ה אלא לאו בעבודה א' ובתוספות שם ד"ה שלא לשמו ולשמו מיבעי כו' דקמ"ל דלא כבן ננס דס"ל דוקא תפוס לשון אחרון ע"ש וכך מוכח שם כל הסוגי' ודלא כיש טועין לקיים הגי' מוטע' זאת ופורחי' באויר דליתא ודו"ק:

תוספות ד"ה כל המנחות כו' וכדתנן בזבחים פ' חטאת העוף כו' ומיהו לפי' הקונטרס דחולין קשה דע"כ כו' מדכתיב הוא והא דאיצטריך לן כמשפט כו' וחטאת בהמה מפרו של כו' ונראה לפרש דמיתורא דרשינן כו' וי"ל דביום צוותו כתיב כו' (ר"ל אבל חולין לא כתיב בהדיא בקרא התם ק"ל):

הגהות

גמרא כל המנחות כו' (מיימוני פרק י"ג ופ' ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין):

רש"י ד"ה כל המנחות כו' לשם מחבת הס"ד:

ד"ה ומנחת כו' עובד לשמה כו' כצ"ל:

ד"ה נדבה כו' כאשר נדרת כצ"ל והס"ד:

תוספות ד"ה לשמן ושלא כו' כלשמן קאמר הס"ד:

ד"ה קרי לה נדר כו':

דף ב:

חדושים

רש"י ד"ה ונדבה כו' והכתיב אם זבח כו' (ובריש זבחים פרש"י בע"א ודברי רש"י שבכאן נראים יותר דהכי מפ' לה התם דף ד' ע"א ע"ש) שתהא זביחה לשם שלמים הס"ד:

הגהות

גמרא קדש קדשים היא כו' לפיכך קמצה שלא לשמה כו' פסולה כחטאת מנחת נדבה כו' מלקה בכ"מ במזבח כשירה כו' למטה הוי עביד לה הזאה כצ"ל:

רש"י ד"ה ר"ש אומר כו' מנחת חוטא הס"ד:

ד"ה שאין כו' דלא עלו הס"ד:

ד"ה אבל בזבחים אינו כו' לשם חובה הס"ד:

ד"ה מנחה חריבה כו' עלי' שמן הס"ד:
ד"ה בלולה כו' וחדא דקא פסיל כו' כצ"ל:
ד"ה אלא לרבה כו' לקמן מאי איכא למימר הס"ד והד"א:
ד"ה וכי תימא כו' כדמשני רבה כו' כאן מנחת מחבת כו' דמעשי' מוכיחין כו' לא עלו בשנוי בעלים כאן כו' אי דשמעון הס"ד:
ד"ה והא מתני' כו' דלא עלו דקתני כיצד כו' הד"א:
ד"ה ואי נמי כו' והא דקתני לא כו' בקומץ מנחה לשם זבח ולקמן פריך בקומץ לשם זבח ליתכשר נמי כו' דמתני' נקיט ואזיל כצ"ל והד"א נ"ל:
ד"ה קדש כו' הזבחים שנזבחו כו' ולא עלו כו' כצ"ל:
ד"ה ואינו מרצה כו' כדקתני לעיל הס"ד:
ד"ה אף מנחה כו' וקשיא כו' הד"א:
ד"ה מכדי מחשבה כו' כדכתיב המקריב כו' נמי מה לי כו' (הד"א) שנוי בעלים הס"ד:
ד"ה אבל מחשבה כו' הך מחשבה כו' כצ"ל:
ד"ה עולת העוף נעשית כו' אף מליקה בראשו כו' בהאי קרא כתיב כו' לא פסלה הס"ד:
ד"ה עולת עוף כו' תירצה כו' חובה אלמא תנן כו' דלא עלתה כצ"ל והס"ד והד"א:
ד"ה עולת עוף כו' ימצה וגו' הזאה אוחז כו' (הד"א) הולך למרחוק הס"ד:
ד"ה למטה הוי עביד אמרי אינשי כו':
ד"ה למטה הוי כו' (ושייך לעיל ק"ל) עד קיר התחתון והס"ד נ"ל:
תוספות ד"ה שחיטה כו' לא אצטריך לפלוגי בהילוך דמנחות כו' (ר"ל לקמן במתני' דף י"ב ע"א) א"כ לא בעי קבלה הס"ד:
ד"ה זריקה א' לכולן כו' פי' בקונטרס דתנן כו' (לא נמצא כן בפרש"י שלפנינו) להקשות כן לקמן הס"ד:
ד"ה מנחת חוטא כו' בהיקשא דזאת התורה הס"ד:
ד"ה מנחת חוטא הרי כו' בהיקשא דזאת התורה הס"ד:
ד"ה מחשבה כו':

דף ג.

חדושים

תוספות ד"ה ומיעבר הוא דעבר כו' דאיכא ב' שינויי כדפרישנא לעיל עכ"ל (ר"ל דחטאת בהמה הי' למעלה וד' קרנות וכמ"ש התוספות לעיל ד"ה זריקה א' לכולן כו') דאמרי מיעבר עבר הס"ד:

ד"ה אלמא קביעותא כו' בגמ' כר"ש והיכי אתיא כוותיה דר"ש כו' וא"נ כגון איכא חדא דאייתי וקאמר אם זו כו' ואם לאו תהא נדבה כצ"ל והס"ד נ"ל (ונ"ל דה"פ דאיירי שהביא א' מהם כבר ובשעה שהביא פי' בהדיא שאם לא נדר זו שהביא תהא נדבה ויחויב להביא אחרת בשביל נדרו לכן יביא ג"כ השני' אבל באמת לכתחילה כשמביא יכול לצאת בא' מהן ודו"ק:

ד"ה ל"ש אמר עלי כו' לקמן צ"ע הס"ד (ויש קיצור לשון בדברי תו' הללו):

הגהות

גמרא אי הכי מחבת לשם מרחשת נמי האי דקמיץ לי' למרחשת אמר האי במרחשת נדר והא דמייתי לה במחבת דמרחשת הי' ומעבר הוא דעבר כו' כצ"ל וכן הוא בגמרא של קלף דאמר ר"ש אף ידי נדרו כו' אמר לשם חטאת יחיד כו' מכסיא באליה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה הכי נמי כו' דכשירה הס"ד:

ד"ה אימא כו' וכן באשם הס"ד:

ד"ה והאי כו' לשם מרחשת הס"ד:

ד"ה אמר הריני כו' או שעירה הס"ד:

ד"ה ותו כו' עולה מאי איכא למימר הס"ד:

ד"ה אשם גזילות כו' דכתיב בהו איל הס"ד:

ד"ה ותו כו' לשם פסח לירצו הס"ד:

ד"ה דהאי צמר כו' צמר אלא כו' הד"א:

ד"ה אמרי כו' איל שחור הוא כו' כצ"ל:

ד"ה עגל ופר כו' מן הצאן לירצו הס"ד:

ד"ה מנחה לשם כו' (שייך לריש ע"ב) מרחשת יעלו הס"ד:

ד"ה והא תנא מעשים כו' מיתכשר הס"ד:

ד"ה ה"ק כו':

תוספות ד"ה מיצה דמה כו' בפ"ב דמעילה הס"ד:

ד"ה חטאת העוף כו' להקשות ממליקה כו' אף מליקה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה דאי קדשים כו' קדשי קדשים הס"ד:

ד"ה כיון דאיכא כו':

ד"ה דהאי צמר כו' אמרי דכרא כו' כצ"ל:

דף ג:

חדושים

גמרא לר"ש הכי נמי לרבנן הא אמר רבא חטאת חלב ששחטה כו' כנ"ל להגיה וכוונתם לר' אחא דס"ל דלרבא כולהו פסולין. ובגש"ק גרס הכי לר"ש ה"נ כי קאמינא לרבנן אמר רבא חטאת חלב כו' ולא ידעתי לפרשו ויש לפרש כי קאמינא פי' אבל בזבחים אינו כן היינו לרבנן דלר"ש ה"נ דדין זבחים ומנחות א' הוא נ"ל ק"ל:

דהני עולות בהדייהו ניהו כצ"ל לפי' הא' של רש"י אכן בפ"ק דזבחים גרס כפי' הב' של רש"י:

רב אשי אמר ל"ק כאן בקומץ מחבת לשם מרחשת ול"ג מנחה והתוספות גרסי לה וליכא נ"מ בזה:

הכי השתא התם זבח גופי' איקרי כו' כולהו נדבה לא כו' כרבא לא אמרי וזאת תורת כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה כאן בקומץ כו' דמשמע לי' קמצה שלא לשמה פסולה כו' (ר"ל ולכך הוכרח לתרץ דאיירי במנחה לשם זבח) השוה לכל האמוראים הס"ד:

ד"ה אע"ג דמחשבה דלא מנכרא היא כו' נראה שכן הי' גרסתם בגמ' בדברי רבא וא"כ הוקשה להם שנוי לשונות דרבא ס"ל היפך מרבה ובמחשבה דמנכרא ס"ל לפסול א"כ הל"ל אע"ג דמחשבה דמינכרא וכל' רבה דלעיל והכי משמע בלשון רש"י שכתב בד"ה הכי קאמר כו' (בעמוד א' ע"ש) מחשבה דלא מנכרא כו' הא לא מנכרא לא דמי כו' מבואר דגרסינן כגי' התוספות אבל לגי' ספרים דידן דגרסי אע"ג דמחשבה דמינכרא הלשונות שוין ומדוקדק ביותר ודו"ק:

בא"ד לשון מינכרא על פסול הס"ד:

ד"ה לר"ש ה"נ כו' חטאת שניתז כו' הני דפ' דם כו' ורבה לטעמי' כו' דאפי' ר"ש דמכשר לאו מזאת תורת מכשר כו' כצ"ל. וכוונתם דהוכרח לתרץ שם רבא גם אליבא דרבנן אבל אליבא דר"ש יכול הי' לתרץ דטעמא הוא משום זאת תורת ק"ל:

הגהות

גמרא הכי קאמר אע"ג דמחשבה דלא מינכרא היא ותיפסל ה"ג רש"י ותוספות ועיין מ"ש בס"ד בסמוך:

רש"י ד"ה ומאי אבל כו' דעלו דמחשבה דלא כו' לא עלו דזאת כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה ותרצה כו' חוץ מן הפסח כו' החטאת הס"ד וכצ"ל:

ד"ה לרבנן לי' כו' תודה הא אמר כו' עלתה לבעלי' כצ"ל והס"ד. ועיין מ"ש בדברי רש"י פ"ק דזבחים דף ט' סוף ע"א:
ד"ה עולות בהדייהו כו' אלא להכשיר ולא חשיבי כו' כצ"ל. ותיבות שלא יאמרו לא ידעתי להגיה וט"ס הוא:
ד"ה לא קשיא דר"ש אדר"ש הס"ד:
ד"ה ה"ג מחבת לשם מרחשת הס"ד (ור"ל דלא גרסינן מנחת כגי' התוספות נ"ל):
ד"ה והא תנא כו' מעשיה מוכיחין הס"ד:
ד"ה ה"ק כלומר כו' במחשבה דלא כו' כדפרישית לעיל לטעמ' דרבא כצ"ל:
ד"ה אמאי אמר כו' הכא מנא הס"ד:
ד"ה לשם בילה כו' הריני קומץ לשום ד"א בלול כצ"ל:
ד"ה זאת תורת כו' חטאת נזיר הס"ד:
ד"ה דרב אחא כו' היינו מנחה הס"ד:
ד"ה לרבה להאי כו':
ד"ה ולרבא להאי כו' לר' אושעי' הס"ד:
ד"ה קושיא דאביי מה לי כו' הד"א:
תוספות ד"ה כאן בקומץ כו' ושניהם יש ליישב הס"ד:
ד"ה חטאת קרי' כו' אלא יליף לה מדכתיב היא כצ"ל ושייך לדף שאח"ז:

דף ד.

חדושים

תוספות ד"ה מאי נ"מ כו' וההיא דפ' התכלת קשי' (כצ"ל ור"ל היא קושיא על פירושם וק"ל):
ד"ה לגמור עונו כו' ומלמד בג"ש תימא דבהוריות כו' (הד"א) דהא דבעי למימר דמותרה נדבה כו' עכ"ל. כוונת התוספות כיון דאין גזירה שוה למחצה וא"כ לא קאי דמותרה נדבה ועל כרחך אשכחנא בשבועות דג"ש דעון עון ועונו קאי ובע"כ אין ג"ש למחצה היכא דלא אימעט להדי' כגון בשלא לשמה כדאסיק וא"כ בע"כ גם הג"ש קאי לענין אשם תלוי דמייתי על ספק חטאת אף דמסיק התם דניחא לי' למילף מהג"ש דאשר לא תעשנה כו' מנלן דאימעוט מאשם תלוי דאימא הך ג"ש עדיף כיון דבע"כ ילפינן ג"ש זו בשבוע' ואין ג"ש למחצה וג"ש דאשר לא תעשנה לא ממעט ג"ש דעון עוונו דשבוע' לשון קצר שתבין כיון דחזינן דפריך הכא ועוד לגמור עוונו ש"מ דס"ל דסבר' דניחא לי' למילף מאשר לא תעשינה לא הוי כמיעוט להדי'. ובס' באר שבע במסכת הוריות הציץ

בד' התו' בין החרכים ותמה עליהם שתמיהתם הי' קושיא דגמ' דלשם ולא ירד לעומק הבנה דבריהם ז"ל שרי לי מארי' ודוק נ"ל:

ד"ה אלא הוא ל"ל כו' במילתא דר"ע אשם הוא (אשם אשם הוא) הוא קרב כו' (ר"ל שמוחקין התו' ג' תיבות אלו דלבסוף מוקי לה לכדר' הונא ור"ה לא קאי אהוא דאשם אשם אלא אהוא דוהקטיר וגו' כצ"ל במילתי' דרע"ק וק"ל:

ד"ה אשם שניתק כו' דמשמע בהדי' התם בפסחים כו' והשתא ניחא הא דפריך כו' כי לא ניתק נמי כו' (ר"ל דרעי' היא מדרבנן לחוד ק"ל) ובעי למימר קודם כפרה אמרינן הוא עצמו קרב ואיתותב התם מאי גזירה איכא כו' עכ"ל. ונ"ל דה"פ למה ירעו אחר כפרה דאחר כפרה מותר להקריב עולה אלא משום גזירה ובהא אפי' קודם כפרה יש לקרב עולה דאינו ראוי לאשם כיון שהוא תמורה דקי"ל דאינה קריבה ממיעוט' דהוא כדלעיל ודו"ק:

בא"ד קאי עלה בעשה מדכתיב רק ר"ע אומר כו' אשם הוא הוא קריב' ואין תמורתו קריב' ופריך ל"ל קרא והא הלכתא גמרינן לה כו' כצ"ל. ודברי תוס' הללו מבוארי' ג"כ בכמה דוכתי מהש"ס בפסחים ובתמורה ובנזיר ע"ש:

הגהות

גמרא כרבה לא משני לי' משום קושיא דאביי כרבא לא כו' ברי' דרבא כצ"ל:

מזכרת עון כתיב בה ובחטאת כתיב ואותה כו' כצ"ל:

אלא מנחת חוטא כו' דפסולין (מיימוני פט"ו מהלכות פסולי המוקדשין):

אשם שניתק כו' ושחטו סתם (גי' תוספות וע"ש):

אמר קרא הוא בהווייתו יהא (מיימוני פ"ד מהלכות פסולי המוקדשין):

אמר רב מנחת העומר שקמצה כו' (מיימוני פט"ו מהלכות פסולי המוקדשים):

רש"י ד"ה מותרה נדבה כו' והי' המעות יותר מן שיעור' יפלו כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה עון כתיב כו' יהוידע כו' ועורות לכהנים הס"ד:

ד"ה באשם כתיב כו' עונו הס"ד:

ד"ה זו היא כו' אלמא גמרינן כו' כצ"ל:

ד"ה מעונו דשמיעת כו' כצ"ל:

ד"ה מנלן כו' מחטאת הס"ד:

ד"ה דכתיב כו' שלא לשמו הס"ד:

ד"ה אחר הקטרת כו' כצ"ל:

ד"ה שניתק כו' שנתכפרו בעליו באחר ובחטאת אזלא כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה ואם כבר כו' עליו דשופרות נדבה כו' כצ"ל:

ד"ה לא ניתק לא כו' דעדיין שם אשם כו' כצ"ל:
ד"ה דאמר קרא כו' הא פסול הוא הס"ד:
ד"ה פסולה כו' אין נאכלין הס"ד:
ד"ה אשם נזיר כו' בן שנתו לאשם גו' כצ"ל:
תוספות ד"ה חטאת טעמא כו' מאי פריך לעיל כו' ואינם מרצין דאשה שהביאה כו' י"ל דהוא דחטאת כו' כהוא דפסח כו' חוטא ומנחה כו' כצ"ל:
ד"ה לאחר הקטרת כו' אשם הוא ואע"ג דכתיב אשם כו' והא דדריש בספרי (דף ל"ה סוף ע"ב) בפר' זאת תהיה כו' כחטאת האשם כו' נראה דאסמכתא בעלמא הוא כצ"ל. ול"נ דאתיא כר' אלעזר דס"ל דאשם שלא לשמה פסול כחטאת כדאיתא בריש זבחים ק"ל:

דף ד:

חדושים

תוספות ד"ה מכשירין ליה כו' לא דק כו' אשם תלוי הס"ד. (ור"ל דלא דק רש"י במ"ש דאי' בפ' דם שחיטה מפני שמכשרתו כו' אלא במשנה פ' המביא איתא ל' זה אבל הא דתנן האשה שמביאה כו' ליתא שם אלא במס' קינין) אפי' חטאת עוף קודם לעולת בהמה ואפי' כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא ה"ק ר' ירמי' כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אשם מצורע כו' לבא במחנה ולקמן כו' ולא בפרו (ואח"כ יש למחוק מן בגלל זבח עד בגלל זבח שבשיטה ג' כי שפת יתר היא):
ד"ה בגלל זבח כו' זמן בניסן הס"ד:
ד"ה ולא מועלין כו' דמס' מעילה הס"ד:
ד"ה לא נהנין כו' לים המלח ואין מועלין כו' גבוה נינהו הס"ד:
ד"ה אבל דמי אשם ליכא דאינו כו' (כצ"ל נ"ל) נזירות טהרה הס"ד:
תוספות ד"ה ה"ג בתורת כהנים האשה כו' עולתה כו' כמו שאפרש לקמן הס"ד:
ד"ה לא יביאו כו':

דף ה.

חדושים

תוספות ד"ה שחיטה כו' דאין שירות בכך מיהו מדפריך כו' אבל קשיא כו' כצ"ל. ומ"מ גם לשמעון התימני יש להוכיח מקבל ונתלה דפסול ושחט ונתלה דכשר וכ"כ התו' ביומא יע"ש עו' בזה:

הגהות

גמרא אשם מצורע שנשחט שלא כו' (מיימוני פט"ו מהל' פסוה"מ ופ"ה מהלכות מחוסרי כפרה):

תיובתא דרב ורשב"ל אמר מנחת העומר כו' כשירה ושירים אין נאכלים כו' כצ"ל וכן הוא בגש"ק:

אחרת ותתירנה מקרב היכי קרבה כו' כצ"ל. והשאר נמחק כי הוא פי' הנכתב בגליון והדפיסו מבפנים וכן הוא ברוב המסכת הזאת ואני אניה בס"ד. כי ברוב פעמים הוא ג"כ פירושי' מוטעים דוק ותמצא:

שהעופות באים בנדבת שנים ובמחוסרי כפרה והותרו מכלל כו' כצ"ל ואידך פירושא הוא ויש למוחקו:

הקדים מתן שמן כו' (גז"ש פ"ח מהלכות מחוסרי כפרה) וכן הקדים חטאתו לאשמו שם:

רש"י ד"ה ליום אחד כו' באיזהו מקומן הס"ד:

ד"ה ואין כו' וליכא הס"ד:

ד"ה קבוע כו' אלא הוא הס"ד:

ד"ה על אחד משלשתן אפי' כו' בפ"ג מינין כצ"ל והס"ד:

ד"ה וטעון כו' בפ"ב מידות הס"ד:

ד"ה תיובתא כו' לעיל דפסול הואיל כו' ולא הכשיר הס"ד:

ד"ה מן המותר כו' מן האסור כצ"ל:

ד"ה אין בו זמן לבו ביום כו' כצ"ל:

ד"ה עופות כו' בה נפש הס"ד:

ד"ה מחוסר כו' איסור לקדש הס"ד:

ד"ה מכלל כו' דמליקה אסורה בחולין כו' כצ"ל:

ד"ה עופות כו' בת"כ גבי כו' ולא הצבור כצ"ל והס"ד:

ד"ה ואם איתא כו' שאסור להדיוט הס"ד:

ד"ה ימלאנו ללוג הס"ד:

ד"ה לא יהא אחר כו' כצ"ל:
ד"ה תעובר כו' הימנה כו' מדקתני תצא כו' הד"א:
ד"ה ה"מ כו' הוי' כו':
ד"ה אלא טעם כו' דקסבר האיר כו' הד"א:
תוספות ד"ה גילח כו' בפ"ג מינים הס"ד:
ד"ה תיובתא כו' בכמה דוכתי הס"ד:
ד"ה שהמנחות כו' משא"כ בעופות הס"ד:
ד"ה ואם איתא כו' שתהא כשירה הס"ד:
ד"ה ואי אין כו':
ד"ה שחיטה כו' אין שחיטה עבודה ופסלה כדמפרש כו' שחיטת פרו כו' כצ"ל:

דף ה:

חדושים

גמרא דתנן אין מביאין מנחות כו' בהמה קודם לעומר ואם הביא פסול קודם לשתי כו' לא יביא ואם הביא כשר ואמר ר' יצחק אומר ר"ל ל"ש כו' אם הביא כשר וקשיא להוי כמחוסר זמן אלמא קסבר כו' כצ"ל. והשאר יש למחוק כי הוא פי' הנדפס בפנים וכמש"ל. ובגי' של קלף ל"ג הא דקשיא לי' להוי כמחוסר זמן לא לעיל ולא בכאן והוא יותר נכון נ"ל:
תוספות ד"ה ובדבר כו' שנוי בעלים דהיא דצבור ולא כו' (כצ"ל ור"ל משא"כ מנחת סוטה אף דלא פסיל שינוי קדש מטעם דלא הוי ראוי לעבודה מ"מ פוסל בה שנוי בעלים וק"ל):
ד"ה שכן באה כו' וזהו תימא כו' עכ"ל ונראה דה"ה יש לתמוה אפרש"י דלמה הוצרך לדחוק ולהקשות שתתיר לאו שבתוכה ה"ל להקשות בפשיטות דגם בפירות שביעית מתרת לאו דחדש ואין בו אלא איסור שביעית ולמה תלי בשירי מנחה דוקא ההיתר ויש ליישב בדוחק. ולפי האמת ס"ל להתוס' דעומר מתיר שירי' אפי' מאיסור שביעית אבל לא שאר פירות שביעית ולהכי פריך שפיר מטריפה דתתיר הקרבן של טריפה אפילו באכילה כמו שמתיר שביעית ודו"ק היטב:
בא"ד טריפה נמי תיקרב כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא ורבא אמר מנחת העומר כו' (מיימוני פי"ד מהלכות פסוה"מ) ומה שיש לדקדק בזה את דברי הכ"מ לשם הארכתי בזבחים דף כ"ו ע"ב בזה ע"ש:

ת"ר כו' להוציא את הטרפה (מיימוני פ"ב מהל' איסורי מזבח) מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה משא"כ בטריפה שאין קדושתה אוסרתה כצ"ל. ואידך פירושא הוא ויש למוחקה. גם בגש"ק ליתא גם בילקוט פ' ויקרא ל"ג לה:

לאו דאורייתא שכן באה להתי' לאו שבתוכה כו' משום דא"ל מפטם הקטרת יוכיח כו' מפטם גברא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה האיר מזרח כו' עד בכרן וכרן היינו כו' ומשני למצוה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת כו' נסכים כצ"ל והס"ד:

ד"ה במי כו' מן הפסולים הס"ד:

ד"ה ובדבר כו' לעבודה כגון כו' ושל עומר גדש ועוד דלאו עבודה היא כו' קרי' חטאת כצ"ל והד"א והס"ד נ"ל:

ד"ה מן הבקר כו' דאם עולה כו' כצ"ל:

ד"ה מה אם השבת כו' כצ"ל:

ד"ה מה למנחה כו' דמתרת חדש כו' כצ"ל:

ד"ה ספיחין כו' וביעור משתרד רביעה כו' להוציא טריפה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ואפי' כו' א"ה יש בה כו' דמתרת לאו כו' ולמה לי קרא כצ"ל והס"ד והד"א:

ד"ה א"ל רב כו' תקרב כו' לא תאכל הס"ד:

ד"ה שכן כו' אחר תאמר כו' כשירה הד"א והס"ד:

ד"ה שבת כו' ומוספין הס"ד:

תוספות ד"ה במי הראוי כו' שהכהן נפסל או כשקיבלו כו' כצ"ל נ"ל:

בא"ד דלברר עון אתיא הס"ד:

ד"ה קדושתה כו' להיות מלוקה ואינה כו' כצ"ל:

ד"ה כר"ע דאמר כו' ובפ' מקום שנהגו פירשתי כצ"ל והס"ד:

דף ו.

חדושים

גמרא קמץ בשמאל פסול כו' וכן פסק הרמב"ם שם דין ב' ולית לי' תקנתא בחזרה דלא כבן בתירה. וכתב הכ"מ וא"ת מ"ש לת"ק קמיצה מדם וי"ל כו' ע"ש. ולא ידעתי תחילת הקושיא מאי היא. הלא דינן שוה דגם בדם אם נשפך מהכלי לשמאל כשר ומהצואר לשמאל כרצפה למאי דקי"ל קבל בשמאל פסול וכן הדין בקומץ למאי דקי"ל דבעי קידוש כלי ואם נתן מידו לשמאל פסול כדם שנשפך מצוואר לרצפה ואם נתן הקומץ בכלי ונתן לשמאל יחזור לכלי וכשר וק"ל. וא"כ א"צ לכל מה שכתב בכ"מ שם ודו"ק:

תוספות ד"ה בעל מום נמי הותר בעופות ונ"ל דהשתא מצי למילף ממחוסר אבר ויוצא דופן כו' עכ"ל. מה שיש להקשות על דברי התוס' הוא מבואר דהא עכשיו רב אחא בא להקשות דאכתי לא צריך קרא מן הבקר להוציא טריפה דהא נוכל למילף מק"ו מבעל מום ואי פרכת דמה לטריפה שהותרה מכללה בעופות הא בעל מום נמי הותר בעופות ואפ"ה אסור בבהמה לגבוה. וא"כ מה זה שכתבו התוספות דמצי למילף ממחוסר אבר כו' ואין לפרש דכוונתם לתרץ מאי פריך רב אחא דילמא קרא אתי לאשמועינן דטריפה בעופות הוא דאסור דליכא למילף מק"ו דב"מ דהא בעל מום ג"כ שרי לגבוה בעופות וא"כ מאי פריך רב אחא וע"ז כתבו דקושית רב אחא הוא דגם עופות נוכל למילף מק"ו דמחוסר אבר דשרי להדיוט מארכובה ולמטה ואפ"ה אסור לגבוה ק"ו טריפה דעוף דאוסר להדיוט אסור לגבוה חדא דא"כ תקשה דאכתי בעי קרא דמה למחוסר אבר שלא הותרה מכללו משא"כ בעל מום וטריפה בעוף דהותרה מכללה במליקה. ועוד קשה דהא קושית התוס' מעיקרא ליתא כיון דאיסור טריפה שפיר נוכל לילף בבהמה מק"ו דבעל מום א"כ גם בעופות נוכל לילף איסור טריפה אף דבעל מום בעופות שרי כיון דמצינו דאיסור דטריפה אסור לגבוה בבהמה כשם שאסור להדיוט מנ"ל תו לחלק טריפה בעוף כיון דאסור גם כן להדיוט וליכא למימר בעל מום יוכיח דשרי אף להדיוט בעוף. כל זה צריך לעמוד ולהבין דברי תוספות הללו. והנלע"ד דשיעור דבריהם כך הוא דבאו לתרץ מה שהוקשה להם לדעת רב אחא דס"ל דהסברות דבעל מום וטריפה שוות בהא דהותרו מכללה דבעל מום הותר לקרבן בעופות וטריפה באכילה במליקה והתו' רוצים להוכיח בברייתא דע"כ הסברות אינם שקולות והוא דלדעת רב אחא למה נקט התנא דברייתא הק"ו מבעל מום ולא נקט הק"ו מהא דמחוסר אבר והוי שפיר ילפותא גם אעופות דטריפה אסורה גבייהו ובע"כ צ"ל דניחא לי' למנקט בברייתא הלימוד מבעל מום דהק"ו הוא יותר חזק מבעל מום דאמחוסר אבר איכא למיפרך דלא הותר מכללו משא"כ טריפה דהותרה מכללה ולכך יליף הק"ו מבעל מום דהותר ג"כ מכללה והן שקולים וע"ז קאמר בברייתא שיש להשיב על הק"ו הזה ולומר דטריפה הותר' מכללה יותר מבעל מום שהותר' אפי' באכילה משא"כ בעל מום הוא לגבוה דהותר' מכללו ובאכילה הי' מותר לעולם וא"כ כיון דסברא זו חזקה הי' בברייתא מכח דפריך מבעל מום ואמר עליו ואם חישבת' כו' א"כ סברת רב אשי מוכרח' בברייתא ומסקי דלדעת התרצן לא קשיא כלל דלא נקיט תחילת דינא ממחוסר אבר שהוא ניכר יותר מבעל מום ופשיט' דיש למיפרך עלה אבל בעל מום לא ניכר ג"כ אבל לדעת המקשן רב אחא קשה לסברתו ה"ל למינקט ק"ו ממחוסר אבר כנ"ל לדחוק. ומ"ו הגאון מהר"ר העשיל הישיב

לי בביאור דבריהם וז"ל נ"ל ברור דה"פ שהתו' רצו ליישב דלא תיקשה למאי דקאמר בגמרא בעל מום בעופות מישתרי כו' וא"כ לא בעי קרא הא גבי עופות דליכא ק"ו אלא ממחוסר אבר דהא בעל מום מישתרי וא"כ איכא למיפרך שכן לא הותרה מכללו דהא מחוסר אבר לא אישתרי כלל וא"כ אינו צריכי' קרא למעוטי טריפה גבי עוף ומכח זה תדחוק לומר דהגמ' לא הקשה אלא אבהמה ולא אעופות וזה נראה להתוספות דוחק ע"כ פי' התוספות דזה אינו דאפי' הק"ו דמחוסר אבר איכא למילף השתא דמאי תיקשי מה להצד כו' שכן לא הותר' מכללו לאפוקי טריפה דהותרה מכללה והא מותר לגבוה דבעל מום יוכיח דהות' לגבי עוף ואסור בבהמה. וא"כ המקשה שהקשה בעל מום אישתרי בעופות הקשה נמי אעופות ולמאי דמסיק א"ש הכל בין עוף בין בהמה וזה נ"ל ברור בלי פקפוק עכ"ל מ"ו ואין דעתי מתיישב בכל אלה ודו"ק וצ"ע מאוד:

הגהות

גמרא כקריבין יוצא דופן יוכיח כו' דאקדשה הוי חזיא אימא תתכשר קמ"ל כצ"ל. וכן הוא בגש"ק:

אחד מנחת חוטא כו' (מיימוני פי"א מה' פסוה"מ):

קמץ ועלה בידו כו' (מיימוני שם ופי"ג מהל' מעשה קרבנות) הקומץ היתר כו' שקומצו מבורץ וחסר כו' שתהא חטאת חלב כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה כלאים כו' של כהן הס"ד:

ד"ה מקריבי' כקריבי' דמום כו' כצ"ל:

ד"ה מה ליוצא כו' נולד עם טרפתו כו' כצ"ל:

ד"ה בעל מום כו' לי קרא הס"ד:

ד"ה הצד השוה כו' ולמה לי קרא הס"ד:

ד"ה מליקה טריפה היא דתחילה חותך כו' דשחיטת חולין והותרה לגבוה מכלל איסור להדיוט אף אני אביא טריפה כצ"ל:

ד"ה מליקה דחטאת כו' כצ"ל. והשאר נמחק נ"ל:

ד"ה משולחן גבוה כו' ולמה לי קרא הס"ד:

ד"ה בעל מום מומן כו' הכל יודעים הס"ד:

ד"ה טריפה כו' בני מעים הס"ד:

ד"ה שלא היתה כו' הכרם דכתיב כו' שנשתיירו בבור מכאן כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה יושב כו' כתיב הס"ד:

ד"ה על גבי כו' או רגל חבירו בזבחים מפרש כו' כצ"ל. ותיבת כולהו כו' עד ר"ש יש למחוק כאן ושייך לריש ע"ב ברש"י כמ"ש שם בס"ד נ"ל:

ד"ה עלה בידו כו' או לבונה הס"ד:
ד"ה מבורץ גדיש כו' אצבעותיו לפס ידיו והס"ד נ"ל:
ד"ה בראשי כו':
תוספות ד"ה מה לכלאים כו' בסדין של פשתן שחייב בציצית לא אפשר לקיים בכך וא"ת נימא גיד הנשה במחובר יוכיח דאין מצוותו בכך ושרי לגבוה כדאמר בריש גיד הנשה וכ"ת מה לגיד הנשה שכן מחובר הנך יוכיחו וי"ל כיון כו' כצ"ל ודו"ק כי השיטות נתחלפו ונתערבו נ"ל:
ד"ה שכן מומן ניכר כו' דמה לחי' שכן אין במינה לגבוה ושכן מומה ניכר כצ"ל והס"ד נ"ל:
ד"ה כתב רחמנא כל אשר יעבור אע"ג דמוכח דהיכא כו' כצ"ל:

דף ו:

חדושים

תוספות ד"ה שלא יהא כו' ולאו פירכא היא הס"ד. ונ"ל דמ"ה לאו פירכא דהתם קאי אנדבה ואי לא ימצא כבש בסלע יקח כחושה בפחות והמותר לנסכי' משא"כ בחטאת חובה באם לא ימצא בסלע או בפחות יוכרח ליקח ביותר מסלע או בסלע ואי הוי טעון נסכים הוי מפסיד ועוד נ"ל עיקר דחטאת בסלע אינה אלא למצוה מדרבנן אבל דאורייתא סגי בחטאת בת דנקא כדאמרי' לעיל ריש פרק איזהו מקומן וא"כ בדין הוא שלא תחוס התורה עליו ויביא גם נסכים שלא יהא חוטא נשכר אבל בנדבה אף דאורייתא בעי כבש בסלע כדמשמע בכריתות דף י' ע"ב וע"ש בתוס' ודו"ק:
ד"ה שאני פרה כו' ובפ"ק דשבועות פירשתי הס"ד. ור"ל דהתם משמע דקדשי מזבח הי' וע"ש ובתוספות דיומא דף ל"ב האריכו בזה:
ד"ה שהרי יוצא כו' וי"ל דהאיברים ודאי ירדו כו' מכותלי המזבח הס"ד. ונראה שיש איזה טעות וקיצור בדבריהם וכוונתם דאיברי' לא ירדו שאין פיסולו בעין שהרי ישרפו האיברים אבל הדם ישאר שם ולא יתקנח ופסולו מאוס יותר לכך ירד וע' בפ' המזבח ברש"י ובתוס' דף פ"ד ע"ב ד"ה הג"ה שהרי כו' במ"ש בזה:
ד"ה אלא טעמא כו':
ד"ה וכיון כו' ואמאי לא פריך דכיון כו' (כצ"ל) הרי אלו מיעוטי (ר"ל לכל אלו דלא משכיחינן היתר' בעלמא בפנים או בבמה וא"כ בע"כ לא שרינן פסולים אלא בהנך כו' וק"ל:

הגהות

גמרא אלמא כיון דתנא כו' אלעזר וחוקה כתיב כו' ממקום שרגלי הזר עומדת בן בתירה כו' כצ"ל ול"ג בעזרת ישראל בברייתא וכך מוכח בזבחים דף ס"ג ע"א ע"ש וק"ל ולאפוקי מתנא קמא כצ"ל:

רש"י ד"ה א"ה במס' זבחים קתני כו' כצ"ל:

ד"ה לתני נמי כו' הזבחים כו' ואח"כ צ"ל ד"ה כולהו משמע ולא פליג ר"ש הס"ד:

ד"ה אצטריך כו' כר"ש מדפליג ברישא כו' כצ"ל:

ד"ה קמ"ל כו' אלא לר"ש דר"ש נמי כו' כצ"ל:

ד"ה לא יביא כו' דשוב אין מוסיפים כו' כצ"ל:

ד"ה יביא כו' קמץ הוא לקמן בשמעתין הס"ד:

ד"ה שאני פרה כו' בזר לאו עבודה כצ"ל:

ד"ה אמר רב כו' דהוי אנגעים הס"ד:

ד"ה והתניא מנין כו' לא ירד הס"ד:

ד"ה שהרי יוצא כשר כו' כצ"ל:

ד"ה וקמץ כו' י"א אמה במזרח הם כו' כשירה לקומץ הס"ד:

ד"ה סתמא כתיב כו' והחזירו קומץ משום פסולות אחר ואחד פסול כו' כצ"ל:

ד"ה לא שנו כו' בחזרה הס"ד:

ד"ה מת"ק כו' בברייתא אדרבי כו' הנחתום הס"ד:

ד"ה אי קמיצה כו' תתקן בחזרה הס"ד:

ד"ה ואי כו' מתן כלי נמי כו':

תוספות ד"ה הואיל כו' רישא דלא כר"ש כו' כצ"ל:

ד"ה לא יביא כו' אלא בקמיצה פסולים כו':

דף ז.

חדושים

תוספות ד"ה אין מקדשין כו' ירדו אייתי מינה כו' לחמו של מזבח אמר ר' זירא כו' ומדלא מייתי מכל הני כו' (ר"ל מלן ויוצא כו') ומיהו יש לדחות דאכולהו קאי וזרקו את דמם כו' (ור"ל שקבלו פסולים דאי קבלו כשירים בכולהו יקרבו אף לכתחלה) ויש לדחות כו' בשעירה אח"כ כו' כצ"ל והד"א. ועיין בתוספות דזבחים ושם דבריהם מבוארים גם ביארתי שם בס"ד כל הצורך ע"ש:

הגהות

גמרא וא"ל אין מקדשין א"ל אין מקדשים ליקרב כו' וע"ל בזבחים דף פ"ו ע"ב בתוספות וכך מצאתי בגש"ק:

שמעתתא בא להכריז כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה וקא פריך כו' כלי שרת זה מזה כו' שרת אחר הס"ד:

ד"ה שיקדשו כו' אם קמץ כו' ונתן לכלי כו' להקטירו הס"ד:

ד"ה ליפסל כו' דהא פסול זה גמר לכולה כו' כצ"ל:

ד"ה רב עמרם כו' לביסא גדושה שאין מחזיק לתוך כו' הכלי מקדשו כצ"ל והס"ד:

ד"ה טפיפה פישל"א שאינה כו' הד"א:

ד"ה ומשני כו' בצדי הכלי כו' ונייד למנא כו' נפל למנא נעשה כמי כו' הקוף ולא כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה שמונח כו' קרקע הס"ד:

ד"ה דקומצין כו' קומץ מהכלי שעל כו' כצ"ל:

ד"ה דאיבעי' לי' כלו' לחברינו כו' בעי מאבימי וכדמפרש כצ"ל נ"ל:

ד"ה קולפא כו' בלאי מאבימי כו' שהי' מנדה אותו (נ"ל דצ"ל מבזה או מכה) הס"ד:

ד"ה עלה כו' במס' ערכין כו' אבימי בא להכריז כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה בא כו' יקנח נכסים כו' התירץ ומבזו אבימי אלמא רב חסדא תלמיד כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה ולישלח כו' לגבי הס"ד:

ד"ה מסתייע' כו':

ד"ה תמיד י"ג כהנים כו' כצ"ל:

ד"ה זה הכלל כו' היא הס"ד:

ד"ה סדר כו':

תוספות ד"ה וכי מהדר כו' וקאמר רבא דכ"ע כו' בש"ס שלפנינו איתא רב פפא ע"ש:

ד"ה אמר לי' כו' למאי דמסיק כו' שעבודתו מחנכתו כו' של עץ הס"ד:

ד"ה שכן מצינו כו' קדש בלא זו דאיהו כו' כצ"ל:

דף ז:

חדושים

גמרא משהיזה אין טעון כיבוס כו' דכתיב ושרף את הפרה לעיניו אלא לא גמר מקנח אצבעו במאי מקנח אמר אביי בשפת מזרק כצ"ל. ומ"ש בספרים דאי אמרת בגופה כו' עד בעי קינוח נ"ל דל"ג לה דהא מתני' בגמר איירי ולא איירי בלא גמר ובקינוח אצבע

גם מפרש"י והתוספות מוכח דלא גרסי לה שפיר והקושיא הי' דהיאך הי' יורד בין כל הזאה מהר המשחה לפרה אלא שלא יתלכלך בנימין גם בזבחים דף צ"ג ליתא לכל זה שוב ראיתי בגמרא ש"ק דליתא ג"כ לכל זה ומכאן אתה רואה שהדפיסו בפנים פירושים המוטעים וכמש"כ בכמה דוכתי ודו"ק:

הגהות

גמרא אמר רבא כו' קומץ מכלי כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):

קומץ שחלקו בשני כלים כו' (גז"ש פי"ג):

ואיבעי' להו בדם מאי כו' (מיימוני פי"ד מה' מעשה קרבנות):

תנ"ה וטבל ולא מספג כו' אע"ג דלא קיבל שיעור טבילות מעיקרו והשאר יש למחוק וכן הוא בגש"ק:

אינה קדושה לחצאין ר' אליעזר אמר כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה קידוש קומץ כו' קומץ מהתם הס"ד:

ד"ה מדם קבלה כו' כי הולכה והקטרה כנגד זריקה כצ"ל. והשאר יתר הוא וכנטול דמי:

ד"ה ומי אמר כו' ילפינן הס"ד:

ד"ה לילף כו' כדאמרי' לקמן הס"ד:

ד"ה וטבל בדם ולא כו' כצ"ל:

ד"ה הוי אמינא כו' כדי שיעור הס"ד. ותיבת של"א יספ"ג יש למחוק:

ד"ה למעוטי כו' שצריך לטבול באצבעו כו' כצ"ל:

ד"ה גמר מלהזות כו' אהל מועד הס"ד:

ד"ה לא גמר לא כו' כצ"ל:

ד"ה ומשני גמר כו' כצ"ל:

ד"ה אלא אצבעו כו' והזאה היאך יורד כו' כצ"ל:

ד"ה חביתי כו' עשירית האיפה כו' כצ"ל:

ד"ה אינה לחצאין כו' יוצאה לחולין הס"ד: ואח"כ ד"ה שקריבה:

תוספות ד"ה מדם כו' קבלת דם הס"ד:

ד"ה הדר כו' מהך סברא דקם רבא כו' כצ"ל:

ד"ה מקנח ידו כו' ופי' הקונטרס מגומגם הס"ד:

ד"ה אלא אצבעו כו' מן ההר כו' דאמרינן פ' בתרא דזבחים כו' כצ"ל:

ד"ה ואם איתא כו' חצי עשרון ודעתו כו' כצ"ל:

דאפי' פליגת בשאר כו' כצ"ל:

דף ח.

חדושים

תוספות ד"ה מאי טעמא כו' מפרש ר"א טעמא דמתוך כו' (ור"ל דה"פ מ"ט פליג ר"י אר"א בחביתי' ולא מודה לי' מטעם מתוך שקרב כו' אבל באמת בשאר מנחות ס"ל מטעם דיליף מדם ומשני אמר קרא כו' ודו"ק:

ד"ה ולר' חנינא עשרון כו' להוציא לכלי אחר כו' וצריך לומר כו' מפני לוג ומחצה שמן (ר"ל שבחלוק א"א לכוין שיגיע לוג ומחצה לחצי עשרון) כצ"ל:

בא"ד דבמתני' דשתי מידות כו' הסולת בחצי עשרון (ר"ל בלא שמן אחר הנחת בביסא ועיין כ"ז לקמן דף צ"ח ע"ב ד"ה ומאי קושיא ע"ש) והשמן במדה כו' (הד"א) לחביתי כ"ג ועשרון המחוק כו' מצה (גמר') דחייב כו' שבמקדש היו גדושות כו' דהא דאמר לעיל שהחזיר לביסא גדושה כו' (כצ"ל ור"ל ומשמע דאינו מקדש גודש גם מיבעי' לן נמי כו' היינו הגודש דלא צריך אבל גודש ששייך למדה מקדש אף בגודש אלא דקשה לי דהא גם לעיל הגודש הוא ממדת המנחה ונראה דכוונתם הוא דדווקא ביסא אין מקדש הגודש אבל עשרון י"ל דמקדש הגודש ולפ"ז א"צ להגיה דהא דאמר כו' די"ל שהוא ראיה לפירושם דהא אמרינן לעיל דביסא גדושה לא מקיש ולא קאמר עשרון ש"מ דמקדש אלא דלפ"ז היה נראה להגיה והא דמבעי לן כו' ודו"ק נ"ל וצ"ע:

בא"ד בפ"ב מדות גבי שלחן כצ"ל:

הגהות

גמרא מנחה שנקמצ' בהיכל כו' (מיימוני פי"ב מה' מעשה קרבנות):

עד שלא פרקה נפרס כו' (מיימוני פ"ח מהלכות תמידין ומוספין ופי"ב מה' פסוה"מ):

גופא חביתי כ"ג כו' (מיימוני פי"ג מהל' מעשה קרבנות):

ואח"כ חוצהו כצ"ל:

דתניא מלאים אין מלאים אלא שלמים ואמר ר' יוסי אימתי בזמן כו' כצ"ל. והשאר נמחק וגם בגש"ק ליתא (מיימוני פ"ג מהל' פסולי המוקדשין):

והאמר רב כו' בלא שמן שכן מצינו בלחם כו' בלא לבונה שכן מצינו במנחת כו' כצ"ל:

גופא אמר רב כו' בלא שמן שכן מצינו בלחם כו' ומ"ש בספרים ואין דינה כעשרון חסר.

היא פי' מאיזה תלמוד טועה ויש למוחקו גם בגמש"ק ליתא:

מצינו במנחת נסכים כו' מצינו במנחת חוטא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה שקמצה בהיכל כו' בזיכין דהי' בהיכל כו' כצ"ל:

ד"ה הלחם פסול כו' הפנים גופי' אמר לקמן (דף י"ב ע"ב) היא שנפרסה א' מחלותיה כו' כצ"ל:
ד"ה משפרקה נפרס לחמה כו' הד"א:
ד"ה ומקטיר עליו כו' ממנחה הס"ד:
ד"ה והגיע זמנה לפורקהו כו' בזיכים בשבע הס"ד:
ד"ה קודם קמיצה לכשחסרה מכשיעור כו' כצ"ל:
ד"ה לא פלוג' כו' בשמעתין הס"ד:
ד"ה מנחה כו' וגומר הביא מנחה ואח"כ חוצהו כצ"ל והס"ד:
ד"ה ודעתו כו' עשרון כו' כצ"ל:
ד"ה ואם איתא כו' אינו קדוש הס"ד:
ד"ה ושחטו בשלמים כתיב כו' כצ"ל:
ד"ה ורב דאמר כו' עשרון הס"ד:
ד"ה מחביתין ולקדוש כו' כצ"ל:
ד"ה מלת' ממלת' לא יליף כו' מנחות לא כצ"ל והס"ד:
ד"ה מנחה קדושה כו' שאין שם שמן לא כו':
ד"ה שכן מצינו כו' ואין בה שמן אבל כו' כצ"ל:
ד"ה על כרחך כו' הלכך גמר שאר כו' מחביתי' כצ"ל והס"ד:
ד"ה האי כו':
תוספות ד"ה מקטיר עליו כו' עליהם ומשני ר"א היא כו' כצ"ל:

דף ח:

חדושים

גמרא ולר"ח עשרון למה נמשח למנחת חוטא כצ"ל. ואידך פירושם הוא ובגמ' של קלף ליתי':
ואמר שמואל ל"ש כו' אבל מזרקות מקדשות כו' והשאר נמחק גם בגש"ק ליתי':
לא נצרכה אלא ליבש שבה ואיבעית אימא מנחה לגבי דם כו' כצ"ל ומה שנדפס בספרים לבונה ואי ס"ד כו' הכל טעות הוא שהרי רש"י פי' בהדי' דקאי אקרטון ולא אלבונה ועוד שמנחת נסכים הי' בלא לבונה גם ההוכחה של ואי ס"ד כו' הי' ליתא דו"ק ברש"י גם בזבחים דף פ"ח ע"א ל"ג לה גם בגמרא של קלף ליתא לכל זה והוא פי' מוטעה וכמש"כ בכמה דוכתי ודו"ק:

תוספות ד"ה אבל מזרקות מקדשין שנאמר שניהם כו' דדייק וכו' דאלמא כו' ועל חנם הוצרך רבינו שמואל כו' ר"ל דמקרא נמי יש לדייק כן דמזרקות אינן ראויות למנחות ואפ"ה מקדשין בנשיאים ק"ל:

הגהות

גמרא גופא כו' מנחה שנקמצה בהיכל כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ):

רש"י ד"ה ומשני כו' גרירת' הוא הס"ד:

ד"ה להא כו' בלא שמן הס"ד:

ד"ה לא שנו דאין כלי כו' לח הין וחצי כו' דמדת לח לא כו' למדוד יבש דאין כו' כצ"ל:

ד"ה אבל מזרקות כו' מקדשין יבש הס"ד:

ד"ה מנחה לחה הי' כו' כצ"ל:

ד"ה וא"א מנחה כו' דמי' דם הוא צלול כו' נמי מקדש כצ"ל והס"ד:

ד"ה לא נצרכא כו' אצטריך קרא הס"ד:

ד"ה בעולה כו' צפונה הס"ד:

ד"ה עולה כו' הנתחים וגו' הס"ד:

ד"ה מחטאת כו' כל העזרה הס"ד:

ד"ה על כו' שוגגים הס"ד:

ד"ה אלא כו' וקמץ הס"ד:

ד"ה קמ"ל כו' בעזרה וקומץ כצ"ל:

ד"ה הקיפו כו' בהך יציאה כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה כלי הלח כו' מדות אבל מזרקות כו' מנחה כלי לח היו שמזרקות כו' כצ"ל:

ד"ה אבל מזרקות כו' ונסכי' דכתיב בההוא קרא ש"מ כו' וקערה מה שאין כו' כצ"ל:

דף ט.

חדושים

גמרא איתמר בללה חוץ כו' (מיימוני שם):

ור' יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתו בכלי כו' (מכאן קשה אהרמב"ם ז"ל שכתב פי"ג מהלכות מעשה קרבנות דבלילה א"צ כלי שרת ע"ש דין ה' בכ"מ) ועוד כתבתי בזה על גי' הכ"מ דיש להביא ראי' ממתני' דפ' שתי הלחם דף צ"ו ע"א דאמר כל המנחות יש בהם מעשה כלי מבפנים וכו' וכ"פ שם התוספות ד"ה ומאי קושיא כו' דבלילה הי' בכלי שרת בפנים ע"ש והארכתי שם בגי' הכ"מ:

תוספות ד"ה ר"ל אמר כו' איפסלו להו ביוצא כו' ומה שפי' ר' שלמה בפ"ב כו' כל הקדשים שקדשו בכלי הנפסלים ביוצא כו' וא"ת וכיון כו' אימת מפסיל כו' ושמא באותה מועיל קידוש כלי כו' (ולפ"ז גם מש"כ רש"י בפ"ב דזבחים א"ש דמיירי באותן שקדושתן בכלי וכ"כ התוס' לשם בזבחים וק"ל:

הגהות

גמרא אפי' ר"י מודה לה דתני' ר"י אומר כל כו' כצ"ל. וכן הוא בגש"ק ועיקר:
רש"י ד"ה ומשני כו' דלא נפקא כו' כצ"ל:
ד"ה בעבודה כו' לא יהא טפל כו' כצ"ל:
ד"ה אבל אכילה כו' כ"ש דמצי אכיל בגוי' אי לא כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה דקמיצה כו' שהוקבעו יחד הס"ד:
ד"ה קדוש' כלי לכשחסרה כצ"ל:
ד"ה כולי עלמא לא פליגי דמה היכא דאבדו כו' כצ"ל:
ד"ה כזית בשר כו' שאין בשר הס"ד:
ד"ה כחצי זית חלב אין כו' ובשר לא דם כו' הד"א והס"ד:
תוספות ד"ה מקמיצה ואילך כו' דלית בה שמן ובמנחה כו' כצ"ל:
ד"ה עד שלא כו' מתן שמן למתן דם כו' מתן דם דבפסול נעשי' ולא כו' כצ"ל:
ד"ה מאן דפסיל כו' בזבחים הכי פליגי כו' כצ"ל:

דף ט:

חדושים

גמרא א"ל ר' ירמי' כו' ועל בהן רגלו הימנית דכתיב (בשמן דמצורע עשיר) ל"ל כו' (לפי' התוספות דלקמן ל"ג בשמן דמצורע עשיר וכמש"ל בס"ד דקאי גם אימני' דדם ודו"ק) ותיבת עשיר פשיטא דל"ג לה וכ"כ רש"י ותוספות לחד פירושא ודו"ק:
רש"י ד"ה ואמר ר"א כו' לא איצטריך כו' תנא (תנא) [ברכת הזבח: הכא] (כנ"ל להגיה ור"ל דבלא ר"א יכול להקשות אלא הואיל דלעיל דף ח' ע"א הקשה מכח ר"א תנא הכא וק"ל:
תוספות ד"ה אותן כו' וצריך לחלק בין זה לנטמא כו' (ר"ל דאם נטמא כולו פסול ואין מקרי' הקומץ כדלקמן דף כ"ו ע"א וק"ל):

הגהות

גמרא ואידך מן המנחה מנחה שהיתה כבר איתיבי' ר"י כו' והשאר יש למחוק וכן הוא בגש"ק:

מי לא עסקינן דר"י ור"ל כו' כצ"ל:

אותן שירי' אסורים כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ):

רש"י ד"ה והרים הכהן כו' קיימא ואי לא לא יקטיר הד"א והס"ד:

ד"ה ומקטי' בזיכים כו' צ"ל קודם ד"ה ואמר כו':

ד"ה משנה כו' משנה הס"ד:

ד"ה משתרי כו' בשבת וטומאה הס"ד:

ד"ה זאת אומרת כו' מום דמי ואין בעל כו' מביחיד כו' הילכך אישתיק הס"ד והד"א וכצ"ל:

ד"ה להא כו' ציבור שני הס"ד:

ד"ה מי לא עסקינן דמשום פלוגתא דלעיל דכי נמי כו' בזיכי' דלחם הפנים כצ"ל והס"ד:

ד"ה סלת כו' ולוג שמן הס"ד:

ד"ה מן המנחה והנותרת תרי זימני הד"א והס"ד:

ד"ה ושלא כו' נפקא בהקומץ דהקטרת כו' את זו הס"ד וכצ"ל נ"ל:

ד"ה לשירים כו' דמן המנחה כו' אלא בשירי כצ"ל והס"ד:

ד"ה שהיתה כבר כו' אדזעירי לישנא אחרינא שהיתה כו' איכא בינייהו כצ"ל והס"ד:

ד"ה בן בתירה כו' עד בימי' יש למוחקו:

ד"ה ואימא כו' דמתרווייהו שמעי' כו' ימני לא ואין מיעוט כו' בשמן דמצורע כצ"ל והד"א והס"ד:

ד"ה שמאלית ל"ל הס"ד:

ד"ה א"ל ר"י כו' דמצורע דריש כו' הד"א:

ד"ה ל"ל כו' הימנית הוא דהא כו' הד"א:

דף י.

חדושים

גמרא דהא כתיב על דם האשם כו' נראה דל"ג לה וכצ"ל ל"ל חד להכשיר כו' וכן הוא בגמ' של קלף וכן מוכח בתוספות דל"ג לה אלא מדברי רש"י הוא ונדפס בפנים ודו"ק:

תוספות ד"ה אמר רבא כו' דשמן דעני ושמא לענין ימנית כו' (כצ"ל נ"ל ודו"ק):

כיון דחלוקים בקרבנותיהם כו' (ר"ל אבל ימנית דשמן הוי ילפינן עני מעשיר כיון דגלי כבר בדם דשוין לענין ימין נ"ל ודו"ק):
ולפי הספרים דגרסי במצורע עשיר כו' (ולפ"ז ל"ג בגמ' דכתיב בשמן דמצורע כו' דגם אדם קשי' דל"ג ימנית דמכף נלמוד על בהן ידו ג"כ שהוא ימין בין בדם בין בשמן נ"ל ודו"ק):
בא"ד ואיני יכול ליישבו יפה כו' (ר"ל דגם ימנית דעני דדם הוא מיותר לפ"ז דנילף מעשיר וכדלעיל ק"ל):

הגהות

גמרא אלא אמר רבא כו' אזן לרציעה שמאלית למאי אתא ול"ג דעני למאי כו' וכך מוכח ברש"י ותוספות וכן הוא בגמש"ק:
רש"י ד"ה וחד על כו' כשר התחתון כו' דעל אמרי' ולא תחת כצ"ל והס"ד:
ד"ה ל"ל כו' אלא מקום דם ל"ל כצ"ל והס"ד ועיין בתוספות:
ד"ה ה"א כו' יתן השמן הס"ד:
ד"ה הוי חציצה כו' כצ"ל:
ד"ה אמר רבא כו' וכתיב ימנית כו' למיהדר למכתב ימנית בשמן לא לכתוב לא בעני כו' צדדי' אלא ימנית ל"ל כצ"ל והד"א והס"ד:
ד"ה ואוזן דשמן כו' כדלקמן כל פרש' כו' הד"א:
ד"ה ואידך כו' עולה ויורד הס"ד:
ד"ה קס"ד כו' דעלמא נמי ימין הס"ד:
ד"ה ומשני כו' כהונה וכי אמרי' כו' הד"א:
ד"ה יד אינה כו' דמצורע הס"ד:
ד"ה ומשני כו':
ד"ה כהונה כו' כתב אצבע משו' כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה שמאל כו' מיעוט דנרבו ימין כו' דא"כ לא לכתוב כו' כצ"ל ורש"י פי' בע"א:

דף י:

הגהות

גמרא ולמ"ד נמי דבעי כו' ובשמאל אכשורי כו' כצ"ל:
תתכשר קמ"ל:
קמץ ועלה כו' כצ"ל. ויש למחוק תיבת מתני':
רש"י ד"ה פליג כו' למתני' ואי קשיא כו' פליג ר"ש תריץ כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה מכהונה כו' לרבנן דהיכא דכתיב אצבע או כהונה כו' ימין יד יד ל"ל כצ"ל והד"א והס"ד:
ד"ה לקידוש כו':
ד"ה ולר"ש דלא בעי כו' דקמץ מכלי שרת כו' קדוש והא דמכשר כו' בכלי שרת בהקטר' המנחה כו' כדאמרי' לקמן בא כו' כצ"ל:
ד"ה קדשי קדשים כו' כתיב הס"ד:
ד"ה בא לעובדה כו' כחטאת לבד כו' אצבע וכהונה ולקח כו' כצ"ל:
ד"ה לעובדה כו' אלמא מדאקשי' לחטאת כו' ויד יד למה לי כצ"ל והס"ד:
תוספות ד"ה והרי זריקה כו' סבר כר"ש אבל ר"ש כו' נפקא ומשני כו' מליקה בימי' מחטאת כו' כצ"ל. וכבר נתבארו דברי התוספות הללו בזבחי' בס"ד ע"ש:
ד"ה פליג בברייתא כו' לעבדה בכלי עובד' כו' מיד יד נפקא הס"ד:
ד"ה ולמ"ד נמי כו':
ד"ה בשמאל כו' לקמן בהקומץ רבה פליג איהוד' כו' כצ"ל:
ד"ה לקומץ כו' אע"ג דוימלא כו' ומיני' ילפינן כו' יד לקמיצה כצ"ל והס"ד:

דף יא.

הגהות

גמרא ואי תני מלח כו' מנחה מעיקרא אבל לבונה כו' כצ"ל. והשאר יש למחוק וכן הוא בגש"ק:
כיצד קומצי' כו' (מיימוני פי"ג מהל' מעשה קרבנות):
בעי ר"פ דבקי' לקומץ כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ):
מתני' ריבה שמנה כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ ופ"ב מהל' מעשה קרבנות):
חיסר לבונת' כו' (שם פי"א):
רש"י ד"ה או קורט כו' מפני שהקומץ חסר כדי מקו' כו' כצ"ל:
ד"ה מלח בת כו' לבונה ומלח הס"ד:
ד"ה שקומצו מבורץ כו' ושייך למתני' דלעיל:
ד"ה מאי ארי' כו' כגון באמצע הקומץ כו' כצ"ל:
ד"ה זרת אצבע כו' זרת ארכה הס"ד:
ד"ה זו קמיצה כו' שאצל הקטנה הס"ד:
ד"ה זו אמה כו' שתי מקלות כו' כצ"ל:
ד"ה היכי עביד כו' מתחיל הקומץ הס"ד:

ד"ה ת"ל בקומצו כו' בקומצו הס"ד:
ד"ה בראשי כו' פס ידו הס"ד:
ד"ה כדקמצי אינשי כו' בתוך ידו הס"ד:
ד"ה בראשי אצבעותיו שהכניס כו' כצ"ל. והשאר נמחק:
ד"ה מן הצדדים כו' באמצע הכלי הס"ד:
ד"ה מלמטה כו' הקמח וקומץ הס"ד:
ד"ה מלא כו' דקה הס"ד:
ד"ה כדחפני כו' וחופנים הס"ד: ואח"כ ד"ה דבקי' כו' לכלי בדפנא כו' כצ"ל: ואח"כ גמרא. וד"ה שהפריש כו' מפסלא הס"ד. ותיבת גמ' יש למחוק:
ד"ה ולוקמי' כגון כו' שמן דחברת' הס"ד:
ד"ה ומנ"ל לר"א כו' עירבו עמה הס"ד:
תוספות ד"ה חסר כו' שייך למתני דלעיל משום חסר הוא הס"ד:
וזו הי' עבודה כו':
ד"ה מלמטה כו' וגב ידו כנגד הקמח וקמץ ואין זה כו' ראשי האצבעות ומלמטה למעלה יש לפרש כו' כצ"ל:

דף יא:

חדושים

רש"י ד"ה קודם קמיצה כו' חסר לא כו' כצ"ל:
ד"ה כמאן דפריק' כו' ל"א ולא שמעתי כגון כו' (וקאי אתירו' דלעיל דרמי ב"ח קמ"ל) חזי לי' הס"ד:
ד"ה פסול כו' דאמרי בת"כ כו' האוכל ממנה עוונה תשא וכו' (יש בדבריו קיצור לשון ועיין כל זה בזבחים דף כ"ח ע"ב באורך) ואי קשיא אמאי כו' תריץ הך סתמא כרבנן דאמרי לעיל דלבונה כשירה בקורט א' כו' תנא כזית הס"ד. ונראה דמכאן מוכח דהלכה כר' יודא דבשני קורטי' סגי ולא בעי כזית או קומץ שלם ודלא כר"מ. ולגבי ר"ש כבר נודע דהלכה כר' יודא וא"כ בע"כ הא דתנן לעיל חסר לבונת' פסולה היינו שחסר משיעורא דר' יודא ומזה הטעם פסק הרמב"ם פי"א מהל' פה"מ דין ח' כר' יודא והרב הכסף משנה תמה עליו ודחק עצמו מאוד ליישבו ע"ש ומהתימה עליו ששבק פתחא רבא ונכנס בפרצה דחוקה נ"ל ודו"ק:
תוספות ד"ה קומץ כו' בפ' בתרא גמ' לבונה כו':
כתב רחמנא כל דאפי' כ"ש כו' (ר"ל קדש לי כל בכור):

דאמר שותפות גוי חייבת בבכורה כו' ור"ל ולא אמרינן כל אפי' כ"ש וא"כ גם לענין דם לא אמרינן דם כולה דם ודו"ק:
ד"ה ור"ש את כו' צוואות וקבלות מהאלות כו' ולא דריש אתי"ן כו' ר"ל את הגמל:
ד"ה כגון כו' אי בבת א' הא אמר כו' האמרינן בקדושין כו':
ד"ה כגון שהפריש כו' בלשון א' פי' כו' וכך פי' הרמב"ם לשם ודלא כמ"ש התוספות ע"ש בכ"מ:

הגהות

גמרא והתני' קומץ לבונה כו' ול"ג ר"ש עיין ברש"י:
ואמר רמי כו' הפריש לה ב' קמצים וכו' (מיימוני שם):
רש"י ד"ה לבונה הבאה כו' על המנח' הס"ד:
ד"ה והאי כו' בלבונה הבאה כו' אפי' כל שהוא הד"א והס"ד:
ד"ה לא הוקבעו כו' בחסר לבונה הס"ד:
ד"ה או להקטיר כו' וכתיב אם האכל כו' ואכיל' מזבח הס"ד:

דף יב.

חדושים

תוספות ד"ה ותני ר' חייא כו' דזה הכלל דסיפא כו' אבל מקטיר כזית מקומצ' לא כו' דמאי דמיתוקם כזית משירי' מיירי בחסר כו' אע"ג דבסיפא לא הוי דומי' דשירי' עכ"ל. כן הי' נראה לכאורה להגיה ויותר נ"ל שלא להגיה וה"פ דר"ח סבר כיון דבסיפא בזה הכלל לא יכול למתני כזית משירי' משום דלא יכול למתני כזית מקומצה ה"ה ברישא לא תני אפי' בשירי כזית משירי' וכ"ש בקומצ' אף שהי' יכול ולכך לא גרסי' תיבת נמי כי הרבות' הי' אפילו בשיריה וה"ה נמי בקמיצה ותנא דידן אף דבסיפא לא נקט כזית משירי' משום קומץ נקט ברישא בשירי דגם בקומץ נקט ובשלא חסר אבל בסיפא לא נקט בשירי' כיון דבקומץ לא מתני דלא דמי לי' כנ"ל ודו"ק:

הגהות

גמרא זה הכלל כל כו' (מיימוני פי"ג מהל' פסוה"מ):
כיצד קרב המתי' כו' (שם פ"א):
זהו שלא קרב המתיר כמצוותו כו' כצ"ל:
שלא לשמן זו קרב המתי' שלא כמצוותו כו' כצ"ל:
איבעי' להו כו' שירים שחסרו כו' (גז"ש במיימוני פי"ו ופ"ב מהל' מעילה):

רש"י ד"ה כל הקומץ כו' מנח' לחטאת ומה הי' היקשא כו' כנגד זריקה כצ"ל והס"ד:
ד"ה ובלבד שיהא קרב כו' תו לא פגול ואין בו כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה או שקמץ כו' חוץ לזמנו לא קרב הקומץ כמצוותו הד"א והס"ד:
ד"ה מנח' חוטא כו' קומצו לא קרב כו' בשירים כרת כצ"ל והס"ד:
ד"ה כזית כו' וכזית למחר כו' מחשבת חוץ לזמנו כו' ולר' יודא היא דאצטריך כו' בפ' שני כצ"ל והס"ד והד"א:
ד"ה כזית כו' מידי כרת הס"ד:
ד"ה אי נמי כו' במס' מעילה בפ' חטאת העוף המנחות כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה אפילו רע"ק כו' מועלת ליוצא כו' מועלים כו' דזריקתו הוציאתו מידי מעילה אע"פ כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה לאו משום כו' לאכול דבר או להקטיר כו' מקומצה למחר כצ"ל והס"ד:
ד"ה כגון כו' קמיצה ופסול' כו' ואפי' חסרו מותר כו' דמתני' ר' היא כו' לא מתני ליה או כזית כו' כזית בשירי' ורישא כו' תנא לי' ברישא אפילו כו' כצ"ל והד"א:
תוספות ד"ה וחכמים אומרים כו' דכי האי גוונא משני בפ' המפלת כצ"ל:
ד"ה הני מילי כו' כדאמרינן פ"ק דמעילה כו' (דף ז') זרק הורצה ש"מ דזריקה כו' ושמא דר"י עדיפח מדר"ע אי נמי כו' כצ"ל:

דף יב:

חדושים

גמרא או כזית בקמיצה בשירים נמי לאכול שירי' כו' כך היא גי' רש"י ותוספות. אבל ר"מ ורשב"ם דלקמן גרסו גי' זו שלפנינו לפי פירושם ע"ש:
רש"י ד"ה עד שיקטיר כו' ואי קשיא תנן דידן (ר"ל דר' חייא נ"ל) אמאי תנא להקטיר מקומצה למחר הא כו' כצ"ל להגיה:
תוספות ד"ה הוא שאם כו' דמהני ביה הקטר' כו' אבל מהך דייק ואפי' לר"ע וא"ת כו' הא יצא אין שום פסול עליהם ומהני' להו הקטר' כו' עכ"ל. (כוונתם לכולן בין לחלו' שיצאו בין הנשארים בפני' ודו"ק):
ושמא כו' מלשון פסולים כו' הלשון מגומגם קצת וכוונתם דאכולן קא דייק דאי יצא אינ' פסולות כולן אלא מקצתן שבפנים כשירי' ונראה דכצ"ל כמו אהא דקתני כולן כו' ודו"ק:
בא"ד ועוד נראה לפרש כו' (ר"ל דקאי לתרץ קושיא דלעיל דהיכי דייק מהכא דלא מהני כו' דילמא מהני למיקבעינהו אף דפסולות באכיל' לזה תירץ דדייק הכל מדכתיב הוא ש"מ כו' וק"ל:

סליק פירקא

הגהות

גמרא וקתני סיפא פיגול וחייבים כו' כצ"ל ומ"ש בספרים סיפא דר' חייא הוא טעות ופי' מוטעה הוא גם בגמ' של קלף לא גרסינן לה:

הדר כו' לאו מילתא כו' קדש קדשים הוא כו' (מיימוני פי"ב מהל' פסוה"מ):

מאן שמעת כו' כצ"ל והקתני רישא לאכול כו' כצ"ל:

מאן תנא אמר רבי ירמיה כו':

רש"י ד"ה ומנח' כהן כו' עד תהי' הוא מיותר וצריך למוחקו:

ד"ה ומנחת נסכים כו' כליל הי' הס"ד:

ד"ה איכפל טרח הס"ד:

ד"ה לאו מילתא כו' לשירי שחסרו הס"ד:

ד"ה הוא בלחם הפנים כי קדש כו' (הד"א) וישרפו הס"ד:

ד"ה הנך כו' הקטרת בזיכים ולאשתרויי הנך באכילה כו' כצ"ל:

ד"ה וקאמר כו' מידי חסרון כו' כצ"ל:

ד"ה דלמא הכי כו' הא נטמאה כו' טומא' ציץ מרצה אבל יצאה כו' אינך דגוואי מחוץ דליכא כו' כנ"ל להגיה:

ד"ה ובדין כו' למיתני כו' כצ"ל:

ד"ה מתני' כו' למחר כשר גמ':

ד"ה הא כו'. (כצ"ל) ומצטרפ' לפסול הס"ד:

ד"ה מאן תנא כו' (ותיבת גמ' יש למחוק) להך רישא דמתני' כו' כצ"ל:

ד"ה אמר ר"י כו' למזבח שאם חשב כו' הד"א:

ד"ה שאין דרכו כו' שירים הס"ד:

ד"ה פסול ואין כו':

ד"ה הא בהדיא כו' מצטרפים למה לי כו' דבר שאין דרכו כו' הא מרישא ש"מ כו' לאכול לא הד"א וכצ"ל והס"ד:

דף יג.

חדושים

פרק הקומץ זוטא

רש"י ד"ה ע"א הוא כו' וכו' אבל לרבנן לא אתי' הני כו' עכ"ל. נראה דהוא פי' על כוונת הר"מ והרשב"ם שלא לפרש כן דקאי אלחם הפנים וטעמם משום דבלחם הפנים לא

שייכא זריקה ומפני זה הוצרך רש"י ז"ל לדחוק דהקטר' בזיכי' במקום זריקת דם עומדות והם מיאנו בפי' זה כנ"ל ודו"ק:
תוספות ד"ה קמ"ל כו' וכך פי' בקונטרס בסמוך (דף י"ד ע"א ברכת הזבח) ד"ה ולאפוקי מדר"מ וכו' ע"ש):

הגהות

גמרא אי לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול כו' כצ"ל. וכן הוא בגש"ק:
אי לאכול ולהקטיר מדיוקא דרישא כו' והשאר נמחק כצ"ל:
סליק פירקא
פרק שני. הקומץ זוטא
הקומץ כו' (מיימוני שם):
רש"י ד"ה דהשתא כו' דאין מצטרפים כצ"ל והס"ד:
ד"ה דסד"א כו' אימא ליצטרף קמ"ל כצ"ל:
ד"ה וק"ל דאותן כו' אמרי' הואיל ואיתנהו קצת כו' מתי' כמצוותו כו' שאין דרכו לאכילה כצ"ל והס"ד:
ד"ה ולאפקינהו כו' מועלי' בכל הזבח קודם כו' משהוקדשו קרב הקומץ חייבי' עליהם כו' לשאר הקטר' למיפקע שירי' מידי מעילה כצ"ל והס"ד:
ד"ה אפילו לר"ע כו' אדר' עקיבא הס"ד:
ד"ה מנא אמינא כו' כזית משירי' למחר פיגול כו' אבל לאכול כו' כזית משירים למחר כצ"ל והס"ד:
ד"ה לאו כגון דאיתרמי כו' וקמו להו אכזית הילכך כו' לא תני או כזית ולא גרסי' בשירים כו' כנ"ל להגיה. ומ"ש בספרים (ולי נראה בשירים) הוא ט"ס ונמשך ממ"ש כתוב ול"ג בגימ"ל וטעו המדפיסים שסברו שהוא ולי נראה בנו"ן ודו"ק ע"ש. לא תני או כזית הס"ד:
ד"ה א"ל אבייי הא דלא תני כו' כגון דחסיר כו' והאי דלא תני כזית כו' משום דסבר כר"א דאמר כו' למיקבעינהו בפיגול כצ"ל והס"ד. ומ"מ קצת דברים כפולים יש בכאן ק"ל:
ד"ה ור' אליעזר כו' להקטיר כל הקומץ כו' לא הוי פיגול כצ"ל והס"ד:
ד"ה אי ר"א כו' למחר פיגול הס"ד:
ד"ה הי' דכתיב במילואים קדש קדשים הי' דמשמע שלם כצ"ל והס"ד נ"ל ודלא כגירסת רש"י הוא דלחם הפנים בפ' אמור וכ"כ בפי' ענין אחר דלקמן:
ד"ה הנך דאיכא כו' הנך דלא נטמאו כשירות כו' דמלואים כצ"ל והס"ד:
ד"ה מאן כו' מהניא ליוצא הס"ד:
ד"ה וקאמר כו' וכ"ש ר' אליעזר הס"ד:

בא"**ד** ליכא זריקת דם הס"ד:
ד"**ה** מי קתני כו' דר"ע היא הס"ד:
ד"**ה** אבל יצאת כו' יצאת ולא נפרס כו' ולעולם לאו כו' נמי מועיל לחסרון כו' כצ"ל:
ד"**ה** מה שינה זה מן הזבח כו' פיגול הס"ד וכצ"ל:
תוספות ד"ה הקומץ כו' כיון דתנא בפ"ק הס"ד:

דף יג:

חדושים

גמרא אמר ר"י לקוט לבונה בזר כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ) ומכאן קצת ראי' לפי' מ"ו בהרמב"ם שאכתוב לקמן בדף ט"ז ע"א ודלא כפרש"י שבכאן ע"ש ודו"ק:
הקטיר שני בזיכים לאכול א' מהסדרי' למחר כו' עיין בפי' הר"ע ברטנורא וסיים הרמב"ם בפי' המשניות שנא' ביום השבת ביום השבת יערכנו גו'. והעתיקו בתו' יו"ט ותמה עליו ונעלם ממנו דדברי הרמב"ם מבוארים ביומא דף ל"ד ע"א דמוספי' קודמי' להקטר' בזיכים שנאמר ביום ביום וגו' ובשעת העריכה היו מקטירים הבזיכים של ישנה וכך פירש"י ר"פ תמיד נשחט להדי' ע"ש וק"ל:
תוספות ד"ה לאכול כו'. אותו סדר דווקא פיגול וטמא כו' ר"ל פיגול לר"י וטמא לרבנן ודלא כר' יודא דלקמן ק"ל:

הגהות

גמרא דלאו כי היכי כו' קומץ לשירים דכמה דלאו כו' כצ"ל גמש"ק:
ורבנן כו' את המתי' הני מילי היכא כו' כצ"ל. ואידך פירושם הוא וצריך למוחקו גם בגמרא של קלף ליתא לכל זה:
מאי קעביד אילימ' משום כו' (כצ"ל) ע"כ משוי לי' קבלה ה"נ כיון דלא סגי דלא עבד להו עבודה חשובה הי' ע"כ משוי לי' כהולכה וכו' כצ"ל וכן הוא בגמש"ק:
ורמי מכדי תרווייהו קדושה כו' כצ"ל:
שחט שני כבשים כו' (מיימוני פי"ו מהל' פסוה"מ):
איתיבי' רב נחמן לרב הונא לעולם אין בו כרת כו' כצ"ל ול"נ וחכ"א מדפריך מני כו' וק"ל נ"ל:
רש"**י** ד"ה וכן אתה מחשבה לפגל הס"ד:
ד"**ה** לאו מיני' כו' וזו לבונה הס"ד:
ד"**ה** אינה כו' עבודת דם לאו כו' כצ"ל:
ד"**ה** ואין הקומץ כו' ואמר אין מתיר כו' את המתי' הד"א והס"ד:

ד"ה היכא כו' איקבעו בחד מנא כו' מחבירו למחר שניהם כו' הד"א:
ד"ה משום הולכה כו' חייבי' בראי' הס"ד:
ד"ה שלא ברגל כו' והושיטו לכהן הס"ד:
ד"ה תנינא כו' הי' הס"ד:
ד"ה זה הכלל כו' עבודת חשובות הס"ד:
ד"ה קומץ כו':
ד"ה הכי נמי כו' לבונה הס"ד:
ד"ה קדושה כו' מקדש ה"נ כו' לעבודה הס"ד:
ד"ה קדושה כו' מקדש ה"נ קומץ כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה מתני' כו' עמו בתנופה הס"ד:
ד"ה אותו כו' כצ"ל:
ד"ה אלו איטמי כו' מן הבשר הס"ד:
ד"ה עד שיפגל כו' הוי כולו פיגול הס"ד וכצ"ל:
ד"ה באחד מה' לא כו' הד"א:
ד"ה אי אמרת בשלמא כו' דהא דמצטרפי' כו' כצ"ל:

דף יד.

חדושים

רש"י ד"ה הקומץ כו' שהקומץ מתירן כו' ליקרב והבשר כו' ואי קשיא כו' תריץ כו' כצ"ל (ועיין בתוספות דזבחים דף מ"ב ע"ב ד"ה הקומץ שהאריכו בזה):

הגהות

גמרא דתני' השוחט את הכבש כו' (מיימוני פי"ו מה' פסוה"מ):
פיגל בדבר הנעשה בחוץ כו' (גז"ש):
ת"ש הקומץ כו' מודה ר' יוסי בזו כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אלא א"א כו' אתא תרי כו' הד"א:
ד"ה ולר' אליבא דמאן אמרה כו' מהן לא כצ"ל והס"ד:
ד"ה ולאפוקי מדר"א כו' אהקטר' קומץ אם חישב כו' ולא בלבונה כו' וחכמים כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה לעולם כו' ור"י הי' דאמר כו' כצ"ל:
ד"ה ולאפוקי כו' אף בשניהם הס"ד:
ד"ה ולאפוקי נמי כו' בשניהן אי' פיגול כו' אף בשתיהן הס"ד והד"א:

ד"ה פיגל בדבר כו' אהרן להזות את כו' מזבח החיצון הס"ד:
ד"ה לשפוך מזבח החיצון הס"ד:
ד"ה לאפלוגי כו' משם פיגול הס"ד:
תוספות ד"ה פיגל בדבר כו' מודה ר"ש בהולכת כו' כצ"ל:
ד"ה והלבונה כו' שיכול להקטירה קודם כו':
ד"ה מנחת נסכים כו' מיהו יש ליישב הגי' דמנחה כו' ועיין בפ' ב"ש מ"ש בזה:

דף יד:

הגהות

גמרא בעי ר"י פיגל בלחמי תודה כו' (מיימוני פי"ז מהל' פסוה"מ):
ת"ר בשעת שחיטה כו' (מיימוני פי"ד מהל' פסוה"מ):
מתני' נטמאת אחד מן כו' (מיימוני פ"ה מהל' תמידין ומוספי' ופי"ז מהלכות פסולי המוקדשין):
רש"י ד"ה כל שכן כו' של שמאל הס"ד:
ד"ה אלא אמר כו' בשר וגבי חלות כו' במתני' דתרי גופי כו' הד"א:
ד"ה פלגינהו כו' עמה מפגלין כו' הד"א:
ד"ה פיגל בלחמי כו' מי פליגי כו' כחד דמיין כו' פליג ר' יוסי כצ"ל והס"ד:
ד"ה כמנחת מאפה כו' דשני מינים פליג הס"ד:
ד"ה קבלה כו' לצורך זריקה הס"ד:
ד"ה אין מצטרפין כו' חצי זית הס"ד:
ד"ה הא ר' כו' מצטרפים ר' הי' הד"א והס"ד:
ד"ה וחכמים אומרים כו' אטו כרת ור' כו' בהדיא כשר הד"א והס"ד:
ד"ה קומץ כו' להקטיר קומצה למחר כו' דפיגל הוא כצ"ל והס"ד:
ד"ה ורבנן נמי כו' הקטרת קומץ הס"ד:
ד"ה דמנחת חוטא כו' ומפגלת הס"ד:
ד"ה לבונה כו' בשעת הקטרת לבונה כו' בהקטרת לבונה בבזיכין כו' אלא היא הד"א והס"ד:
ד"ה אבל הכא כו' אטו התם הס"ד:
ד"ה משום כו' דדמי להו הס"ד:
ד"ה הא קמ"ל כו' דאיכא דמנחת חוטא כו' כצ"ל:
ד"ה מתני' שאין כו' ערוך כו' נפסל כולו הס"ד:

גמרא ד"ה לפני זריקה נטמא' כו' הקטרת בזיכים הד"א והס"ד:

דף טו.

חדושים

תוספות ד"ה ופליגי משמע דאי משכח תנאי בציץ מרצה כו' כצ"ל נ"ל. (ור"ל דאי משכח ג"כ תנאי דהוי פליגי אפילו בעולים בצבור הוי ניחא ליה פלוגתא דרבי ורבנן בבזיכים ולכאורה כו' ודו"ק):

ד"ה ר' יודא כו' כיון דיש בה אכילה כדמוכח התם הס"ד. ור"ל דנאכל אפילו בטומאה משא"כ בשאר קרבנות צבור דאינה נאכל בטומאה אף דקריבים בטומאה כדאיתא במסכת פסחים

ד"ה המפגל כו' אין מתחלל בא לחלל ולא חילל א"ד שלא יתחלל ופריך רבינא כו' אינו נסקל הבא לסקול ולא סקל א"ד שלא יסקול ואע"ג דהכא כו' (כצ"ל) מתקיים הק"ו לענין כו' (ר"ל במסקנא דהכא מתקיים הק"ו ושם בעדים זוממין נתבטל הק"ו מכח קושי' רבינא שאני התם דא"כ ביטלת כו' ק"ל):

בא"ד ומפרש ר"ת כו' דרוצח לעולם בסייף כו' ולפ"ז נוכל לקיים כאשר זמם במיתת סייף שהרגו בסייף ולא בטלת לגמרי כאשר זמם וא"כ קשה לפר"ת כשם שנדחה התם הק"ו מכח קושי' רבינא אף דלא נתבטל מכח הק"ו לגמרי א"כ גם כאן לידחי הק"ו לזה מסקי התוספות ועוד נראה וכו' לא דמי כו' ובזה יבואו דברי התוספות על הסדר ומקושרים היטב גם מ"ש ומה הסוקל פי' משום כו' תבין שמקושר ומחובר היטב למ"ש דעדים זוממין בטל לגמרי מכח הק"ו ודו"ק היטב כנ"ל:

בא"ד שאינו מצטרף לפוסלה כו' לאכול הלחם שהלחם מפוגל כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא הטמא בטומאתו כו' כצ"ל:

התודה מפגלת כו' (מיימוני פ"ט מהל' פסוה"מ):

גלל תודה ואין תודה כו' גלל דכבשים כו' ממנה למחר ומלחמה כו' אינה מפוגלת ואמאי לימא ק"ו ומה המפגל אין כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה והא עולי' כו' בעולי' למזבח הס"ד:

ד"ה בזיכים הוי עולים הס"ד:

ד"ה שאין כו' ואפי' אי מגיע בשני' כו' כצ"ל:

ד"ה לפי שאין כו' פסח שני הס"ד:

ד"ה ר' יודא תלמוד כו' כצ"ל:
ד"ה מ"ט כו' מפגלת לחם כו' וכה"כ והקריב על זבח חלות כו' לחם בכלל כצ"ל והס"ד:
ד"ה אבל תודה כו' בהמה בכלל הס"ד:
ד"ה הכבשים של עצרת הס"ד:
ד"ה לחם כו' לחם גלל כבשים כו' בפ' התכלת הד"א והס"ד:
ד"ה השתא זית כו' מיפגל תודה הס"ד:
ד"ה או לא פגלי כו' כצ"ל:
ד"ה תודה כו' אינה מפוגלת הס"ד:
ד"ה הבא לפגל כו':
תוספות ד"ה ור' יודא כו' האי טמא כאבוד כו' ציץ ולמ"ד כו' כצ"ל:
ד"ה והא עולו' כו' מרצה על העלי' הס"ד:
ד"ה והכא מאי כו' לקמן בהקומץ כו' עון המקדישים כו' כצ"ל:
ד"ה לחם איקרי כו' מיתרצא מה שמקשים בפ' הערל דיש כו' כצ"ל:

דף טו:

חדושים

תוספות ד"ה והתירו הגפנים כו' וצריך לומר כו' והיכי מסיק ר"י דשרי כו' כצ"ל להגיה. ור"ל דהתם בפלוגתא דר"מ ור' יוסי ור"ש מסיק בסיפא דאמר ר' יוסי מעשה באחד שזרע כרמו של חבירו והתירו רע"ק אלא ע"כ דהתם איירי בזרעים דרבנן וא"כ אתיא שפיר סוגיא דכאן כר"י וע"ז מסיק בתוס' דרב פסק התם כרבנן דאדם אוסר בשל חבירו בדאורייתא ולר' יוסי י"ל דאין אוסר אפילו בדאורייתא וסוגיא דכאן דאוסר בדאורייתא אתיא דלא כר"י אלא כרבנן דלר"י מותרים גם הזרעים ודבריהם בפ' הערל מבוארים יותר ע"ש ודו"ק:
ד"ה אפשר לשנות כו' שחיטה ולקמן פ' התודה כו' אם הוצרכו אי אפשר כו' דאי תנור מקדש כו' דאי מייתי במקודשת כו' מיהו ההוא יש כו' בפני עצמן ובמה שפרשתי דאיירי כו' כצ"ל. נ"ל ור"ל הא דפירשתי לעיל דאיירי לענין כו' הא דפריך כו' (וכוונתם דלפירוש' דזעירי קאי דשחיט' מקדש' דאסור לשנותה לזבח אחר אבל הא דפסלה בלינה כלי מקדש' א"כ מאי פריך לזעירי ממתני' בשלמא לפרש"י פריך שפיר דלמה יפסלו בלינה בשאין זבח אחר דכיון דלא קדשי מחמת כלי ובשחיטה נפסלה ולא קדשה א"כ למה יפסל בלינה וכמש"כ רש"י לשם להדי' לפי' שני אבל לפי' התוספות אף דלא קדשי ע"י שחיטה מ"מ נפסל בלינה מחמת שקדשו בכלי לזה כתבו דהכי פריך דאי לאו זבח אתה

זבוח הוי קדשי ואסור לשנותם לזבח אחר אף דלא קדשי בשחיטה פסולה ולזעירי כיון דלא קדשה אלא בשחיטה מותר לשנותם אף דליכא זבח זבוח ולא פריך כלל מלינה כיון דקדשה מחמת כלי ודו"ק היטב:

בא"ד התם ממתני' הכי פריך כו' (כצ"ל) משום דאיכא זבח אחר שהיה זבח זבוח באותם כו' (כצ"ל והד"א) והא דקרבי עם הזבח כו' ואפי' ר"מ לא אמר אלא בפיגל במתנות ולא בשאר פסולים כו' כצ"ל ודו"ק:

הגהות

גמרא קנבוס ולוף אסרה תורה שאר זרעים מדרבנן כו' כצ"ל. והשאר מן דתנן עד שנים נמחק גם בגמש"ק ליתא:

ת"ר נסכי בהמה כו' (מיימוני פ"ה מהל' מחוסרי כפרה ופי"ח מהל' פסוה"מ):

אפשר לשנותו לאשם אחר כו' (מיימוני פ"ה מהלכות מחוסרי כפרה):

רש"י ד"ה סמדר כו' מפרש לקמן הס"ד:

ד"ה האוסר כו' הזרעים הס"ד:

ד"ה הבא כו':

ד"ה בעל הכרם כו' קל וחומר הס"ד:

ד"ה כ"ש אכבשים כו' מלפגל הלחם כצ"ל:

ד"ה אבל תודה כו' פשיט ליה דלא פגיל כו' כצ"ל:

ד"ה בעי (ר' אליעזר) [ברכת הזבח: ר"א] זוטא כו' מחבירו כו' כבש כצ"ל והס"ד:

ד"ה מפגל את כו' בכלי שוב כו' כצ"ל:

ד"ה אף אני כו' מפוגלים אלא כו' עם הזבח הד"א והס"ד:

ד"ה אמרו כו' לא מיפגלי הס"ד:

ד"ה בשחיטה כו':

תוספות ד"ה ואסרו כו' היינו דלא כר' יאשי' כו' כצ"ל:

דף טז.

חדושים

גמרא פיגל בקומץ שלא בלבונה כו' (מיימוני פט"ז מהל' פסוה"מ). וז"ל הרב דין ז' חשב מחשב' זמן בשעת קמיצה אבל לא בשעת ליקוט או כו' בשעת ליקוט אבל לא בשעת קמיצה הרי זה פסול כו' ע"ש. אמר הצעיר דרכו של רבינו הרמב"ם ז"ל בכאן נסתרה ממני דהא בקמיצה כ"ע מודו כיון שהי' עבודה שלימה דיכול לפגל אף בקומץ לחוד בלא לבונה ומשנה שלימה שנינו ר"פ הקומץ את המנחה לאכול שירים כו' מודה ר"י

בזה שהוא פיגול וכו' וכתב רש"י בגמ' לעיל דף י"ד ע"א ד"ה לאפוקי כו' ואי קשיא הא אוקימנא בר"פ לכ"ע דמפגלי' בחצי מתיר דקתני הקומץ כו' והרי לא חשיב אלא על חצי מתי' אהקטר' קומץ תריץ דהתם חשיב על חצי מתיר בשעת עבודה שלימה וכו' וכ"כ התוספות ריש פרקי' ע"ש וכך פרש"י במתני' שלפנינו פיגל בקומץ בהקטר' קומץ חישב כו' וכך מבואר בברייתא בגמ' בד"א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך בא לו להקטרה כו' מבואר דבג' עבודות ראשונות לכ"ע מפגלין בקמיצה לחודה וה"ה בהולכ' הקומץ ומתן כלי ובהקטרה פליגי ושאלתי את פי הגאון מו"ה הר"ר העשיל זצ"ל והשיב דנראה לו דרבינו ס"ל דלא כשיטת רש"י והתוספות וס"ל דבשעת קמיצה כשהלבונה מונחת עלי' וצריך ללוקטה תחילה ולקמוץ ואח"כ חוזר ונותן הקומץ והלבונה לתוך הכלי ומוליך יחד וכשבא להקטרה אז מתחלק הקטר' קומץ לחוד ולבונה לחוד וא"כ בעבודה ראשונה הקמיצה והליקוט חדא מתיר הוא ואפי' ר"מ מודה בהא דבכולה דווקא מפגלים והליקוט צורך קמיצה הוא וחדא עבודה מקרי וכן במתן כלי והולכה ובזה איירי מתני' דר"פ דמודה ר"י ור"מ דמפגלים ומיירי שחישב בקומץ וליקוט שהי' עבודה אח' משא"כ בהקטרה פליג ר"מ דהקטרה קומץ לחוד חשיב מתי' ומפגלי' בה לבד וא"כ הברייתא דבד"א מתפרשת איפכא מפי' רש"י ותוספות וה"פ בד"א דשייך פיגול לכ"ע בג' עבודות ראשונות כיון דשייכא לבונה בהדייהו במנא חשיב חדא עבודה ומתי' א' ושייך ביה פיגול בקמיצה וליקוט כו' אבל כשבא להקטרה אז מחשיב כ"א בפני עצמו ופליגי ר"מ ורבנן דלרבנן לא הוי פיגול בהקטרת א' מהם דהוי כב' עבודות ושני מתירים ופסק רבינו כרבנן וכך משמע קצת מפי' רבינו בפי' המשניות שלו דליקוט לבונה אינה הקטר' לבונה המוזכר בש"ס ע"ש זו הי' תורף דברי הרב מ"ו ז"ל. וקצת ראי' לדבריו נ"ל מהא דאמרי' לעיל דף י"ג ע"ב אמר ר' ינאי ליקוט לבונה בזר פסול כו' ומפרש הרב דהליקוט הוא קודם קמיצה ולא גבי הקטרה דאי בהקטרה מאי בעי זר לגבי מזבח וכה"ג איתא לקמן דף כ' ע"א ע"ש אלא ש"מ מהליקוט דקודם קמיצה איירי דקומצי' בעזרה כולה ושם אתי ר"י לאשמעינן דליקו' בזר פסולה ודלא כפרש"י שם דאחר הקטרת קומץ איירי נ"ל ודו"ק. אכן אכתי לא נתיישבה דעתי בזה דהא אמרינן לקמן פיגל בהולכה מהו אמר ר' יוחנן הולכה כקמיצה וא"כ ע"כ לפירושו צ"ל דשייך פיגול עם הליקוט לכ"ע כמו בקמיצה ור"ל אמר כהקטרה ולרבנן לא הוי פיגול וטעמא דר"י דכל עבודה חשובה לפגל בפני עצמה ורצה לומר בליקוט לבונה נגמר אף בלא מחשבות הקטרה אבל בלא ליקוט אף בג' עבודות מודה ר"מ דאין מפגלין וזה דוחק מאד גם הכ"מ לא הבין כן כלל ומהתימה איך לא הרגיש הכ"מ בכל זה. וצ"ע רב ודו"ק היטב:

הגהות

גמרא שחט א' מן הכבשים כו' (מיימוני פי"ז מהל' פסוה"מ):

בשתיקה מעיקרא שתי תשובות בדבר חדא דהיינו קמייתא כו' כן הוא בגש"ק:

רש"י ד"ה פיגל בקומץ כו' השירים הס"ד:

ד"ה עד שיפגל כו' דאיכא נמי הקטרה כו' כצ"ל:

ד"ה קתני מיהא כו' ותיובתא דרב' הס"ד:

ד"ה י"א של כו' בויקרא וכן כו' העלם דבר הד"א והס"ד:

ד"ה בראשונה כו' מזבח הזהב הס"ד:

ד"ה חייבים הס"ד:

ד"ה הניחא כו' הוציאו לו הס"ד:

ד"ה פרו אפי' כו' פר בזאת יבא אהרן בפר כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה הוקבעו בשחיטה כרבי כו' כזרוק דמי כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה בראשו' כו' ראשון כל הזאות כו' כצ"ל:

ד"ה קתני כו' הו' מצי כו':

ד"ה כגון שפיגל כו' דמזבח הזהב באחת כו' ויתחיל בטהרו כו' ולפי זה נוכל לגרוס כו' כצ"ל:

דף טז:

חדושים

גמרא ומ"ד פסול קסבר דרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה כו' כצ"ל. וכן הוא בגש"ק וכך מוכח בהרמב"ם דין ט' ע"ש ופסק שם הרב כמ"ד פסול. ונ"ל דטעמו הוא מאחר דפסק לעיל סוף פי"ג מהל' מעשה קרבנות כריב"ל וכרבא דס"ל דאין הקטרה פחות מכזית א"כ בהקטיר שומשום הוי כאלו לא הקטיר ולא הוי לא כשר ולא פיגול דכאילו לא הקריב כלל דמי וזה ברור בלי ספק וע"ש בתוספות לקמן דף כ"ו ע"ב והכ"מ יגע למצוא ב' טעמים להרב שפסק כן ולפע"ד א"צ לדחוקיו אלא כמ"ש ודו"ק:

הגהות

גמרא איבעי' להו פיגל בהולכת כו' (מיימוני שם):

הולכה כהקטרה בשלמא לר"ל איכא נמי הולכה דלבונה כו' שנים סדרים כו' כצ"ל:

הקטיר שומשום כו' (גז"ש):

רש"י ד"ה והא בין כו' ולא כשתים הס"ד:

ד"ה ירצה כו' לקרבן אשה הס"ד:

ד"ה אף פסול מתירים לא מחייבים כו' אכילת פסול כו' כצ"ל:
ד"ה והאי כו' בקומץ ושוחט נמי כו' זריק מיא כו' עבודה הי' כצ"ל והס"ד והד"א. והשאר מן דהתם כו' עד בקדושתם הוא שפת יתר ויש למוחקו:
ד"ה משכחת כו':
ד"ה בד' פרים כו' הוציאו לו הס"ד:
ד"ה הא דקתני מ"ג כו' כצ"ל:
ד"ה פיגל בקומץ כו' בהולכת לבונה או לא פליגי הד"א והס"ד:
כקמיצה כו' בלבונה הס"ד:
ד"ה כהקטרה ופליגי הס"ד:
ד"ה חשיבה כו' לאחרת לעכב הס"ד:
ד"ה הקדים מולים כו' (פי') [סי'] שני לערלים כצ"ל והס"ד:
ד"ה וק"ל כו' פסחים הס"ד:
ד"ה היקיטיר כדי שומשום כשיעור שומשום וכן עשה כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה כרבנן כו' פסול הוא הס"ד:
ד"ה כרבי כו' מצטרפי הס"ד:
ד"ה דחשיב כו' שלימה ביחד הס"ד:
ד"ה הכא חשיב כו' כה"ג הס"ד:
ד"ה מאן דאמר כו' ע"מ לאכול זית כו' כצ"ל:
ד"ה למ"ד פסול כו' דרך הקטרה בכך כו' מחשבתו כצ"ל והס"ד:
ד"ה אבל כו':
תוספות ד"ה כי מדי כו' ותי' בפ' כ"ש כו' וקשה כו' בלבונה לר"מ אמאי כו' כצ"ל:

דף יז.

חדושים

גמרא ונותן בכלי והמוליך והמקטיר כו' לאכול ולהקטיר כו' דאי קבע בחד מנא כי חד דמו אמר רב המנונא כו' לי ככולי תלמודאי הקטי' קומץ להקטיר לבונה לאכול שירי' למחר כו' כצ"ל. ומ"ש בספרים להקטיר לבונה (ולבו"נה) לאכול שירי' כו' נ"ל דט"ס הוא וצריך למחוק תיבת ולבונה וגם בגש"ק ליתא גם ברש"י מוכח דל"ג לה. אכן בהרמב"ם שם דין ה' מבואר דגרס לה והסוגיא מתיישבת יותר ברווחא באם ל"ג לה והכ"מ העתיק פרש"י אגיר' הרמב"ם ולא נהירא דוודאי הרמב"ם גרס לה ורש"י ל"ג לה דוק ותמצא:
סליק פרקא.

הגהות

גמרא הקטרה מפגלת הקטרה כו' (מיימוני פט"ז מהלכות פסוה"מ):

תני תנא כו' פגול והא מפלג פליגי כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה הקטרה כו' לאחר זמן פיגל כדלקמן דהתם לא כו' בחד מנא הס"ד:

ד"ה מה הנך כו' דאמרן לעיל דאינה בעיכוב מנחה כצ"ל:

ד"ה מ"ט כו' כשירים הס"ד:

ד"ה כחד כו' אין מתיר מפגל כו' כצ"ל:

ד"ה לימא הקטיר כו' ולא לימא לאכול כו' שלא חישב אלא בא' מהן כצ"ל נ"ל:

ד"ה דפשטא לה כו' בתרווייהו מפגלא הס"ד:

ד"ה הא מפליג כו' בחצי מתיר הס"ד:

ד"ה ור"מ כו' ליה פסול הס"ד:

ד"ה ה"ז בדברי הכל לא כו' הד"א:

סליק פרקא.

פרק הקומץ רבה

הקומץ כו' (מיימוני פי"ד מהל' פסוה"מ):

רש"י ד"ה דבר שדרכו כו' כשר כו' הכא ליגזור כו' כצ"ל:

ד"ה מאכילת מזבח כגון קומץ כו' למזבח פוסלת כצ"ל:

תוספות ד"ה הקומץ כו' מדיוקא לא שמעינן כו' שמעינן דכשר כצ"ל והס"ד:

ד"ה שאין אכילה כו' לה כרבנן הס"ד:

ד"ה מדאפקינהו כו' וי"ל דבפשטי' דקרא כו' אבשר זבח תודת שלמיו וקצת קשה כו' כצ"ל. ומ"ש אבשר זבח כו' ר"ל דהקטרה שהוא לו אכילה קאי ג"כ אבשר וק"ל:

דף יז:

חדושים

פרק הקומץ רבה

תוספות ד"ה מאי האכל כו' ש"מ תרתי כו' דבריש הערל גבי איש איש לא דריש וס"ל דדברה כו' (כצ"ל ור"ל דהתם מרבה ר"א דערל לא יאכל בתרומה מג"ש דתושב ושכיר ור"ע מרבה מאיש איש ש"מ דר"א לא דריש איש איש וס"ל דדברה תורה כלשון בני אדם וק"ל). מר"ע בפרק א"מ כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא דתניא השוחט את הזבח כו' (מיימוני שם):

אלא (דאו) [לאו] כרת איכא בינייהו ר"י ס"ל כו' כצ"ל. והתוספות גרסי דת"ק סבר כו' ע"ש:

רש"י ד"ה מה אכילה כו' למחר פיגול הס"ד:

ד"ה לעולם אכילה דאורחא משמע כו' ושירי לאדם כצ"ל והשאר יש למחוק:

ד"ה מאי האכל יאכל כו':

ד"ה שמעת מינה כו' לאכילה הס"ד:

ד"ה לשתות כו' מזבח לאדם הס"ד:

ד"ה להקטיר מבשרו כו' למזבח הס"ד:

ד"ה להניח כו':

ד"ה איכא בינייהו ר"י דאמר כו' אין בו כרת כצ"ל והס"ד:

ד"ה דכ"ע כו':

תוספות ד"ה לכתוב קרא כו' ירפא אבל כו' מדלא כתיב דרש דרש כו' (וע"ש בתוספות ובמהרש"ל ומהרש"א בחידושיהם בזה):

ד"ה אמר לי' כו' טעמי' דקרא תימה דלא כו' וי"ל כו' בחוץ למקומו הס"ד:

ד"ה דת"ק סבר כו':

דף יח.

חדושים

גמרא כשהלכתי למצות כו' א"ל יוסף כמדומה כו' אליעזר לפיכך שנה לך משנת ר"א ואי ס"ד כו' שום פסלות בעולם כצ"ל (ור"ל כיון ששנית דאיכא דעה דס"ל דפסול בלהניח החזרת לי אבידתי דאוכל לשנות דלד"ה ג"כ פסול ודו"ק):

רש"י ד"ה לא פתת כו' דכתיב ה"ה לכל כו' קומץ כו' כצ"ל ומ"ש רש"י כדאמרינן פ' אלו מנחות (ר"ל דצריך פתיתה לקמיצה וע"ש במתני' דף ע"ה ע"ב דא"א לקמוץ בלא פתיתה, ובדברי הרב תוספות יום טוב יש בכאן דברי תימא (ובדברי) [ברכת הזבח: ודברי] שגגה ע"ש):

תוספות ד"ה אלא לעולם כו' לשום תנא פיגול כר"א כו' (ור"ל כדאמרינן לעיל לא דכ"ע כרת ליכא כו') דהא (בהדיא) [ברכת הזבח: בחדא] מלתא קא מודה ר"א כו' (ונ"ל דצ"ל דהא בחדא מילתא קאמר ר"י דמודה כו' וק"ל):

הגהות

גמרא לא יצק כו' (מיימוני מהלכות מעשה קרבנות פי"ג):

רש"י ד"ה גזירה כו' כתיבי בנותר כו' והס"ד:

ד"ה שלא כיונו כו' עד השתא הס"ד:
ד"ה ולא מצאתי כו' שכחתי הס"ד:
ד"ה הא מפני הא משמע כו' הד"א:
ד"ה (שנא) [ברכת הזבח: שנה] לך כו' ושנאה לך הס"ד:
ד"ה ואי ס"ד כו' סבר להניח:
ד"ה פסול הס"ד:
ד"ה אלא מאי כו' מאי הא מפני כו' הא אנן נמי כדברי בן כו' מתני' לר' יודא כצ"ל נ"ל.
ור"ל בפ"ג דזבחים דף ל"ו ע"א במתניתין וק"ל:
ד"ה לא הגיש כו' בשמעת' הס"ד:
ד"ה פתית' כו' פותתן וקומץ הד"א:
ד"ה עיכובא כו' בה דהא נאמרה כו' לעכב אי נמי דכתיב כו' הד"א וכצ"ל(:) לעכב א"נ דכתיב כו':
תוספות ד"ה גזירה מקצת כו' וא"ת לאכול אמאי מודים כו' ולא דמי להניח דמשמע שלא כו' כנ"ל להגיה:
ד"ה עד אחר כו' למצות מדותיו הס"ד:
ד"ה כי אין כו' לה כלל וי"ל כו' בכלי אחד הס"ד והד"א ושייך לע"ב:
ד"ה ואמר ר' זירא כו' ואי תנא בה קרא דכתיב בלולה כו'. וי"ל משום כו' בשרו מ"מ אהני כו' דבעי קרא כדכתיב כו' כצ"ל נ"ל:

דף יח:

חדושים

תוספות ד"ה כאן במנחת כו' דתנן לא מלח כשר כו' כדמוכח לקמן כצ"ל (ולפי מ"ש התוספות לקמן דמכולה מתני' דייק דלא אתיא כר"ש א"ש):

הגהות

גמרא מנין לרבות ט"ו עבודות היציקות כו' כצ"ל:
מקמיצה ואילך מצו' כהונה כו' (מיימוני פי"ב מהל' מעשה קרבנות ופי"א מהלכות פסוה"מ):
רש"י ד"ה ששים כו' בלוג אחד הס"ד:
ד"ה שריפה כו' מדאי הס"ד:
ד"ה מתני' דמה דמכשר כו' חשיב לי' הס"ד:
ד"ה הקבלות כו' דם הס"ד:

ד"ה בפנים כו' עיר ועיר הס"ד:
ד"ה כל כהן כו' אסורה בזר הס"ד:
ד"ה מקמיצה כו' מצות כהונה הס"ד:
ד"ה ממנחת ישראל כו' שאר מנחות בפרק כו' וליציקה הס"ד כצ"ל:
ד"ה כאן כו' נסכים כמנחת כהנים כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה שריבה בפתית' כו' ולא קאמר לכהן שאינו כו' כצ"ל:
ד"ה מנין לרבות כו' דר' שמעון לטעמיה כו' כגון תרומת הדשן וסידור כו' תנא תני ד' כו' לטפויי לאוי ובגיטין אשכחן כו' גבי שלש דברים כצ"ל והד"א:
ד"ה מקמיצה כו' פי' בפ"ק הס"ד:
ד"ה ור' שמעון בני כו' ומיהו קשה ומליחה דבעי כו' ובלאו ה"ט בעי מקמיצה כו' אחר קמיצ' הס"ד:
ד"ה במקרא כו' ושייך לדף שאח"ז:

דף יט.

חדושים

תוספות ד"ה במקרא נדרש כו' וא"ת דבפ' השואל כו' מאי קושיא לימא דההוא משנה כו' (ר"ל ולדידיה ס"ל דאף שכירות בבעלים פטור דס"ל דמקרא אין נדרש לפניו ומנ"ל לומר מילתא דכתיבה כו' ודו"ק):
בא"ד וי"ל דהתם דריש משום כו' (כצ"ל) וא"ת ואמאי כו' בפ' איזהו נשך דלא דמי כו' דבריהם הן מגומגמים ונ"ל דצ"ל וי"ל דדמי לתקום כו' ור"ל והתם רבנן לא דרשי דאין משמעות ל' מפני נופל אהדרת כו' וכמש"כ התוס' במקומו הנ"ל ה"ה באצבע אי אפשר למידרש ג"כ לפניו ולאחריו דלא דמי לתתננה כו' וכדמסיק התו' ובמקומות הנ"ל באים דברי התוספות מסודרים על נכון נ"ל ודו"ק:
ד"ה אלא היינו כו' אפי' לא ידרוש ר"ש לפניו ואחריו וי"ו כו' דבאצבעו מפסיק כו' (כצ"ל) והמקרא לפני פניו הס"ד:
ד"ה ושאני התם כו' שלם שאם חיסר כו' דתלי טעמא בחזרה כו' (ר"ל דרב תלי טעמא בחזרה ולא בה"א כשמואל ק"ל) ועוד קשה כו' כ"ש פסול ודוחק לומר דהכי נמי מטעם כו' (כנ"ל להגיה ולפי הגה זו קשה מאי תרצו התוס' כיון דס"ל דשינה הוא דוחק לכן נ"ל דכן צ"ל כ"ש פסולה ש"מ דה"נ מטעם שינה הכתוב קאמר. וה"פ דאי כפרש"י דדייק מה"א דמגרשה ושמנה טפי ה"ל לדייק ולהביא הא דסלתה אלא לאו מה"א דייק אלא מדהוצרך לשנות ולהחזיר ש"מ דחוקה ממנחה לאו דווקא וע"ז פירושו דוודאי משינה

דייק דהכתוב שינה פעמים לכתוב סולת ושמן להורות דמעכבים זא"ז ועלה קאי הכא ג"כ ולא אחסר ודו"ק:

הגהות

גמרא אלא בימין באצבעו ונתן כו' קא מפלגי אלא היינו טעמא כו' ומ"ש בספרים ור"ש סבר כו' אין נדרש הוא פי' ובגמרא של קלף לא גרסינן לה:

ותנן ב' סדרים מעכבים זא"ז כו' שני כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ולאחריו כו' באצבעו הס"ד:

ד"ה נתינה כו' דמזבח הס"ד:

ד"ה וכי נאמרה כלומר כו' הוא אמור הס"ד:

ד"ה וי"ו דוהביאה כו' (ומ"ש בספרים מקרא נדרש לפניו יש למוחקו) על ענין ראשון וכי תימא וי"ו דונתן נמי יהא מלמד קבלה מנתינה תריץ כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה אפשר שחיטה לא אפשר זריקה בבעלים כו' כנ"ל להגיה:

ד"ה נזיר כו' אשר ידור הס"ד:

ד"ה מעכב כו' דמסכת יומא שאם כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה כן יעשה כו' הנזיר הס"ד:

ד"ה שאר קרבנות כו' ולמנחה וגו' הס"ד:

ד"ה לא מעכבי כו' כשר הס"ד והד"א:

ד"ה מנחה כו' עולם וגו' הס"ד:

ד"ה שהחזיר כו' בויקרא אינו אלא לעכב הד"א והס"ד:

תוספות ד"ה גלי כו':

ד"ה ואמר מר כו' בפ' התודה הס"ד:

ד"ה תורה כו' בגדים דמעכב כו' ומיהו מעיקרא ודאי כו' בשמעתין כו' כצ"ל:

דף יט:

חדושים

תוספות ד"ה בקומצו כו' שמעת מינה הס"ד:

ד"ה ושמואל כו' נמי הך והא דאמר ר' כו' דלא יליף הכא כו' ועשה קמיצה בכפו כו' (ר"ל אבל בעלמא ילפי' דורות משעה ק"ל) מהאי קרא נפקי הס"ד:

ד"ה כלי הלח וכו':

ד"ה דתנא ביה כו' ואין מלמדין ולא נמצא שום תי' ע"ז בספרינו (ול"נ דהיינו משום דהכתובים באו לומר שכל נשיא הביא מלאים סלת ולאו דינא קמ"ל אלא כתובים מיותרי' הם וכעין מ"ש רש"י לעיל דף ט' ע"ב ודו"ק נ"ל):

ד"ה הרי סלת כו' בי' ברית כמאן כו' אלא גבי מתנות כהונה כו' ולהלן הוא כו' נמי ר"ת מלח ברית דמקרא כו' דריש לה בת"כ כצ"ל והד"א והס"ד:

ד"ה ואימא מה הפרט כו' כדמוכח פ"ג מינים כו' אלא בחד צד הס"ד וכצ"ל. ור"ל דשם מבואר דכללא בתרא אתי לרבויי אף דדמי בחד צד ומ"מ ל' התוספות דכאן הוא מגומגם אבל כוונתם מובנת להמעיין בתוספות דפ' בכל מערבין ע"ש דר"ל דבכמה מקומות השני צדדים הן כחד צד וע"ש [ברכת הזבח: ודיבור זה שייך לדף שאח"ז]:

הגהות

גמרא שאני התם דתנא כו' דתני לפני ה' כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):

רש"י ד"ה ואין ד"א כו' בו הכתוב הס"ד:

ד"ה ואע"ג דתנא כו' בתמיה הס"ד:

ד"ה מלא קומצו כו' קומץ לא כו' הד"א:

ד"ה כפו כו' פסל:

ד"ה דורות משעה לא כו' חזרה הי' הס"ד וכצ"ל נ"ל ודו"ק:

ד"ה כנגד חודה כו' מאי ודיו הס"ד:

תוספות ד"ה מדאצטריך כו' בחד צד הס"ד:

דף כ.

חדושים

רש"י ד"ה ת"ל במיעוטא כו' כמותה ולרבויי דאחרים כו' אתא דליכא לפרושי כו' (כנ"ל להגיה ור"ל דליכא לפרושי דהכי פריך המקשן ק"ל) כדאמרי' לקמן מסתברא כו' חד מינייהו כצ"ל והד"א והס"ד:

הגהות

גמרא שומע אני אפי' עצים כו' (מיימוני פ"ה מהלכות איסורי מזבח):

אין לי אלא קומץ כו' (מיימוני פי"א מהלכות פסוה"מ):

ולבונה הבאה בבזיכים והקטורת ומנחת כהנים כו' כצ"ל:

אף כל עצים אימ' לבונה ואייתי דם כו' כצ"ל. והשאר ל"ג בגמרא ש"ק:

ואלא לבונה כו' בכלי אחד נסכים אין באין בכלי אחד אבל עצים כו' ה"ג לה בגמרא של קלף:
שכן אשכ"ג טמ"א כו' ואל"ף אחרונה ר"ל אוכל כמותה כ"כ התוספות:
רש"י ד"ה רב אמר החזיר אין לא כו' הקומץ כשר כצ"ל והס"ד:
ד"ה עצים נקראו כו' קרבן העצים ודם איקרי קרבן שהוא עיקר כו' כצ"ל והשאר יש למחוק:
ד"ה אף כל כו' עצים ודם הס"ד:
ד"ה קומץ כו' ובשר לכהנים הס"ד:
ד"ה כול' גם השירים (כצ"ל להגיה ושייך לקמן קודם ד"ה בפני עצמה כו'):
ד"ה ת"ל קרבן הקומץ וכל כצ"ל:
ד"ה אי מה מנחה כו' כצ"ל:
ד"ה בפני עצמה כו' עשרון לא יפחות מן הקומץ כצ"ל והס"ד:
ד"ה מנחה כו' הוא הס"ד:
ד"ה כהן משיח חביתין הס"ד:
ד"ה והא אמרת לה כו' תו למה לי הס"ד:
ד"ה הדר אמר כו' קמייתא לכל שאחרי' כו' כצ"ל:
ד"ה ואייתי דם דאיכא נסכים כו' לחובה לזבח הס"ד וכצ"ל:
ד"ה אכילה איברי' הס"ד:
ד"ה שתי' יין:
ד"ה אדרבה כו' בא יין המשמח כו' חטא (שמת) [שמח] כצ"ל והס"ד:
ד"ה מדאיצטריך כו' אלמא אי כו' דטעונים מלח הס"ד:
ד"ה אישים כו' דאינו נשרף הס"ד:
ד"ה בחוץ כו' והקטרת כו' וטומאה אם אכלו כו' קומץ שהוא מתיר כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה ואימא מעל כו' אימא איפכא הס"ד:
ד"ה שכן אחרי' כו' סי' אשב"נ טמא כו' כצ"ל:

דף כ:

חדושים

גמרא דתניא קרבן מלמד כו' ול"ג מנחה כי מפרש"י ותוספות הוא וכן הוא להדיא לקמן דף ק"ו ע"ב ע"ש:

רש"י ד"ה עצים כו' מערכה מקבלין כו' בין בקדשים הס"ד כנ"ל. ובש"ת ר' לוי בן חביב סי' קכ"א משמע דה"ג מקבלי טומאה הס"ד. [ברכת הזבח: ואח"כ] צ"ל דם שבשלו בין דחולין בין דקדשים ואכלו אינו עובר כו' ע"ש וכפי' מ"ש אתי ג"כ שפיר בלי שום הג"ה מרובה ודו"ק. ואכלו אינו כו' כרותח הס"ד:

תוספות ד"ה נפסל כו' בלילה דאין יכול כו' וכ"ת דאצטריך כו' כשקדשו בכלי שרת ולפי מה שמפרש ר"ת כו' כנ"ל להגיה ומ"ש בספרים וכי תימא כו' עד דמתיר הי' נראה דבטעות נדפס דהא בדם עסקינן גם בזבחים שם בתוספות ליתא לכל זה. ובמהדורא שני' אחר העיון נ"ל שלא למוחקו וה"פ וכ"ת דלהכי צריך קרא בדם שיפסול בלינה כיון דלא חייבים עליו בפיגול א"כ קשה מנ"ל דלבונה מפסלי בלינה דהא ליכא קרא גבי עצים ולבונה אפסול לינה אע"ג דאין חייבים עליו משום נותר לר"ש אלא וודאי לא צריך קרא אפסול לינה. וכ"ת דילמא אכתי קרא דדם אתי לאשמעינן אפסול לינה בדם ועצים ולבונה ילפינן אח"כ מדם דפסולים בלינה זה ליתא דהא לא נוכל לילף מדם דילמא שאני דם דמתיר לכן פסול בלינה אלא ש"מ דלא צריכנא קרא לפסול לינה והדרא קושיא לדוכתיה קרא בדם דפסול בשקיעה ל"ל ודו"ק:

בא"ד ומיהו קשיא כו' בשר קדשי קדשים מחצות ואילך כו' כדתניא משמע סוף שקיעה הס"ד. ולפי פי' זה האי משתשקע החמה דדם ומשתשקע החמה דבשר קדשים קלים שניהם שוים משעת צאת הככבים דהוא דאורייתא משא"כ לפר"ת לא הוו שוי' דבדם נפסל מתחילת שקיעה ובבשר קדשים קלים מסוף שקיעה וכמש"כ התוספות לשם ודו"ק:

הגהות

גמרא אי למעוטי דם מעל מנחתיך נפקא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה דם כו' פרקין מנלן מבוא כו' כל הלילה כצ"ל והס"ד:

ד"ה לדברי ר' כו' למנחה צריכה הגשה כו' קמיצה כמנח' והמתנדב כו' אחרים להסיקו כצ"ל והס"ד נ"ל:

ד"ה דם מעל כו' אי מה מנחה שמתרת כו' מרבית דם אף כל כו' דמתי' מרבית לדם ונרבי דם כו' למעוטי מאי כצ"ל והס"ד נ"ל:

ד"ה קראי למאי כו' אתא למעוטי הס"ד:

ד"ה נסכים כו' לו חובה הס"ד:

ד"ה דתניא כו' מלח הס"ד:

ד"ה וקפריך כו' מני הך ברייתא כצ"ל והס"ד:

ד"ה קשיא כו' בראשו מולחים הקטורת והקומץ הס"ד וכצ"ל:
ד"ה הפרט מנחתך הס"ד:
תוספות ד"ה אדרבה דם כו' מתירין נינהו אבל איברי' כו' משום פיגול כצ"ל והס"ד:
ד"ה מלמד כו' בחוץ פטור ואי אמר הרי עלי כו' וא"ת כו' וי"ל כו' בדם והיינו לרבי הס"ד:
ד"ה לדברי רבי עצים כו' וא"ת מ"ש דרבי כו' כצ"ל נ"ל ודו"ק:
בא"ד מקרבן דגבי מנחה כו' כצ"ל. וה"ה כאן עצים הס"ד:
ד"ה עצים טעונים כו':

דף כא.

חדושים

גמרא יצאו דם ויין כו' משמע אפי' ביין נדבה אינו עולה לאישים ודלא כשמואל סוף פרק כל התדיר (אכן הרמב"ם שפסק בפי"ו מהלכות מעשה קרבנות דין י"ד דבנסכי נדבה בעי מלח וכאן אייריי במנחת נסכים אין מכאן ראיה ונ"ל להביא ראיה לדברי הרמב"ם דהא דממעטינן נסכים כאן הוא מפני שאינו עולה לאישים וכיון דשמואל ס"פ כל התדיר ס"ל דיין נדבה עולה לאישים א"כ בע"כ ס"ל דבעי מלח וא"כ אף דלא קי"ל בהא כשמואל כמש"כ שם הרב אח"ז אלא לספלים מ"מ בהא דבעי מלח קי"ל כוותיה ודו"ק נ"ל):
ורבא דידיה אמר כו' ראוי בחטאת החיצוניות אמר רב פפא הילכך דם חמור שקרש ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאת החיצונות אמר רב גידל כו' כצ"ל וכך הוא בגש"ק וכך מוכח ומבואר ברש"י שלפנינו וכך מצאתי מועתק בתורת הבית להרשב"א ז"ל וכ"כ בתשובות ר"ל ב"ח שם ע"ש:
תקריב אפילו כל שהוא כו' עיין ברש"י והרמב"ם פי' תקריב אפי' כ"ש שאין שיעור למלח דאם נתן עליו כ"ש כשר תקריב אפי' מ"מ אפי' מלח אסתרוקני':
רש"י ד"ה פריך כו' חוט ממנו (ופוסק הדם) נ"ל דיש למחוק כי אין לו פירוש וי"ל דהדם הוי הפסק כבשר וחוצץ ק"ל:
ד"ה סדומי' כו' איסתרוקני' גסה וכך פרש"י בביצה דף ל"ט ע"א וצ"ע דבפ' לא יחפור דף כ' ע"ב קאמר בגמרא ולא פליגי הא במלח סדומי' הא במלח איסתרוקני' ופרש"י מלח סדומי' עבה וקשה כאבן וכן מוכח שם מהא דקאמר והשתא כו' אפי' מלח איסתרוקני' הא דאיכא קורה כו' וצ"ע:
תוספות ד"ה יצאו עצים כו' אסמכתא בעלמא ואי אפשר לומר כו' ה"נ קאמר גבי מעלות העריב כו' ונפקא לן כו' טומאה בשאר עצים כו' כצ"ל. ובש"ת הר"ל ן' חביב שם

כתב דחסר כאן דיבור תו' והכלל דהקשו אפרש"י דמבואר מפירושו דתי' דכאן דזעירי איירי בחטאת הפנימי' שבשלו והקפה דאינו עובר משום דכתיב וטבל כו' ומשמע דגם בחטאת פנימי' אם בשלו כשהוא צלול וראוי לטבילו דחייב באכילה ולעיל בסוגיא אמרי' בפשיטות כיון דמלחיה נפק מתור' דם ואינו חייב עליו וכ"ש בבישול. ועוד דרבא דידי' ס"ל אפי' בפנימי' חייב ואפי' בבישול אור ולא ס"ל דזעירי ולעיל יתיב ואמר לשמעת' דזעירי לכן תירצו דבזעירי כ"ע לא פליגי היכא דבשלו דאינו עובר והא דמחלק הכא בי' פנימי' וחיצוני' אהקפה בחמה קאי זו תורף דבריהם. וע"ש בתשובות הנ"ל מ"ש בזה:

ד"ה דם שבשלו כו' והא דתנן פ' כל הבשר כו' לא קרעו אינו עובר עליו. נראה דיש חסרון בדבריהם מ"ש בחולין דבכריתות מוקי לה בלב עוף דלית ביה כזית הא בלב בהמה עובר אע"פ שבשלו ותירצו התם דאיירי מתני' בין בלב חי בין בבישול דלא כפרש"י שם ולכך מוקי לה בלב עוף ע"ש או (ת"ל) [צ"ל] והיינו הא דתנן בפ' כל הבשר כו' ודו"ק וצ"ע:

בא"ד כדבעי לי' לאורחא ובפ' כל הבשר פירשתי כו' מחמת מלחו הס"ד:

הגהות

גמרא איברים שצלאן והעלן כו' (מיימוני פ"ו מהל' מע"ק):

א"ל דלמא כאן בחטאת כו' אדכרתן מילתא דאמר רב חסדא כו' (וכ"כ בש"ת ר"ל ב"ח סי' קכ"א) ותיבת דאמר רבא יש למחוק דרבא גופא אמר אדכרתן מלתא ק"ל:

והאי בר לקיחה כו' כצ"ל:

במלח יכול תבונהו כו' (מיימוני פ"ה מהל' איסורי מזבח):

דם בין לח בין יבש חוצץ (מיימוני פ"ב מהלכות מקוואות):

רש"י ד"ה אינו עובר כו' דם ומלח ה"ה כרותח כצ"ל והס"ד:

ד"ה הקפא כו' תהומות הס"ד:

ד"ה הקפא כו' או חלב הס"ד:

ד"ה בחמה הדרי כו':

ד"ה דם שקרש כו' ואפי' דחולין הס"ד:

ד"ה כאן כו' החיצונות הא כו' הדם בחמה כו' הד"א:

ד"ה והא דאמר כו' מפרש לקמן הס"ד:

ד"ה הלכך כו' וכננדו ראוי הס"ד:

ד"ה דם חמור כו' תורת כרת אלא כו' כצ"ל:

ד"ה סריך כו' להתייבש כצ"ל:

ד"ה תבונהו כו':

ד"ה מי מלח מוריס הס"ד:

ד"ה מלח כו' לאגפיה הס"ד:
ד"ה כל שהוא כו':
ד"ה מ"מ כו' לארץ הס"ד:
ד"ה תקריב כו' ובטומא' באם קרבן כו' כצ"ל:
ד"ה יכול כו' כתבן בטיט כו' על שורה הס"ד:
ד"ה נותנת טעם כבינה באדם כצ"ל נ"ל ודו"ק:
תוספות ד"ה אפיק כו' שלא נאמר משום צד כו' כצ"ל:
ד"ה יתן בו טעם כבינה כו' מתקנת האדם הס"ד:
ד"ה וכן לקריר' כו' ר' חננאל בפ"ק דחולין כו' כצ"ל:

דף כא:

חדושים

תוספות ד"ה כל כהן כו' שקלים כל העובר כו' (הד"א) מאת ככר ואלף כו' (והיינו לס' ריבוא וג' אלפים תק"נ ישראל) שנפקדו בין לבדם בין עם ישראל הס"ד וכצ"ל (ור"ל וגם הלוים בכלל שנפקדו ג"כ לבדם מנין חדש ק"ל):
ד"ה שהכהנים דורשים כו' מה שעשו ושרתו ידי כו' אלא שלא היה יכול לומר מה שעשו ושרתו כו' ר"ל משום דלאו כהן היה וא"כ קשה דלמא ג"כ ע"פ הוראתו אמר לזה תירוץ דהלל לא היה יכול לאמר כן שלא עשו פרה בימי' וק"ל:

הגהות

גמרא ת"ר מלח שע"ג האבר כו' (מיימוני פ"ה מהלכות מעילה):
בשלשה מקומות כו' (מיימוני פ"ה מהלכות איסורי מזבח):
יכול האומר הרי עלי מנחה כו' (שם):
רש"י ד"ה שעל הכבש וכו' שנופל כו' כצ"ל:
ד"ה תנן כו' נהנין מהם הס"ד:
ד"ה למלוח כו' מביאין הס"ד:
ד"ה לאכילה כו' והן אוכלים הס"ד:
ד"ה ה"ג כו' עמה בתורת כהנים כו' בזמן שהיה מרובה הס"ד:
ד"ה לבונה כו' בני אהרן הס"ד:
ד"ה והביא עצים כו' על האש הס"ד:
ד"ה עצים כו' הזבחים הס"ד:
ד"ה מלח כו' בכלי הס"ד:

ד"ה בריתי כו' כתיב הס"ד:
ד"ה מה להלן כו' בני ישראל הס"ד:
ד"ה כל כהן כו' שבט לוי וכל כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה בלשכת כו' בלשכת המלח למלוח כי אם כו' לא חשיב אלא שלשה כצ"ל והס"ד:
ד"ה והקטרת כו':
ד"ה חולין פשיטא כו' כמו בקדשי עצמן הס"ד:
ד"ה תלמוד לומד כו' ר"ת גורס מלת כו' לעיל כצ"ל והס"ד:

דף כב.

חדושים

גמרא מה מזבח שלא נשתמש בו הדיוט וכו' (מיימוני פ"ו מהלכות איסורי מזבח). ופסק שם כר"א בן שמוע והטעם נ"ל דרבא ס"ל (כדאיתא) [כוותיה] בזבחים דף קי"ו ע"ב והכ"מ לא הראה מקור נביעתו:
תוספות ד"ה ועצים כו' דאין להשיב מלבונה ושמא יש צד אחד כצ"ל נ"ל והס"ד. (וכוונתם דהוקשה להו דנילף ממלח דאין להשיב מלבונה דעצים שוו למלח שכן נהגו בכל הזבחים משא"כ לבונה דעצים לא שוו להו בשום דבר וע"ז כתבו דשמא מצינו צד ששוו יותר ללבונה מלמלח נ"ל ודו"ק):
ד"ה והן בולעות כו' וה"ל ריבה שמנה כו' והר' עובדי' ברטנורא פי' בע"א ע"ש. אכן מה שתמה בתוס' יו"ט על פרש"י ותוספות ל"ק מידי דוק בפרש"י בגמרא והעתיקו התוספות בדיבור שאח"ז המתחיל והן בולעות וכו' שהקומץ רבה על השמן וכו' א"כ כשנאמר ריבה שמנה הוי בקומץ ד' לוגין שמן ולא דק הרב הנ"ל ז"ל כלל בפרש"י והתוספות. ובוודאי קושיות התוספות דלקמן הן קושיות. ופי' הרע"ב הוא תמוה ועיין שם בתוספות יו"ט הנ"ל.
בא"ד ושירים לא הוי ריבה סלתה כו' אלא משום ריבה שמנה הס"ד:
ד"ה והן בולעות כו' ותימה כו' נתערב קומצה בקומץ חברתה כו' (ר"ל דכל קומץ מבטל לשמן חבירו ק"ל) ומשני ר' זירא דנאמר הקטרה כו' ועוד תימה דג"ש דר' זירא כו' ומשמע דאין הקומץ כו' (ר"ל ואמאי נימא סלק כו') דמנח' חוטא דאי ערב בקומץ כו' דהקטרה הקטר' אבל מנחה כו' ואין קומץ ושירים הס"ד:

הגהות

גמרא דאית להו לשכה לכהנים דלית להו לשכה כו' כצ"ל:

מתני' נתערב קומצה כו' (מיימוני פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין):

דם שנתערב במים כו' (מיימוני פ"ב מהלכות פסולי המוקדשין):

רש"י ד"ה דדיישי דישא כו' ונידושי' התבואה הס"ד:

ד"ה ר' יודא כו' נדבת ישראל בלילתו הד"א:

ד"ה בלילתו עבה כו' לעשרון הס"ד:

ד"ה ומנח' כהן משיח ומנחת נסכים בלילתו רכה כו' דכתיב במנחת נסכים בלול ברביעית כו' שמן ויליף חביתים מינה שלשה כו' כצ"ל:

ד"ה והן בולעות כו' קתני פסולות משום דכולה מתני' כו' למיתני כשירות כצ"ל והס"ד:

ד"ה אם יכול כו' ושייך למתני' הנדפס' בדף כ"ג ע"א ע"ד גמרא:

ד"ה ואם הקטיר כו' לבעלים דהא לא כו' בלא קמיצה הס"ד:

ד"ה נתערב כו':

תוספות ד"ה שזו בלילת' כו' דמשמע האחד נראה כו' כצ"ל:

אם יש בו מראית כו':

ד"ה הדבר ידוע כו' ושייך לע"ב:

דף כב:

חדושים

תוספות ד"ה ור' יודא כו' היכי מסיק ר' יוחנן דטעמ' כו' דמסקינן התם לחנניה דלא מייתר כו' (כצ"ל) ור"ל דע"כ מאן דס"ל דחוששין ס"ל כר' יונתן דלא בעי קרא לחלק וא"כ ס"ל לר' יודא כר' יונתן ור' יונתן ס"ל דאין מערבים דם פר ושעיר וא"כ מנ"ל דמין במינו לא בטל ודו"ק:

בא"ד מדכתיב דם דם כו' וא"ת כו' נפלו בשוגג יעלו במזיד לא יעלו כו' תדע דהא דאמר' חיטין ושעורים בקמח אייריכו' אלא ש"מ דבמינו במשהו והא דאמר כו' בבטל דהיא התרומה כו' וההיא דפסחים לא קשיא למ"ד כו' עכ"ל. ר"ל אפי' למ"ד בתר בטל דלמ"ד בתר מבטל פשיטא דל"ק כיון דאיירי בחולין מתוקנים ודו"ק ועמ"ש עוד במסכת זבחים דף ע"ג בס"ד:

בא"ד וי"ל שנפל טבל טבול לתרומה בטבל שאינו טבול כו' (כצ"ל והשאר נמחק) ובעודה לתרומה ביד בעלים כו' פי' בקונטרס לקמן דלרב חסדא דאזיל בתר כו' והשתא איכא ג' מחלוקות כו' יוחנן והדתני' לא אמרו כו' וההיא דהנזקי' ראויה כו' (ר"ל דס"ל לר"י דיעלו

בנתפצעו ק"ל) אבל קשיא דרבא פליג כו' בין יין של חולין דמים שבכוס כו' הרי בין כל המים והיין של חולין אין עולים אלא לשבעים ותשעה חלקים כנגד כו' ומי הכוס של חולין חמשים ושמונה חלקים כו' ואפי' יש ק' בין הכל י"ל דשמא לא יצטרפו לק' והיין לששים כצ"ל נ"ל. וכוונתם דאפי' יהי' בין הכל ק' נגד היין של תרומה כגון שיהיה יין של חולין הרבה כגון ארבעים חלקים אפ"ה שמא אינו מועיל היין להצטרף עם המים לביטול ק' כי שמא מה שאמרו יין ביין בא' ומאה שיהיה ביין עצמו א' ומאה לבטל האסור כיון דלא אמרינן סלק כו' אף דהטעם בטל במים מ"מ שמא יהיה היין אסור וצריך במים גם נגד ההיתר כמו דס"ל לפי' הראשון היכא דמין במינו במשהו הוי היין של חולין אסור אפי' יש במים נגד האיסור אם לא מטעם סלק כו' וה"ה והוא הטעם במין במינו בק"א דצריך עכ"פ ק"א ביין עצמו וה"ה כשאין במים ס' לא מצטרף היין לבטל כי היין נאסר היכא דליכא נגד האיסור ק"א וא"כ גם המים אסורים ומ"ש לשער המים בשני כוסות הוא מדנקט בגמ' מוזגן ש"מ שהכוסות מזוגים כדינם במים בג' חלקים לרבא דאמר כל חמרא כו' או כמזג השרוני ב' חלקים מים כדאיתא במס' נדה. ובמסכת זבחים כתבו דברי' אלו בקצרה כנ"ל ודו"ק היטב:

הגהות

גמרא תנן ר"י אומר במנח' כהן משיח כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה רואין כו' של חולין הס"ד:

ד"ה אין דם כו' הדבר הס"ד:

ד"ה ידוע כו' דם השעיר הס"ד:

ד"ה מכאן כו' דזבחים עולין נינהו כצ"ל:

דף כג.

חדושים

גמרא בעי רבא קומץ שמיצה שמנו כו' (מיימוני פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין) וגי' הרמב"ם שם הוא תמוה ע"ש בהשגות:

שתי מנחות כו' (מיימוני פי"א מה' פסוה"מ):

אמר רב חסדא נבילה בטילה בשחוט' כו' (מיימוני פ"א מהלכות אבות הטומאה). וצ"ע למאי נ"מ פסק כן דהא מסקינין דלרבנן מין במינו בטל וא"כ לענין מגע אין נפקותא ולענין משא לעולם מטמא כדאיתא פ"ג דבכורות שכתבו התוספות והר"י קורקס דחק בישובו ע"ש.

הגהות

גמרא דאיערב בקומץ דמנח' נדבה כו' והתוספות גרסי לעיל במנחת נסכים ע"ש:

רש"י ד"ה מין כו' ושמן הס"ד:

ד"ה ודבר אחר סולת הס"ד:

ד"ה סלק כו' בו ומבטלו הס"ד:

ד"ה ר' יודא כו' לא יקרב הס"ד:

ד"ה מנח' נסכים כו' והיכא דנתערב' כו' במנחת כבשים התם ודאי כו' כצ"ל:

ד"ה פירושי כו' את זה ר' יודא כו' הד"א:

ד"ה דמעלן בחוץ הס"ד:

ד"ה עולי' בשר כו' עצם הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שמן כו' סלת היא הס"ד.

ד"ה עצם כו':

ד"ה נבילה כו' חתיכות שחוט ואח' כו' כצ"ל:

ד"ה שחוטה אינה כו' זו היא השחוטה הס"ד:

ד"ה שאפשר כו' שחוטות לקמי' מפרש כו' כצ"ל:

ד"ה פרחה כו' הראוי לגר קרוי נבילה כצ"ל והס"ד:

ד"ה כל שאפשר לו כו' נשרפה עליה דר' חנינא כו' כצ"ל והד"א:

תוספות ד"ה אמר רבא כו' דפ' ג"ה שאמר אפי' כו' קסבר ר"י כו' כצ"ל והס"ד:

ד"ה הוא עצמו כו' וי"ל שלא נתנה כו' כצ"ל:

ד"ה חרב כו' בבלול כו' יש תימה כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה נבילה כו' בפ"ג דבכורות הס"ד:

ד"ה ושחוטה כו' דאפשר להיות זה כזה הס"ד:

ד"ה ולא מיבטלא כו' ושייך לע"ב:

דף כג:

חדושים

גמרא מני אי רבנן כו' (ור"ל וקשיא לתרווייהו ק"ל):

ת"ש תיבלה בקצח בשומשמין כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות). והראב"ד שם מפרש דנתן התבלי' אחר שנאפי' לאכיל' שירים אבל בעיסה אסור ליתן משום חימוץ וזהו כוונת הר"א ז"ל בה' חמץ ומצה ודלא כמו שהבינו במ"מ ובב"י בטוא"ח סי' תנ"ח

ע"ש וכ"כ הכל בו להדי' בשם הר"א בה' פסח ודו"ק. אכן מדברי רש"י משמע כדעת הכ"מ דאעיסה קאי:

בשלמא למ"ד בתר בטל כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה התם כר' כו' חזר קומצה כו' ולא משני כדר' זירא אלא אהנך תרתי כו' כנ"ל להגי' ור"ל אקומץ שנתערב בשירים דהכא ודזבחים בשחוטי חוץ ויש לישב הגי' שלפנינו דלא אהנך תרתי תי' ראשונים קאי אלא אתי' ג' ואדזבחים ק"ל:

ד"ה כי סליק כו' רב כהנא מבבל גבי כיצד יעשה כו' הד"א:

בא"ד כמו בנו של ר' חייא כו' (ר"ל חזקיה שהוא בנו של ר"ח) דע"כ בימי חזקיה עלה כו' כי סליק כו' לר"ש ברבי כו' וודאי הא דשאל ליה רבי יוחנן ספיקותיו כו' (ור"ל דבזה אידחי פרש"י דכיון שלא שאל ממנו אלא בסוף ימיו ובב"ק משמע שלא היה מכירו מעולם ולא ראוהו והיאך מצי למימר דילכון

אמר שלא היה יודע ממנו וכך משמע בתוספות דגיטין ואינו מוכרח ודו"ק):

בא"ד כמו שמפרש הא לן והא להו כצ"ל. ר"ל ר"ת מפרש הא דאמרינן בקידושין דף י"ט ע"ב הא לן והא להו ע"ש בתוספות וק"ל נ"ל:

הגהות

גמרא בשלמא למ"ד כו' הוי כמבטל דלכי קמיץ כו' אלא למ"ד בתר מבטל כו' הוי טיבלא לימא דלא כר' חייא התם כדר"ז כו' כצ"ל:

ת"ש הקומץ שנתערב כו' הא מין במינו בטל אלא כו' אלא למ"ד בתר בטל כו' הוי טיבלא לימא דלא כר' חייא הא נמי כדר' זירא ת"ש כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה בתר חזותא כו' ואע"ג שאי אפשר כו' בטילו זה בזה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה בטלו' כו' בזו ור' חנינא כו' ור' חנינא מפרש איפכא הס"ד וכצ"ל נ"ל:

ד"ה לעול' כו' אלא לרב חסדא ליבטל דהא אי אפשר כו' לרב חסדא הוי דלא כר' חייא כצ"ל והס"ד וכך העתיקו בתוספות דף כ"ב ע"ב ע"ש:

ד"ה ה"ל שירים כו' קמיצה לאידך הס"ד:

ד"ה לימא דלא כר"ח כו' דאין בטל אם לא היכא דאפשר כו' כוותיה ואמאי דלא מבטל כו' דתהוי כריבה סלתה לא מצי למיפרך לר' חנינא דנימא מהכא כו' כצ"ל נ"ל. ועיין בתוספות דף כ"א ע"א ד"ה והן בולעות כו':

ד"ה הקטרה בשירים כו' הקטר' בשירים הס"ד וכצ"ל:

ד"ה הקומץ כו' למעלה הס"ד:

ד"ה דכל כו' מיניה אי לא נתערב הד"א והס"ד:

תוספות ד"ה לימא כו' דפשיטא ליה דליכא דמפליג כו' דלא (כמתיא) [כוותי'] כצ"ל והס"ד:
ד"ה תבלה בקצח כו' מצה מתובלת כו' אבל ברייתא זו לא אשכחן במנחות ולא בפסחים כצ"ל נ"ל:
ד"ה קס"ד כו' בו רוב תבלין הס"ד:
ד"ה אלא למ"ד כו' שוה דכיון שיש כו' כצ"ל:

דף כד.

חדושים

גמרא עשרון שחלקו והניחו בביסא כו' (מיימוני פי"ב מה' אבות הטומאה):
הושיט אחד לביניהם מהו א"ל צריך לכלי כו' כצ"ל וכן הוא בגש"ק. והרמב"ם שם מפרש' כגון שמפסיק איזה דבר בין ב' החצי ופשיטא דאם אותו דבר א"צ לכלי מפסיק וע"ש:
מהו לקמוץ מזה ע"ז כו' (מיימוני פי"א מה' פסו"ה):
א"ל זו לא כו' כצ"ל:
דלמא שני כלי ה"ד כו' כיון דמיפסק מחיצת' כו' בעי ר"י צירוף כלי וחבור מים כו' (מיימוני פי"א ופי"ב מה' אבות הטומאה) וז"ל הרב שם דין ו' פי"א חיבורי אוכלי' ע"י משקים הרי הן חיבור כו' והדבר ספק כו' וכתב הכ"מ שטעמו מדגרסינן פ' הקומץ בעי ר"י צירוף כלי כו' וכיון דהא דמיא להך וסלקה בתיקו ה"ה לאידך כו' וע"ש עוד. ודברי תימה הן דאם כדבריו ה"ל להרמב"ם ז"ל לפסוק כהאת"ל כיון דמחבר מחבר כדרך הרב בכל דוכתי אמנם הדבר ברור דשגג הרב הכ"מ בזה כי פי' רבינו בהאי בעי זו תמצא בפי"ב דין ט' ע"ש גם מבואר להדיא שם שפסק כהאת"ל וא"כ נשארה השגת הראב"ד ז"ל שרירא וקיימא ודו"ק:

הגהות

גמרא בעי רבא עשרון שחלקו ונטמ' כו' (שם פי"ב):
רש"י ד"ה מי תני כלי כו' משמע דנגעי כו' כצ"ל:
ד"ה מהו אם כו' אות' שני הס"ד:
ד"ה בגושין כו' שיניו מפוזרות כצ"ל:
ד"ה מאי הוי כו' צירוף כלי הס"ד:
ד"ה כגון עריבה כו' לאו הפסק הוא דנגע כו' לגמרי לא כו' כצ"ל:
ד"ה צירוף כו' מים מהו כו' לכלי למה שבתוך כו' הד"א:
ד"ה ה"מ דגוואי כו' לשל חוץ הס"ד:

ד"ה מחבר כו' וטמא החיצון הס"ד:
ד"ה חיבור מים וצירוף כו':
ד"ה ונטמא אחד כו' ואח"כ הניח כו' בשעת טומאה אא"כ כו' לפסול חבירו הד"א והס"ד:
ד"ה הא שבע כו':
תוספות ד"ה צירוף כלי כו' מהו פי' כו' חוץ לכלי למה כו' ונגע טומאה כו' ודבר תימה הוא לומר כו' (ועיין בזבחים דף ק"ח ע"ב בתוספות) לקבל טומא' ולטמא' אחרים ועוד כו' ודבר תימא הוא אם כו' פירות אינו מועיל לחבר כו' עיסה במשקין הבאים מזה לזה כצ"ל נ"ל:

דף כד:

חדושים

גמרא אמר ר"י באיזה מדרס נגע זה אלא שאם נגע בו הזב כו' פרש"י שאם נגע בו זב קודם שעשאו וילון כו' וכך מוכח הסוגיא ודע שהרמב"ם ורע"ב בפי' המשניות במס' כלים פירשו שאם נגע בו הזב אחר שעשאו וילון כו' וא"כ הוי ככלי חדש ומקבל טומאה במגע להבא ע"ש והוא לכאורה נגד הסוגי' דכאן. ונראה דטעם כו' דבעי' דרבא לא נפשטה אי אמרינן שבע טומא' וכדדחי לה רבא ממאי כו' דלמא מקמי מדרס דהוי כו' וא"כ נוכל לפרש דברי ר"י בכל אופן שלא נאמר בו דס"ל דשבע לה טומאה וכגון דנגע בו ג"כ אחר שעשאו וילון והא דלא דחי לה רבא כן חדא מתרי נקט ובאמת דהוי יכול לדחות כן ושמא דס"ל לרבא דזה הוי מלתא דפשיטא ומאי קמ"ל ר"י ובהדי' כ' הרמב"ם פי"ב דין ט' דבעי' דרבא לא איפשיטא כו' [כנ"ל] ברור ודו"ק:
תוספות ד"ה ועשאו וילון כו' צ"ל דאיירי בבגד שלא נקפל כו' (ר"ל דאי נקפל חזרו ונגעו זה בזה ק"ל) דאם כן אתיא לי' כו' מטמאין מדרס כצ"ל והס"ד:
ד"ה כי נגע כו' דקאמר אבל טמא מגע מדרס ופירושו דבבת א' כו' וי"ל דאיכא נמי עו"ד חומרא כו' (כצ"ל) ואין לתרץ דהאי דחישב כו' עכ"ל. דברי התוספות אלו הם מגומגמים ויש בהם טעות בלי ספק ולכאורה היה נ"ל למחוק דכוונתם דאין לתרץ דמכח טעם זה דחמירא טומאת אוכלין כו' מקבל נמי טומאה דבית הסתרים ואפי' לר' יוסי דא"כ למה מוקי התם כרבי מאיר אלא ש"מ דחומרא זו לא מהני לר"י לענין בית הסתרים וע"ז מסקי ומיהו הי' גופא כו' ולפ"ז הי' נראה להגי' דהא מוקי לה כרבי מאיר כו' דלפ"ז קשה לי דא"כ גם בבהמה המקשה מוכח דלא אמרינן סברא זו דגם התם ה"ל לשנויי כן וצ"ע. ויותר נ"ל להגיה בדבריהם דטומאת בית הסתרים לא מטמ' דהתם אמרי' דמטמיא

דמוקי לה כר"מ כו' ור"ל דאין לתרץ הא דלא אמרי' התם שבע לה טומאה משום דס"ל הברייתא דלא מיטמי' בית הסתרים ובשעת פרישתא מן האבר מקבלת טומאה ולא שבע עדיין משום טומאה כבשר הפורש דלא הוי אז פורש מן החי בשעת פרישתו דהא התם אמרינן דס"ל דמקבל בבית הסתרים וא"כ לעולם שבע כשמקבל טומאה אוכלים בשעה שהיה עליו שם אבר מן החי והוקשה להם הי' גופא קשיא כו' ודו"ק והצעתי הדברים לפני מו"ר הגאון מהר"ר העשל זצ"ל והסכים לדברי אחרונים והוא אמת ויציב:

בא"ד בפ' אמרו לו מוכח דלא כו' דפסחים בניתזין בכל כחו כו' א"נ מחתך בסכין מעט ומשליך וחוזר כו' (כצ"ל והשאר יש למחוק נ"ל) בהעור והרוטב דאתי' כו' וי"ל דההוא סוגיא כו' ודמי לידות הכלים כו' ראשונה ומשני פנים חדשות כו' מן המדרס יטהר ממגע דהא שבע לי' כו' חייל נמי אכולי סנדל כו' ומדרס מגע דת"ק דר' יוסי כו' (כצ"ל והשתא א"ש הא דלא דייק אביי מהת"ק אלא מר' יוסי ודלא כמ"ש התוספות לעיל ודו"ק וכ"כ התוספות להדי' שם בפ' בהמה המקשה) על מה שנגע בחבורו הס"ד:

ד"ה בשני סדינים כו' על העליון תחילה א"כ קודם לתחתון מגע למדרס כו' (ור"ל דלפ"ז לא מוכיח מידי משום דבאה טומאה חמורה וחייל על קלה ודו"ק) במקופלים זה ע"ג זה דקדם התחתון מגע למדרס כו' (ור"ל ומיירי דמכביד על העליון תחילה וא"כ קדם לתחתון מגע למדרס ולכך חל חמורה על קלה ול"ל לשנויי בת אחת וק"ל):

בא"ד דאוקמינא מקמי מדרס וא"ת כו' א"נ משוה בת אחת כו' דהוי קלה על קלה כצ"ל. ור"ל וכ"ש חמורה על קלה אבל קלה אחמורה וודאי מודה אביי דלא חיילה בזאח"ז וא"כ עליונה נטמא מדרס תחילה ותו לא חייל עליה נגיעת התחתון בה ודו"ק:

הגהות

גמרא ואפי' לבסוף אמאי לימא שבע כו' כצ"ל נ"ל והשאר יש למחוק:

אמר רבא עשרון שחלקו כו' (גז"ש במיימוני):

והרי שלשתן מונחים בביסא נטמא אבוד כו' אפי' נטמא כו' כצ"ל:

קמץ מן האבוד כו' (מיימוני פי"א מהלכות פסולי המקדשין):

מתקיף לה ר"פ כו' הא איכא דנקא דקומץ כו' כצ"ל וכן הוא בגמרא של קלף:

רש"י ד"ה אלא להכי כו' ומשקין הס"ד:

ד"ה ואמאי נימא כו' מדרס הס"ד:

ד"ה דילמא כו' הא שבע ליה משום דטומאה כו' כצ"ל:

ד"ה לימא שבע כו' מדרס כצ"ל והס"ד:

ד"ה הכא כו':

ד"ה אבוד כו' ונטמא הראשון כו' כצ"ל:
ד"ה בני בקתא כו' (בין) [ברכת הזבח: בי'] עקתא כו' (בכתובות פ' נערה המאורסה פ' הנושא בביתי ולא בי עקתי):
ד"ה קמץ כו' איזהו לא נאכל לא כו' כצ"ל:
ד"ה והאיכא דנקא כו' תילתא דההיא קומצה כו' כצ"ל:
ד"ה אמר רב אשי דכיון דלא קמץ כו' מן האחד קמיצה כו' כצ"ל נ"ל:

דף כה.

חדושים

תוספות ד"ה אם עון כו' שהוכשר יחזור ויפסול כו' חוץ לזמנו כצ"ל והס"ד:
ד"ה הא אינו נושא כו' וקשיא למ"ד לינה מועלת שם בראשו (כצ"ל גם בתוספות דזבחים יש להגיה כן ותיבת דאין הוא ט"ס ק"ל) מהך ברייתא כו' הכשר בשלמים פסול בחטאת חוץ הפסול כו' במנחת כהנים ומנחת נסכים דליכא ק"ו כו' (ר"ל דליכא פסול שלא לשמן אלא במנחת חוטא וקנאות כדאיתא בפ"ק דמכילתין ק"ל) דהותר מכללו לגמרי כצ"ל והס"ד:

הגהות

גמרא נטמא הקומץ כו' (מיימוני פי"א מהלכות פסוה"מ ופ"ג מהל' מעילה):
ת"ר דם שנטמא כו' (מיימוני פ"ג מהלכות איסורי מזבח):
רש"י ד"ה ואימא עון כו' אצבע כו' הס"ד:
ד"ה דאמר קרא כו' אינו נושא הס"ד:
ד"ה לא ירצה כו' תקריבו כו' הס"ד:
ד"ה האי שוגג כו' לקמן אהייא כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה ונשא כו' דפסחים דגרסינן כו' ירצה ופי' דהכי כו' זוטא דחמץ למקומו דליכא כרת כו' בפ' קדושים כו' פיגול כתוב במקרא בהדיא כצ"ל והס"ד והשאר יש למחוק:
ד"ה אימא עון יוצא כו' מעון דורות שהות' מכללו בבמה הוי כו' מעון יוצא כצ"ל והס"ד:
ד"ה ואימא מעון שמאל כו' לאיברים ופדרים הס"ד:
ד"ה עון קדשים כו' לרצוי דאמרינן כו' בהקומץ זוטא פירשתי כצ"ל והס"ד. וע"ל דף ט"ו ע"א ד"ה והכא מאי כו':

ד"ה ואימא עון בעל מום כו' הותר מכללו בפ"ק דאמר טריפה שהותרה כו' (ור"ל בפ"ק דמכילתין דף ז' ע"א נ"ל) אית להו דהדדי כו' זמן כגון תוך ח' שהותר כו' הרי הם בלא ירצה כצ"ל נ"ל והס"ד:

ד"ה אבל בצבור כו' אי לאו משום כו' כצ"ל:

דף כה:

חדושים

רש"י ד"ה יכול בשר כו' לפני זריקה בטומא' (אבל אכלו לאחר זריקה מסיק דחייב כרת וכת"ק דר"י הגלילי ר"פ השוחט ומעלה וק"ל) הגוף יהו כו' הד"א וכצ"ל:

תוספות ד"ה דמרצה ציץ כו' ולא דק בקונטרס דבעולין כו' (ר"ל ביחיד וכאן ביחיד קאי הסוגיא דבצבור לא אשכחן פלוגתא בעולין וע"ש בתוספות דף ט"ו ע"א ודו"ק נ"ל):

ד"ה רב שילא כו' וחדא מדרבנן כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא על מה הציץ כו' (מיימוני פ"א מהלכות פסוה"מ):

והתניא יכול בשר שנטמא כו' (מיימוני פי"ח מהלכות פסוה"מ):

דמים מפני מה חייבים עליו כו' כצ"ל:

ורב שילא כו' בין במזיד הורצה טומאתו בשוגג כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ורמינהו כו' דיחיד הס"ד:

ד"ה בשוגג כו':

ד"ה במזיד כו' תרומה הוי הס"ד:

ד"ה דמרצה כו' אכילות מי שמעת כו' אליביה דקתני כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה שאינו ניתר כו' ניתר לטהורים דזריקה הי' כו' כצ"ל:

ד"ה או אינו כו' לטהורים אין חייבים כו' הגוף אף שניתר כו' הד"א וכצ"ל נ"ל:

ד"ה היינו לן כו' לעיל דחייבים כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה אמרת כו' זריקתו כשירה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שהציץ כו' שלא נאכל הס"ד:

ד"ה נטמא כו' בטומאת הגוף הס"ד: ואח"כ צ"ל ד"ה יוצא לא משום דלא הוי כו' ודו"ק נ"ל:

ד"ה ר"א מדקתני כו' הורצה רבנן הס"ד:

ד"ה דלא קני' כו' במזיד מי שמעת ליה הס"ד והד"א:

ד"ה א"כ כו' הורצה הס"ד:

ד"ה טומאתו כו':
תוספות ד"ה בשוגג כו' בפ' כל שעה הס"ד:
ד"ה במזיד כו' אע"ג דתורם מן הרעה על היפה כו' כצ"ל:
ד"ה זריקתו כו' וניקנסי' הס"ד:
ד"ה אשכחן כו' ושייך לדף שאח"ז:

דף כו.

חדושים

רש"י ד"ה קס"ד כו' כשירה אפי' לר' יושיע אבל אבר כו' אמר ר"י דפסול' הואיל וכולה בעינן קיים מדקא נקיט רב כו' כצ"ל נ"ל שהשיטות נתחלפו ודו"ק:
תוספות ד"ה אין הקטרה כו' תורת משרת וכל משרת זעירי אמר כצ"ל (ודלא כגי' רש"י):
בא"ד והשתא מרבי יוחנן כו' וצ"ע דממשרת דריש מדפריך כו' עכ"ל (נראה דהוא קושיא לדבריהם שלמעלה והוא דבפסחים מוכח דר"י דריש ממשרת לכ"ע וזעירי דוקא קאי כרבי אליעזר דדריש כל וכיון דכאן מוכח דע"כ רבי יוחנן סבר כאביי דיש הקטרה אפילו פחות מכזית א"כ ודאי דדריש ר"י כל המבואר בברייתא דלקמן אין לי אלא כולו ומקצתו מנין ת"ל כל כו' וכיון בע"כ דדריש כל דשאור א"כ ע"כ ר' יוחנן דריש כל דתערובת חמץ ג"כ וא"כ קשה למה לא חשיב ר' יוחנן ג"כ גבי איסורי נזיר תערובת חמץ ג"כ דהיתר מצטרף לאיסור כיון דדריש כל דשאור לענין מקצת בע"כ דריש ג"כ כל דתערובת חמץ דשקולין הן כמש"כ התוספות שם ולקמן דף נ"ו ע"ב ד"ה אמר מום כו' ואף דלא חשיב לר"י שאור היינו דס"ל כאביי ולאו משום דהיתר מצטרף לאיסור וכמש"כ התוספות לקמן דף נ"ח ושם בפסחים. גם מאי פריך התם המקשן והאי משרת כו' דילמא ר' יוחנן יליף נזיר מדכתיב כל דהא בע"כ כיון דס"ל כאביי דיש הקטרה דריש עכ"פ כל ולכך מצטרף נזיר כנ"ל ודו"ק. אכן המעיין ויש לו לב להבין יכול לדחות גם קושיא זו ולתרצה דו"ק היטב והדבור שייך לע"ב:

הגהות

גמרא נטמאו שירים כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ):
כל הזבחים שבתורה אם נשתייר כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ):
שלא בכלי שרת כו' (מיימוני פי"א מהל' פסוה"מ):
רש"י ד"ה והוא שנטמאו כו' דאמר ר' יושיע כו' הקומץ כצ"ל והס"ד:
ד"ה רישייהו כו' ברישא הס"ד:

ד"ה מנחה מאי כו' איתא במנחה הס"ד: ואח"כ נ"ל דצ"ל ד"ה כגופא דזיבחא דמי' דתהוי כמקום כו' קמ"ל דלא הס"ד:
ד"ה מנא ה"מ כו' את הדם הס"ד:
ד"ה דכתיב והקטיר החלב וגו' רישי' דקרא הכי כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה לריח כו' ניחוח הס"ד:
ד"ה כתב רחמנא כו':
ד"ה בא לעובדה כו' זריקתה באצבע ובימין כו' שיעבדנו בימין הד"א והס"ד:
ד"ה בשמאל כאשם כו' בזבחים דלר"ש זריקה כשירה דתני זרק בשמאל פסול ור"ש כו' בעי אצבע כצ"ל והס"ד:
ד"ה בהמיינו כו' חרש הס"ד:
ד"ה הכל כו' והקטירו כשר הס"ד:
ד"ה ועצים כו' מערכה תיובתא כו' הד"א:
ד"ה קמצו שלא מכלי כו' המנחה הס"ד:
ד"ה מכשירים במתן כלי כו' מודים כו' כצ"ל והס"ד:
ד"ה ונתן כו' עובדה בימין הס"ד:
ד"ה בשמאלו וחישב כו':

דף כו:

הגהות

גמרא פסול ואין בו כרת בימינו חישב עלי' כו' כצ"ל וכן הוא בגמרא של קלף ועיקר:
כיון שנתנו לשמאל כו' (מיימוני פי"א מה' פסוה"מ):
יש קומץ פחות מב' זיתים (מיימוני פי"ג מהל' מעשה קרבנות):
איתמר קומץ מאימתי כו' (מיימוני פי"ב מה' מעשה קרבנות):
תניא אין לי אלא דברים כו' (מיימוני פ"ד מהל' מעשה קרבנות):
קטרת שפקעה מע"ג המזבח כו' (מיימוני פ"ג מהל' תמידין ומוספים):
בעי ר"א קומץ שסידרו וסידר כו' (מיימוני פ"ב מהל' פסוה"מ):
רש"י ד"ה בשמאלו וחישב כו' מחשבה הי' ולאו חיובי' כרת כו' עובד' בימין כצ"ל והס"ד:
ד"ה מ"ט משום כו' הרצפה ואוספו כו' הד"א:
ד"ה לא בעי מתן כלי דאי בעי לית לי' כו' דהוי לי' כנשפך כו' דם מהפר כו' דכי אכשר כ"ש שמאל כו' כצ"ל:
ד"ה ולא לצדדי' כו' חייא לעיל הס"ד:

ד"ה פעמים כו' ולא פעמי פעמים הס"ד:
ד"ה ור' יוחנן כו' פעמים כשירה הס"ד:
ד"ה מבוא השמש כו' השמש הס"ד:
ד"ה עם בא כו' בפני עצמן הס"ד:
ד"ה והא משאעלה עם כו' השמש לא משכחת כו' ואי לא חשיב כו' כצ"ל והד"א נ"ל ודו"ק:
ד"ה אין מחזירין כו' איהו בפוקעין הס"ד:
ד"ה תאכל כו' בי' תעכל כצ"ל והס"ד:
ד"ה עיכולי פוקעי' הס"ד:
ד"ה על כו' העצים הס"ד:
ד"ה מצידי המערכה אצל כו' המזבח הד"א והס"ד:
ד"ה (אלהב) [אליבא] כו':
תוספות ד"ה קומץ כו' דבמה דלא כו' נטמאו או שאבדו כו' משתרי בשר כו' כצ"ל:
ד"ה ואי אתה כו' עיכולי קומץ לבונה כו' כצ"ל:

דף כז.

הגהות

גמרא הקומץ מיעוטו מעכב כו' (מיימוני פי"ב ופי"ג מהל' מע"ק):
היין מיעוטו כו' רובו השמן מיעוטו מעכב את רובו הסולת והשמן כו' כצ"ל:
שני כבשי עצרת כו' (מיימוני פ"ה מהל' תמידין ומוספין):
שני סדרין מעכבין כו' (מיימוני שם פ"ה):
ב' מינים שבנזיר כו' (מיימוני פ"ט מהל' מע"ק):
רש"י ד"ה היין כו' דמנחת נדבה הס"ד:
ד"ה שתי חלות כו' עצרת הס"ד (ושייך למתני' דלקמן):
ד"ה שאם חסר כו' מריבוי' דה"א כצ"ל:
ד"ה ככה כו' לשור האחד כו' כצ"ל:
ד"ה מסלתה הכתוב לעכב הס"ד: [ברכת הזבח: ואח"כ] צ"ל ד"ה גרש וסולת כו' בשאר מנחות הס"ד: [ברכת הזבח: ואח"כ] צ"ל ד"ה על כל הלבונה ואת כל כו' הד"א כצ"ל נ"ל:
ד"ה במעשה כו' וחוקה עיכובא הס"ד:
ד"ה ג' שבפרה כו' ושני תולעת וציפרים במצורע כצ"ל והס"ד:
ד"ה חוקה כו' עיכובא הס"ד:

ד"ה לקיחה כו' כאחד הס"ד:
תוספות ד"ה מסלת' כו' כדפרישית לעיל (דף י"ט ע"א):
ד"ה ארבע שבמצורע כו' וי"ל דתנא ושייר כו' כצ"ל:
ד"ה ולקחתם כו' בשביל כולם וליתא דבסוף לולב כו' כצ"ל:
ד"ה לא שנו כו' א"צ אגודה ור"ת הגיה כו' הד"א:

דף כז:

חדושים

גמרא ת"ר שבע כו' שעשאן בין שלא לשמן בין שלא מכוונות פסולות ושבפנים כו' שלא מכוונות כשירות כו' כצ"ל והשאר יש למחוק (מיימוני פ"ה מהל' מעשה קרבנות):
דתניא מחוסרי כפרה שנכנסו כו' (מיימוני פ"ג מהלכות ביאת מקדש) ופסק שם דאינו לוקה אלא מכת מרדות ואינו חייב כרת וצ"ע למה וע"ש בכ"מ ובתוספות דזבחים דף י"ז ע"ב(:) ד"ה מחוסר כפורים כו':
תוספות ד"ה להיכל כו' אלמא לבית קדשי קדשים שרי כו' עכ"ל. אמר המחבר חלילה להעלות על הדעת שיכנס הכ"ג וכ"ש שאר כהנים לבית קדשי קדשים להשתחוות כשירצה ואפי' להסמ"ג בסוף עבודה ועיין בהרמב"ם פ"ב מהלכות ביאת מקדש. ונראה פשוט דצ"ל אלמא להיכל או לבית המקדש כי על זה סובבים כל דברי התוספות דגם בהיכל הוא באזהרה והאיך היו נכנסים להשתחוות להיכל וע"ז תי' ר"ש דהשתחווא כו' ומשנה מפורשת היא בפ"ק דכלים עשר קדושות כו' ע"ש. וכתבתי זאת אף שהוא פשוט כביעת' בכותח' להוציא מלב הרב הכ"מ שכתב בפ"ה מהל' כלי המקדש והפריז על המדה שהבין דברי התוס' הללו כפשטן כפי גי' שלפנינו וליתא ע"ש שוב הראו לי בס' באר שבע בפ"ז דתמיד שכתב כמש"כ ושמחתי וק"ל:

הגהות

גמרא וטהורים שנכנסו לפני' ממחיצתן כו' (מיימוני פ"ב מהל' ביאת מקדש):
לפרכת בארבעים ואל פני כו' כצ"ל:
לר"י מדאל דווקא על נמי דווקא כו' גמרא של קלף וגי' רש"י:
רש"י ד"ה שאם חיסר כו' כלום אין לי אלא מתן ז' דפרוכת כו' כצ"ל:
ד"ה הזאות כו' חטאת הי' הס"ד:
ד"ה שלא כו' ואל נוכח הס"ד:

ד"ה שלא לשמן כו' להכשירו בקדשים הס"ד (והשאר יש למחוק עד ד"ה שלא מכוונות כו') כשירות דלא כתיב כו' כצ"ל:
ד"ה הא ר"י כו' עד מפרש לה:
ד"ה ענוש כרת כו' שלא מביא כו' הוא שצריכים כו' בדמים להביא כו' כצ"ל והד"א:
וד"ה הא ר"י שייך לעיל כמ"ש:
ד"ה מבית כו' הארון בארבעים הס"ד:
ד"ה אל פני כו' במיתה הס"ד:
ד"ה מיבעיא הא בכלל כו' כצ"ל:
ד"ה למעוטי וכו' שבמזרח שיה' כו' (וכפרת) [ברכת הזבח: של כפרת] הס"ד: ד"ה משופ' כו' דפ"א וביו"ת כו' כצ"ל:
ד"ה זה בנה כו' הא רבנן הס"ד:
ד"ה לר"י כו' הכפרת דווקא כו' הד"א:
ד"ה על נמי כו' יומא דמזה הס"ד:
תוספות ד"ה למעוטי משופש כו' להיכל. וי"ל התם כשפיחת התקרה איירי אבל כו' א"נ כמו שפי' בקונטרס כו' התערובת מפרש (התוספות דרך כו' כצ"ל):

דף כח.

חדושים

גמרא אלא אמר רבא הא והא רבנן כאן להכשיר כאן לרצות כצ"ל:
מתני' ז' קנים כו' והשאר יש למחוק וכן הוא בגמרא של קלף (מיימוני פ"ה מהל' מחוסרי כפרה). והכ"מ שם לא הראה מקור נביעתו:

הגהות

גמרא אמר מר ושבפני' כו' (מיימוני פ"ד מהלכות מחוסרי כפרה):
והתניא בי' שלא לשמן כו' ומ"ש ושבמצורע יש למחוק וכן בגמש"ק ליתא וכך מוכח ברש"י:
ת"ר מנורה היתה כו' (מיימוני פ"ג מהל' בית הבחירה):
דתניא חצוצרות היתה באה כו' (מיימוני פ"ג מהל' כלי המקדש):
רש"י ד"ה הא דקאי כו' אפילו אינה מכוונות כו' כצ"ל:
ד"ה והתניא בין כו' ודמצורע קאי הס"ד:
ד"ה ר"א כו' דמצורע פסול שלא לשמו כצ"ל והס"ד:
ד"ה וכי אשם כו':

ד"ה היקש דאשם כו' ולוג שמן הס"ד:
ד"ה לרצות כו' לעלות לשם כו' פסול שלא כו' כצ"ל:
ד"ה כתב א' כו' זו את זו כו' כצ"ל:
ד"ה ד' שבתפילין כו' ולטוטפות או ולזכרון כו' עיניך כצ"ל והס"ד: [ברכת הזבח: ואח"כ] צ"ל (גמרא) הוי' כתיב כו' יהיו הס"ד. ותיבת גמ' יש למחוק:
ד"ה מן הגרוטאות כו' שבור הס"ד:
ד"ה מקשה כו' (מקשן) [ברכת הזבח: נקשן] הס"ד:
ד"ה אמר קרא תיעשה כו' מ"מ לרבות שאר מתנות הד"א והס"ד:
ד"ה ומשני כו' תרומ' לעכב הס"ד:
ד"ה וקפריך זהב כו' הד"א:
ד"ה באה כו' כבר הס"ד:
ד"ה שאינה כו' לדידך מקשה מקשה ל"ל כצ"ל והס"ד:
ד"ה אינה באה כו' לבוא גביע כו' ופרחים כצ"ל והס"ד נ"ל:
ד"ה פמוט כו' קטנה הס"ד:
ד"ה וזה כו' דבהעלותך הס"ד:
ד"ה מקשה כו' פרחה הי' הס"ד:
ד"ה כסף והוי' שתי כו' אותם והי' לך הס"ד והד"א:
ד"ה אלא כו' שייך לע"ב:
תוספות ד"ה דתני' כו' כולו מקשה כצ"ל:

דף כח:

חדושים

תוספות ד"ה גובה של כו' דלר"מ מקדש שלחן י"ב טפחים כו' ור"ל א"כ הוי הסניפי' כ"א טפחים ולר"י כ"ד טפחים ק"ל:

הגהות

גמרא מנורה היתה באה כו' (מיימוני פ"א מהל' בית הבחירה):
גובהה של מנורה כו' (שם פ"ג):
רש"י ד"ה שאני התם כו' תרי זימני הס"ד:
ד"ה א"ל ר"פ כו' למר רבי כו' הד"א:
ד"ה ועשית כו' וכלל מה הפרט כו' הד"א:
ד"ה לא ס"ד כו' בשל עץ הס"ד:

ד"ה אכסדרה כו' רביעית וכן כו' הד"א:
ד"ה אבל עושה כו' ז' קנים הס"ד:
ד"ה ושל כו' יעשו ואפי' כו' הד"א:
ד"ה אף של כו' חשמונאי הס"ד:
ד"ה וטפחים כו' הרי ה' הס"ד:
ד"ה וטפח כו':
ד"ה ושני קנים כו' אילך כו' הס"ד:
ד"ה שבהן כו' המנורה הס"ד:
ד"ה אלא כו':
ד"ה פרחים כו' בעמודים הס"ד:
ד"ה ונמצאו כו':

דף כט.

חדושים

רש"י ד"ה תוכו שלה' כו' ובתפילין קא מיירי עכ"ל (דס"ל לרש"י דלא פסיל כשאינו מוקף גויל אלא בתפילין ומזוזות אבל ס"ת לא בעי אלא לכתחלה אבל לא מפסיל בכך וכך משמע מהרי"ף והרא"ש מדלא הביאו הא דר"י אמר רב בה' ס"ת כי אם בה' תפילין ומזוזות וכ"כ המרדכי בשם כמה רבוואתא ובמרדכי תי' בע"א עוד בזה ע"ש ועוד נ"ל והוא עיקר לענ"ד דבס"ת יכול לתקן ולתלות הה"א בין השיטות ולא שייך ביה לישנא דפסיל דמשמע דאין לו תיקון אבל אי איירי בתפילין א"ש דלא מהני תיקון דהוי כתיבתן למפרע דפסול בהו כדלקמן ודו"ק נ"ל:

תוספות ד"ה סילוקו כסידורו ולמ"ד אין תנור מקדש כו' ור"ל וא"כ הי' נאפי' מע"ש וסידורו הי' בשבת ושלחן מקדשו וא"כ לא הי' חם כבר אלא רך וע"ל דף צ"ה ע"ב ואע"פ כן לא ידעתי מנ"ל דילמא היה הנס שיהיה חם גם מע"ש שנאפה עד הלקחו ושמא דדייקי מל' הגמ' מדקאמר כסידרו ולא אמר כלקיחתו מהתנו' נ"ל:

ד"ה קוצו כו' ומפר"ת דהוא ראש כפוף כו' ר"ל בצד שמאל של יו"ד למטה כפוף ק"ל:

הגהות

גמרא כתיב והפרח כו' והוא מיכלות זהב מאי כו' כצ"ל:

ב' פרשיות כו' אמר המחבר בהל' ציצית ותפילין ומזוזה לא ארשום המראה מקום מהמיימוני באשר שכבר נדפס המראה מקום בש"ס דפוס קראקא ולובלין:

רש"י ד"ה תמני כו' האחד הס"ד:

ד"ה כפתורים כו' גופי' תרי הס"ד:
ד"ה ושית כו' חד סר ובכל קנה כו' כפתור הס"ד:
ד"ה ועד פרחה כו':
ד"ה שימי את כו' בתמיה הס"ד:
ד"ה משפת קנים כו' כדמפרש לעיל הס"ד:
ד"ה כתבנית' אארון כו' כתיב כו' כצ"ל:

דף כט:

הגהות

גמרא משום דמחזי כמנומר כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה איפסיקא כו' דה"י בתפילין כצ"ל:
ד"ה שלשה זיני"ן כו' בשי"ן בדפני רגל כו' כצ"ל:
ד"ה שעטנז כו' פשוטה הס"ד:
ד"ה אחת כו' בס' יצירה הס"ד:
ד"ה לא מסתייע' כו' פתח יתירא הס"ד:
ד"ה מצלת כו' אז מצלת כו' מתוקן כצ"ל:
תוספות ד"ה שעטנז כו' למעלה כזה. מ"ר: בתו' דשימושא כו' (הד"א) ור"ת בפ' בתיקון ס"ת כו' כצ"ל:
ד"ה דחטרי' כו' כזה (ח) ור"ת כו' כמו חטוטרות דגמלא כו' כזה (ח) ולפי' הקונטרס כו' ועיין ברא"ש בהל' קטנות:
ד"ה ומאי טעמא כו' פי' בקונטרס כו' כזה (ה) ור"ת כו' כזה (ה) ותגא דקו"ף כו' כצ"ל:

דף ל.

חדושים

רש"י ד"ה אף באמצע שיט' ובאמצע דף עכ"ל. ור"ל דס"ל לרבנן דהאי ברייתא דלעיל הוי תיובתא וכרב יוסף דלעיל כנ"ל לפרש כוונת רש"י ודו"ק אבל הנ"י לא פי' כן אלא אף כו' וכ"ש בסוף שיטה ע"ש ודו"ק:
תוספות ד"ה מכאן ואילך כו' נמנעו מלעסוק כו' א"כ כת' היום מע"ש כו' (כוונתם ועדיין לא מלאו ימיו עד שבת ק"ל) מדקשיא לי' מהא דכתב כו' הזה נימא על שם כו' ועוד קשה דבסדר כו' כצ"ל. ועיין במרדכי ושם נתיישב שפיר ל' ומיהו ע"ש:

ד"ה ומשה כותב כו' אע"ג דמייתי ראיה מברוך כו' ור"ל וברוך לא הי' אומר שמא גם ברוך היה אומר והכתוב קיצרו ולפי דבריהם ראיות ברוך הוא על מה שהקב"ה אומר ומשה כותב ק"ל:

בא"ד היה עושה כן ובקונטרס נמי גריס כו' וכותב אומר אחר' כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה פסוק א' כו' בדפין אחרים ס' שיטין אא"כ יעשו כו' שיטות ארוכות כצ"ל. ור"ל שכל אות יחזיק כמה שיטין באורך ובהרא"ש בה"ק הלשון מדוקדק יותר ע"ש:

הגהות

גמרא כגון למשפחותיכם ג' פעמים כו' כצ"ל וכן הוא בגש"ק:

רש"י ד"ה מחזי כמנומר כו':

ד"ה מקצר כו' הדף בזה הס"ד:

ד"ה בחומשים כו' ובהר סיני וירדן יריחו יכול לכתוב באמצע כו' ספר תורה אבל כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה פחות מכאן כו' ולא ארוכות שלא להרחיקו כו' ועיין הטעם בנ"י:

ד"ה ולא ימעט כו' לעשות ב' ביריעה אם כו' כצ"ל:

ד"ה מפני כו' משוטטות כו' כצ"ל:

ד"ה אלא אימא כו' דף קצר מן תיבה כו' כצ"ל:

ד"ה שיעור גליון דס"ת הס"ד:

ד"ה לא ימעט כו' ריוח הגליון הס"ד:

ד"ה מפני ריוח כו' באמצע הדף כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה אבל יתירות כו' משום דיתירות לי' לן כו' דמחזי כמנומר כצ"ל:

ד"ה שמנה כו' יקרא ש"ץ עמו כו' קראו שנים יצאו כו' שהתקינו מקרין את כו' שהתקינו מטבילין ע"ג הכל כצ"ל:

דף ל:

חדושים

תוספות ד"ה ר' יוסי כו' ומיבעי לי' התם כו' לתלות דדילמא דווקא כו' של חול לא מיחזי כו' כצ"ל. ועיין במרדכי שהעתיק בזה הלשון ואני ה' אלקיכם מותר לתלות ומיבעי לי' מאיזה טעם מותר אי משום שהם ג' תיבות אין גנאי כ"כ לתלות השם או משום דאיכא תיבות חול בהדייהו מאי נ"מ לתלות ג' שמות אל אלקי' ה' וכו' ע"ש והוא יותר נכון:

בא"ד כל השם יתלנו כו' כצ"ל:

ד"ה תרומת מעשר כו' ע"י עילוי עולה כו' דרבנן הוא דרוב כו' אימת שבת עליו ופריך בדא תנינן חשכה כו' עד שיעשר מפני אחר שאין כו' (כצ"ל) אפי' שאלו בחול יאכל בשבת כו' ומשני לא אמרו אלא בשוגג ולא במזיד (ועי' בתוספות דחולין דף ע"ה ע"ב) אומר אמת מאחר שהופרשה כצ"ל. ור"ל כשהופרשה חמור בעיניו יותר כשחוזר ונתערב ק"ל:

הגהות

רש"י ד"ה אהייא כו' חנינא הס"ד:

ד"ה תרומת מעשר כו' הן שואלו כו' על פיו הד"א והס"ד:

ד"ה תרומה כו':

תוספות ד"ה הא איתמר כו' הלכה כר"ש בן שזורי ובפ' בהמה המקשה כו' ומשני אנא כי הא ס"ל כו' כצ"ל והשאר יש למחוק:

דף לא.

חדושים

גמרא שמן תחילה כו' (מיימוני פ"א ופ"ט מהלכות טומאת אוכלין). ופסק דלא כר"ש וכן בשידה וטעמו דס"ל כר"י דלעיל דאין הלכה כר"ש אלא במסוכן ותרומ' מעשר של דמאי וז"ל הרמב"ם בפ"א דין י"ט השמן הקרוש אינו אוכל ולא משקה כו' וכתב עליו הר"א אין בתוספתא שקרש ואפשר בשמן שיצאה מעצמו ואע"פ שלא קרש כו' וע"ש וכתב (המשנה) [ברכת הזבח: הכסף משנה] ז"ל וז"ל וי"ל לדעת רבינו שאע"פ שאין בתוספתא שקרש א"א לומר דבכל שמן איירי שהרי הוא מז' משקין ולפי' פי' כו' ומ"ש הר"א ראי' מדתנן במס' טהרות כו' וחכמים מודים לו איני יודע זו מנין לו אדרבה כו' ע"ש כי לא רציתי להעתיקו מפני האריכות וספרי הדפוס המצויי' ת"ל. (ודברי תימא הן דמדקאמרי אף הדבש מבואר דמודי גם בשמן דהא מכח ל' אף פריך כאן הש"ס מכלל דת"ק סבר יין לא כו' ונראה מדברי הכ"מ דס"ל להרמב"ם כדעת התוס' דדבש ושמן קרוש לא הוי משקה וכר"ש בן שזורי והא וודאי במחיל' תורתו בורכת' הי' דלהדיא פסק הרמב"ם דלא כר"ש בן שזורי ריש פ' ט' דין א' וכ"כ שם בכ"מ גופי' ע"ש וכמש"ל גם בפ"ג מהלכות טומאת כלים פסק דלא כר"ש ולייישב השגת הר"א נ"ל דהרמב"ם ס"ל הא דאמר ר"מ השמן תחיל' לעולם היינו שקיבל טומאה בעודו לח ואח"כ נקרש ונשאר בטומאתו לעולם ולא מהני קרישתו מה שניקרש אחר שקיבל הטומאה וכך פי' רבינו להדיא בפי' המשניות ולקמן ריש פ"ט ע"ש אבל כשנגע בו טומאה בשעת קרישתו אינו לא משקה ולא אוכל וכהתוספתא ודלא כפי' התוספ' פרק כל שעה וכאן אבל ביין ס"ל

להרב דחשיב משקה אפי' בקרוש והוי תחילה לעולם דכ"ע מודה לר"ש ב"ש בהא ומ"ה לא הזכיר הרב בפ"ט יין ומהתימא על הרב בעל תוס' יו"ט שתמה על הרמב"ם בזה ולא הרגיש במש"כ ובמ"ש יתיישב הכל דעת הרב על נכון ודו"ק היטב שם:

רש"י ד"ה אין רוב כו' וקשיא לי כו' פירות הללו לא עישרון כו' (ור"ל והוי פטור על החיוב ק"ל) וה"ל פטור מדאורייתא ורבנן כו' והשני שיטות מיותרות יש למחקן:

תוספות ד"ה אימא ר"ש כו' דאורייתא כו' מאי איריא בטמא מת אפי' בראשון ושני דהכא מיירי בקרוש כו' פי' דהוי משקים קרשו הרי הן שנים כו' לעולם אפי' קרוש כו' כול' בקרוש איירי כצ"ל. אמר המחבר הואיל ואתא לידן נימא בי' מלתא לפי מה שפסקו התוספות דדבש קרוש אינו משקה והכי ס"ל להרמב"ם ז"ל לסברתו שכתבתי לעיל יש להביא ראי' וסמך למה שנוהגים העולם לאכול דברים המטוגנים בדבש בלי שום נטילה ובפ' ערבי פסחים אמרי' דכל דבר שטיבולו במשקין צריך נטילת ידים וכן פסקו כל הפוסקים ראשונים ואחרונים ולא ראיתי לרבנן קשישי שהיו נוטלים ידיהם לכך ולפי' דברי התוספות הנ"ל א"ש דדבש קרוש הוא ואין עליו תורת משקה כנ"ל. וראיתי בתשובת הר"ר יוסף מטראני שצידד הרבה למצוא סמך והיתר להנ"ל ולא עלה בידו היתר ברור ע"ש. ואני אומר דכדאי הא מ"ש בישוב המנהג העולם ולהקל מהטעם שכתבתי ק"ל נ"ל. אחר זמן רב באו לידי תשובת הרב הגדול מוה"ר דוד ן' אבן זמרא סי' פ"ג שמצאתי בו קרוב לדברי בקולא זו ע"ש. אבל במה שהתיר ג"כ ביין קרוש שקורין דב"ס לא נ"ל ולא שת לבו למ"ש לעיל בדעת הרמב"ם גם לא זכר מדברי התוס' בסוגיא דידן ומ"מ שמחתי שכוונתי לדעת הגדול בקולא זו וע"ש עוד ודו"ק:

ד"ה קסבר אין כו' וא"ת והא מיפטר כו' (וע"ל פ' ר"י דף ס"ו ע"ב בתוספות (ברכת הזבח):~ ד"ה מירוח כמדומה לי דלק"מ ע"ש ודו"ק:

הגהות

גמרא שידה דתנן ב"ש כו' (מיימוני פ"ג מהלכות טומאת כלים):

ועשר עליו קסבר רוב עמי הארץ כו' ה"ג לפי' ראשון של רש"י:

רש"י ד"ה נמדדת בפנים כו' מקבלים טומאה כצ"ל והס"ד:

ד"ה השידה נמדדת כו':

ד"ה לבזבז כו' לפיה הס"ד:

ד"ה וביניהם מתחת אין נמדד כו' שולים כו' הרגלים כצ"ל והס"ד:

ד"ה קח מן השוק דמאי מע"ה כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה שידה כו' מייתי לה גמרא כו' (ר"ל בפיסקא על גמרא דואין ניאותין כו') דאין עשוי' להנאת מדרס כו' ומנורה מדכתיב מכל כלי עץ וכו' (כצ"ל וע"ש בספרי דף כ"ו ע"ד בסופו):
דאית ליה מירוח עכו"ם דאינו פוטר וסבר יש קנין כו' כצ"ל:

דף לא:

חדושים

תוספות ד"ה ועושה פרשיותי' כו' ושמא משום על הארץ דבסוף שיטה אע"פ כו' עכ"ל.
והילך ל' המרדכי בהלכות קטנות שהיו כותבים על הארץ בסוף השיטה והרי חשיב כסתומה כיון שנתמלאת כל השיטה עכ"ל ולפ"ז הי' נראה למחוק בתוספות תיבת אפי' ויש לדחוק וליישב ועיין עוד במרדכי ויש לדקדק לפי' התוספות לוקשי מדרב הונא אמ"ד דס"ל לר"ה על הארץ כותבים בתחיל' השיטה. וי"ל דלדידיה פליג ר"ח ארב הונא.
ומצאתי במקצת ספרים דגרסי בתוספות ושמא משום כו' דבסוף שיטה אע"פ שאין כתוב כלום אמר כך עכ"ל. והי' גי' ישרה בעיני ור"ל דאע"פ שאין כתוב כלו' לפני' אלא חלק לפניו אמר ל' סתומות כיון שסיים בסוף השיטה וכמ"ש המרדכי וכך מצאתי הגירסא בשם הגאון ר' ישראל במו"ה שכנא והביאו בתשובת מהר"מ איסרליש סי' כ"ה ע"ש.
אכן שאר הדברים שנכתב בשם הגאון הנ"ל בסוגיא זו לא שמיעא לי' ולא ס"ל ע"ש. ועי' בש"ת מהרש"ל כמה פירושים שונים משונים על דברי תוספות הללו:
ד"ה רשב"א אומר כו' וכן בפ"ק דקידושין גמרא ובלבד כו' דבפ' מרובה גבי כו' דהנהו דאיפליגו עדיף במזוזה ולמד כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא א"ל רבה זוטי לרב אשי הכי כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה עתיקא כו' קריעה הס"ד:
ד"ה שתים כו' שתי תיבות הס"ד:
ד"ה כל שכן כו' קצרה שאין כו' כצ"ל:
ד"ה דכריך לי' כו' כלפי שמע שראש כו' הד"א:
תוספות ד"ה הא דאפיצן כו' ולא עפיץ לא מקרי ספר כו' שנאמר בספר וכ"ש תורה דנקראת כו' כצ"ל הרא"ש בה"ק:
ד"ה עשאן כשירה כו' משמע הא דתני' כו' עד שתהא כתובה אשורי' על הספר כו' בשאר ספרים דלאו ס"ת כו' כצ"ל:

ד"ה שלא יעשנה כו' בבבא בתרא גבי כרם כו' כזה (:::) ולא כנגד אויר כו' כזה (:.:):

דף לב.

חדושים

תוספות ד"ה והאידנא כו' ובסוף שיטה הריוח באמצע כו' כשיעור למשפחותיכם כו' כשיעור חלק למשפחותיכם כו' מניח כו' בסידור קדמונים כו' דפתוחה מראשה פתוחה מתוך כל הני קשה כו' כנ"ל להגיה וכך מצאתי לה"ר שמואל אידלש זצ"ל. ובש"ת מהר"מ איסרלש דחק ליישב גי' שלפנינו ולא נהירא. עוד כתב דיש להגיה
דפתוחה מראשה כפתוחה מסופה ודלא כמש"כ התוספות לעיל וע"ש:
בא"ד והאי מכאן ומכאן דקאמר אסתומה כו' עכ"ל. ונראה מלשונם דה"פ דהירושלמי פסק כמ"ד פתוחות ומכשיר על ג' אופנים פתוחה מראשה או מסופה או באמצע הי' חלק וכתובה בראש ובסוף השיטה ואף דזה מקרי סתומה מ"מ במזוזה הוא כשר אף סתומה בכה"ג מטעם שאין הפתוחות בכאן מטעם צורת הפרשה עצמה אלא משום דאין זה מקומה שאין פסול בדיעבד ובפרט שבתורה הי' סתומה וא"כ ס"ל להירושלמי דמ"ד פתוחות ס"ל למצוה וה"ה סתומה ולכך פסק שם רב כמ"ד זה. אבל תלמודא דידן ס"ל דר"מ דוקא בפתוחות מכשיר לא רצה רב לפסוק כוותיה אלא אריוח וז"ש התוספות ומתיישב כו' כנ"ל ודו"ק שוב ראיתי בש"ת מהרש"ל סי' ל"ז בשם ר"י שונצין קרוב לדברי הנ"ל ושמחתי ע"ש ועיין בהרא"ש בהלכות קטנות:
ד"ה תפילין על הקלף כו' ושניהם פסולי' אגויל כו' בדבר שכתובי' בו כו' א"נ משום דתפילין ומזוזה לאו מחד טעמא דמפסלן כצ"ל וכמו שאפרש והרב מהר"ש אידלש בספרו הגיה לאו טעמא דמיפסלו כו'. ור"ל דלית בהו טעם דמיפסל אלא כך הי' הל"מ משא"כ אשורי' אי' בי' טעמא מקרא ושרי לי' מארי' שלא הטריח עצמו לעיין בדברי התוספות דשבת כי שם דבריהם מבוארים וז"ל שם ד"ה תפילין אגויל כו' משום דלא מפסלי מחד טעמא אלא משום שזה אקלף וזה אדוכסוסטוס אבל הא דנכתב אשורית הוי מחד טעמא כו' משום דכתיב והיו וכו' וע"ש עוד והדברים ברורים למבין:
ד"ה אידי ואידי כו' אידי ואידי במזוזה כו' ופי' שם הר"י כו' במקום שיער לא פסל כו' עכ"ל. ולפ"ז גם בגויל הי' ראוי להכשיר בתפילין וה"ה לסוגיא דהכא במזוזה דכשירה אדוכסוסטוס במקום בשר וה"ה בקלף בשר וה"ה בקלף במקום שיער שהוא כמו גויל ודלא כמש"כ התוספות לעיל ושמא דאפ"ה פסול בגויל מטעם הר"מ דגויל הוי לא

משפיי' כלל רק השערות משא"כ בקלף במקום שער ובטוי"ד וב"י סי' רפ"ה מבואר בשם הרא"ש דכשירה אף בגויל מה"ט דכתיבנא ודו"ק:

הגהות

רש"י ד"ה אמרתי לו כו' ובשעריך הוא סתום והריוח באמצע דשיטה כצ"ל. וכן הוא ברש"י שברי"ף ויש לדחוק ולישב הגי' שלפנינו ק"ל:

ד"ה מנעל כו' אליהו מודה כו' כצ"ל:

ד"ה הכא סתומות בספר תורה כו' כצ"ל. ומ"ש בספרים אחת שתים שלש כזה אין כאן מקומו ולפי' קובה דלעיל שייך ויש למוחקו נ"ל:

ד"ה ודלמא כו' הא דמורידין עושים שאם חסרה כו' כצ"ל ועיין בתוספות שהעתיקו דבריהם על נכון וכך הגיה בדברי רש"י:

ד"ה ומשני למצוה כו' אדוכסוסטו' אבל אם כו' הלכך מורידין עושין כצ"ל והד"א והס"ד:

תוספות ד"ה והאידנא. בא"ד. ולא אפתוח' דקמי' כו' דבעלמא מיקרי כו' ומתיישב כו' כצ"ל:

ד"ה מנעל לכתחילה כו' א"נ במלתא דקאמר' משמי' דאחריני איפשר כו' כצ"ל וכן הוא בש"ס דפוס קראקא:

ד"ה הא מורידין כו' ובשל ראש ז' שיטין ובמזוזה בה' כו' (ס"א) ובש"ע כתב במזוזה כ"ז שיטין:

דף לב:

חדושים

תוספות ד"ה הא מורידי' כו' וקצת תימא כו' ילפינן נמי מס"ת כו' מינה ס"ת ממזוזה כו' ומהא אמר שנוהגי' לכתוב באגרת כו' (ור"ל כיון דבס"ת אסור בשיטה ראשונה ש"מ דבאגרת כשר בלא שום שרטוט ק"ל) דהוי דמיך (אקוי) [וקאי) בזימרא ישראל אל תשמח אל בעמי' גיל וחולק על כו' שירטט כו' ור"ל דכתב המקרא על הסדר בשירטט ובירושלמי משמע דכתב בלא שירטט והם ק"ל) בתמרורי' הי' עומד' ובקשנו למחקה ולשוא צרוף צורף כו' כצ"ל: והואיל ודין שירטוט אתא לידן נימא בה מילתא והוא דכתב הרא"ש ס"פ מצות חליצה וז"ל הא דקאמר ואקרינהו לדידה מן מאן עד יבמי ואקרינהו לדידי' מן לא עד לקחתה לא ידענא למה דקי"ל ג' כותבים עכ"ל. ובמגילה פסק הרא"ש כבה"ג דשתים כותבים ושלש אין כותבים וכך פסק בשמו בטור י"ד סי' רפ"ד ע"ש. וקרוב בעיני דטעות

נפל בספרי הרא"ש דיבמות וכצ"ל למאי דקי"ל לרש"י ג' כותבים וכו' דכן ס"ל לרש"י בס"פ מצות חליצה:

ד"ה משרטט כו' ע"ש ועיקר קושיותיו אפרש"י ודו"ק ע"ש. ותו כתב הרא"ש למגילה והטי"ד שם דהיכא דכתב שיטה עליונה אף בלא שירטוט תו א"צ לשום שירטוט דכתיב' שיטה עליונה הוי כמו שירטוט ע"ש. (כן מבואר להדי' בהרא"ש שם ודלא כמש"כ בפריש' שם ושרי לי' מארי' דלא דק בל' הרא"ש וצ"ע דלפ"ז למה הוצרך מר זוטרא במצות חליצה לשרטט והלא קודם שהיו מגיעי' לואקרינקהו וכו' כתבו כמה שיטות לפנים המוזכרים בפ' החולץ והעתיק הרא"ש בס"פ מצות חליצה וצ"ע):

ד"ה אסור לישב כו' נראה דהלכה כר' יוחנן כו' וכתב בפסקי תוס' ולכ"ע התלמוד וכיוצא בו מותר עכ"ל. והעולם נהגו להחמיר ועיין בש"ע ובס' באר שבע:

ד"ה כתבה אגרת כו' כגון למהך ושירטוט נמי כו' עכ"ל. ור"ל אף דגם נקרא איגרת כנוסח לשונו אגרת שבוקים ובעי שרטוט ודקדוק חסירות ויתירות נ"ל ודו"ק:

בא"ד ועוד מספר הכתוב כו' ומיהו בפ"ב דגיטין אמרינן כו' ויש עוד לפרש כו' וצ"ע אמאי כו' דלפסל בהכי (ר"ל אפי' דיעבד) או מדכתב בי' ספר ואין לפרש אגרת ר"ל בעמודי קצרים כו' (כצ"ל להגיה) ומ"ש או מדכתב ספר ר"ל דינו כמו סוטה דכתיב ספר והרב מהר"ש אידלש מחק בספרו תיבת או ונ"ל דלא דק ודו"ק. ואע"פ שפירשתי שצריך כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא אדוכסוסטוס במקום בשר ואיבעי' אימא כו' כצ"ל ועיין בתוספות.

דתניא כו' ובזה פסול ר' אחא מכשיר משום ר' אחאי בר כו' כן הוא בגמ' דשבת.

וכף לכדא אארעא כו' יושב על מטה כו':

רש"י ד"ה כף כדא כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה סכנה כו' דא"כ ה"ל למימר בכל העשוי כו':

דף לג.

חדושים

תוספות ד"ה כתבה כו' ולפי' יש כו' בדוחק כו' (ר"ל דהיאך אפשר להניח דף א' בשני סיפין ק"ל) לא צריכא דמעורה כו' ויש לדחות כו' ובירושלמי משמע דבשני עורות פסולה כו' כצ"ל. ור"ל ומכאן משמע דלא כפ"ה דדווקא בשני עורות פסל לה בירושלמי ובמרדכי הביא מהירושלמי ראי' לפ"ה ע"ש:

ד"ה תלי דשא כו' ונראה לפרש כו' ומ"מ לא נחלקו על דינו של רש"י אלא בפי' שמעתת' נחלקו עליו ומהתימה על ר' ירוחם בסוף אדם וחוה דלא כ"כ וכך השיג עליו הב"י בטי"ד הל' מזוזה ע"ש:

ד"ה הא דעבידא כסיכתא כו' וקבורת חמורי' קרי לי' כו' (ר"ל דאיתא התם דעביד כעי' נגר ופריך קבורת כו') כגון דשיטה אחרונה לצד רשות הרבי' וראשונה לצד פני' והופך כו' לא קשיא מידי דמעומד נמי יש ליישב כו' כצ"ל (ועיין במרדכי שמבאר היאך יש ליישב) ולפר"ת דמפרש כו' מאי כדרך קבלתה כו' עכ"ל ר"ל כיון שמונחת מיושב לצד א' סתומות לעולם הי' דרך קבלת' ועל זה תי' די"ל דאיירי שהשפופרת סתומה מב' הצדדים ולמעלה הי' פתוחה מקצה אל קצה ואם נתן צד הפתוח לגובה המשקוף הוי דרך קבלתה אבל אם הניח מה שפתוח לצד האסקופה הוי שלא כדרך קבלתה שנופלת ממנה המזוזה על הארץ כנ"ל וק"ל:

הגהות

גמרא אמר ר"נ תלי דשא ברישא כו' מזוזת דבי ר' כמין כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה תלי דשא כו' הסיפ' בבנין תחילה כו' העשוי ואי כו' בבנין הוי לי' כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה ההו' פתח כו' יעבור לפניהם הס"ד:

ד"ה אסתוירא כו' השוק והרגל כו' כזה כשירה הס"ד:

ד"ה עבידא כסיכת' כו' פסולה ל"א אסתוירא כו' כך הניחה למזוזה כו' כצ"ל:

ד"ה רגיל כו':

ד"ה בתחיל' כו' יתן המזוזה הס"ד:

ד"ה אף כתיבה כו' שליש העליון מלמטה למעלה הס"ד:

ד"ה להרחיקה כו' התקרה ולעולם כר' יוסי הד"א והס"ד:

דף לג:

חדושים

רש"י ד"ה העמיק החור כו' כצ"ל:

ד"ה בפתח כו' ואם לאו א"צ מזוזה אחרת כו' עכ"ל. וק"ק א"כ לא הוי מימין לזה ולזה ועיין במרדכי ובמהר"ש אידלש ז"ל מ"ש בשם תוספות ישינים קצת ישוב לזה:

בא"ד והבדיל את הבדלתו פירוש אחר שדרך עשירים כו' כצ"ל. וכך העתיק הרא"ש בה"ק ע"ש. שער הגדול תמיד והכי קאמר כו' פתח לפתח טפח הוו שניהם חשובי' כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה דכ"ע חייב כו' נכנסים מן הקיטוני' לבית שער כשרוצים לכנס לגינה ולהכי קרי לי' מבית לגינה ולי נראה איפכא מגינה לבית היינו פתח הקיטוני' שהבאים מן הגינה כו' כצ"ל כך הגהתי מתוך פרש"י שברי"ף ועיקר:

הגהות

רש"י ד"ה הא בהדי' כו' בסיפא דההיא הס"ד:

ד"ה כיצד כו' הניח בפני' כו' שאחורי הדלת הס"ד:

ד"ה אבל חותך כו' המלבן בצידה כו' כצ"ל:

ד"ה תקרה כו' עליונה הס"ד:

ד"ה שקפי כו' לישנא אחרינא תקר' שאין הבי' כו' עליונה כצ"ל והס"ד:

ד"ה האיש כו' בתמיה ואמאי כו' כצ"ל:

ד"ה אספלידי' כו' דבי רבה כצ"ל והס"ד:

ד"ה בית שער בי' קטן כו' כצ"ל:

ד"ה ההיא דקתני כו' שיש לה ארבעה דפנות כו' כצ"ל:

ד"ה אינדרונא קמברא הס"ד:

ד"ה מגינה לבית כו' לבית שער הס"ד:

ד"ה כי פליגי כו' שיוצא מבית שער לגינה כו' כצ"ל:

ד"ה (מר סבר הפתח לשם קיטוני' עד ופטור נ"ל למחקה):

ד"ה ל"א ועיקר כו' לא פליגי דחייב הס"ד:

ד"ה עיקר קיטוני' כו' ה"מ דבין ב' בתי' אבל הכא עיקר קיטוני' ולשמה נעשה וחייב ומר סבר עיקרו לשם גינה עביד ופטור כצ"ל וכן הוא ברש"י שברי"ף:

ד"ה כרב ושמואל לחומר' ס"ל כר' יוסי כו' כצ"ל וכך מצאתי בנימוקי יוסף ע"ש נ"ל:

תוספות ד"ה אספלידי' כו' ולבני ועוד דקאמרי' כצ"ל והד"א:

ד"ה אכסדרא ומרפסת כו' כצ"ל:

דף לד.

הגהות

רש"י ד"ה אם יש כו' ולבא בו ולמעוטי כו' לבדו ולאתויי כו' הד"א:

ד"ה עדי כו' הן פצימי' הס"ד:

ד"ה ר"מ כו' פצים אחד הס"ד:
ד"ה מימין כו' של מזבח כו' כצ"ל:
ד"ה ספר כו' שעת היתר הס"ד:
ד"ה נאמר להלן כו':
ד"ה ג"ש כו' כתיבה הס"ד:
ד"ה והדר ליקבעיה לאבן אסיפא כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה כשהוא אומר כו' ולא מזוזת חסר דהא כו' כצ"ל:
ד"ה נאמר כו' כותבי' ודקאמר ספר כו' כצ"ל:
ד"ה כמה שנאמר כו' ותימא גדולה פי' דהא מכשירים גט בסיקרא ובסם כצ"ל והשאר יש למחוק וכ"כ מהרש"א:

דף לד:

חדושים

תוספות ד"ה לטוטפת כו' דדרשינן בפ' י"נ כו' ומפרש ר"ת כו' מוקמינן בסוף כו' הל' חמישיתו כו' (ור"ל ובזה עושין כיון שהי' בתחילת התיבה ועיין בראש"ש בה"ק ובתו' דפ' הזהב) וקשה לפי' דפריך כו' ויסף חמישית כו' כצ"ל: לטטפ' כו' וסרביטין דפ' כו' כצ"ל:
ד"ה טט בכתפי כו' יש גורסי' טוט כו' (ר"ל והשתא דריש מולטוטפ' דכתיב וי"ו בין ב' טיסין אבל אינך ב' טטפות לא דריש דלא כתיב וי"ו וא"כ משמע ד' ולא י"ב ק"ל:

הגהות

גמרא שטולה עור על כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה לטוטפ' כו' שכותב הד' כו' כצ"ל:
ד"ה ואם כתבן כו' שעשה עור אחד וכתבו בו ארבע פרשיות והניחן בד' כו' כצ"ל: רש"י ברי"ף.
ד"ה כותבה כו' פרשיות הס"ד:
ד"ה אות סימן כו' אפי' לך לא יהא אלא וניכר ממשן של כו' הוו שני אותיות הס"ד וכצ"ל:
ד"ה א"צ לדבק:
ד"ה יודא כו' החכם הס"ד:
ד"ה שטולה כו' על אח' כו' כצ"ל:
ד"ה תפילין כו' אלו תפילין שבראש הס"ד:
ד"ה עתיקת' כו' ותיבת בה"א שמע"ת הוא ט"ס:
ד"ה כגון דאתנו כו' יד אי צריך כו' כצ"ל:

ד"ה כיצד כו' הנחתן הס"ד:
תוספות ד"ה והקורא כו' וקשה לר"ת דאמאי פלגינהו שקורא כו' דיליף דנרות של מנורה מזרח ומערב מונחים כו' ובמכלתא משמע כו' ובשימושא רבא תיקון התפלין כו' כצ"ל:

דף לה.

חדושים

תוספות ד"ה מעברתא כו' ובערוך ערך מעבר פי' מעברתא כו' נקראים מעברתא ותיתור' הי' מקום שמכניסים בו הרצועה ונקרא' מעברת' דתפילין כו' (כצ"ל ועיין בראש בהל' קטנות) ונראה דלא כו' הכל אחד דבגמ' חשיב לה בתרתי וי"מ מעברתא כו' כצ"ל ויש למחוק מן ונראה הא' עד ונראה השני:
בא"ד ואין נראה לפסול כו' (ר"ל האיך יכול להיות הפי' כן של מעברתא דהא אם חיפ' על של יד עור יפסול משום דאינו רואה כו' לזה כתבו דאין נראה לפסול משום זה ק"ל):
בא"ד ולצד שכנגדו דשי"ן של תפילין כו'. (נראה שהוא הכל דבור אחד וחסר טובא בדבריהם וכך צ"ל ולצד שכנגדו ואין להוכיח מדקאמר מעברתא דתפילין סתם דמשמע נמי בשל ראש דהא סתמא קאמר שי"ן של תפילין הל"מ ובשל ראש איירי והנותנ' אם אין דינו להיות פוסלת כו' כצ"ל. וה"פ דבתחיל' כתבו דאין לדחות הפי' של י"מ דפי' דמעברתא הי' רצועה קטנה כו' מדנקט סתמא מעברת' דתפילין ש"מ דקאי גם אשל ראש וכפרש"י והערוך דלהי"מ קאי דווקא אשל יד לחוד וסתמא דתפילין משמע דקאי אשניהם לזה כתבו דהא ע"כ שי"ן דתפילין ג"כ לא קאי אתרווייהו אלא על של ראש לחוד קאי א"כ מעברתא דתפילי ג"כ אשל יד לחוד קאי וליכא סתיר' מדנקט תפילי סתמא. וא"כ מבואר לפי' הי"מ דיש ליתן רצועה קטנה אתפילי' של יד ותו כתבו דאם אין הפי' כן בגמרא אלא כפרש"י וערוך הי' נראה דאסיר לעשות כן דהוי פסול ביד כמו בראש משום דאי' רואה את האויר ודלא כהגאונים דלעיל גם דלא כמש"כ הרא"ש בה"ק להכשיר אף שאין הפי' כהי"מ ע"ש אלא מסבר' הי' נראה לאסור דאין להוכיח להתי' ממה דאם רוצה לעשות משל ראש לשל יד דאמרי' דטולה כו' אע"פ דאין רואה האויר אחר שטולה דוודאי יש לחלק דשאני הת' דמחופ' כל הבית בעור ועדיף טפי להכשיר ואפי' בשל ראש מרצועה קטנה שניכרת שאינה מעור התפילין ויש לפסול טפי וכל זה מבואר באר היטב במרדכי בה"ק דף צ"ה עמוד ג' ע"ש. והרב מהרש"א בספרו סובר שי"ן של תפילין הוא דבור בפני עצמו ולא רצה להגי' ודחק עצמו בדוחקי' ובדברי' בלתי נכונים ואינם עולים על הדעת עיין עליו ודו"ק היטב:

הגהות

גמרא בשלחא והדר חלים עתיקתא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אבל גוויית' כו' הקדים שמע לוהי' כי יביאך כצ"ל:

ד"ה או ברייתא כו' כגון והי' אם שמוע בשמאל קדש בימין כו' כצ"ל:

ד"ה אלא במינו כו' עור ולא של כו' כצ"ל:

ד"ה של תכלת כו' מינן הוא הס"ד:

ד"ה מבפנים כו' שחורות מבחוץ הס"ד:

ד"ה תפילין מרובעות כו' דגר"זליר הס"ד:

ד"ה כאמגוזא שיעור בית מושבה חדוד ביותר כו' יש להם בית מושב (כצ"ל רש"י שברי"ף):

ד"ה טבלא כו' של בתים הס"ד:

ד"ה שתים כו' בשני בתים הס"ד:

ד"ה זה שלא כו' ואחד שלם ביניהם ל"א זה כו' חריץ אחר כו' בית שכנגדו כצ"ל והס"ד:

ד"ה זה שלא כו' מפסיק ביניהם הס"ד:

ד"ה לא אמרן שני בתים הסמוכים דפסולים מחדתת' כו' כנ"ל להגיה ודו"ק:

ד"ה דמתלא כו' כשמניחן חוזר כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה תפילין כו' אלא בתופרן ובאלכסונן כו' שמפרש רב פפא כצ"ל:

דף לה:

הגהות

רש"י ד"ה ואתו תפילין אבתרי' ולא נתקן כו' עתיקא. ל"א אתי' אבתרי' כו' חדתתא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ואע"ג דהדר חלים כו' שייך לעיל סוף ע"א:

ד"ה קשירה תמה שתה' הקשירה נאה ואם יש כו' לשון אחר כו' כצ"ל (רש"י ברי"ף):

ד"ה גרדומי כו' גרדומין היינו שירים כצ"ל והס"ד:

ד"ה גרדומין שירי שירים הס"ד:

ד"ה מכלל כו' שירים לגרדומין הס"ד וכצ"ל:

ד"ה בדידן כו' שלנו ותולין לפניו כצ"ל (רש"י ברי"ף):

ד"ה וגוייהן כו' למעלה ונראה הס"ד:

ד"ה שם ה' כו' שי"ן ודלי"ת הס"ד:

ד"ה קשר כו' העורף והקב"ה מניח כו' ויראו ממך הס"ד וכצ"ל:

תוספות ד"ה וכמה שיעורייהו כו' וכל עפרה כו' משערי' הרצועות שתגיע כו' עד טיבורו וראש כו' מכחיטה ופחות מכשעורה כו' כצ"ל:
ד"ה משעת הנחה כו' וכמו שפרשתי נראה כו' תדע כו' (ועי' במהרש"א) שלה הל"מ והכי גמירי כו' קשורים תמיד והשת' כו' ותפילין של ראש כו' אוצא דטבעו' ידיו כו' כצ"ל:

דף לו.

הגהות

רש"י ד"ה סח כו' רב חייא הס"ד:
ד"ה סח בין כו' סמך על ברכה כו' כצ"ל:
ד"ה עבירה כו' שבידו הס"ד:
ד"ה והיו כו' בעיניך יהיו כו' הד"א:
ד"ה מודים כו' לקמן הס"ד:
ד"ה מצלו כו' תפלת ערבית כר"י הס"ד. ור"ל לאפוקי ת"ק ועיין בתוספות ד"ה לא כו':
תוספות ד"ה עבירה הי' כו' על של ראש על מצות אלא כו' כצ"ל ודו"ק:

דף לו:

חדושים

תוספות ד"ה יצאו שבתות כו' דאמר התם כותב תפילין לעצמו ולאחרים בטובה דברי ר' מאיר ר"י אומר כו' ומסתמא רב גרסי' כו' כצ"ל. ולא ידעתי למה לא הוכיחו כן מהא דרב שבש"ס דידן במ"ק דגם הוא אורי דשרי וכמ"ש התוס' לעיל ושמא משום דבירושלמי זה מבואר להדי' דשרי בכותב להניח מיד משא"כ בש"ס שלנו אינו מבואר כ"א מהוכחא דלעיל ועדיין צל"ע. שוב עיינתי בתוספות דמ"ק דף י"ט ע"א ד"ה ר' יוסי כו' וא"ש הכל וכצ"ל. הא לאחר אסור רב פתר לה בכותב להניח ומסתמא רב גרסי' כו' אפ"ה שרי למכור תפילין בלא הערמה ולרבה כו' והרי מבואר בהירושלמי להדי' דרב התיר בלא הערמה כשכותב שיניח הקונה במועד משא"כ בש"ס דידן הא דאורי רב לכתוב משום פרנס' ושיניח הקונה אחר המועד וראי' התוספות לעיל מהש"ס דידן אינה מרב דאורי אלא מר"מ ור"י דמוכח מדבריהם דמניחים במועד וכמש"כ לעיל ודחו לה אבל מהירושלמי מבואר דלר' ג"כ מניחים במועד תפילין וכך מבואר היטב בהרא"ש בה' קטנות ודלא כמש"כ הרב מהר"ש אידלש בספרו בזה ע"ש ודו"ק:

הגהות

גמרא אלא לפסח בלבד נפקא לי' כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה עובר בלאו כו' תעשה הוא הס"ד:

ד"ה השמר כו' לאו רבי אלעזר כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה ואין מודים כו' וישן בהם כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה אי קסבר כו' ועוד משום דלמ"ד כו' תפילין הוא לא שייך למימר חוץ מתפילין וא"ת דהכא כו' כצ"ל:

ד"ה ידך זו כו' אעבודה מיהו קשה כו' הד"א:

דף לז.

חדושים

תוספות ד"ה יד ימינו כו' ונראה כו' אההוא קא סמיך כו' (ר"ל עיקר ראייתו דמצינו יד סתמא שנקרא ימין שנאמר ויתמוך יד גו' משא"כ במצורע לא מצינו בשום מקום יד סתמא וק"ל):

ד"ה קיבורת כו' כדתנן במס' אהלות כו' איברים שלשים בפיסת כו' דמאי דשייר במתניתין פריש בברייתא כו' הפרקים הוסיפו היינו פרקי כו' ידיו גם הוסיפו שהוא מרפק כו' כדפרישית כו' מה היא דערכין כו' לשון בני אדם ועד מרפיקו כו' דקיבור' לא הוי בכלל כו' (ר"ל ולא כדמשמע לפרש"י דקידוש ידים בעינן עד בית השחי ועי' בתוספות פ' כ"ה) ורגלי' עד הפרק. דהיינו כו' והוא של נזיר וכנגדו האמצעי' כו' קוליו' ר' יודא כו' (הד"א וכצ"ל) דהא שוק דאדם כו' (ר"ל דבבהמה הוי ב' פרקי' השוק ובאדם לא הוי אלא פרק א' ק"ל) לר"י נמי היינו שוק דבהמה דיש מפרשים כו' וכן משמע בתוספתא כו' שיעור שבקידוש ידים עד הפרק ורגלים עד הסובך והיינו עד הפרק כו' (ר"ל עד חיבור כל היד לקנה ולאפוקי מאינך פירושי') עד הסובך והיכי אמר כך כו' (ר"ל היכי מכשיר מארכובה ולמטה ולא יהי' כשר אלא עד הסובך ולמטה ומשני שאני דכתיב כו'):

הגהות

רש"י ד"ה מצינו ימין כו' ולא ילפינן מהכא כצ"ל והס"ד:

ד"ה מה מזוזה כו' הנחה על ימין כו' כצ"ל:

ד"ה מידכה כו' ידכה יד כהא כו' כצ"ל:

ד"ה היכא אקדקד קאי הס"ד:

ד"ה עשר סלעים כו' לנחלה אפי' כו' פטר רחם הד"א והס"ד:

ד"ה שומע אני כו':

תוספות ד"ה שומע אני כו' בתוך ל' יום האב פטור כו' אין פודים אותו מאז כו' עוד אמרינן בירושלמי בפ"ק דקדושין כו' כצ"ל:

דף לז:

הגהות

גמרא נאמר כאן בין עיניך כו' טהורות חוץ משל ערביים כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה גובה קיבורת דהוא כו' הכתף כצ"ל והס"ד:
ד"ה ידך כו' כף הס"ד:
ד"ה ולא לאחרים כו' לכ"ע הס"ד:
ד"ה בין עיניך כו' עיניו הס"ד:
ד"ה שעושה כו' עושה קרחה הס"ד:
ד"ה יד בנגע או כו' לבן הס"ד:
ד"ה וראש כו' אחר שער כו' ושער צהוב במקום שיער הד"א וכצ"ל:
ד"ה סדין כו' בציצית דתכלת כו' כצ"ל:
ד"ה דרב הונא כו' ולר"י הוי מצויץ כהלכתא כו' ודרב הונא בעשוי כו' כצ"ל:
ד"ה שוויי' כו' וחייבת הס"ד:
ד"ה האי מאן כו' כמאן דציירי כו' כצ"ל:
ד"ה כל המתות כו' צרורים טהורים כו' כצ"ל:
ד"ה מאי מאן כו' עשה כלום דכמאן דשרי דמי הד"א והס"ד:
ד"ה אם איתא כו':
ד"ה מהתם דאיפסיק הס"ד:
ד"ה שדיתי' כו':
תוספות ד"ה מה להלן כו' כגון פדחתו עכ"ל ולא נמצא שום תי' ע"ז בספרים שלנו:
ד"ה האי מאן דחייטי' כו' דכמאן דשרי דמי פי' בקונטרס כו' כפל טליתו כו' לא עבד כלום ולא הי' לו לפרש כן דלקמן פ' התכלת (פני' שלי' כעול) [תניא טלית כפולה] כו' כצ"ל:

דף לח.

חדושים

פרק התכלת

תוספות ד"ה התכלת כו' אע"ג דבלא הני כו' איכא ב' חוטי לבן עכ"ל (ר"ל אלא ש"מ דד' חוטין בעינן מלבן היכא דליכא תכלת ק"ל) ומאי דמפליג לקמן כו' היינו בת ד' שהן

כפולים כו' ולעולם לא יהא יותר מד' כפולים משום בל תוסיף ק"ל) דבפ' בא לו משמע וקיצץ כו' (וע"ל דף מ"א ע"ב ד"ה ב"ש מ"ש) בפ' שלח לך כו' תיפוק לי' תלתא וצריך לומר שחולק על התלמוד כו' כצ"ל נ"ל ועיין כל זח ברא"ש בהלכות קטנות:

הגהות

גמרא וא"ד מהתם דא"ל א"ל מאי דעתיך למישדיי' והאמר מר גדול כבוד כו' כצ"ל:

פרק התכלת

רש"י ד"ה בלאו דלא כו' הבריות הס"ד:

ד"ה כרמלית כו' מן התורה הס"ד:

ד"ה ל"א כו' מתורת ציצית הס"ד:

ד"ה לא עשה כו' מציצית הס"ד:

ד"ה מ"ט כו' ובת ד' כנפים כו' לתחילתו הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אמר כו' דחייטי' כו':

ד"ה ואם הקדים כו' הלבן אינה מעכב' כו' כצ"ל:

דף לח:

חדושים

תוספות ד"ה לא נצרכה כו' אבל צמר ותכלת הוי מינו (ורמי תכלת תחילה ק"ל) הא נמי משכחת לה דהא תכלת וצמר כו' כצ"ל ור"ל ומיבעי לי' למרמי תחיל' תכלת שהוא מינו ואח"כ לבן ואי קדי' לבן התכלת אינו מעכב ודו"ק:

ד"ה אלא לגרדומין כו' ועי"ל דאי איגרדם כו' ולא נשתייר אלא מן הלבן כו' ולא הוי כאלו נפסקו שניהם לגמרי הס"ד. ודע דיש חסרון הניכר בדברי התו' של ועו' י"ל ואינם מובני' ולשונם מוטעה ועיין בהרא"ש בה' קטנות באורך ושם בא תי' זה על נכון בדקדוק ונראה שכל זה חסר בדבריהם וצריך להעתיק כל דבריהם בתו' ע"ש:

הגהות

רש"י ד"ה ועשה מצוה כו' ותכלת הס"ד:

ד"ה אריוך כו' דמלכות' דינא הס"ד:

ד"ה גרדומין כו' שנפסקו הס"ד:

ד"ה כדי לענוב כל החוטין כו' כצ"ל:

ד"ה מטיל כו' הד' חוטי' הס"ד:

ד"ה ש"מ מדאמרי' כו' הא כיון כו' כצ"ל:

ד"ה עילאי כו' דלמטה למעלה קא חשיב כו' קמיירי בשמעתין כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה אילימא כו' התכלת שקידם הס"ד:
ד"ה לר' עיכובי כו'. וכדרבי בעינן כו' דקשה טפי אמאי חיסר כו' כצ"ל:
ד"ה לא נצרכה כו'.
בא"ד דפשיטא דהוי לבן ולבן של צמר הוי מצטרף כו' כנ"ל להגיה:
ד"ה מידי ציבעא כו' מינים במינם פוטרים ומיהו תימא אם כו' מידי הי' ותו דתני' כו' דכיון דמין כנף ליכא כו' א"נ כו' בע"א כצ"ל והס"ד. ועיין שם דמכאן מכח דחסר שם מה שהגהתי בדבריהם ע"ש מה שכת':
ד"ה כדי לענבם כו' ופי' ולית לי' הא דאמרן כו' וכ"כ הרא"ש בה"ק בשם רש"י ולא נמצא לשון זח בספרי רש"י שלפנינו:
בא"ד דבשלמא אי מן הד' לד' כשנפסק האחד מד' כו' וי"ל דה"ק דמסתמא כשיש עוד ד' (ר"ל קשרים) אמרינן אכתי קיימא אבל אחד תו לא קיים וקאי כנ"ל להגיה. ותיבת תלת"א יש למחוק ובזה מיישבים גם לדעת ר"ת דאקשר א' בחוט של כרך לא קאי אא"כ ישארו עוד הד' קשרי' שעל כל חולי' אף כשיהי' חוט של כרך הקושר קיים ואין בידי לפרש בע"א בלתי הג"ה דלעיל ומי שדעתו צלולה ורחבה יפרשו בע"א וצ"ע. ועיין במרדכי שמאריך בזה ודחק עצמו ג"כ ליישב דעת ר"ת:
ד"ה וכיון דאישתרי כו' אבל הא לא מוכח דצריך לקשר כו' שמביא כן דבמקום אחר לא אשכחן כו' כצ"ל נ"ל:

דף לט.

חדושים

תוספות ד"ה קשר כו' כמו למעלה (בפ' כל היד בר"פ) וזה אינו מוכיח כו' (ר"ל דלבעו קשר עליון דווקא דילמא ה"ה קשר באמצע או סמוך לכנף סגי ק"ל):
בא"ד ולא פי' כו' עכ"ל. ולא נמצא זה בפרש"י שלפנינו ולפ"ז מוכח שפי' דקשר עליון דווקא דאורייתא דבאחרינא אי' בו כלאים ק"ל:
בא"ד ותימא להאי דמוכח היכי מסיק ביבמות למאן דלא כו' ומוכח דכלאים דדרשא דגדיל כו' כצ"ל נ"ל. ור"ל הציצית שעושה בבגדיהם לר' ישמעאל יהיו גדילים בטוב ע"י חיבור וממילא הן כלאים ודו"ק. וביבמות תי' בע"א בשם הר"י קילצון ומה שיש לדקדק ע"ז אין כאן מקומו:
בא"ד דאמוראי הי' בסמוך והכא נמי תימא כו' מתכלת דבגדי כהונה כו' הוא הדין לבן כצ"ל והד"א נ"ל:

הגהות

גמרא מאי שיריו ומאי גרדומיו מאי לאו שיריו דאפסיק כו' גרדומיו דאיגרדום כו' יתיב רבה וקאמר כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה דילמא אי קטר כו' דאמרי דבי ר"ח כו' כצ"ל:

ד"ה קשר עליון כו' נמי קשר למטה הס"ד:

ד"ה דאורייתא כו' פסול' מדרבנן הס"ד:

ד"ה התוכף כו' אינו חבור הס"ד:

ד"ה בתחילתו בשעת כו' כצ"ל:

ד"ה מאי לאו כו' קצת מחוטיו ונשאר כו' כנ"ל להגיה:

ד"ה שירי כו' ונפסק קצת הס"ד:

ד"ה הא קמ"ל כו' כדי עניבה הס"ד:

ד"ה חוט של כרך אותו כו' כדמפרש לקמן הד"א והס"ד:

ד"ה תכלת כו' הציצית הס"ד:

ד"ה שכורך (ו') [רובה] כדאמרינן לקמן הס"ד:

ד"ה אלא חולי' כו' שלש פעמים הס"ד:

ד"ה לא יפחות כו' מז' חוליו הס"ד:

ד"ה ששה אוירי' כו' כדי לזכרינו לטובה כו' כצ"ל:

ד"ה כשהו' כו' לכרוך בלבן כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה דאיגרדום כו' ונראה לפרש מאי לאו כו' כצ"ל:

ד"ה לא פחות כו' צריך לקשור על כל כו' והי' לכם לציצית ולמ"ד זו כו' מה' קשרים וי"ל כו' כצ"ל:

דף לט:

חדושים

רש"י ד"ה ופרט לך בכלאים וגבי נגעים כו' כצ"ל וכן הוא ברש"י ברי"ף. אכן בפ' במה מדליקין מוכח דגי' ספרים שלנו הוא עיקר ועיקר הלימוד הוא מנגעים מדכתיב והבגד סתם ואחר כך פרט או בבגד צמר כו' ע"ש ברש"י:

תוספות ד"ה ורב נחמן כו' ונראה דמכול' מתני' אוכחנא כו' עכ"ל נ"ל דצ"ל דמכולהו תנאי מוכח דאית לי' כו' ור"ל דאפשר גם ר"י ס"ל הכנף כו' לענין צמר ופשתים ועביד צמר לצמר וכדוקיא דרבא בפ"ק דביבמות והא דמייתי רב נחמן לתנא דר"י אינו אלא למעוטי

שאר בגדים מדרשת דמין כנף ומ"ש התוס' בדבור שאח"ז דתנא דר"י פליג אדרשת מין כנף היינו שלא לרבות שאר בגדים אבל לגבי צמר ופשתים דריש ודו"ק. וצ"ע:

ד"ה אף כל כו' א"כ בגדיהם כו' כצ"ל:

ד"ה (אף) בגד כו' ותו היכי ילפיגן מנגעים לרבא כו' הא גבי נגעים כו' עכ"ל. כוונתם דלפרש"י דברייתא דאידך תנא דבי ר"י קאי אנגעים ורבא ס"ל התם דלא מפיק וכל מקום שנאמר בגד הוי דומיא דאו בגד הנאמר בנגעים אלא דמשלש על שלש ממעטינן התם שאר בגדים וא"כ מנ"ל לתנא דבי ר"י דכאן לפטור שאר בגדים מציצית לרב נחמן מדכתיב בגדיהם הא בנגעים נמי כתיב בגד ואפ"ה לרבא דהתם פירושו אפי' שאר בגדים א"כ בציצית נמי נימא הכי ודוחק לומ' דר"נ ס"ל כאביי דמפיק מאידך ברייתא. ותו דכל הסוגי' דהתם לא משמע שיהו שאר בגדים מקבלים טומאה בנגעים כ"א צמר ופשתים דווקא ותרי מיעוטי כתיבי וע"ז תירצו והברייתא דאידך תנא דבי ר"י קאי בשרצים אבל בנגעים ס"ל לכ"ע דדווקא צמר ופשתים ולא שאר בגדים והתם פרט לך הכתוב אחר הכלל ללמד ממנו דכ"מ שאמר סתם בגד הוא ג"כ צמר ופשתים חוץ בשרצים מאו בגד לאביי ולרבא אפי' בכ"מ יש בכלל בגד כל הבגדים בשלשה על שלשה אבל בנגעים לכ"ע צמר ופשתים דווקא ויליף ר"נ כאן ציצית מנגעים לתנא קמא דר' ישמעאל ואידך ברייתא מפיק לה מכלל זה לאביי שרצים וה"ה ציצית ולרבא לא מפיק ובריייתא קמייתא מרבה נמי שאר בגדים בשרצים בשלשה על שלשה ולא קאי אציצית וציצית שוה לנגעים ודו"ק היטב בסוגיא דשבת נ"ל:

הגהות

גמרא אי משום הא לא איריא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה עשה גדיל כו' גדיל יהיו שמונה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ופותליהו מתוכו אותו חוט שכרך בו יהא מן המנין:

ל"א ופותליהו מתוכו תנה פתיל ענף מלמטה כצ"ל וכן הוא ברש"י ברי"ף וכן מוכח בתוספות:

ד"ה חוטי צמר כו' תכלת הס"ד:

ד"ה פוטרים כו' דחייבים הס"ד:

ד"ה צמר ופשתים כו' של פשתים הס"ד:

ד"ה הן עצמן כו' וסירקין במינו כו' הד"א:

ד"ה אלא א"א כו' הא מדאורייתא כו' תעשה לך כצ"ל והס"ד:

ד"ה מנין שמטמא בנגעים כצ"ל. ועיין בתוס':

תוספות ד"ה [ברכת הזבח: או פתיל] כו' י"ל דהא כו' עשייתם צריך לפרוד כדאיתא כו' מן הכנף וציצית כו' וקשה נמי לרב דדריש כו' והתם דריש לי' מציצית כצ"ל נ"ל:
ד"ה וההוא גדילים כו' דרב למימר כו' לא פתיל כו' פתיל וגדיל כו' ותימא רבה בר כו' כצ"ל. ועיין בתוספות דריש פרקי' ויש ליישב דמפתיל תכלת דריש לי' וע"ש:
ד"ה ופותליהו כו' ובמתני' פירשתי בע"א כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה ופליגא כו' לבאר דבריהם יותר כו' כצ"ל:

דף מ.

חדושים

תוספות ד"ה סדין כו' דציצית כלאים הוא דאסרינן כו' (בסדין אבל בפשתן שהוא מינו חייבים ק"ל) א"נ לאשמעינן קשר דלעיל לא ידעי' כו' עכ"ל. ר"ל די"ל דכלאים דשרי היינו היכא דלא אפשר ומהיתר כלאים דבעי' קרא לכך מוכח דע"כ קשר עליון הוא דאורייתא דאל"ה לא הוצרך קרא להתיר כלאים בציצית אכן למאי דכתבו לעיל דלאו מכלאים ילפינן אלא ממשמעות דגדיל שהוא כלאים ילפינן קשר א"כ א"צ צמר ופשתים לכך ובע"כ לאשמעינן להתיר כלאים אפי' היכא דאפשר אתא וז"ש ומיהו כו' ודו"ק:
בא"ד ומדב"ש נשמע לב"ה כו' (ר"ל דלא פליגי אב"ש בסברא זו. הרא"ש בה"ק) ועי"ל לפי' הקונטרס כו' (ובזה מיושבים קצת קושיות התוספות דלעיל ועיין במרדכי ודו"ק) והשתא ניחא הא דנקט סדין דווקא כו' עכ"ל (ר"ל דלפי מה שפרש"י דלעיל דלא אסר בפשתן אלא בכלאים לא ה"ל למימר סדין אלא הל"ל כלאים בציצית והשתא א"ש דנקט סדין למפטר אף במינו דס"ל כר') ובמרדכי העתיק הא דנקט סדין בציצית ולא תכלת בסדין כו' ע"ש וא"ש טפי דכוונתם דאתי לאשמעינן אפי' במינה בלא תכלת פטור בשל סדין שהוא פשתן משום דתכלת מעכב הלבן וכנ"ל להגיה בל' התוספות ודו"ק:
בא"ד ומיהו תימא וכו' כוונתם כיון דלר"ז דלעיל כלאים שרי בציצית אלא משום גזירה דלקמן פוטר ואוסר מ"ה אסור אף במינו דס"ל כרבי היינו משום דאפשר לקיים מצות ציצית כהלכתו בצמר בתכלת אבל השתא דלא אפשר לקיים אף בצמר של תכלת דלית לן תכלת א"כ בע"כ פוטר לבן לבדו בצמר א"כ גם בפשתן יפטור לבן לבדו אפי' בשל חוטי צמר וידחה העשה הל"ת לדידן ודו"ק נ"ל:
ד"ה אמר ר"א כו' שני לשונות ולשון שני שפיר דקאי אב"ש כו' ולפי' הקונטרס כו' דניקו אב"ש עכ"ל. ר"ל דהא טעם דב"ש הוא משום דס"ל כלאים בציצית אסור ומה מתמה ר'

לידע טעמו דאוסר ב"ש ק"ל. ולפי מה שמיישבים התוספות לעיל פרש"י קשה פשיטא דהא ב"ש ס"ל כר' דתכלת מעכב וק"ל:

הגהות

רש"י ד"ה ל"א ר' אליעזר כו' במקום מצוה הס"ד:

ד"ה גזירה כו' קלא אילן לא יהא כו' מטיל לבן כצ"ל והס"ד:

ד"ה ומשני כו' במינו כיון דלשם כו' כצ"ל:

ד"ה כדר"ל כו' לשום ציצית כו' צמר הוא דמינן אי כו' כצ"ל:

ד"ה גזירה כו' לכל הקונים אתי לשפוך הניסיון כו' כצ"ל והס"ד:

ד"ה ל"א כו' כדלקמן שמביא כו' טעימה פסולה כו' במקום מצוה כצ"ל והס"ד:

ד"ה ונכתביה כו' בכרכים ובכפרים שאין כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה לא יהא כו' מהדר אבני ירושלים כו' כצ"ל:

ד"ה כיון כו' פוטרים בשל כו' ורבנן הוא דגזור דכיון דאפשר לקיים כו' ולאו משום דחיי' כו' (ר"ל דחיי' עשה הל"ת) כצ"ל והשיטה המיותר' יש למחקה:

דף מ:

חדושים

תוספות ד"ה שמא יקרע כו' לפי מה שאפרש לקמן גבי כו' (כצ"ל ועיין מ"ש שם בס"ד ודו"ק) וחכמים אומרים יתפור אפי' לרבנן גזרינן וכנ"ל להגיה. ור"ל דהוקשה לה' למה ס"ל לרבנן דיתפור ולא גזרינן שמא יקח חוט של תפירה לציצית היינו משום דהתם איירי בטלית של צמר ותופרי' בחוטי' דליכא בהו כלאים ולא בשל פשתן ואין עושים מהחוטי תפירה של טלית צמר לציצית אבל כאן בסדין דיתפור בשל פשתן ויקחו לשם ציצית והתכלת שבו הוא כלאים עם הסדין שלא במקום מצוה דהחוט של פשתן פסול משום תעשה כו' או שלא לשמה אבל לפי' התוספות צ"ל דסוגי' זו כר' מאיר אתי' ולא כרבנן וכמש"כ לקמן ודו"ק נ"ל:

בא"ד ומיהו קשה מההוא דר"ה הוי מן הכנף ד' הוי מצות ציצית כו' (ר"ל ומברייתא הנ"ל מוכח דמקום ציצית הוי תוך ג' ק"ל) כיון שפצעו שלש כו' (ר"ל דגמר בגד לא הוי אלא כשגמרו עד גמר ג' אצבעות ולאו משום מקום ציצית אלא דלא נגמר הבגד עד שישאר פחות מג' ודו"ק:

בא"ד והשתא שמעת' כר"מ אתי' כו' (ר"ל ודלא כחכמים דס"ל דשרי תוך ג' לתפור ק"ל):

ד"ה תכלת אין כו' היינו כסות שאינו מיוחד רק בלילה דכסות יום חייב כו' וכן פ"ק דקדושין כו' (כצ"ל נ"ל ומ"ש בספרים ור"ת סותר פי' למעלה נ"ל דאיזה תלמיד כתב כך על הגי' והדפיסו בפנים וט"ס הוא ועיין בראש ריש ה"ק וקרוב בעיני שהתלמיד כיון לקושיות הרא"ש אר"ת דכיון דס"ל דכסות יום חייב בלילה א"כ וודאי שרי בה כלאים גם בלילה ודבריו מסותרים זא"ז דא"כ ליכא בי' שום חידוש בבבא ראשונה ודו"ק ומ"ש וכן פ"ק דקדושין כוונתם הא דמשווה שם ציצית למ"ע שהזמן גרמא היינו נמי בכסות המיוחד ללילה לחוד נ"ל ועיין בראש בה"ק:

בא"ד דאין לחלק כיון דלגבי גברא כו' (ר"ל הו' נתינת טעם למ"ש דאין לחלק משום דלגבי כו' ק"ל) ליכא כלאים כו' (ר"ל ה"ה לשואל אף שאינו חייב אלא מדרבנן דמחזי ככסותו) ועוד דבטלי' כו' הכתוב כלאים כו' (ובה פטר ציצית ק"ל) ואין לדמות מקומות למדינה דבמדינה ליכא כו' (כצ"ל ר"ל מקומות דמקדש אף בלילה למדינה ק"ל) ותדע כו' לשעה שאינה ראוי' כו' (ר"ל ש"מ דאפי' בלילה בשעה שאינה ראויה לשרת פטור במקדש (כאן) [כיון] שמיוחד לשירות) דלאו דווקא משום כלאים כו' (כוונתם דאמרינן התם דלאו דווקא תחת ראשיהם דאסור משום כלאים אלא שלא כנגד ראשיהם ק"ל) ביחוד כו' מן הציצית ולא חייבי בטליתה אלא מפני כו' (כצ"ל ומזה מוכח דאף הנשים שרי' ללבוש טלית עם ציצית אף שהוא כלאים כיון שהוא בר חיובא לבעלה ושרי' בי' כלאים וק"ל נ"ל:

הגהות

גמרא משום דר"ז כוותי' שמא כו' רב זירא אמר כו' כך הי' גי' התוספות וכך העתיק ב"י בא"ח סי' ט'. והרי"ף גרס רבה אמר גזירה כו':

רש"י ד"ה גזירה כו' קודם לכן בתוך כו' הד"א:

ד"ה שרא ר"ז כו' דאמר רבא איתמר כו' הד"א:

ד"ה ה"ג ר"ז כו' שנאמר וראיתם כו' כצ"ל:

ד"ה וכנפי' כו' עור הס"ד:

ד"ה אזיל בתר כו' כצ"ל:

ד"ה הטל כו' דג' ראשונות עשויין כו' כצ"ל:

ד"ה היו מטילין כו' ולכי גמרי לה היו מטילים כו' נעשים מתחילת' לשם ציצית אע"פ כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה אמר רבא מכשרא בתראי כו' עשייתן דבתראי עשיי' אבל כו' הוי מעשה ולא כו' כצ"ל והד"א:

תוספות ד"ה משום כסות כו' לאתויי כסות סומא והיינו כר"ש דלרבנן דר"ש כו' וסתם ברייתא נמי בפ"ק דזבחים כר"ש כו' כצ"ל. (והוא בדף י"ח ע"ב ע"ש נ"ל) ועיין ברא"ש ריש ה"ק ותמצא מבואר כוונתם ור' יודא דרמי כו' בפ"ק דסוכה כו' כגון אבידה כו' ואם הית' טלית מיוחדת ליום ולילה חייבת בציצית כצ"ל:

דף מא.

הגהות

גמרא טצדקי למפטר כו' בזקן שעשא' לכבודו שפטור' כו' כצ"ל.
וההיא שעת' כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה והתנן כו' אם נארג בה כו' כצ"ל:
ד"ה ואמר ר"נ כו' בטלית שאין בה שיעור יש בה כו' כצ"ל:
ד"ה ור"ש פוטר כו' באמציעת' הס"ד:
ד"ה איפשיט כו' כפלים בקומתו כו' כצ"ל:
ד"ה ופליגא כו' גברא הי' הס"ד:
ד"ה סרבלא כו' מציצית הס"ד:
ד"ה הא כו' איכפת ליה הס"ד:
ד"ה נהי כו' לציצית חייבים כו' הד"א:
ד"ה אלא כו' למיעבד עבדה כצ"ל:
ד"ה לכבודו לתכריכים הס"ד:
ד"ה וההיא שעתא כשלובשין אותו למת הס"ד:
ד"ה רמינא לי' מטילי' בו ציצית דדמי כליעוג כו' איפטר כו' כצ"ל. וכן הוא ברש"י ברי"ף:
ד"ה יתפור ולא חיישינן דלמא פייש מידי כו' כדאמרינן לקמן כצ"ל והס"ד:
ד"ה לא יתפור והכא חיישינן כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה אין פוטר כו' (שייך לע"ב) ותימא מידי ציבעא גרם ושמא מדרבנן משום זה אלי ואנוהו ועוד נראה דאיירי בשאר מינים כגון שיראים וכלך וסירקין דאין פוטר אלא במינה מדאורייתא ומה דפירש לאו דווקא כו' כנ"ל להגיה בדבריהם. וסעד להג"ה זו עיין במרדכי. ועיין בתוספות דף ל"ח ע"ב סוף ד"ה מידי ציבעא כו' ובמ"ש שם ודו"ק נ"ל:

דף מא:

חדושים

תוספות ד"ה ובלבד כו' ומאי אשמעינן וכ"כ בנימוקי יוסף. ולענ"ד נראה דטובא קמ"ל דאף דאיגרדום ונשתייר כדי עניבה אינו רשאי לעשותן בטלית אחר אף דחוטין אלו היו כשירים בטלית הראשון מ"מ בטלית השני הוי כמו לכתחילה ובעינן שיעשה ציצית הראוים ואלו דאיגרדום פסולים לעשות בה כנ"ל. שוב ראיתי להרב הב"י ז"ל שכ"כ בא"ח סי' ט"ו ות"ל שכוונתי לדעת הגדול והוא דין אמת וצדק וק"ל:

ד"ה בית שמאי כו' היינו בכפילות ואלבן קאי כו' (כצ"ל) והשתא סברי ב"ש דה"ה תכלת כו' (ר"ל יהיו בכפל ד') והא דביומא דריש מפתיל תרי התם הוי ראשונים דכתיב כו' (יש בכאן איזה טעות ונ"ל דכצ"ל התם אזהב ראשון דכתיב ברישא וכו' וכוונתם דבקרא הא' כתיב ועשו את האפוד זהב תכלת כו' וירקעו את הזהב וקצץ פתילים וגו' וע"כ זהב ראשון פירושו כפול דומי' דתכלת וארגמן אלא דלא בעי ששה מכח דרשת פתילים שהוא ד' וא"כ בע"כ אף דהוי כתיב פתיל משמע עכ"פ כפול ב' דומי' דזהב ותכלת דבקרא הא' כנ"ל אכן יש לדקדק בדבריהם למה לא תירצו דהתם מוקצץ קא דריש כמו שפרש"י התם והתוספות ברישׁ פרקין וצל"ע):

בא"ד וכן משמע בספרי ויעשו כו' ד' של צמר אכן כי דייקת בה כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה ב"ש כו' פי' בקונטרס וכן יסד ר' שלמה ספרדי (בפיוט ששׁ מאות) המשולשל יהא נפשל כו' כנ"ל להגי' כי ר' שלמה הוא שם המחבר פיוט הנ"ל על פ' שלח לך (והתוספות) [ברכת הזבח: וחתו'] בכל חרוז וחרוז ע"ש:

הגהות

רש"י ד"ה דילמא אי בלאי כו' ראוין לציצית דאי בזאי קאמר כו' כצ"ל:

ד"ה ואם הביא כו' פטור בה הס"ד:

ד"ה בטלית בת כו' הד"א:

ד"ה בטלית בת ח' חוטין ד' כו' כצ"ל:

ד"ה ש"מ כו' חששא דמתירים מבגד לבגד כצ"ל והס"ד:

ד"ה משולשת כו' ד' אצבעות הס"ד:

ד"ה ושלש שב"ה כו' מדת גודל הס"ד:

ד"ה בתילתא אצבע וכולן כו' אח' הס"ד והד"א:

ד"ה ארבעה כו' אצבעות הס"ד:

ד"ה אין שם ציצית כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה כל מילי כו' שרי רבה שרגא כו' פלוגתא דרברבתא כו' כצ"ל:
ד"ה ארבעה בגודל כו' אצבע בזכרותו ובש"ס שלנו ליתא לתיבת בזכרותו וצריך להגיה שם וגם התוס' העתיקו שם כן ולקמן דף צ"ז ע"ב הוא בזכרותו ואית כו' כצ"ל:

דף מב.

הגהות

גמרא בעינן תמני בגלימ' כי היכי דלהוי גדיל גדילים במקום פתיל ה"ג ברי"ף:
רש"י ד"ה ויש לה כו' מהכא לא והדקתני כו' הד"א:
ד"ה על הקרן כו' של קרן הס"ד:
ד"ה מלא קשר כו' הצפורן עם בשר כו' כצ"ל:
ד"ה דסתם כו' עד שעמד בציר ממלא קשר:
ד"ה ואביק כו' גדיל שני גדילים תרתי כו' כצ"ל:
ד"ה רמי כו' רמי ח' חוטין דכתיב כו' כצ"ל:
ד"ה דאינהו כו' הן שיתסר הס"ד:
ד"ה כדידן כו':
ד"ה אין צריכא כו' עשיי' הס"ד:
ד"ה רופא מוהל הס"ד:
ד"ה אלא לרב כו' קשי' לרב הס"ד:
ד"ה אתה כו' לנימול כמותך אני מוסרו כצ"ל והס"ד:
תוספות ד"ה ואל ימול כותי כו' דבפ' הנזקין כו' שלא כתב לשמן דאמרי' התם ס"ת שכתבתי אזכרות שבה לא כתבתי לשמן משמע כו' כצ"ל ועיין במרדכי:

דף מב:

חדושים

תוספות ד"ה ואלו לעשות כו' ויודע הי' (שלא לברך לעשות אתפילין ק"ל) ששאלו כו' ובערוך הביאו ערך ציץ כו' וכ"כ ר"ש גאון כצ"ל והס"ד:
ד"ה הקוצים כו'. פי' בקונטרס משום תעשה כו' עכ"ל. כתבו כן בשם רש"י מדכתב רש"י בל' רב פסולה דבעי' עשיי' לשמה משמע דגם לרב פסולה משום דקוצים הוא עשי' שלא לשמה וע"ז הקשו דעשי' שעושה אח"כ בקוצים וקושר וכורך הוי עשי' לשמה אלא ע"כ טעמו משום דבעי תליי' לשמה וקוצים נתלו שלא לשמה ודו"ק:

בא"**ד** אלמא בעינן כו' לפי אות' גיר' אשמואל פריך ומרב נמי מצי למיפרך כצ"ל. ור"ל מדגרסי' אלמא בעינן משמע דפריך משמואל וליתא דגם מרב נמי מצי למפרך דאף רב סבר דבעי תליי' לשמה וכך פי' רש"י שם ע"ש:

ד"**ה** עד שיעבדם כו' והא דבעי אביי כו' והדר כרשב"ג כו' ר"ל דבעי' צביעה לשמה ולפר"ח ור"ת אביי הא ס"ל כרבנן צ"ל דאביי לא קיבלה מיני' ולא ס"ל דבעי צביעה לשמה ק"ל:

ד"**ה** משום שנאמר כו' אבל לכ"ע הטעימה כדלעיל (ר"ל שהי' שלא לשמה ק"ל) א"כ לא אתיא כחד תנא מילתא דקונטרס (דלפי' הקונטרס פסול אפילו בפ' לשמה ק"ל) כו' משמע דכשר דהא כליל כו' דריש לי' לדרשא אחרינא כצ"ל וכך הגיה בס' קרבן אהרן דף קכ"ח ע"ב וע"ש שהאריך בביאור דבריהם. (וכוונתי ת"ל לדעתו ע"ש):

ד"**ה** תפילין כו' אלא מן המומחה לעבדן לשמן כו' וא"ה אין נקחים שגנאי לסותרן כו' (ר"ל לסתור התפירות ולפתחן ק"ל) והא דתניא כו' בדעבד איירי והכי תני' בתוס' דע"ז אין לוקחים כו' כצ"ל. וכן הוא גי' הרא"ש בה"ק ומ"ש בספרים ולפי' הקונטרס נ"ל לפרש כו' לא חיישינן נ"ל דאיזה תלמיד טועה כתבו על הגליון והדפיסו מבפנים ק"ל:

בא"**ד** וכן שלישי והא דתנן כו' ובמכילת' אית' כו' מיהו בשימוש' רבה איכא שמצריך כו' ובמזוזה אשכחן בדיקה דאמרינן במס' יומא שנבדקת פעמים בשבוע ויש לחלק כנ"ל להגיה ועיין ברא"ש שם ובמרדכי נ"ל:

הגהות

גמרא וצונו על מצות כו' וש"מ טעמה פסולה כו' תפילין יש להם בדיק' ואין נקחין אלא מן המומחה ספרי' ומזוזות יש להם בדיק' כו' כצ"ל נ"ל וכך מוכח ברש"י ותוספות וברי"ף הגירסא נשתני' ובהרא"ש בה"ק סוף הלכות תפילין גרס כמו שהגהתי:

רש"**י** ד"ה מפשרוני' שם מקום:

ד"ה מן הגוי' כו' בכתיב' הס"ד:

ד"ה תפילין כו' שיקשרם בה הס"ד:

ד"ה פליגי כו' וזו הי' מצוותה הס"ד:

ד"ה הכי כו' אדרב הס"ד:

ד"ה נימין כו' אותן שיוצאים כו' בתפירה כצ"ל:

[ברכת הזבח: ד"ה] גרדין כו':

ד"ה או שטולה כו' המות' בפיך הס"ד:

ד"ה וסממנים כו' בייצ"א הס"ד:

ד"ה וטעמ' לי' באודרא אודר' מוך כו' הד"א:
ד"ה וש"מ כו' ביעת' לברא (ס"א לנורא רש"י ברי"ף) כו' טעימ' פסול אם עירה צבע כו' כצ"ל:
ד"ה אפי' מרא' שני שבה כו' כצ"ל:
ד"ה ואינה כו' ואין לה בדיקה אין כו' כצ"ל:
ד"ה תפילין כו' ואע"פ כן אין כו' כצ"ל:
ד"ה מיא דשבלילת' מי' כו' כצ"ל:

דף מג.

חדושים

תוספות ד"ה סד"א הואיל וכתיב כו' אע"ג דאמרינן גבי קידוש כו' (נ"ל) ובירושלמי כו' נאמרו (וא"כ נהוי נשים חייבים בציצית מדחייבו בשעטנז ק"ל) לאו מלתא כו' כי היכא דלא ניסתרו אהדדי עכ"ל. ויש לדקדק דמכח סמוכים ה"ל לחייב בציצית כיון דאיתנהו בכלאים כמו שדריש כאן לפטור כהנים אי לאו דלא משתרי שלא בשעת עבודה ומכ"ש שי"ל כן לחומרא אף דלא נאמרו בדיבור אחד. שוב ראיתי ביבמות דף ד' ע"א ובמס' שבועות שנתעוררו התוספות בזה. וצ"ע:

הגהות

גמרא שינוי אמת מאי אין כו':
רש"י ד"ה בן מ' כו' נתקלקל ונפרד כו' הד"א:
ד"ה חמירא כו' כצ"ל:
ד"ה מאי כו' תכלת בטעימה כצ"ל:
ד"ה לאו תכלת כו' ולאו קלא אילן דהא אישתני למעליות' כדר"א כצ"ל רש"י ברי"ף:
ד"ה שמעת' כו' והא דרב כו' ומפרשת אות' כצ"ל:
ד"ה מן הגוי כו' וכשירה הס"ד:
ד"ה פסול' כו':
ד"ה משום זונה כו' ואתי למחשדי' הס"ד:
ד"ה רב יודא כו' ציצית לבגד שמתכסה כו' כצ"ל:
ד"ה אם כן כו' חדשה ה"ל לברך הא מכאן ואילך יומ' כו' לילה מפסיקו הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ולא הוי כו' ולעולם כרבי כצ"ל נ"ל:
ד"ה ומ"ש מצפרא כו' היו' לגירסי' הס"ד:
ד"ה ומשני כי כו' מכסות לילה לכסות יום כו' אחת ללילה כצ"ל והס"ד:

ד"ה שהזמן גרמא הי' כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה מאי אין כו' ורב אהני בלוקח כו' פסולה אבל לא ידע כו' אילן דאיהו גופי' לא ידע כצ"ל והס"ד:

דף מג:

חדושים

גמרא לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר למנצח על השמינית גו' על מילה שניתנה בשמיני נראה פשוט דהוא מזמור ו' שבתהלים שאמר חנני ה' כי אומלל אני מן המצות והפסוק ה' אל באפך גו' נדרש ג"כ על גלות אדום שהוא גלות שמיני וכלל בה ג"כ המילה שניתנה בשמיני' וכן הוא להדי' במדרש שוחר טוב סי' ו' ע"ש. וכן יסד הפייטן ביוצר לברית מילה המתחיל אפוני אימה שנתפשט במדינת אשכנז שעל מזמור ו' כיון דוד ע"ז במילה וגלות אדום שהי' שמיני ע"ש. וכך הכריע בס' יפה מראה סוף פ' הרואה דף נ"א ע"ב. ומקצת קהילות באשכנז שהייתי שנוהגים לומר ביום המילה ושיר של יום למנצח על השמינית גו' יכרת ה' כל שפתי גו' הנאמר במזמוד י"ב וטעות הוא בידם כי אינו ענין למילה כלל והטעות נמשך להם ממה שלא נאמר במזמור ו' כי אם למנצח בנגינות על השמינית ובגמ' קאמר למנצח על השמינית ולית' כי התלמוד מקצר לפעמים הקרא ונקט הצורך לו. נ"ל ברור ובס' עין יעקב טעו המדפיסים שהדפיסו המ"מ מזמור י"ב ויש למחוק ולהגיה תילים ו':
תוספות ד"ה ואיזו כו' דק"ש דרבנן עכ"ל. היינו לחד אמורא בברכות פ' מי שמתו אבל אנן קי"ל כמ"ד דק"ש דאורייתא וכך פסקו כל הפוסקים:
ד"ה שואל כו' דהוי מלא כו' (ר"ל תיבת שואל מלא בוי"ו להשלים ק' אותיות):

הגהות

רש"י ד"ה האי אשר כו' סומא לא כו' כצ"ל:
ד"ה זו ק"ש כו' קריאת שמע הס"ד:
ד"ה ראיי' ציצית כו' הרי תרי"ג הס"ד:
ד"ה ורקיע כו' ומכח התכלת מזכיר היושב כו' כצ"ל:
ד"ה מה ה' כו' מאה הס"ד:
תוספות ד"ה ור' שמעון כו' אלא ע"כ גי' נכונה הי' והא דבפ' ב"ש (בזבחים דף מ') לא כו' כצ"ל:

דף מד.

חדושים

תוספות ד"ה טלית שאולה כו' דלאו בי' דירה דידיה הוא כדאמרינן פ"ק דב"ב גבי נשתהא ל' יום הרי הוא כאנשי העיר והא דמייתי הכא סיוע לר"י להא דטלית שאולה דמסתבר לי' לדמות טלית מדרבנן למזוזה כו' כנ"ל והשיטות נתחלפו ונתערבו ודו"ק:

בא"ד לתבן וקש ולא מחייב כו' המ"ל הואיל בידו שלא להניח' כו' בכל לכ"ע כו' בלא לבישה חייב כצ"ל נ"ל והס"ד. ומדבריהם אלו נדחה מה ששאלני משכיל א' על הרי"ף והפוסקים שפסקו דכלי קופס' פטורים מציצית דלא כשמואל דלעיל וס"ל דציצית לאו חובת טלית ובסוגי' דר' אליעזר דמילה דף קל"א ע"ב משמע דרב יוסף ואביי ס"ל כשמואל ובפרש"י שם ע"ש אבל לפי מה שכתבו התוספות כאן א"ש דלרווחא דמילת' תי' כן ג"כ אליבא דשמואל דה"נ המ"ל הואיל ובידו שלא להניח וכתי' ר' יוסף בהסלקא דעתי' ודו"ק נ"ל:

ד"ה כל כהן כו' דווקא כשאומר כו' ודייק כו' שני כהנים כו' משמע אפי' אחד ועוד פי' כו' אפי' ביהא כו' (כצ"ל) וחזן לאו היינו ש"ץ כו' ועיין בתוספות פ' אין עומדים גבי העובר לפני התיבה כו' דמפקי דגם ש"ץ יכול להקרו' וכ"פ הרמב"ם ור"ן וע"ש בראי"ש:

הגהות

גמרא וכתבתם ואמר ריש לקיש כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה זיל טפי אפי' הכי מזולזל כו' כצ"ל:

ד"ה גופו כו' דיוקנו הס"ד:

ד"ה ועולה כו' שנה דמיהן יקרים הס"ד והד"א:

ד"ה גפה של רומי כו' של רומי ל"א כו' כצ"ל:

ד"ה פטור כו' יחזו בו הס"ד:

ד"ה מאי סבר כו' ולא יקנה האחרת כצ"ל:

ד"ה בשמונה עשה ד' כו' (כצ"ל) והיה כי יביאך לאו' גו' ושמרת את החקה גו' ובסוף הפרש' כו' כצ"ל ועיין ברש"י בספר עין יעקב:

תוספות ד"ה זיל טפי אבל בור לא כו' כל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא כו' ואשה שאינן מצווין כמוהו כצ"ל והס"ד (ור"ל שהאשה ועבד מצוין כמותו ק"ל נ"ל):

ד"ה לבית מדרשו כו' הי' מביא ראי' מר"ח כו' כצ"ל:

דף מד:

חדושים

תוספות ד"ה הסולת כו' שום קרא במנחת נסכים ושמא כו' והתם גלי לן קרא (ר"ל דשו' למנחת נדבה ק"ל) כצ"ל:

ד"ה מנחתם כו' עיין בתוס' דפ' מי שהיה טמא דף צ"ז ביאור דברי תוספות הללו:

ד"ה מנחתם כו' וכן ספר כורתה ואין ד"א כורת' כו' (כצ"ל ואף דלאביי נ"ל מסברא דיאמרו כסף מכניס כסף מוציא כו' כדאית' בריש פר"ק דקדושין) ושלמים הבאים מחמת פסח פ"ק דזבחים כו' (כצ"ל והוא בדף ט' ע"א ע"ש בתוספות וק"ל):

ד"ה אלא דר"ח כו' ואע"ג דכתיב יהיו לכם (ר"ל גבי עצרת בפנחס לאו עלייהו קאי (אלא אתמידים ק"ל) והא דלא כו' דפריך מהני (ר"ל דגם בפסח כתיב יהיו ואין בו אלא איל א') ורש"י פי' ביחזקאל דהא דכתיב כו' אלים ליום לז' ימי פסח קאמר פר ואיל ליום דיום לא כו' (כנ"ל להגיה וע"ש ביחזקאל סי' מ"ה ברש"י על פסוק וז' ימי החג גו') ה"נ מצי למינקט כבשים כו' (ר"ל דיהיו קאי אכבשים ואלי ק"ל) לקדש יהיו דגבי כו' ננס אהאי קאי כו' (כצ"ל) לאו דסמיך איהיו דגבי עצרת כו' (ר"ל אע"ג דיהיו דגבי עצרת אתמידים קאי וכמשכ"ל ק"ל) לא בעצרת ולא בחג הס"ד ר"ל הקרא דשבעת ימים תקריב אשה כתיב בפסח ולא בעצרת וחג יליף מינה דגם בעצרת וחג לא מעכבי ולא הבינותי ספרי זה דהא בכאן מבואר דבחג מעכבים זא"ז ושמא הספרי חולק אתלמוד' דידן בזה וס"ל דלא מעכבא ולא ס"ל דרש דכמשפט אלא מוקי לדרשא דפ' כל התדיר דף פ"ט ע"ב דעולות דחג קדמי לחטאת דחג ע"ש. ונראה דהרמב"ם פסק כספרי ולכך סתם וכתב ספ"ה מהל' תמידין ומוספין ולא המוספין מעכבים זא"ז כו' בי' בימי מועדות והשבתות. ולא נמצא שום רמז בדבריו שיפסוק בחג שפרים ואילים יעכבו זא"ז ודרש דכמשפט מוקי לה כההיא דפ' כל התדיר כמש"כ הרב בפ"ט שם דין ז' ע"ש. מיהו קשה האיך שבק סברת התלמוד דידן דס"ל בפשיטות דפרי' ואילים דחג מעכבים ופסק כהספרי. ואפשר דס"ל כדאמרינן במתני' דלקמן המוספים אינם מעכבים זא"ז ומשמע אפי' דחג ודלא כסברת המקשן דהכא. וראיתי בתוספת' דמנחות פלוגת' דת"ק ור"י בזה ואפשר דט"ס יש בתוספת' וצ"ע:

הגהות

גמרא הסלת והשמן כו' (מיימוני פ"ב מהל' מעשה קרבנות):

והמתנות שעל מזבח כו' (מיימוני פ"ב ופי"ז מהל' פסוה"מ):

הפרים ואילים והכבשים כו' (מיימוני פ"ח מהל' תמידין ומוספין):

רש"י ד"ה מנחתם כו' עם הזבח והא דקתני וכו' כפורים ובלינה הד"א והס"ד:
ד"ה אין הנסכים כו' עם הזבח וכו' דכל כו' זבח אחר אבל לאחר כו' זבח אחד כצ"ל והס"ד. ותיבת עולה ומנחה שבדיבור זה יש למחוק:
ד"ה עולה ומנחה כו' מיד יקריב מנחה הד"א והס"ד:
ד"ה על הנסכים אומר שירה כו' בערכין הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ומתני' והמתנות כו' אחת כיפר: גמרא ישפך כו' כצ"ל:
ד"ה כמשפט' כו' האמורים כו' הפקודים כצ"ל והס"ד:
ד"ה דתני דר"ח ועצרת כו' הפקודים כצ"ל והס"ד:
ד"ה אלא כו' הכהנים אלי' כו' הלחם שבעה כבשים כו' כדלקמן כצ"ל והד"א:
תוספות ד"ה מנחתם כו' דפרים ואילים קדמי ותו דפריך ורבנן נמי כו' ולא מיתורא ונקט מנחה כו' ונסכיהם למחר כו' דהוי נסכי יחיד כצ"ל והס"ד:
ד"ה כיון דמיתאמר' כו' פי' להביאם עם הזבח כו' ולבא עם הזבח כצ"ל והס"ד:
ד"ה ודם זבחיך כו' קאי לבסוף הס"ד:
ד"ה כמשפט כו':

דף מה.

חדושים

גמרא מעכבי ואילים דהכא ודהכא כו' ששה כבשים ואיל תמימים יהיו כצ"ל והשאר נמחק.
ומנין שאם לא מצא ששה כו' יביא שנים ואפי' א' ת"ל כו' מהדרינן ומנין שמעכבים זא"ז ת"ל יהיו כצ"ל ול"ש בספרים (לאילים שבת"כ יש למחוק וכך הוא בילקוט פ' פנחס וכך מוכח ברש"י ותו'). ונראה שלזה כיון הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ח מהל' תמידין ומוספין דין י"ט ז' כבשים של מוסף היו' וז' כבשים הבאים בגלל הלחם אין מעכבים זא"ז ואם נשחטו כולם מעכבים זא"ז עכ"ל. דהוא ז"ל מפרש הא דקאמר כאן מנין שמעכבים הז' כבשים דר"ח וה"ה דעצרת שבחומש הפקודים זא"ז היינו כשנשחטו יחד והרי הן כולם לפנינו מעכבים זא"ז אבל כשיש להם ונשחטו יחד אז מעכבים זא"ז להקריבה יחד דווקא שהשחיטה קובעתן ובזה יתיישב השגת הר"א ז"ל שהבין שהרמב"ם כ"כ אז' כבשים דת"כ והשיגו דהא בלא"ה מעכבים זא"ז דהוי' כתיב בהו ולפי מ"ש א"ש. והרב כ"מ כתב שהוציא הרב זה ממ"ש לקמן ריש דף מ"ו שאם הוזקקו זה לזה בשחיטה שמעכבים זא"ז ותמה על הר"א שהשיגו ושרי לי' מארי' דהסוגי' הנ"ל קאי אשני כבשי עצרת ושתי הלחם שמעכבים לכ"ע בשחיטה או בתנופה וכדפרש"י שם וכך מבואר שם כל הסוגיא

והא כי כתיב קדש יהיו לה' כו' ופליגי ר"ע ובן ננס כו' וזה מבואר בפרש"י וכך מפרש לה הרב להדי' דין ט"ו ע"ש ודו"ק. לכן נ"ל עיקר מ"ש בדעת הרב ז"ל:

תוספות ד"ה הואיל ואישתרי כו' אע"ג דלעיל כו' (דף ו' ע"ב) בלא קרא (מטעם שכן מצוותו בכך ק"ל) מ"מ כו' מהאי דקאמרינן דאי' שחיטה כו' פרשתי בחולין כצ"ל נ"ל ע"ש דף כ':

ד"ה וכי מדת כו' וכי יש שם איפה כו' (ר"ל דאפי' מנחת פר לא עלתה איפה אלא ג' עשרונים מהאיפה ק"ל) בשתי הלחם שני עשרונים משלש סאין כו' שאם לא מצא סולת מנופה כ"כ יביא משל עשרון למאה כו' כצ"ל (ור"ל דלא צריך שני עשרונים מג' סאין דווקא) שנתות הי' בהין (והי' נטל שמן כפר הסלת כמשפטו לפי שנתות ההין לשון רש"י שם) שהי' שם איפה גדולה וקטנה כו' (ר"ל ונוטלים לפי ערך סולת אלא שרש"י מדקדק באיפה דלא נוכל לפרש כן משום כו' ודו"ק נ"ל:

הגהות

רש"י ד"ה הוי[ן] כו' וכל הוי[ן] עיכובא הס"ד:

ד"ה לא דת"ק כו' על הלחם הס"ד:

ד"ה מעכבי לאיל כו' ולא לאיל דלחם קאי כצ"ל:

ד"ה פר מה כו' בר"ח הס"ד:

ד"ה ת"ל יהיו כו' כבשים ואיל תמימים יהיו הס"ד:

ד"ה חטאת כו' עולה וגו' הס"ד:

ד"ה רב אשי כו' לחטאת הכא נמי כו' הד"א:

ד"ה אלו שבע גו' תעשה בשבעה כו' איסור ואמרו חלב מותר הד"א והס"ד:

ד"ה ואע"פ כו' ישראל ואיכא כו' מסנהדרין והורו שחלב כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה וכי מדת כו' מלהביא אילים כו' הד"א:

תוספות ד"ה ומנין שמעכבים כו' דתמידין דיומי' כו' דיומי' משום דתדיר ומקודש וצ"ע הס"ד:

ד"ה מלואים כו' בז' שבטים ופשט' דקרא כו' ימים תעשה כו' כצ"ל:

ד"ה בז' שבטים שחטאו כו' והא דלא כר' יודא כו' (בהוריות פ"ק):

דף מה:

חדושים

תוספות ד"ה גמר יהיו כו' דקאי אלחם לבד כו' (שמעכבים שתי לחם זא"ז וכן ב' כבשים זא"ז מ"מ לענין שיעכב הלחם הכבשים או איפכא לא ס"ל וזה דבר תימה ק"ל) כדאיתא בהקומץ (דף כ"ז ע"א):

ד"ה ובן ננס כו' ואע"ג דאמר טעמא במתני' כו' (ר"ל משום שכן מצינו במדבר וכו' אע"פ כן עדיף טפי ללמוד יהיו מתהיינה מללמוד יהיו מיהיו דלא דמי כו' וק"ל):

בא"ד ובתוספת' כו' (כצ"ל נ"ל) ואמר בן ננס אני מכריע כו'(ר"ל דמהתוספת' משמע שהטעם במתני' הוא יותר עיקר מהלימוד יהיו מיהיו דהוא עיקר הכרעה שהכריע בן ננס נ"ל ודו"ק. אע"ג דלא דמי הס"ד:

ד"ה זו הי' שיבה כו' מתרווייהו (ר"ל דנילף יהיו מיהיו ויהיו מתהיינה וליעכבו שתיהם זא"ז) אמאי לא ילפינן הס"ד:

הגהות

גמרא הפר והאילים כו' (מיימוני פ"ה מהל' תמידין ומוספין):

שנה קרבו כבשים בלא לחם כצ"ל:

ר"ע אומר יכול הן כו' מדהני אישתנו הני נמי דאחריני ופרי' כו' כצ"ל וכך משמע ברש"י לפי מה שאגיה נ"ל. מי כתיב קדש כו':

רש"י ד"ה אילים כו' מנחתם הס"ד:

ד"ה במדבר כו' הבאים עם שני כו' כצ"ל:

ד"ה והאמור בת"כ כו' דשלמים לא קרבו כו' הד"א:

ד"ה א"כ כו' הלחם הס"ד:

ד"ה מדהני כו' ואילים הס"ד:

ד"ה דאחריני כו':

ד"ה מדאשתני כו' כהנים כבשים פר כו' ובפנחס והקרבתם פרים אילים כבשים וגו' כצ"ל:

ד"ה (גמ') יהיו כו' וגו' יהיו כו' הד"א:

ד"ה גמר יהיו כו' עולה לה' הס"ד:

ד"ה לחם כו' לכהן הס"ד:

ד"ה כולו לכהן לאפוקי כבשים כו' למזבח הס"ד:

תוספות ד"ה קרבו כבשים כו' פי' בקונטרס כו' (בפרש"י שלפנינו ליתא לכל זה אלא כמש"כ התוספות בשם ר"ת) מוכח דאומר כו' ובפ' ב' הלחם כו' הפנים במדבר והיו כו' דכי תבואו לאו כו' ר"ש כר' ישמעאל כו' אף קרבניהם כו' למעוטי חוץ לארץ הס"ד וכצ"ל:
ד"ה הלכה כו' כדפריך פ' ב"ש כו' ממזרים פירשתי כצ"ל והס"ד:
ד"ה ז' כבשים כו' ז' כבשים הס"ד:
ד"ה מדאישתני כו':
ד"ה דנין דבר כו':
ד"ה דאמר רב הונא כו' וליתא דהתם קאמר כו' השם ונתנו כו' לדרב הונא אהא איתמר. ר"ל אכבשי עצרת ק"ל. ועיין בתוספות דזבחים דף מ"ה ע"א שכתבו בע"א:

דף מו.

חדושים

תוספות ד"ה ואיזו זיקה כו' ולר"א ב"ש קשה נהי כו' דלראב"ש נפקי כו' מספקא לן אי עושה כו' אע"ג דאיכא תנופה כו' קדוש ואינו ניתר כו' מאי אבד הלחם דהכא ואין לומר אבר מליקרב כו' (כנ"ל להגיה ור"ל דלאח' פדיי' אבד מליקרב לתודה אחרת דזה אין סברא דלמה יגרע מלח' אחר שלא לצרפו לתודה אם לא משום דנפדו לחולין ופקעה קדושת תנור ולא קדשי א"כ שמעת מינה דין זה שלחם שנפדה אין לצרפו לקרבן אחר מה"ט וזה דבר תימה ודו"ק נ"ל):
בא"ד מקדש אי אפי לה כו' ונ"ל דלאביי כו' ולא נפיק לחולין (ולכך אין יכול ליקחו לקרבן אחר ק"ל) והשתא כו' ושתי הלחם נמי מנחה (אלא בע"כ אף דנפדי' אין להם פדיון לענין שיצא לחולין ק"ל) לקמן כו' אליבא דאביי דר' אליעזר כו' ולאו מטעמי' דהכא דפליג עליה כו' (ר"ל דלטעמיה דהכא דאינו קדוש בשחיטה הי' יכול לפדות אף לחולין) אבל כו' אינו מועיל דבר כו' דסבר דלר' כו' (ר"ל הא לראב"ש יוצ' לחולין אע"ג דתנור מקדש גם לראב"ש ק"ל) דלראב"ש פודין בחוץ כו' אף כראב"ש אי קסבר תנור מקדש ולקמ' איירי כו' לא אלימא ההיא כו' (כצ"ל) ופריך כו' זריקה הי' דמקדשא עכ"ל. כוונתם דהוי שחיט' ותנופה כשיר' ומודה ר"א דקדיש ולא פריק ותירצו דהקושיא הי' דפשיטא שאסורה באכילה דהא קדשה בשחיטה ותנופה וכך פי' הקונטרס לקמן פי' הקושיא ודו"ק. ונראה דה"ג בדבריהם וכדפרישׁ' ובקונטרס פי' לקמן גבי כו' וכן הוא בש"ס דפוס קראקא. ור"ל דקאי לתרץ התימה דלעיל דדווקא לקמן שייך לומר פדיון מטעם שהוא קודם זריקה ומיגו דחזי כו' אלימי ליתפס פדיונה אבל לר' קודם שחיט'

אחר תנופה לא שייך בי' פדיון דלא הי' לו קדושה כלל בתנופה לחוד שיה' אלים פדיונו כנ"ל ודו"ק היטב:

ד"ה מששחט' כו' ותימא דלעיל (דף כ"ח ע"ב) דייק כו' אין זריקה מועל' ליוצא ר' אליעזר וקסבר הציץ מרצה על אכילות והא הכא קתני מששחטה יצא כו' כנ"ל להגיה. ור"ל דלעיל דייק דבברייתא דלעיל המביא שם ס"ל כר"א מדסברת דאי' זריקה מועל' ליוצא וכדפרש"י שם ומוכיח מזה דס"ל הציץ מרצה על אכילות ע"ש והא ברייתא דהכא ג"כ מוכח דס"ל כר"א דאין זריקה מועלת ליוצא ואפ"ה מוכח לגי' התוספות דסברה דאין מרצה על האכילות ודו"ק נ"ל:

הגהות

גמרא שאם הוזקקו זה לזה כו' (מיימוני פ"ח ופי"ז מה' פסוה"מ) וע"ל מ"ש בזה:

מאי אית לך למימר כו'. ורמינהו עד שלא שחטה כו' (מיימוני פי"ב מהל' פסוה"מ):

יצא לחמה מכניסה ושוחט כו' שלמים מה שלמים כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה שחיטה כו' או לחם או כבשים כו' הכל כצ"ל והס"ד:

ד"ה תנופה כו' מצה הס"ד:

ד"ה ולא בתר כו' לאחר שחיטה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה מעיקרא קודם כו' כצ"ל:

ד"ה נפרס כו' פסולות הס"ד:

ד"ה נזרק כו' פ' התודה הס"ד:

ד"ה מן השלם כו' הפרוס דתני' כו' הד"א:

ד"ה יצא כו' ירושלים הס"ד:

ד"ה הדם כו' שלמים הס"ד:

ד"ה תורם כו' בכל העיר הס"ד:

ד"ה הדם כו' בתורת תודה הס"ד:

ד"ה מידי כו' לענין טומאה הס"ד:

ד"ה בלא לחם כו' קרוי שלמים הס"ד:

תוספות ד"ה ואיזו זיקה כו':

בא"ד ועוד קשה כו' לשנותן לשם זבח כו' איירי לאיפסולי ביוצא כצ"ל: וע"ל ברש"י דף מ"ז ע"א ד"ה איכא בינייהו מ"ש שם בס"ד:

ד"ה נפרס כו' יצא נטמא וכולהו כו' כצ"ל:

דף מו:

חדושים

תוספות ד"ה אבדו כבשים כו' (ול"ד לזו תודה כו' עכ"ל) נראה דודאי ל"ד דהתם יצא ידי נדרו כיון דאמר זו משא"כ בקרבן צבור ודאי צריך להבי' אחרת שלא יצא ידי חובת קרבן שציוה הש"י ב"ה וק"ל:

ד"ה מה בכורים כו' דמעכב כבשים עכ"ל. דסד"א דכבשים נמי באי' בפני עצמן קמ"ל דליכא עיכובא אלא בלחם ק"ל:

הגהות

גמרא דאמר לחם עיקר כו' ת"ר שתי לחם כו' (שם פ"ח מהל' תמידין ומוס'):

אמר רבה לעולם כו' ידעי דאשתקד כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה כבשים כו' הכל דמתירי' כו' אות' הכהן הד"א והס"ד:

ד"ה מה נזיר כו' כדמפרש לקמי' הס"ד:

ד"ה לפיכך כו' שחטי' לאיל כו' הלחם דכתיב כו' לא לא כצ"ל והד"א והס"ד:

ד"ה אילימא כו' האיך הן נאכלים כו' כהנים ואכלי כצ"ל והס"ד:

ד"ה שמא כו' עמהם ואוכל' הס"ד:

ד"ה זמן כו' בין הערבים הס"ד:

ד"ה ממושבותיכם כו' לבכורים הס"ד:

תוספות ד"ה צורת הקרבתו כו' בשמעתין דנתקלקלו כו' (במס' ר"ה פ' בתרא):

דף מז.

חדושים

רש"י ד"ה לא קדש כו' ובת"כ יליף לה מקרבנו כו' (ר"ל הא דבעי זביחה לשמה דווקא ובזה יש ליישב קושית התוספות שהקשו בד"ה ואת האיל כו' ועמ"ש בתוספות בס"ד):

בא"ד לחמו וכבשי כו' כצ"ל:

ד"ה אלא לאביי כו' נמי תפיס פדיונו כו' מאי איכא בין כו' כצ"ל. וצ"ע דילמא לראב"ש יוצ' לחולין לגמרי וכדאית' בפסחים ועיין בתוספות דלעיל ודו"ק:

ד"ה איכא בינייהו לאפסולי ביוצא כו' לשחוט עלי' כבשים אחרים הס"ד. וה"ה דהיה יכול לפרש כמו שפירש בלשון ראשון וכ"כ רש"י לקמן ד"ה שחיטה מקדשה וכן מוכחת כל הסוגי'. (ומיהו יש לדקדק לפרש"י דלקמן סוף פ' ר' ישמעאל דמפרש לר' הוקבעו בשחיטה לחודה שלא לשנותה לזבח אחר א"כ ל"ל פסולי יוצא הא אפי' לא יצא אסור

לר' לשנות לזבח אחר ועיין בתוספות דלעיל דלפי מאי דס"ל דתנופה קבעי לראב"ש ואסור מלשנותו א"כ בע"כ כאן לא מפרשים כפרש"י בלשון שני אלא כפרש"י בלשון ראשון נ"ל ודו"ק):

תוספות ד"ה עד שישחוט כו' מוכח דאע"ג כו' דפיגל בשחיט' ומקשה אבל פיגל כו' ועושהו קרבן אחר (לכך גרע יותר ק"ל) א"נ כו' ראוי לזריקה כצ"ל (עיין שם ק"ל):

ד"ה ואת האיל כו' וילפינן שפיר ומיהו קשה דא"כ אמאי אצטריך כו' (כצ"ל נ"ל) ולפרש"י מתיישבת זה דבעי' בתודה שיהא הזביחה לשמה דווקא ומיהו התוספות ס"ל דלשמה לא בעי קרא דילפינן מהיקשא או מקרא דואת האיל בדף ד' ע"ב בזבחים ומיהו שם בדף א' מוכח דאף בסתמא כשר בכל הזבחים ולא בעי בפי' לשמה והוא ברור וא"כ קושי' התוספות הדרא לדוכתיה והוא ברור ונכון:

בא"ד אלא בשחיטת הזבח (ר"ל נילף ג"כ בגילוי מלתא מאיל נזיר כדיליף כבשי עצרת מנזיר ק"ל נ"ל) ותו ר' כו' וגבי תודה נמי פליג (ובע"כ יליף מנזיר א"כ נילף הכל מנזיר וקרא גבי תודה ל"ל ק"ל) כדאיתא כו' כיון דגלי קרא בנזיר דכבר כו' כצ"ל:

ד"ה במה יעשה כו' וי"ל כו' תרתי וצ"ע לרבי מנ"ל שינוי כו' כצ"ל ור"ל הא בעינן שתקדש זביח' הלחם ק"ל:

ד"ה בקונטרס גרס כו' לאביי לא כו' לאביי מאי בינייהו כו' דכ"ש דלא אלים למתפס כו' (אלא כשאר קדושות הלשכה כדפרש"י ק"ל) לא מהני שחיט' מידי ומ"ה לא תפיס כו' (כצ"ל נ"ל) וכדפרש"י לעיל ופי' כו' (ור"ל דהכא איכא תנופ' ותנור י"ל דקדיש אף לראב"ש ועיין בתוספות דלעיל) צ"ע דתחילה פי' כו' עכ"ל ויש בדבריהם אלו ט"ס ונ"ל להגיה צ"ע דתחיל' פי' לראב"ש אינו קדוש כלל ונפיק לחולין לגמרי ולבסוף פי' (ד"ה אלא לאביי כו') וכ"ש לראב"ש (דתפיס פדיונו וכר' דלא נפיק לחולין) ולפירושו לאביי (לר') קדיש טפי דאלים דלא נפיק (וא"כ דילמא הא איכא בינייהו דלר' לאביי קדיש לענין זה אע"ג דתפיס דמים בפדיון מיהו הלחם לא נפיק לחולי' ולראב"ש נפיק כמו לפני שחיט' בקדוש' הלשכה אלא בע"כ גם לראב"ש לא נפיק לגמרי לחולין וא"כ דבריו סותרי' זא"ז ודו"ק) ויתכן גי' אחריתי (ר"ל הראשונה) ומיהו גי' הקונטרס נכונה והשתא א"ב במקומות אחרי' כו' (ר"ל דכאן אין נפקותא דתנור מקדש אף לראב"ש אלא דנ"מ לאפסולי ביוצא וכמש"כ התוספות לעיל כנ"ל להגיה עם התוספות ביאור שכתבתי לפרש דבריהם ואע"פ כן צריך אני עוד להתיישב בדבריהם ודו"ק:

הגהות

גמרא ת"ר כבשי עצרת כו' (מיימוני פי"ז מהלכות פסוה"מ):

וזרק דמן לשמן קדש כו' כצ"ל:
שתי הלחם שיצאו כו' (שם):
רש"י ד"ה קדש את כו' באכילה הס"ד:
ד"ה קדוש לקמן הס"ד:
ד"ה ואת האיל איל כו' (כצ"ל):
ד"ה הכל (מדם) [מודים] כו' מודי דצריך כו' הד"א:
מאי בינייהו כו' האכילה ואינו כו' למאי הלכת' כצ"ל והד"א והס"ד:
ד"ה לאביי לא כו' כצ"ל:
ד"ה אלא לאביי כו' אסור באכילה הס"ד:
ד"ה לר' כו' קצת בשחיטה עוד כצ"ל:
ד"ה לר"א כו' לחולין ור' כו' הגון הוא לאביי תפוס כו' ונהי דקדושת' כו' גמר קדושה כו' כצ"ל:
ד"ה לר"א כו' כדפרישנא לעיל הס"ד:
ד"ה זריקה מועלת כו' דלא פסול כו' בשילהי פ"ק כצ"ל והס"ד:
ד"ה קדשי כו':
תוספות ד"ה שיהא לחם כו' בפנים אע"ג דכשר כו' כצ"ל:

דף מז:

חדושים

תוספות ד"ה ואינה מוציאה כו' ולאו קושיא היא עכ"ל. נראה היינו משום דאיכא למ"ד היתר אכילה שנינו ק"ל נ"ל:
ד"ה ולאו איתותב כו' דרב פפא הוא דמקשה כו' (כנ"ל להגיה ור"ל גם בכאן ר"פ לא ס"ל דר"ג וקאמר דאיתותב ולכן גם הרמב"ם פסק כר"ג ולא חש לקושיות ר"פ דמעילה כ"כ הכ"מ שם וק"ל:
ד"ה מהו שיזרוק כו' לשמן לר' ירמי' דאמר תנופה כו' זיקה אבד כו' אבדו הכבשים כו' כצ"ל נ"ל. ור"ל לא מצי למיבעי דאי אבד הלחם אחר תנופ' מהו שישחוט שלא לשמן דקודם שחיט' כו' ק"ל:
ד"ה והרי תודה כו' דלית לי' סוגי' דלעיל (דף ט"ו ע"א) לכתחיל' יכול לזרוק כו' עושה זיקה כו' ואפי' בפסח דלא בעי עקירה כו' כלל (ור"ל דכשר בסתם בפסח ובתודה פסול בסתם ואינה כשירה אלא בשוחט בפי' לשם שלמים וע"ז תי' דשאני הכא דנשחטה כבר לשם תודה משא"כ בפסח אחר זמנו לא נשחט עדיין ודו"ק:

הגהות

גמרא אמר רב זריקת פיגול כו' (מיימוני פ"ג מהל' מעילה):

בעא מיניה כו' כבשי עצרת כו' (מיימוני פי"ז מהלכות פ"ה):

ולא והרי פסח אחר חצות הכי קאמינא כו' כצ"ל:

ת"ר שחט שני כבשים כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תו"מ):

רש"י ד"ה מאי כלומר אליבא כו' עקיבא מיבעי' לי' כו' יצחק מאי כו' ומדכבשים נאכלים כו' כצ"ל והד"א נ"ל:

ד"ה פליגי ר' כו' בפיגול דאין כו' כבשים ובזריקה כו' לא משתרי כבשים ללחם הס"ד:

ד"ה אלא כו' זריקה הוגנת כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה באימורי כו' דהוברר בשר כו' שם זריק' פיגול לא כו' כצ"ל:

ד"ה ואינה כו' מעילה קדשי כו' מחיים ויש כו' הד"א:

ד"ה מהו שיזרק כו' מודים שאם הוזקקו כו' כצ"ל:

ד"ה פסח כו' וכשעבר הי' כו' כצ"ל:

ד"ה והרי כו' נפרס לחמה כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה קבעה לחם כו' דזבח דמי או דילמא כו' כי גופיה דזבח הד"א והס"ד:

ד"ה ובהדר עיילינהו פליגי אלחם קאי אבל אאמורים אפי' כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה מושך שתי' כו' דלשנא לא משמע שיניף הד' כו' כצ"ל נ"ל. ור"ל הד' לחמי' אלא משמעות הל' שמניף שתים ק"ל:

בא"ד וכן ברביעית כו' יניף הד' בבת כו' כצ"ל:

דף מח.

חדושים

רש"י ד"ה איברי כו' ינתנו למעלה כולה כו' לבי' השריפה כצ"ל. ור"ל אמאי יצא דרבנן כו' ק"ל:

תוספות ד"ה חטא בשבת כו' ואין לדמות למה שהתירו לרדות' קודם שיבו' לידי חיוב כו' כצ"ל. ודאי לא דמי דהתם התירו לו לעשות איסור קל כדי שלא יבא הוא לידי איסור חמור ק"ל:

הגהות

גמרא קמי' דרב חסדא כו' דאיתמר תודה ששחטה כו' (מיימוני פי"ב מהל' פסולי המוקדשין):

שחט ד' כבשים על ב' חלות כו' (מיימוני פ"ח מהל' תו"מ):

כבשי עצרת ששחט שלא לשמן כו' (מיימוני פט"ו מהלכות פסולי המוקדשין):
חבי' של תרומה כו' (מיימוני פי"ב מהלכות תרומות):
רש"י ד"ה הא דלא כו' מה שירצה הס"ד:
ד"ה דאי ר' כו' עלייהו ונפקי כו' הד"א:
ד"ה ואי דפריק כו' קדש קמעייל כו' הד"א:
ד"ה הא וודאי כו' דלא כרבי ועושה כו' דאי ר' ארבעתן כו' דאפקי מטעמי' כצ"ל נ"ל:
ד"ה לא כו' כלל והכי כו' הד"א:
ד"ה הפסדת כו' ופסולין הס"ד:
ד"ה בשביל כו' השנים הס"ד:
ד"ה מודה דחייש ר' יהושע לקמן כו' תפול התרומה כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה כיון כו' כדאמר באיזהו מקומן (דף נ"ה ע"א):
ד"ה לעולם כר' כו' כיון דלא קדשי כולהו כדפרשי' (דף מ"ו ע"א ד"ה ואיזהו כו') א"נ כו' אלא מדעת עכ"ל כצ"ל. וע"ל סוף פ' ר' ישמעאל בתשובת הרב הקדוש שהעתקתי שם ובתשובתי עליו בביאור דברי התוספות אלו בארוכה בס"ד:
ד"ה הא דלא כר' כו' ונראה שמקדשת הכל ולא כמו גמר כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה חטא כו' בשביל שיזכה באכילה לא כו' היכא דנשחט כדאמרינן לעיל כו' בתמורה דחברת' כו' כצ"ל:

דף מח:

חדושים

תוספות ד"ה כבשי עצרת כו' דלא פסיק לי' לאפוקי שלמים עכ"ל ונראה דכוונתם מדלא הוציא שלמים דרך כלל כמו פסח וחטאת דכוללים כל הפסחים והחטאת לאפוקי כבשי עצרת אינם כוללים כל השלמים דהן כשירים שלא לשמה כנ"ל ודו"ק:
בא"ד והא דלא ממעטינן להו מאותה לחט' כו' עכ"ל. וע"ל ד"ה אשם נזיר שכתבו דלא ממעטינן מאותה אלא קרבן יחיד ולא קרבן צבור וק"ל:
בא"ד כיון דאיתקוש כו' ואמאי איתותב ר' בפ"ק (דף ד' ע"ב ע"ש) וי"ל דא"כ ליחשוב רב כבשי עצרת כו' מנחת עומר כו' (כצ"ל נ"ל ור"ל רב דלעיל ליחשוב כבשי עצרת נ"ל) ומחוסר זמן בכלל כו' ור"ל ולכך נקט שלא כמצוותן לכלול כל הפסולים ומ"מ ה"ל למימר שהביאן שלא כמצוותן אלא דלא מצינו ל' זה וע"ז מסקי ובתוספת' כו'):
ד"ה איתיביה כו' דפ' בתרא דזבחים כו' נדבה בפנים וקודם כו' דגמר חובה מנדבה (דלחוב' אינהו גופייהו לא הוו שהן ב' שני' וק"ל) ואי בהפריש ב' אשמות לאחריות

כדמשני ארב דימי כו' (כצ"ל) דאין מצוה בכך כו' ר"ל ואי באפרישה לאחריות שיהא ניתק לעולם יש לו מצוה ואעפ"י כן הל' מגומגם (ובזבחים ובתמורה לית' לכל זה) כיון דשלא לשמן אתעביד עכ"ל. אפי' באשם בן שנה כדינו ק"ל ועיין עוד בתמורה:

ד"ה אשם נזיר כו' דטובא אתפליגי עכ"ל. דשלמי נזיר טעוני' לחם ושאר דברים ואפ"ה יליף לוי משלמי נדבה א"כ אשם נמי נילף משלמים ק"ל:

הגהות

גמרא ושאר שלמי נזיר ששחטן שלא כמצוותן נאכלים ליום ולילה כו' כצ"ל. וכן הוא בתוספת' דנזיר (מיימוני פט"ו מהלכות פסוה"מ):

מיתיבי אשם בן שנה כו' (מיימוני פ"ד מהלכות פסולי המוקדשין):

חוץ משלא לשמו כו' כצ"ל:

אשם נזיר ואשם מצורע כו' (מיימוני שם פט"ו):

רש"י ד"ה כי אתא רב יצחק כו' כצ"ל:

ד"ה ל"א שדינם בני כו' כצ"ל:

ד"ה שלמי חובה כו' המנחות קטן כו' דזבח כשר הד"א והס"ד:

ד"ה ושאר כו' לבא בן כו' פסולה וזבחיו לא עלו לו ושאר שלמים כו' (כצ"ל) שתי שנים הד"א והס"ד:

ד"ה כשירי' כשלמי כו' תודה דאמר כו' שלמי נזיר הד"א והס"ד:

ד"ה ואין טעונים כו' עדיף לי' הס"ד:

ד"ה אשם כו' דכתיב כבש הס"ד:

ד"ה בן שתי כגון כו' דכתיב איל הס"ד:

ד"ה עולת נזיר ויולדת ומצורע כו' בכבש הד"א והס"ד:

ד"ה בן ב' שנים כו' כשירי' כו' הזבח כשר כצ"ל והד"א:

ד"ה חוץ משלא כו' וכשר באשם כו' מצורע ועולה כו' למפסלינהו בני כו' למיגמר מינה הד"א והס"ד:

ד"ה מחוסר כו' לגמר אשם בן כו' כצ"ל:

ד"ה אין דנין כו' הוכשרו בכך הס"ד:

ד"ה יוצא כו':

תוספות ד"ה תעובר צורתן כו' דאפי' פיגול בעי צורה דבפ"ק כו' כצ"ל:

דף מט.

חדושים

גמרא ורבה אמר עקירה כו' ה"ג רבה בכל הסוגיא ולא רבא מדמסקינן רבה לטעמי' דאמר רבה מחשבה דלא מנכרא פסל רחמנא כו' ורבה ס"ל כן בפ"ק דאלו רבא ס"ל איפכא דמחשבה דמינכרא פוסל יותר ממחשבה דלא מנכרא וזה ברור ופשוט. ומכאן תימה על הרב הכ"מ שכתב שם על מ"ש הרמב"ם דין א' דעקירה בטעות לא הוי עקירה. וכתב הכ"מ דטעמו שפוסק כרבא שהוא בתראה כו' וא"כ בע"כ דגרס רבא שהוא בתראה נגד רב חסדא חמיו ורבו דאלו רבה לא הוי בתראה אפי' נגד רב חסדא הוא הי' בר פלוגתא תמיד בש"ס ודבריו תמיד קודמים בש"ס מדברי ר"ח ולא שת הרב הכ"מ למ"ש דוודאי צ"ל רבה ולא רבא והטעם שפסק כרבה נ"ל שהתוספת' שהביא בתו' הי' סייעת' לרבה דלא הוי עקירה אף דהתוספות דחו לה ושמא משום שלמים כו' הרמב"ם לא ס"ל אלא כפשט' דאכבשי עצרת קאי ועמ"ש על התוספות בס"ד:

תוספות ד"ה עקירה בטעות כו' הא דתני' בתוספת' בפ"ק כו' לצבור לשם אילים אילים של צבור כו' הוי עקירה ושמא משום שלמים קאמר כו' (כצ"ל נ"ל) ור"ל עלו לשם כבשי שלמי נדבה ולא משום כבשי עצרת ק"ל נ"ל:

ד"ה מתיב ר' זירא כו' ל"א פי' הקונטרס כו' ומיהו קשיא הכא אמאי לא מייתי מתני' כו' (ר"פ כל התדיר דלעיל) דהתם נמי איירי דאית לי' כו' דתנן התם

כו' (דאיירי התם ששני דמי' לפנינו ולקדם ק"ל) ודילמא הקטרת מוסף קדמה וכו' (כאן קצרו בדבריהם ועיין ר"פ כל התדיר ותבין דבריהם) ואי מפסיל ביוצא ניחא כו' ונ"ל להגיה ואי מפסיל בדיעבד. ור"ל דתרי קראי בעי לעכב אלא דבסמוך אמרי' שהי' מצוה בעלמא ק"ל נ"ל: א"נ אי לאו כו' בהקטר' מקדי' ברישׁ כו' (כצ"ל וכוונתם לתרץ הקושי' דלעיל דאי משום דתדיר קודם הוי ילפינן דתמיד קודם למוסף היינו בהקרב' דם ושאר דברים אבל אחרי הקטר' אימורי תמיד צריכים ג"כ להקטי' אימורי מוספים דכל קרב' דבעי הקטרה מקדים ברישׁא ואחר כך יקריב איברי עולת תמיד קמ"ל קרא דתמיד קודם למוסף לכל מעשיו אפי' להקטר' אימורים כנ"ל ודו"ק:

בא"ד ומהכא שמעינן דלא כו' עכ"ל אבל מ"מ לא מיפסיל אם גמר כמו לתי' הא' ק"ל: ע"ש אם חבורי כהנים יאכלו כו' ר"ל דליכא למימר דעשאו קודם תמיד ואחר כך נתערבו בפסח אחר עשיי' התמיד:

בא"ד והל"ל ירעו כו' (מבואר דמחיי' נתערבו ק"ל) באות' פסח ודחיק טוב' לשנויי כו' איסורא דאורייתא הכא מקריב כו' וגבי בכור דוחה נמי כו' והשתא ניחא דהני איירי

בשלא הקטיר כצ"ל. ור"ל שלא הקטיר אימורי ואיברי התמיד אלא עשיי' דם וההיא שרי וליכא עיכוב כלל ק"ל.

ע"ש. וי"ל דהאי דנשרף לפי שלכתחילה אסור כו' (ר"ל שהקטיר אימורי תמיד ואסור אחר הקטרתו אפי' בדיעבד פסול(ן) [)] מיהו הקריבו משמע שהקריב כולו כו' (ר"ל שהקטיר ולכך פסולים אפי' מדאורייתא אבל אחר זריקת דם י"ל דכשירים אפילו דרבנן ודו"ק): לכך נראה דמדרבנן מיפסיל אפי' הקטיר ועשה הכל כו' כצ"ל וכוונתם אפי' אחר הקטר' תמיד בין הערבים לא מיפסל כלל דאורייתא אלא דרבנן ולכך שרי בפסח שנמצא יבלת והשאר שהביאו בתוספות לעיל כיון דלא אפשר אפי' (לכתילה) [ברכת הזבח: לכתחי'] ולפ"ז הדרא קושיא לדוכתי' דהיאך עוברי' איסור דאוריית' לכתחילה עשה דהשלמ' אלא צ"ל דאזריקה קאי דשרי דמדאורייתא שרי אפי' לכתחילה ומדרבנן פסול היכא דאפשר ודו"ק היטב נ"ל: היכא דלא אפשר הס"ד:

הגהות

גמרא כבשי עצרת ששחטן לשם אילים (מיימוני פט"ו מהל' פסוה"מ):

לא הקטירו קטרת בבקר כו' (מיימוני פ"ג מהל' תמידין ומוספין):

ולא את השלחן כו' (מיימוני פ"ה מהלכות הנ"ל):

ולא את המנורה כו' (פ"ג שם):

צבור שאין לה' תמידין ומוספין כו' (מיימוני פ"ח מהל' תו"מ):

ואמר רבא העולה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה לשום אילים הס"ד:

ד"ה לבעלים צבור הס"ד:

ד"ה עקירה כו':

ד"ה פיגולן כו' דמזידין הס"ד:

ד"ה ומחשב בהו לשום כו' דדין חטאת יום ולילה כצ"ל והס"ד:

ד"ה ובאומר' כו' שוגגי' הס"ד:

ד"ה שנקמצו מחבת כו':

ד"ה ומרחשת כו' רכין הס"ד:

ד"ה ורבה לטעמי' כו' כצ"ל:

ד"ה תמידין כו' בגמרא הס"ד:

תוספות ד"ה וקא מפרש כו' וכפי' הקונטרס הס"ד:

ד"ה אית דגרסי כו':

דף מט:

הגהות

גמרא ומקודש תדיר עדיף כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אלא פשיט' כו' או למוספין הס"ד:

ד"ה אילימא כו' הרבה הס"ד:

ד"ה תמידין כו' טובא הוי כו' בעינן הס"ד:

ד"ה מבוקרים כו' מום ארבעה כו' הד"א:

ד"ה לעולם כו' דבמבוקרי' ד' ימים קודם שחיטה כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה דהאיכא כו' למיפרך והאיכא כו' הד"א:

דף נ.

חדושים

רש"י ד"ה אבל נתחנך כו' ותניא בספרי האי קרא למה נאמר כו' עכ"ל. מקשין העולם דהא בקרא גבי חינוך נמי כתיב ואת הכבש השני תעשה בין הערבים גו' ואפ"ה ס"ל דלא קרב אא"כ קרב של שחרית והיא קושיא עצומה. ונ"ל דהתם י"ל דקמ"ל דכבש בין הערבים נמי טעון מנחות ונסכים כמנחת הבקר של חינוך אבל בפ' פינחס הקרא הוא מיותר כיון שכבר גלי גבי חינוך דאין לחלק מהי תיתי נחלק לדורות ביניהם בענין מנחות ונסכים כיון דקאמר בחינוך להדיא עול' תמיד לדורותיכם ואין להקשות א"כ לא הל"ל בפ' פינחס כל הפרשה דכבר תי' בספרי והביאו רש"י פ' פינחס ובחד גילוי סגי מדגילה פעם אחד לדורות וחינוך הן שוי' אלא לאורויי' דאפי' ראשון בין הערבים כנ"ל. וראיתי בהתוס' יו"ט הנדפסים מהד"ש בק"ק קראקא שכתב הרב בכאן דברים לתינוקות דבי רב ושרי לי' מארי להעלות על (הספק) [הספר] ודו"ק:

תוספות ד"ה דיקא נמי כו' אע"ג דלעיל כו' (דף ל"ט ע"א) פי' בקונטרס דטעמי' דר"ש כו' מעולת התמיד (שלא הזכירו לא רבנן ולא ר"ש ק"ל) ולא יתכן חדא כיון דההוא (ר"ל דקטורת ק"ל) הוי טעמא כו' משמע דמהדר אדרבנן (ר"ל והם מזכירי חינוך דתמיד ק"ל) אלמא דרבנן מודו בחינוך ותו מנלן דשלם הוי כצ"ל נ"ל ור"ל דאי אדר"ש קאי אין הלשון של לפי מיושב שפיר דמנלן דשלימו היתר קריבה בשעת חינוך נ"ל ודו"ק:

ד"ה דלא שכיחא כו' דעולה נמי מעתרא עכ"ל וצ"ע. ובתו' יום טוב הרגיש עליהם דאדרבה שם מסיק דהקרא לא קאי אעולה כיון דשכיחא לא מעתרא וכך פרש"י שם ולי נראה דכוונת התוספות הוא דלא הל"ל אלא דלא שכיח' ומעתרא משמע שהוא טעם שני

ור"ל אף דהוי שכיחא מ"מ מעתרא והא ליתא דאי הוי שכיחא ומעתרא א"כ גם עולה הוי מעתרא אלא ע"כ עיקר הטעם דמעתרא הו' דקטרת לא שכיחא א"כ לא הל"ל כן ומעתרא כלל אלא לא שכיחא לחוד הל"ל וק"ל אבל אין לפרש דהתוספות לא ס"ל פרש"י דהתם אלא ס"ל דעולה נמי מעתרא וקושיות המקשן דהתם הוא א"ה אפי' עולה נמי ה"ל להפיס חדשים לעולה וע"ז משני כיון דשכיחא לית לן בה דיוכל החדש להתעשר בכל עת שירצה דזה לית' דא"כ לקטרת נמי לא ה"ל להפיס בחדשי' כיון דכ"א וא' יוכל להתעשר ע"י עולה ודו"ק:

הגהות

גמרא לא הקריבו כבש בבקר כו' (מיימוני פ"א מהל' תו"מ):

דת"ר את הכבש כו' לא יקריבו הן כו' כצ"ל:

אמר אביי מסתברא כו' (שם פ"ג):

רש"י ד"ה סימנא כו' טלאים כולן כו' זה ד' ימים הד"א והס"ד:

ד"ה ולא תני כו' של ראש השנה הס"ד:

ד"ה ולא ראשון בין כו' הד"א:

ד"ה שנים הוא כו' ולא ארבעה הס"ד: אבל אין לו שייכים לכאן ושמא על הספרי קאי ועיין בספרי. אכן בס' אמרי נועם פ' תצוה העתיק הגי' על נכון וע"ש כי לפע"ד מדברי רש"י דכאן העתיקו וק"ל נ"ל:

ד"ה יקטירו בי' כו':

ד"ה ומזבח בטל כו' הערבים הס"ד:

ד"ה כדכתיב כו' וגומר בהיטיבו כו' הד"א:

ד"ה ואי לאו כו' כצ"ל:

ד"ה הא קדושי כו' לשום פסול הס"ד:

ד"ה כדקתני כו' בסמוך דבנשיאים כו' הד"א:

ד"ה והוראת כו' מזבח החיצון כצ"ל והס"ד:

ד"ה הוא דלא כו' שעת היתר הס"ד:

דף נ:

חדושים

תוספות ד"ה ומחצה אבד מזו ואף ע"ג דמשמע במסכת שקלים אבודין מלקרב (אע"ג דנפדין נ"ל) מ"מ מה בין זה כו' מיהו משום הכי קרי ליה אבד עכ"ל. ר"ל כיון דצריך פדיון וצ"ע בשקלים וע"ל דף מ"ו בתוס':

ד"ה תעשה אפי' כו' ולא דמי לפסח עכ"ל. ר"ל דאכתי לא גילה לן בשום מקום דשבת וטומאה דחי' ק"ל נ"ל:

הגהות

גמרא חביתי כ"ג לא היו כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות ופ"ג מהלכות תו"מ):

כהן שמביא מחצה כו' (שם פ"ג):

חביתי כ"ג כו' (שם):

רב אסי אמר כוותי' כו' לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים כו' אינשפה לה כצ"ל:

רש"י ד"ה לא תעלו כו' קאמר הס"ד:

ד"ה לא מיבעי' כו' דהא לא אשכחן כו' כצ"ל:

ד"ה חביתי כו' אהרן מחציתה כו' בשמן תעשה הס"ד והד"א:

ד"ה לא היו באי' חצאין שלא כו' וחוציהו כצ"ל והד"א והס"ד: ואח"כ צ"ל ד"ה ומינו אחר כו' הערבים הס"ד:

ד"ה לא יביא כו' עשרונו של ראשון גרם הס"ד וכצ"ל. ומ"ש בספרים שלנו(:) ד"ה ושלימה עשרון שלם כו' עד משל צבור נראה דאין כאן מקומו ושייך למתני' שבדף נ"א ע"ב ושלימה היתה קריבה גם שם אגיהם בס"ד:

ד"ה מחצה ראשון שנשאר מכהן ראשון כצ"ל:

ד"ה תעובר כו' בלינה הס"ד:

ד"ה חזי כו' בעי צורה הס"ד:

ד"ה לאיבוד כו' ולשרפה כו' כצ"ל:

ד"ה תאפינה נא כו' וכתיב תופיני הס"ד:

ד"ה לישנא אחרינא כו' מטגנה תחילות ואח"כ אופה והכא טיגונה נאה וגדולה כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה ל"א כו' קריבה נאה וזו כו' כצ"ל:

ד"ה בפנים בעזרה דתנור של כו' כצ"ל:

ד"ה מנהני כו' דדוחות כו' כצ"ל:

ד"ה תעשה הס"ד:

תוספות ד"ה תלמוד לומר כו' ונראה דלא כו' אקטרת סמיך דשייך למזבח כו' אבל אמאי דלא כתיב קודם כו' כצ"ל נ"ל. ור"ל דבזה מתורץ התימ' דלעיל דלא קאי איחיד דלא כתיב קודם ק"ל:

ד"ה ואיזו כו':

דף נא.

חדושים

גמרא בשמן להוסיף לה שמן כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות):

דנין תש"ט מתש"ט תדיר דוחה שבת כו' ואין דנין תש"ט משאינו תש"ט כו' דנין יג"ל מיג"ל יחיד בגלל עצמה לבונה ואין דנין יגל משאינו יגל כו' והשאר יש למחוק (וכשאר) [וכאשר] הגהתי תמצא כן בת"כ פ' צו פ' ד' ובפסיקת' זוטרתי שם דף י' וע"ש עוד בפסיקת'

מה מנחת תמידין ג' לוגין לעשרון אף זו ג' לוגין לעשרון ר"ש כו' כן הוא בת"כ דלעיל.

אמר כול' ר' ישמעאל כו' ואילים הדר אמר דנין כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה הרי הי' כו' מועדו מועדו מתמיד תימא דלמד מן הלמד הוו כו' כצ"ל ור"ל דמנחת תמיד אינו מפורש בכתוב דדחי שבת אלא ילפינן מעולת תמיד ומנח' חביתי' ממנחת תמיד א"כ הוי כלמד כו' ודוחק:

ד"ה אפי לה מאתמול איפסלה כו' ואי אפי לה מאתמול איפסלה בלינה כו' דדריש אביי דשילהי האי כו' א"כ מאתמול נמי הוי זמנן (והוי מפסלי בלינה ק"ל) וא"ת כו' שיעור למים ואי שרי לה כו' לה בלינה ואמאי איפסיל כיון דאין כו' מאתמול כו'. א"נ לאחר אפיי' כו' ולמ"ד תנור אינו מקדש נ"ל שגם כו' כצ"ל:

הגהות

רש"י ד"ה רבא אמר כו' שאינו נמשח ע"כ כו' הוא ואפי' מנחות כו' בכלי נפסלו כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה שלש לוגין כו' י"ב לוגין הס"ד:

ד"ה במנחת כו' להוסיף הוא הס"ד. ושיט' המיותר' יש למוחקה:

ד"ה דחביתין כו' שבת וטומאה הס"ד:

ד"ה מנחת נסכים כו' באות הס"ד:

ד"ה תדיר כו' לבונה הכל הוא סימן שבגמ':

ד"ה כמנחת כו' סלת ג' עשרונים כו' הד"א:

ד"ה מאן תנא כו' ר' שמעון הוא דאמר בסיפא כו' כצ"ל:

ד"ה ובדינא כו' מדינא בתרא הס"ד:

ד"ה לא צריך כו' במנחת מחבת הס"ד. ומ"ש בספרים וי"א ר' ישמעאל היא ט"ס ויש למוחק' נ"ל:

ד"ה ודן דינא כו' מין יג"ל מיג"ל דלר' ישמעאל איכא למיפרך כו' שפיר נילף ממנחת כו' כאן שמן ולר' שמעון ליכא כו' כנ"ל דצ"ל. וכן מוכח בס' קרבן אהרן ע"ש:
ד"ה כולי ר"ש כו' ולא לקבוע ואיני יודע כמה יוסיף הדר אמר קרא נמי כו' בתרא נפקא כצ"ל נ"ל: ואח"כ צ"ל ד"ה ואצרכה קרא סלת כו' עד להוסיף הס"ד והד"א:
ד"ה הדר אמר כו' לעשרון הס"ד כנ"ל ודו"ק:
תוספות ד"ה תני כוותי' כו' אע"ג דכאביי נמי תני' כו' (בדברי ר"י בן ברוקה דלקמן ק"ל):

דף נא:

חדושים

תוספות ד"ה וי"ו לא דריש כו' ובפ"ק דסוטה. אבל וי"ו מוסיף על ענין ראשון דריש וכן וי"ו כו' (כצ"ל נ"ל ודו"ק) הדר ערביה דריש מרובה כו' מן מוכח דומן למדרש את' (ר"ל דכתיב מן ומן בשנוי ש"מ דומן לדרשא) מיהו כו' גבי ומצאתה וסוף כו' כצ"ל:
ד"ה חוק זו כו' האי סברא הס"ד:
ד"ה אף כאן כו' מדכתיב לאמר כו' (ר"ל לאמר זה קרבן גו'):
ד"ה חטאת כו' וי"ל דאיצטריך למועל אחר מועל כו' נראה דלזה כיון הרמב"ם במ"ש פ"ב מהלכות מעילה דין ה' וז"ל וכן פרה כו' מועלי' בה עד שתעשה אפר אעפ"י שהיא כקדשי ב"ה הרי נאמר בה חטאת הי' כו' וכתב הכ"מ וז"ל קשה דמאי אעפ"י אטו קדשי ב"ה מי לא מעלי בהו ודחק הרב לתרץ הלשון ול"נ דהרמב"ם כיון לדברי התוספות הללו דמדקרי חטאת דינ' כקדשי מזבח דמועל אחר מועל בבהמה משא"כ בקדשי ב"ה כיון דמועלים בה נפקא לחולין. שוב ראיתי שהרב פסק בפ"ו שם דבבהמה ב"ה נמי יש מועל אחר מועל ע"ש דין ד' וה' אעפ"י כן יש נ"מ להיכא דמעל בפרה ונתנה לחבירו במתנה אי שכרו וכו' דבקדשי מזבח מועל חבירו ובב"ה לא מעל כמש"כ שם ודו"ק:

הגהות

גמרא לא מינו כהן (מיימוני פ"ג מהלכות תו"מ):
יכול יקריבנה חצאין כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות):
זה קרבן אהרן גו' (מיימוני פ"ה מהל' כלי המקדש):
ועל פרה שלא יהא מועלים (מיימוני פ"ב מהל' מעילה):
רש"י כאן צ"ל ד"ה ושלימה כו' עד משל צבור הנדפס בדף נ' ע"ב וכמש"ל. ואח"כ צ"ל ד"ה הכהן המשיח כו':
ד"ה משל עול' כו' הלשכה הס"ד:

ד"ה יכול כו' המשחם הס"ד:
ד"ה ובניו בפני כו' בכל יום דכתיב תמיד הס"ד:
ד"ה או אינו כו' גדול שיעמוד הס"ד:
ד"ה הרי כו' אמור דהכי הד"א:
ד"ה אלא אותה כו' עביד לי' הס"ד:
ד"ה ומינו כהן כו' כצ"ל:
ד"ה ותיפוק לי' מומחצית' כו' כצ"ל:
ד"ה חוקה כו' לדורות הס"ד:
ד"ה דאורייתא כו' משל עולם הס"ד:
ד"ה דקא מדחק' כו' שהיו פותחים כו' כצ"ל:
ד"ה דקפשעי כו' מיורשים הדר כו' להדור אדאורייתא כו' כצ"ל:
ד"ה שלא יהא כו' מעיל' הס"ד:
ד"ה חטאת הי' וכו' לכהנים הס"ד:
ד"ה אפר כו' מכה הס"ד:
ד"ה פרשי כו' דאורייתא הס"ד:
ד"ה ספק הזאות כו' ופרעות הס"ד:

דף נב.

חדושים

תוספות ד"ה ואין מועלים כו' תיפוק לי' דבאפר הקדש כו' דלמעול ניחא (ר"ל דבעי קרא בפרה שנשרפה דלא מעל אינש בה) אלא למאן דמוקי לה בת"ה כו'. (אבל אפר הקדש שרי (א"נ) [א"כ] ה"ה פרה וקרא ל"ל ק"ל) כו' אכתי לא איתעביד:

ד"ה גזרו בי' כו' מעילה מדרבנן והכי כו' דגרסי בפ' ולד כו' דכיון דאיכא מעילה דאורייתא. מחמת הקדש עולה ק"ל. לא כו' וכ"ש קרבן. ר"ל אשם מעילות. ופריך כו' הרב ר' חיים כו' דדם אקדשו רבנן כו'. ז"ל התוספ' דיומא דף י"ט ע"ב ור"ח פי' דיוצא לנחל קדרון מועלים כו' דאורייתא לפי שב"ד מקדישים אותו וכו' וע"ש ולזה כיוונו בכאן אלא שקיצרו. בא"ד. ואפר פרה נמי (אינה) [איכא] קדוש' מדרבנן. ר"ל שב"ד הקדישו שימעלו כשיתנו על מכתו וע"ש בתוספות. וקשה כו' דפסקת ואמרת אפי' בקדשים כו' ומאי פריך לפירושו טובא כו' שפירשתי ומיהו כו' כיון שנהנה כ"ש מעל והיינו דרבנן ע"ש. ושמא להכי לא מייתי לה כו' דמחטאת לא שמעינן העולה כו' ואין הסוגי' מוכחת כן כו'. (ר"ל דהסוגיא מבוארת שם כל היכא דבדיל לא גזרו רבנן מעילה ק"ל). ושמא

ה"ק כו' ועול' אשמעינן אלו היכי דלא בדילי איכא מעיל' כצ"ל. וה"ג רש"י שם ופירשה כן וע"ש מ"ש בס"ד:
ד"ה דשמעינן כו' ק"ק דר' יודא נמי כו' ולעיל ס"ל משל יורשים כצ"ל. ור"ל ומסתמא כשפשעו בה ס"ל גם לר"י דתיקנו משל צבור ק"ל נ"ל:
סליק פרקא

הגהות

גמרא ורבנן אמרי מפריש לה קומץ כו' (מיימוני פ"ג מהל' תו"מ):
רש"י ד"ה קמייתא כו' מן הלשכה הס"ד:
ד"ה מנח' כהן כו' ליורשי' כפרה כו' הד"א:
ד"ה דברי ר"ש כו' הי' דאחרים כצ"ל והס"ד:
ד"ה שמיני בחביתי' כו' וזה בכך הס"ד:
ד"ה באתר' כו' לצולה חרבי הס"ד:
ד"ה תשיעי ביין כו' בלא נסכים הס"ד:
ד"ה אלא דאי כו' דאי מת כ"ג כו' כצ"ל:
ד"ה הא נמי דאמר' דיפה אמרתי דאי קתני דנפקא לי' כו' כצ"ל:
ד"ה מאי הוי כו' כר' ירמי' הס"ד:
תוספות ד"ה דקא עבדי למצוותן כו':
ד"ה גזרו כו' ושמא ה"ק כו' ועול' אשמעינן אילו היכא דלא בדילי איכא מעילה כצ"ל נ"ל. וה"ג רש"י שם ופירשה כן וע"ש מ"ש בס"ד:
ד"ה פר העלם כו' פרי ע"ז הס"ד:

דף נב:

הגהות

גמרא מני אילימא כו' בן דוסתאי כו' ומדשמן לאבא יוסי כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ולא מינו כו' לכל הקטר' דלא כו' כצ"ל:
ד"ה ושמן כו' והוצ' לוג כו' כצ"ל:
ד"ה וחמשה כו' ובשלימה קמיירי כו' כצ"ל:
ד"ה והא מעלה כו' נמי ש"מ אותה כו' ואפילו דאי כצ"ל:
ד"ה אלא אבא כו' פשיטא בעי' דשמן לאבא כו' הוכפל דמאי כו' כצ"ל:
ד"ה הלכת' כאבא כו' כצ"ל:
ד"ה ותנן כו' קמצים הן הס"ד:

סליק פרקא
פרק כל המנחות
כל המנחות כו' (מיימוני פי"ב מהל' מעשה קרבנות):
ר' מאיר אומר השאור כו' שם פ"ט ופ"ח מהל' תמידין ומוספין:
רש"י ד"ה שאור בודה כו' שהי' לשמן הסלת כו' וטומנו בסלת כו' כצ"ל:
ד"ה אף הי' כו' לה שאור מחומץ יפה כו' מתוך כו' לתוך העשרון ומוסיף כו' כצ"ל:
ד"ה אף הי' כו' כגון אם השאור עבה ומגבל בקושי כו' לא הי' השאור מגובל הי' כו' ואם אינו מגובל יפה שנתן כו' היה מלא כצ"ל. וכ"כ רע"ב במשניות:
ד"ה דכתיב כו' המנחות בצו כו' הד"א:
תוספות ד"ה לרבנן כו' נמי דבכל יום כו' וכן בערב והשתא נמי או דלמא כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה מנין כו' שנאמר כל המנחה כו' ממאי דמרבה מהאי כו' פשיטא דקרא במנחת סלת דכתיב כו' א"כ היכי מייתי לעכב כו' (דלמא אתא לאוריי' בלאו ולא לעכב ק"ל) אם הבי' שיאור כו' מצה דכתיב מצה כו' פריך דלמא מלא תיאפה כו' כצ"ל:

דף נג.

חדושים
פרק כל המנחות
תוספות ד"ה אלא דר' כו' ותימא על דהכא כו' ולא יצא בו ידי מצה דתודה כו' עכ"ל וכצ"ל. ור"ל דגבי פסח ע"כ לא נפיק ביה ידי מצה וה"ה בתודה לא איקרי מצה אבל במנחות לא כתיב מצה לעכב אלא לא תאפה חמץ דילמא נפיק בשיאור בדעבד דלא מקרי חמץ גמור ודו"ק.
בא"ד ושמא יש שום יתור בתודה כו' וע"ל דף נ"ז ע"א דמרבי מאשר תקריבו ובנוקש' אייריי כמש"כ התוס' לקמן ריש דף נ"ד וצריך ליישב למה לא הביאו התוס' ראי' זו למנחות.
שם דחמץ גמור הוא הס"ד:
ד"ה ת"ל תהי' הכתוב כו' ההיא לעכב לא הוי כמו שנה הכתוב לעכב דעלמא כו' דמחד מצה כו' וא"כ אימא למצוה (ולעכב בחלוט מנ"ל ק"ל) והא כו' לאו כו' לכתחילה כו' אלא דאם הבי' שיצא ק"ל כצ"ל:

הגהות
גמרא כתיב בה רבוכה ודלא כתיב בה כו' כצ"ל:
מנין לכל המנחות שנילושין בפושרים (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):

אוריין אישא תיכלי' כו' דהוי עכיר' דעתי' כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואי שיאור כו' תיאפה שיאור חמץ מעלי' כו' כצ"ל:
ד"ה (צוי') [אי] דאיתא כו' חמץ הס"ד:
ד"ה מנין כו' בפושרין וישמרם כו' הד"א:
ד"ה החיי' כו' ושמרה הס"ד:
ד"ה הי' נמי כו' כצ"ל:
ד"ה א"ל טובתי בל כו' כצ"ל:
ד"ה יבא אדיר כו' אדירי הס"ד:
תוספות ד"ה כי קא כו' אייתרו לי' מדכתיב תהי' כו' ועוד דמצוה במחבת ומאפה ל"ל כו' במחבת מצה תהי' ילפינן כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה אי שאור כו' מצה מעלייתא הי' הס"ד:

דף נג:

חדושים

תוספות ד"ה ולשקול כו' שהוא מוסף לעשרון כו' אומר תשרף כו' מנחות נסכים לחימוץ כו' ואפ"ה ליכא כזית דנוקשא הוי כו' (מכאן ראי' למ"ש התוספות דלעיל דחמץ נוקשא אסור למנחות מאשר תקריבו דלקמן לר"ל ודו"ק) אלין דבית ביידי כו' וקיי"ל כרבא דשרי כו' דלא שכיחא כו' דשיאור דר' יודא כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא מתקיף לה כו' האי לקול המולה גדולה כו' ישראל לזית כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה עשותה כו' בכוונה כצ"ל:
ד"ה כל אחת כו' עכשיו הס"ד:
ד"ה עבה כו' כדפרי' הס"ד:
ד"ה עשרון קא כו' קמח הוא הס"ד:
ד"ה לכמות שהן לכמות שהיו כבר כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה ונשקול כו' אמאי בודה כו' מן המובחר כו' שאור מביתו כו' כצ"ל:
ד"ה גזירה כו' העשרון ואתי כו' הד"א:
ד"ה לשנא אחרינא כו' חסר אז מה כו' יותר משאלו הי' כו' גדולו נמי נפחו כו' יוסיף עליו כצ"ל והס"ד:
ד"ה גזירה כו':

תוספות ד"ה תפוח שריסקו כו' (צ"ל אחר הג"ה רש"י בדף נ"ד ע"א) כל שעה בסופו הס"ד:
ד"ה אין לך כו' שבמקדש הס"ד:
ד"ה ומר סבר כו':
ד"ה ת"ש כו' כמות שהוא משערינן וי"ל כו' כצ"ל:
ד"ה דמעיקרא כו' אית בי' מדרבנן כו' כצ"ל:

דף נד.

חדושים

גמרא רב יצחק בר אבדימי אמר מנחת חוטא מגבלה במים כו' נראה דמכאן הוציא הרמב"ם פי"א מהלכות פסולי המוקדשין דין י"ד שכתב גבלה במים וקמץ כשירה לא נאמר חריבה אלא בשמן ופסק דלא כר' אילא והכ"מ שם לא הראה מקור לדין זה. והטעם נ"ל שפסק דלא כר' אילא היא מדאמרינן לעיל דף י"א ע"ב על מנחת מחבת ומרחשת שהיו מעבודות קשות שבמקדש ש"מ דשאר מנחות אפי' מנחת חוט' לא הי' קמיצתה קשה ואתיא דלא כר"א וכמש"כ התוספות כאן נ"ל:

הגהות

גמרא תפוח שריסקו כו' (מיימוני פט"ו מהל' תרומות):
לא דכ"ע כמו שהוא משערינן כו' כצ"ל:
תנן התם בשר העגל כו' (מיימוני פ"ד מהל' טומאת אוכלין ופי"ד מהל' מאכלות אסורות):
רש"י ד"ה רב כהנא אמרו מחמיצין כצ"ל והס"ד:
ד"ה לימא כו' דאיחמצה בתרומה כו' כצ"ל:
ד"ה ר' יצחק כו' שהוא עכשיו כו' ור' אילא כו' לכמות שהן כו' חסר נפחה כו' ואם רך היא כו' וחסר סלתו כצ"ל והד"א והס"ד:
תוספות ד"ה תפוח כו' כתבתי לעיל ושייך לכאן:

דף נד:

חדושים

גמרא ת"ש תורמין תאנים כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תרומות):
ונחשב לכם תרומתכם בשתי כו' (מיימוני פ"ג מהל' תרומות) ופסק שם בדין י' דלא כאבא אלעזר בן גימל ויש לדקדק ע"ז ממ"ש שם הרב דין ט"ו בן ישראל כו' אין חוששין

לתרומת מעשר שבו כו' וכתב הרב הכ"מ שכך הוא גורס בפ' כל הגט ע"ש והתם פריך בגמרא וכי יש לו רשות לב"ה לתרום תרומת מעשר ומשני אבא אלעזר בן גמלא הוא וכו' ומאחר שהרב פוסק דלא כאבא אלעזר בן גמלא בדין י' א"כ איך יש לו רשות לב"ה וכו' וצ"ל דס"ל דה"פ דכשם דס"ל לאבא אלעזר בן גמלא דמקשינן לתרומה גדולה לענין אומד (דמחשבה) [ברכת הזבח: ומחשבה] כך ס"ל לברייתא היקש זה לענין דיכול ב"ה לתרום אבל לענין אומד ומחשבה לא ס"ל להברייתא ההיקש ודלא כאבא אלעזר בן גמלא דס"ל דמעשר מן המעשר קרי רחמנא ולא מאומד ולא הוי הקישא למחצה ופסק כהירושלמי וכמתני' דפ"ד דתרומות ועיין בתוס' ודו"ק כנ"ל:

תוספות ד"ה אלא הכא כו' מעשר בהמה הס"ד:

ד"ה כשם שתרומה כו' גדולה הס"ד:

ד"ה ניטלת באומד כו' (וכן פי' ר"ת ותנן בפ"ק כו') ועיין בגיטין דף ל"א בתוספות אע"ג דלא קיץ אמאי לא ניחוש כו' ובירושלמי מקשי לה כו' (הוא תי' לקושייתם) תרומת מעשר מאומד ואי כאבא כו' וא"ת והיכי שני כו' מרבה על המעשר כו' ניחשוב עין יפה כו' איתקש לתרומה כדאמרינן כו' נתתי ללוים לנחלה כצ"ל והס"ד:

הגהות

גמרא פיגול ונותר וחלב הניחן כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה כי פליגי כו' שהי' בשר כו' קאי והכי כו' משיעור ויש כו' שצמקו נדחו כו' הד"א:

ד"ה תאינים לחים כו' וכיוצו הס"ד:

ד"ה במנין עשר כו' משום דהוי ממעט במעשר לגבי מנין דכי כו' לגרוגר' דחולין כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה מעשרותיו כו' תבואה שבכרי הס"ד:

ד"ה גרוגרות כו' דאי כייל לצ' תאינים כו' כצ"ל:

ד"ה תרומה גדולה כו' הכרי ורבנן אמרו עין כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה שבכלכלה כו' לחים הס"ד:

תוספות ד"ה כך תרומת מעשר כו' ותרומת מעשר כו' כעין אפשר משאי כו' דילפינן ממעשר סד"א דגם בעינן שוין כצ"ל:

דף נה.

חדושים

תוספות ד"ה במחשבה כו' דאמרינן דחייב על המחשבה כו' (ור"ל שדיבר שיש לה (כו')
[ברכת הזבח: בו] יד דאל"כ מנא ידעינן שחישב) ומיהו בתוספתא כו' עכ"ל. לכאורה
ל' ומיהו אינו מדוקדק אכן נראה דכוונתם להוכיח שאפי' לכתחילה שפיר דמי לתרום
בלא דבור אלא בברכה לחוד סגי דממתני' משמע בדעבד תרומתו תרומה באלם אבל
מהתוספת' משמע דשרי אף לכתחיל' ובזה ל' ומיהו הוא בדקדוק ודו"ק נ"ל:
בא"ד ויש מקומות דשרינן כשאומר כו' בבית שאן הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ולא מוקמינן כו'. כל המנחות כו' בללה זר כשירה כו' בפ' כל שעה דצבור שאני
כו' (ר"ל שהם זריזין אפי' שלא במקום זריזין) ומסיק דבדותא הי' כו' לא נתקדשה כצ"ל
והס"ד:
ד"ה אף אני שייך לע"ב:

הגהות

גמרא ובמחשבה מה תרומה כו' אף כו' בעין יפה ומינה א"ר אליעזר כו' כצ"ל. ת"ר
תורמין תאינים כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תרומות):
כל המנחות נילושו בפושרין (מיימוני פי"ב מהל' מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה אלא כמות שהן כו' להנך דתורם כו' מעשר זוטא כצ"ל והס"ד:
ד"ה מקום כו' תאינים שלו הס"ד:
ד"ה דליכא כו' וליתי' לי' כו' כצ"ל:

דף נה:

חדושים

תוספות ד"ה א"כ כו' דמשמע ב"ד כו' (עיין בריש יבמות בסוגיא דעליה) וי"ל דלא דמי
דהכא הוי אמרינן דאפילו אסר רחמנא אשירים כו' (כצ"ל נ"ל ור"ל לא לחלק אלא הוי
אמרינן דבשירי' לא אסרה תורה בחמץ אלא באפיי' לחוד ובקומץ כל עשיו' אבל מדכתיב
לא תאפה קודם חלקם ש"מ דלחלק ג"כ אתי ק"ל):
בא"ד דאסר כל עשיו' הס"ד:
צ"ל ד"ה כלל ופרט כו' לרבויי ע"א לרבא כו' (ר"ל דעובד ע"ז גם הוא נתלה) לא ה"ל
למידן כלל כו' ואין להקפיד אהא כו' קדשי בדק הבית כצ"ל והס"ד. (ר"ל דאין להקפיד

על מדה זו דלפעמים באה המידה לרבות ולפעמים למעט בקדשי בדק הבית והכל לפי הענין וק"ל:

ד"ה או אינו כו' פי' בקונטרס כו' תשחט העולה תשחט החטאת בשעיר כו' כולהו חטאת וקשה א"כ לא צריך כו' תיפוק ליה דבגופי' כתיב כו' עכ"ל (כצ"ל נ"ל ור"ל בפ' צו בפ' חטאת כתיב במקום כו' ובע"כ אין כוונתו לשעיר נשיא לחוד דהא ע"כ גם בכבשת יחיד כתיב צפון א"כ בע"כ אסתם חטאת קאי גם בפ' צו נ"ל ודו"ק):

בא"ד כיון דאותו חזינן כו' ובפ' איזהו מקומן כו' דמהחטאת כו' כל חטאת כצ"ל והס"ד. ונראה דהאי ובפ' א"מ כו' עד כל חטאת שייך לדבור שאח"ז קודם וא"ת ודקבעי לקמן ודו"ק נ"ל. אכן מסתפינא להגיה כל הספרים:

ד"ה או אינו כו' תימה והיכא מרבי מושחט דכתיב בחטאת כו' (ר"ל בכבשה ולפרש"י דדריש מהחטאת ולא אמ' אותה ש"מ לרבויי כל חטאת את' ל"ק כלל ולכן נראה דמ"ש התוספות לעיל ובפ' א"מ שייך אחר הוי"ל שכתבו התוספות וכצ"ל למצוה ולעכב ובפ' איזהו כו' דלעיל אין לו קישור נכון וכמש"ל ודו"ק:

בא"ד וא"ת ודקבעי לקמן כו' (צפו') צפון כלל בשעיר נשיא דנילף מחטאת יחיד כדיליף מינייהו שאר חטאת מזה בנה אב וצ"ל דה"נ וק"ק ל' הברייתא דמשמע דלעולם אצטריך קרא דשעיר נשיא לקובעו חובה כו' (כצ"ל והס"ד). וכן הוא להדי' בש"ס דפוס קראקא ור"ל דלעולם קשה ל"ל לעכב בשעיר נשיא הא כיון דביחיד כתיב ב' כתובים למצוה ולעכב א"כ כל חטאת ילפינן מיני' ולמה לי עיכוב בשעיר נשיא ודו"ק:

ד"ה הואיל ואיתרבי כו' הואיל ואקרי חטאת כו' ר"ל דהל"ל סד"א דשעיר נחשון כיון דאקרי חטאת בעי נמי צפון מבנה אב דלעיל דשעה מדורות כו' ק"ל:

הגהות

רש"י ד"ה אימא כו' חייב על הקומץ כו' כצ"ל:

ד"ה מרוחקין כו' אהרן הס"ד:

ד"ה או אינו כו' במקום אשר גו' תשחט כו' כצ"ל:

ד"ה ת"ל כו' שיטענו צפון הס"ד:

ד"ה כלל ופרט תשחט כו' אותו פרט כו' אותו כתיב כו' כצ"ל:

ד"ה האי פרט כו' כל חטאת ואכתי כו' אלא וודאי לאו כלל ופרט כו' איצטריך פסוק שלישי כצ"ל והס"ד והד"א:

ד"ה והשתא כו' דנשיא אותו למה לי כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה תנא אותו כו' דבא ללמד זה כו' טעון צפון כצ"ל והס"ד:

דף נו.

חדושים

רש"י ד"ה ואי קשי' כו' וחסר תי' בדבריהם אכן לפי מ"ש התוספות ד"ה אלא אין כו' דמסברא אמרינן השתא דשוחט ומקבל דין א' להם א"כ וודאי לא צריכינן ב' מיעוטי כיון דמשעיר נשי' ממעט לשוחט מצפון אתמעיט ג"כ מקבל וא"כ תו לא צריכינן למעט המקבל ובע"כ לרבויי למקבל אתא עוד נ"ל דס"ל לר' אחיי' כיון דכתיב לקח ולקח אז משמע לי' לדרוש אותו דהמקבל טעון צפון והא דקאמר לא משמע ליה היינו אם לא הי' כתיב אותו כנ"ל ודו"ק היטב וראשון עיקר:

תוספות ד"ה לרבות שעירי כו' ב"ש החטאת כו' הזאות כו' אי נמי כו' משום דכתיב החי כו' כצ"ל. (ור"ל והוי אמינא שעיר י"כ החי טעון סמיכה ואי' שעיר ע"ז טעון סמיכה כמו דס"ל לר' יודא לקמן לכך צריך רבוי' דהשעיר והחי למעוטי סמיכה בזקנים בע"ז וע"ל פ' שני המדות):

ד"ה אלא איו כו' וא"כ לא לכתוב כו' (ר"ל למסקנא כיון דכתיב במקבל אימעוט שוחט ממילא כבר ק"ל):

ד"ה ר"ש כו' כדאמרינן יקיז אע"פ כו' אתי לאערומי כו' וקצת קשה מת"כ דדריש התם קראי כו' (ר"ל והא קראי מורים דשרי אפילו בעושה מום במתכוין לרבנן וק"ל) כדאית' בבכורות הס"ד:

הגהות

גמרא ואין השוחט עומד בצפון כו' מה לעולה שכן כליל כו' כצ"ל.

אמר ר"פ אפאה לוקה כו' (כ') (מיימוני פי"ב שם):

ת"ר בכור שאחזו דם כו' (מיימוני פ"ב מהלכות בכורות):

רש"י ד"ה מקבל עומד כו' העולה קבלה כו' הד"א:

ד"ה בן צאן כו' בצפורן הס"ד:

ד"ה דר' אחיי' כו' שוחט בצפון כו' כצ"ל:

ד"ה והאמרת כו' לי' תרתי הס"ד:

ד"ה ערך כו' מחייב חברי' כו' ואעריכה דגמ' כו' כצ"ל:

ד"ה במקום שאינו כו' בריא הס"ד: [ברכת הזבח: ואח"כ] צ"ל ד"ה במקום שעושה כו' אזנו ועינו כו' כצ"ל:

ד"ה ובלבד כו' מום הס"ד:

תוספות ד"ה לר"ש כו' חטאת דעלמא הס"ד:

ד"ה אלא שעה כו' מילתא בעלמא הוא הס"ד:
ד"ה שוחט מדר' כו' תימ' ההי' בעול' כו' לא יהא שוחט בצפון כו' לא יהא שוחט בצפון הס"ד וכצ"ל:
ד"ה מה לבן צאן כו' לא דשמעינן שהצריך כו' מבן צאן הס"ד וכצ"ל נ"ל:
ד"ה מחטאת כו' בבנין אב הס"ד:
ד"ה אפאה כו'.
ד"ה הכל מודים כו':

דף נו:

חדושים

תוספות ד"ה אמר מום כו' וכגון נשים משום היקש כו' ר"ל דפוטרין מחמץ משום היקש דתאכלו מצות כו':
ד"ה הניח שאור כו' לא תעשה קרינן בי' וי"ל אפי' מאיליו:
ד"ה ומעשה שבת כו' דכה"ג לא בעינן חמץ נוקשה כו' הלשון מגומגם ואפשר דכוונתם דבחמץ אינו חייב אלא בחמץ גמור ולא בנוקשה כדלעיל:

הגהות

גמרא הכל מודים במחמץ כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):
אלא במטיל מום כו' (מיימוני פ"א מהלכות איסורי מזבח):
מנין שלא יגרום כו' (שם פ"ב מהל' בכורות):
הניח שאור ע"ג עיסה כו' (שם פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה הכל מודים כו' מודים במחמץ כו' אחד עורך כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה ובא אחר כו' גם הוא הס"ד:
ד"ה אם על כו' כצ"ל:
ד"ה דיקלא כו' בו מום הס"ד:
ד"ה הואיל כו' ולא גיזה הס"ד:
ד"ה קמ"ל כו' אבל קודם פדיון כו' כצ"ל:
ד"ה וישב לו כו' בהנח' בעלמא כצ"ל:
ד"ה כמעשה שבת כו' מאיליו חייב הס"ד:
ד"ה כמעשה צלי כו' דהתם איכא כו' הד"א:
תוספות ד"ה הכל מודים כו' דע"ז גמרא כו' הד"א:

ד"ה להבי' נותק כו' ונראה דכורת כו' (ונותק היינו דנתקה לגמרי ומונחים בכיס וע"ש בתוספות) ולא שנכרתו לגמרי הס"ד:
ד"ה אלא למעוטי כו' בפ"ק דע"ז נראה בעלמא (ש"מ דאורייתא שרי אלא דרבנן אסור משום דנראה כו' וש"מ לא צריך קרא להכי הס"ד):

דף נז.

חדושים

גמרא לה' כשירה ולא פסולה (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות) ויליף לה מה"א דהמנחה משמע מנחה הידועה שהי' כשירה וכך נראה לכאורה מדמקשה לקמן אשר תקריבו לה' ל"ל כ"כ בס' קרבן אהרן וכ"כ הכ"מ שם. (ולא נהירא דנראה דררשי מתיבת לה' מנחה כשירה הראוי' לה' ולא פסולה וכ"כ הרמב"ם וסמ"ג סי' ש"ל בלאוין. ולפ"ז נראה דגרסי' לקמן אשר תקריבו ל"ל ול"ג לה' דהכי הל"ל כל המנחה לה' וכ"כ גם התוספות לקמן דף ס' ע"א) ד"ה יכול כו' דמלה' קדריש ועיקר נ"ל.
לכדתניא אשר תקריבו כו' רע"ק אומר לרבות לחם הפנים כו' (מיימוני שם) ופסק הרב כר"ע מחבירו שם בדין י"ט ואף ע"ג דהכא (מפיק) [ברכת הזבח: מפיק] לה רבי משמיה דר"י היינו משום דרע"ק ס"ל דמדת יבש לא נתקדשה כל עיקר בהכרח ס"ל דמנחת נסכים נתרבתה לחימוץ אבל למאי דפסק הרמב"ם בפ"ב דכלי יבש נתקדשה מבפנים פסק דמהני חימוץ בלחם הפנים והי' נתרבתה ולא מנחת נסכים ודלא כפי' התוספות דס"ל דכ"ש מנחת נסכים אלא כפרש"י. אע"ג דר' יונתן וכמה תנאי ס"ל כר"ע בכלי יבש פסק הרב כת"ק דבפ' ב' מדות ועוד דלר"י הוי שיטה אותן תנאים דס"ל דלא נתקדשה כן נ"ל ודו"ק:
תוספות ד"ה לרבות מנחת כו' מודה במנחת נסכים כו' כצ"ל. (ור"ל אלא דס"ל דלא שייך בי' חימוץ כיון דאין מחמיצים אבל אי הוי שייך בי' הוי מודה. ויותר נראה דס"ל להתוספות דה"פ דר"י סובר דקרא בעי לרבות מנחת נסכים אבל לא לחם הפנים ור"ע סובר דמנחת נסכים א"צ קרא דדמי לשאר מנחות ואיתרבי מכל המנחה וקרא אתי לרבות לחם הפנים ופריך אר"י דל"ל לרבות מנחת נסכים (אלא) [ברכת הזבח: הלא] לא שייך בה חימוץ דמי פירות כו' וה"ה לר"ע דגם הוא מודה דיש חימוץ בנסכים אלא דלר' מצריך קרא בפני עצמו ומשני אומר הי' ר"י הגלילי כו' וה"ה לר"ע נמי אלא נקט ר"י דלדידיה עיקר קרא להכי הוא דאתי כנ"ל ודלא כפרש"י והרמב"ם שכתבתי לעיל דהם ס"ל דלר"ע

דווקא לחם הפנים נתרבי ולא מנחת נסכים אלא דהרמב"ם כתב משום דאם נתן בה מים נפסלה ולא שייך לרבות אותה ודו"ק:

בא"ד ויש פירושים מרש"י שכתוב כו' (והכי איתי' ברש"י שלפנינו) ומנחת סוטה לא מרבינן הס"ד וכצ"ל (ועיין בס' קרבן אהרן פ' ויקרא דף ע"ז ע"ב מ"ש בזה):

הגהות

רש"י ד"ה קמ"ל הא דקתני כו' כלום הוא כצ"ל והס"ד:

ד"ה דחזי לצרוף כו' ותוחבן בחור כו' כצ"ל:

ד"ה לא מהני כו' אח' מחמץ הס"ד:

ד"ה חמצה לקומץ בראשו כו' מהו הד"א והס"ד:

ד"ה מחוסר כו' ליתנה על האש הס"ד:

ד"ה אשר תקריבו כו' קאי ל"ל הס"ד והד"א:

ד"ה לרבות כו' דהאי קרא כו' בלא תעשה חמץ אלא במנחה ששירים נאכלים מנחות שאין שירים נאכלים מנין ת"ל וכל המנחה וגו' להבי' מנחת נסכים אבל כו' ומר מרבי לחם הפנים בנקמצות כו' לא לקי דמי כו' כצ"ל והד"א נ"ל ועיין בתוספות:

תוספות ד"ה ואם נצלה כו' מחוסר קריבה לאו כו' חתיכה וקריבה כצ"ל והס"ד:

ד"ה מנחה מנין כו':

ד"ה אשר תקריבו ל"ל כו' והא איקרב הס"ד:

דף נז:

הגהות

גמרא שלח רבין משמי' כו' א"ל כגון שלש ע"ג קטבלא כו' כצ"ל והמדפיסים טעו וסברו שהוא שלש והדפיסו ג':

ת"ר מנין למעלה מבשר החטאת (מיימוני פ"ח מהל' איסורי מזבח). ודבריו תמוהין והשיגו הר"א ז"ל:

המעלה מכולה כו' (גז"ש).

רש"י ד"ה וקפריך כו' חימוץ איכא הס"ד:

ד"ה מגבלה כו' חימוץ הס"ד:

ד"ה מדת כו' בביסא כ"ש כו' כשמודדין כו' כצ"ל:

ד"ה ושמעינן כו' מדת לח הי' בביסא בשלשה ומשני כו' כצ"ל:

ד"ה תדע כו' מה שבתוכה הס"ד:

ד"ה ונימא כו' יוחנן ר"ע ור"י כו' לא נתקדשה כצ"ל והס"ד:

ד"ה והאיכא ביסא נראה דחסר ברש"י דלח הוא:
ד"ה קטבלא עור הס"ד:
ד"ה כגון דכיילא כו' גבי לישה הס"ד:
ד"ה עשרון כו' עצרת הס"ד:
ד"ה מותר העומר שירים כו' הקומץ הס"ד:
ד"ה כל כו' דמו מלחם כו' הד"א:
ד"ה אין מגופו כו' מתירים אותם הס"ד:
ד"ה מזבח כו' ממנו אשה הס"ד:
ד"ה אותם כו' הלחם שאור כו' דדבש דכתיבי כו' תקריבו אות' כו' הלחם מן כו' תאפינה וראשי' כו' זו באה כו' ובכורות מן כו' בכורי אדמתך הד"א והס"ד:
תוספות ד"ה ומי פירות כו' בריש פרקין הס"ד:
ד"ה ושמעינן כו' משקרמו (פנים) [ברכת הזבח: פני'] כו' ונפקא מיני' כו' או בעליו' כו' כצ"ל:
ד"ה אין לי כו' אמר שמואל פסול בשר כו' ולפלוג ר' יודא בניתני' כו' כצ"ל. ע"ש בתוספות שהאריכו בזה:

דף נח.

חדושים

תוספות ד"ה חצי מנין כו' דריש כרבא דמקצתו כו' אלא לרבות מקצתן הס"ד. ור"ל דהיינו זית שאור ובע"כ הסוגיא דהכא אליבא דרבא כר"א אתיא ודו"ק:

הגהות

גמרא דבש הותר בשירי מנחות כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):
המעלה מבשר חטאת העוף כו' (שם): ת"ר שאור בל תקטירו (מיימוני פ"ה מהלכות איסורי מזבח):
רש"י ד"ה הנך כו' לי' כבש כמזבח כו' הד"א:
ד"ה תקריבו כו' צבור הס"ד:
ד"ה אבל יהיו כו' של שופרותיהם הס"ד:
ד"ה שאור הותר כו' כצ"ל:
ד"ה דבש הותר כו' כדרך שמלכים אוכלים הס"ד:
ד"ה שאור לא הותר בשירי כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה לאו כו' במקדש דלא כו' הד"א:

ד"ה לקרב עמהם הס"ד:
ד"ה והסלים שביד' כו' כצ"ל:
ד"ה לעטר כו' אתו הנך כו' לאו חובה כו' והדתנן במס' כו' ולאו קריבי' כו' שלמים קודם הס"ד וכצ"ל:
ד"ה כל כו':
ד"ה לוג שמן כו' הרי (קרם) [ברכת הזבח: קרב] ממנו כו' כצ"ל:
ד"ה מאי קאמר כו' שיעורי' דקאמר כולו כצ"ל והס"ד:
תוספות ד"ה לוג שמן כו' לוג השמן ואי' ממנו לאישי' כו' (הד"א) מיהא לא מייתי כצ"ל:
ד"ה אביי סבר כו' לא מצי לרבויי כזית כו' כצ"ל:

דף נח:

חדושים

גמרא איתמר המעלה משאור ודבש כו' (מיימוני פ"ח מהל' איסורי מזבח) ומהפך הרב הגירסא דרבא סבר אין לוקין ואביי סובר לוקין ודלא כמ"ש התוספות שהוא מסוגיות המתחלפות והכי גרס לה בתמורה דף ז' ע"ב ובפסחים ובנזיר ועיין בכ"מ פ"ה מהלכות נזירות דין ה' מ"ש עוד בנוסחאות מתחלפות בין רבה לרבא ואינו עיקר וז"ל הרמב"ם שם שאור ודבש אסורים לגבי מזבח בכל שהן שנאמר כי כל שאור כו' ונראה דה"פ שנתערבו באחרים בדבר אחר בכל שהוא ומ"מ הקטרה הי' בשיעור כזית וה"ה כשנקטרים בפני עצמן בעינן ג"כ כזית וכרבא דדריש מכי כל ולא ידעתי מה הוקש' לי' להרב הכ"מ בזה ע"ש:
תוספות ד"ה אין לוקים כו' רחים ורכב מדלא קרינן ורכב בחטף כו' (ר"ל ש"מ דרכב בפני עצמו דורכב הוי או רכב ל' התוס' פ' המקבל)(:) בפ"ק דכריתות אלמא מקרי כו' וכל מעשר כו':
ד"ה איכא דאמרי כו' ואביי אמר כו' לא לקי כ"א צלי אש כו' אבל בחי וחמי טבריא לא לקי משום צלי אש כו' כצ"ל. ונראה דאיסור' דעשה איתא עכ"פ בחמי טבריא ורבא דקאמר התם לרב חסדא דבחמי טבריא חייב משום צלי אש היינו חייב עשה ולא מלקות דלא פליג אברייתא דלעיל וכקושיות התוספות על רש"י ובשם מהרש"ל בס' חכמת שלמה מצאתי שם דלר"ח קאמר רבא ולי' לא ס"ל אלא דס"ל דלא לקי ואין צורך וכמ"ש שוב ראיתי לבעל חידושי הלכות (ברכת הזבח: שבת) שכ"כ בפ' המקבל וע"ש:

בא"ד כי אם דברים שאי' עושי' בהם חיי נפש כו' דהא במקטיר שאור וערובי שאור בפני עצמו וערובי' מיירי כדפריך לעיל כו' (כצ"ל) אמאי לא לקי ב' כי היכי דכי אתרו בי' משום ערובי שאור כו' עכ"ל אע"ג דגבי נא וכי אם צלי אש אינו חייב ב' אפי' אתרו בי' משום נא וצלי אש לאביי דלגבי נא לא הוי צלי אש שום לאו כל א' בפני עצמו במקום שאינו מזכיר נא או מבושל משא"כ בערובי שאור או דבש הוי (כו' או) [ברכת הזבח: כלאו] בפני עצמו גם גבי שאור דשאור הו' מעשה בפני עצמו ומעשה עירובי שאור הוא בפני עצמו ושני גופי' הם ולאו אחרית' הוא משא"כ בפסח הוא חדא אכילה ולא הוי צלי אש שום לאו נגד נא או מבושל ללקות על אכילת' משום צלי אש ודו"ק נ"ל:

בא"ד אלא יש לפרש כו' אעירובי שאור כו' ובין הביני' וא"כ איתא דרבא כו' נמי לשאר דברים כצ"ל והס"ד:

הגהות

רש"י ד"ה ורבא סבר כו' מנכרא שרי הס"ד:

ד"ה לאו שבכללות כו' מיני' דבש ועירובי' כו' כצ"ל:

ד"ה איכא דאמר' כו' ועירובי' לא לקי כו' הד"א:

ד"ה ואיכא כו' לאו מיוחד דכל כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה המעלה משאור כו' וקצת הי' כו' ומשום כי כל שאור ומדבש לחודי' לוקה משום דבש וכל דבש כו' (כצ"ל) כתיב בדבש כו' כצ"ל:

ד"ה ואיכא דאמרי כו' לאו שבכללות והוא כמו א"ד שאינו לוקה אפי' א' שיש כיוצא בה כו' וההי' דגבי עולה ואימורי' כו' כצ"ל:

דף נט.

חדושים

תוספות ד"ה כלי כו' שתי הלחם שאלו לר' כו' הפנימי' לחימוץ כו' ומיהו גבי לבונה דבסמוך לא יתכן לומר כן הס"ד והד"א ור"ל בשתי הלחם דהתם נמי לא הוי שינוי כלי ק"ל:

הגהות

גמרא יש טעונות שמן כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):

בגלל עצם אדרבה מנחת נסכים כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מנחה כו' ולבונה ובוללה כו' כצ"ל:

ד"ה ומנחת העומר כו' בכורים והי' כו' הד"א:

ד"ה לאפוקי מדר' שמעון כו' כצ"ל:
ד"ה ל"א כל כו' כתב בי' ב' מנחות כו' כצ"ל:
ד"ה טעונה שמן כו' כדכתיב כו' כתית הס"ד:
ד"ה לרבות כו' בלולה בשמן הס"ד:
ד"ה מסתברא כו' דומות יחד כו' עשרונים יהי' כו' כצ"ל:
ד"ה אישים כו' מגופן לאישים הס"ד:
ד"ה צבור כו' יחיד הוא הס"ד:
ד"ה בטומאת העומר וב' הלחם כו' כצ"ל. והשאר נ"ל למוחקו:
ד"ה דאכל כו' להמתירי' ואין פגול נוהג בה כצ"ל והד"א והס"ד:
ד"ה בשבתא כו' סידורו בשבת הס"ד:
ד"ה מסתבר כו' טעונות שמן הס"ד:
ד"ה מנחת נסכים בלול כו' נסכים יש ג' לעשרון כצ"ל והד"א:
ד"ה מוגש כו' במתני' הס"ד:
ד"ה בגלל כו' עומר מנחת כהנים באו כו':
תוספות ד"ה ונתת כו' נסכים לבונה כו' דהכא איכא פירכא טובא הס"ד:
ד"ה היה כו' מנחה חדשה הס"ד:
ד"ה ואימא עליה כו':

דף נט:

הגהות

גמרא וחייב על השמן כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות ופי"א מהלכות (פ"א [פ"ה]):
ואם עד שלא ליקט לבונתה כו' (מיימוני פט"ז מהלכות פסוה"מ):
נתן שמן משהו כו' (שם פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה שתי הלחם כו' שיאופה מערב שבת הס"ד:
ד"ה תנופה כו' בעי' תנופה הס"ד:
ד"ה בארץ כו' ושתי הלחם הס"ד והשאר יש למחוק:
ד"ה זמן עומר וב' הלחם זמן כו' ועצרת הס"ד:
ד"ה נתן כו' שמן על כו' הד"א:
ד"ה כי חטאת כלומר אפילו נתן כו' כצ"ל:
ד"ה חדא כו' ועיקר והיכא כו' הד"א:

ד"ה ואין בו הואיל והי' בזה כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה כי חטאת כו' במנחת חוטא הס"ד:
ד"ה ותהוי פך פי' אמאי פסל כו' כצ"ל. (והו' מגירס' ספרי התוספות בגמרא) והכותב בספרים הפי' טעה כו' אם שם שמן פסול לגבי כו' אלא לפי שאפשר ללוקטה כו' דלכי לקי"ט לא כו' ודבר תימא הוא כו' (קאי נמי לגירסתם ק"ל כצ"ל):

דף ס.

חדושים

תוספות ד"ה מי בעינן כו' והא דמשמע כו' דלדידיה ש"פ בעי וכי איכא כו' ולמאי דפרש"י כו' דיליף ממעילה ניחא טפי (ר"ל דלכאורה קשה דנילף נתינה דעלמא ג"כ ממעילה בש"פ אף שאין כזית ק"ל) דלא כו' והא דלא תני כו' כל גורנו תרומה כו' (ר"ל א"כ הוי כיש לה שיעור שיתן כל הכרי לתרומה) כצ"ל:
ד"ה יכול בשני כהנים כו' לה' דדרשינן כשירה ולא פסולה אימא מהתם ילפינן כו' ושמא אי אפשר לצמצם כו' משמע כשירה ולא פסולה כצ"ל והס"ד. ודעת ר"ת הוא דעת יחידאה ולא מצאתי לו חבר והרמב"ם והסמ"ג והרע"ב ס"ל כפשטא דחייב שתים במנחה א'. ואח"כ ד"ה ר"ש אומר כו':
ד"ה מנחת חוטא מנין כו' דשביק הכא מנחת כהנים כו' ר"ל בברייתא דהכא. סוטה ולא נפקא כו' ומנחת כהן משיח לא דרשינן למעוטי כר"ש ק"ל:

הגהות

גמרא ואלו טעונים הגשה ואין כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה יכול בשני כו' לבונה אבל חד כהן לא מחייב אלא חד לאו כצ"ל. וכך העתיקו בתוספות:
ד"ה והבאת כו' אל המזבח הס"ד:
ד"ה מלא קומץ כו' שנעשה להם הס"ד:
ד"ה מנחה כו':

דף ס:

חדושים

תוספות ד"ה יכול שאני כו' הנהו שתי כו' כתיבי הנך ריבויי כצ"ל. ר"ל הריבויים שהם מרבים עומר וסוטה כדלעיל ובע"כ לא נכללו באת המנחה כיון דאלה ממעט מה שבא בריבוי (דאם) [דאת] המנחה ודו"ק:

הגהות

גמרא השוה להן להגשה ומאי פרכת ר"ש כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מנחת סוטה כו' סוטה להגשה הס"ד:

ד"ה במנחת סוטה כו' כדקתני במתני' הס"ד:

ד"ה מנחת חוטא לא כו' והגישה וגו' הד"א והס"ד:

ד"ה והלא דין כו' למנחת סוטה הס"ד:

ד"ה ת"ל והקריבו כו' אתא מדינא הס"ד:

ד"ה לברר עון כו' חשיבה היא הס"ד:

ד"ה ור"ש מצריך כו' הכי מה להנך כו' הד"א:

ד"ה והא מצווין טפי כו' השנה הי' הס"ד:

ד"ה וקפריך כו' בסלת סלת חיטי' קאתי כו' מן השעורים הד"א והס"ד:

ד"ה ת"ל כו' אלא ללמד כו' (כצ"ל) העומר הס"ד:

ד"ה והא אפיקתיה כו' וכתב והקריבו הס"ד: ואח"כ צ"ל ד"ה ממעטת כו' כצ"ל:

ד"ה מרבה כו' הבאות בגלל עצמן כו' לה' מנחות שבפרשה כצ"ל והס"ד: וד"ה ממעטת כו' שייך קודם ד"ה מרבה כו':

תוספות ד"ה ר' שמעון אומר כו' את כל הלבונה לא דריש כצ"ל והס"ד. וע"ל בתוספות ע"ב:

דף סא.

חדושים

רש"י ד"ה במזרח כלומר כו' וכ"ש במערבו כו' עכ"ל. וכך משמע בסוגיא ובדברי התוס':

ד"ה אבל הכא כו'. והרמב"ם מפרש דדוקא במזרח בעי תנופה וכבר תמה עליו בכסף משנה שם:

תוספות ד"ה באות כו' אלא משום דנקטי' ברישא דממעט כו' עכ"ל. ר"ל דממעט על הסדר זא"ז תחיל' מנחת נסכים מטעם דבאות כו' ואח"כ מנחת כהנים מטעם דכליל וה"ה דהוי יכול למעט ברישא מה"ט ק"ל.

עוד שם. שאין בה' קמיצה הס"ד:

ד"ה אבל הכא כו' וי"ל כו' בחוץ דתנופת אשם מחיים (ר"ל וסד"א דמהני בחוץ ק"ל) כו' משמע בהקומץ רבה דבעינן לפני ה' ממש כו' ור"ל ולא מטעם דמקרי חטאת אלא מלשון לפני ה' קא דייק ק"ל:

הגהות

גמרא ואימורי שלמי יחיד כו' (מיימוני פ"ט מהלכות מעשה קרבנות):

שתי הלחם ושני כבשי עצרת כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תו"מ):

תנופות קודמות להגשות (גז"ש):

מנחת העומר ומנחת קנאות כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):

רש"י ד"ה ואשם למצורע כו' ואסף אות' הס"ד:

ד"ה הבכורים כדברי כו':

ד"ה ל"א כו' לשאר תנופות הס"ד:

ד"ה שלשה מיני' כו' שלשתן מצות סמיכה כו' אלא שתי' כצ"ל והס"ד:

ד"ה שלמי יחיד כו' כדמפרש בגמ' הס"ד:

דף סא:

חדושים

תוספות ד"ה כהן מניח כו' ובקונט' פירש לקמן כו' (ולא נמצא זה שם בפירש"י שלפנינו) מביא מפה ואינו חוצץ כו' ר"ל הא הוי המפה חציצה ומשני מביא זקן דליכא הרהור אף בלא מפה ק"ל:

ד"ה בישראל כו' ובמקו' כתוב גירסא אחרת כו' (היינו לפי הג"ה שחזר רש"י והגיה ודלא כמ"ש ברש"י שאף קרבן עכו"ם בעי תנופה בכהנים ק"ל). וזה אסור לזרים כו' (א"כ ליבעי תנופה כיון שהוא חלוק משאר בשר כמו קרבן נשים ק"ל) ולמ"ד שלמי עכו"ם אין מתנדב עכו"ם אלא עולות במנחות נמי אין מתנדב אלא מנחת נסכים כו' כצ"ל נ"ל.

ע"ש בסוף הדיבור תדע מדלא חשיב לה גבי הגשה עכ"ל. ר"ל מנחת נסכים כשמתנדב דבעי הגשה ומדלא חשיב ש"מ דאין חילוק ובכל מנחת נסכים אפי' נדבה אין טעון הגשה וק"ל:

הגהות

גמרא מאי קאמר אמר כו' שהתנופה בכהנים א"כ מה ת"ל בני כו' ואי' הגוים מניפים כו' כן הי' גי' רש"י:

רש"י ד"ה הנחה כו' המזבח הס"ד:

ד"ה מצינו כו' כתיב ברישי' כו' (ר"ל בתחילת ס' ויקרא) כצ"ל:

ד"ה יכול כו' קרבן נשי' כו' הד"א:

ד"ה דמה לי כו' שתי מדות ידו ולא כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה שהתנופה כו' תנופה מה ת"ל כו' הד"א:

תוספות ד"ה מצינו שחילק כו' דשלוחו של אדם כמותו ועיין מה שאכתוב בזה ריש ערכין בס"ד:

דף סב.

חדושים

תוספות ד"ה במלואים כו' הני בסמוך עכ"ל. ולא נמצא בספרינו תירוץ ע"ז. ונ"ל דל"ק מידי מדכתיב וישם על החלבים גו' ויתן גו' ש"מ דקפיד קרא להשים כן שיתננו כן לאהרן דאל"כ הו"ל למשה ליתן על כף אהרן תחיל' הלחם ואחר כך האמורים אלא שסידר על ידיו כדרך שנתן לאהרן להורות לו הדין ועוד יש ליישב ק"ל נ"ל:

הגהות

גמרא אלא מניח זה בצד זה כו' (מיימוני פ"ח מהלכות תו"מ):

ת"ר זבחי שלמי צבור כו' (גז"ש):

רבנן סברי דון מינה ומינה כו' וכך פסק הרמב"ם שם וע"ל דף ק"ז ע"א מ"ש בס"ד ע"ז:

רש"י ד"ה במלואים כו' עד וישם על החלבים כו' כצ"ל:

ד"ה ההוא כו' ורמי לי' דחלב כו' למטה כצ"ל הס"ד:

ד"ה והא קמ"ל כו' משכחת דליתהפכי כו' כצ"ל:

ד"ה (ביה) [ברכת הזבח: בי'] ירכותיהם כו' לחם על הכבשים על כו':

ד"ה שירי מצות כו' עליו הכתוב כאלו לא כו' והשאר נמחק:

תוספות ד"ה כדי לעצור כו' והבי' ראי' מהירושלמי כו' כצ"ל:

דף סב:

חדושים

תוספות ד"ה וכן השולח כו' כהן מניף על ידה וליכא כו' (והמ"ל דבפסח ובכור ומעשר איירי אלא דא"כ לא בעי תנופה ק"ל) למ"ד סמיכת אשם לאו דאורייתא כו' עכ"ל. ר"ל אע"ג דבשלמים בעינן סמיכה גמורה ובגברא איירי ולא בנשים כדמוכח בתוספתא שהביאו התוס' שם ק"ל. בא"ד ובפ' בתרא דמ"ק איתא דאבל כו' תקנתא ערל שמתו אחיו כו' דווקא עשירי' איפה אבל שאר קרבנות משלח כו' (אפי' בלא סמיכה ק"ל) האיפה ויש לדקדק מיהא כו' (כצ"ל וכן הוא בתוס' דזבחים) לא מצינו למידרש מהני קראי כו' (היכא דאי' ראוי לסמיכה שלא יעכב כו' סמיכה דטמא ראוי הוא לסמיכה ולכך א"צ לסמוך ק"ל) ושמא י"ל דמאן כו' קסבר כל הסומך כו' (ור"ל דלפי"ז לכל הדעות לא מצינו לומר דטמא יכול לסמוך הוי שפיר הוכחה אף דאינה ראוי לבילה אין סמיכה מעכבת ודו"ק) דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא כצ"ל והס"ד:

הגהות

גמרא ריבויא הי' ר"ש כו' ונמחק תיב' מתני' וגמ' כי פיסקא הוא:
רש"י ד"ה מה להלן כו' בתנופה אף כו' והיינו כולן שלמים כו' חזה ושוק כצ"ל והס"ד:
ד"ה גמירי ושעיר המשתלח כו' (היינו לר' יודא וע"ל דף צ"ב ע"ב לר"ש):
תוספות ד"ה ויהא אשם כו' לאחר שחיטה הס"ד:

דף סג.

חדושים

תוספות ד"ה מספקא להו כו' ע"ש רחישת הלב כו' כך פי' בקונטרס (ואינו כן בפירש"י שלפנינו) ומיהו קשה כו' של חולין כו' [ברכת הזבח:]והמעות שהפריש יקריב בהם מנח' ק"ל [ברכת הזבח:)] חכמת הלשון כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה או על כו' במנא קא מחשב כו' עכ"ל. (ור"ל לא עשה מעשיהם ק"ל):
ד"ה וכשירות אבית כו' קא מידמי' כו' לאביי מנח' מאפה תנור כו' לשתי הלחם ולחם הפנים כו' (ולא מקדש לשום אחד מהם ק"ל) כצ"ל והד"א:
סליק פירקא

הגהות

גמרא מה בי' מחבת כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות):
הרי עלי בתנור כו' (מיימוני פי"ז מהלכות מעשה קרבנות):

רש"י ד"ה רוחשין כו' ונד השמן בתוכה כצ"ל:
ד"ה צפה כו' צפין אצל כו' ולהכי קשה כו' כצ"ל:
ד"ה אי נימא כו' דמדנקרא מרחשת דמשמע כו' כצ"ל:
ד"ה אלא גמרא כו' כצ"ל:
ד"ה אי על שם כו' שרת עצמו הס"ד:
ד"ה ודומ' כמין כו' וכבלווט"א הס"ד:
ד"ה ויש מגיהין ואומ' וכל נעשה וגו' אלמא מדהכא כו' ואומר דנעשה כגומא הס"ד:
ד"ה אלמא דהכא כו' והכא כת' על כו' כצ"ל:
ד"ה נופח כו' אחת הס"ד:
ד"ה ר' יודא כו' תנור הוא הס"ד:
ד"ה מנחת כו' מחצה חלות כו' כצ"ל:
ד"ה תנור תנור כו' תיאפה בתנור הס"ד:
ד"ה כשירות כו' פסולות ביוצא הס"ד:
ד"ה לשם תנור כו' מקדישה הס"ד:
(**תוספות** ד"ה מספקא להו כו' ע"ש רחישת הלב כו' כך פי' בקונטרס (ואינו כן בפרש"י שלפנינו) ומיהו קשה כו' של חולי כו' (והמעות שהפריש יקריב בה' מנחה ק"ל) חכמת הלשון כצ"ל והס"ד: ד"ה או על כו' במנא קא מחשב כו' עכ"ל. (ור"ל לא עש' מעשיהם ק"ל): ד"ה וכשירות אבית כו' קא מידמי' כו' לאבייי מנח' מאפה תנור כו' לשתי הלחם ולחם הפנים כו' (ולא מקדש לשום א' מה' ק"ל) כצ"ל והד"א:)

דף סג:

הגהות

רש"י ד"ה מה וכל האמור כו' ובמחבת שני מיני' כו' כצ"ל:
ד"ה שפיר קאמר כו' קרבן הס"ד:
ד"ה ה"א הואיל כו' קאמר מחצי כו' הד"א:
ד"ה איכא בינייהו כו' מקרבן אחד דיעבד כשרו' לר"י דיליף מבלולה וחריבה כו' כצ"ל נ"ל:
סליק פרקא
פרק ר' ישמעאל
גמרא עומר הי' בא כו' (מיימוני פ"ז מהלכות תמידין ומוספין):
דתניא י"ד שחל להיות בשבת (מיימוני פ"א מהלכות קרבן פסח):

רש"י ד"ה העומר הי' כו' שהיו קוצרין שלש' כו' הד"א:
ד"ה ובחול אם חל ששה עשר כו' כצ"ל:
ד"ה בלא כו' לנפות כ"כ הס"ד:
ד"ה בטירח' כו' הרבה הס"ד:
ד"ה בחול מייתינן כו' כצ"ל:
ד"ה עד החזה כו' האימורי' הס"ד:
ד"ה לא כו' בשבת הס"ד:
ד"ה בזמן כו' כנבילה הס"ד:
ד"ה אבל גבי כו' ובחול בשלשה הס"ד:
ד"ה אבל הת' מילתי' דר' כו':
תוספות ד"ה אחד שבת כו' שיש בו ב"ד כצ"ל:
ד"ה מפשיט כו' להוציא לרגליו מצווארו כו' כצ"ל:

דף סד.

חדושים

פרק ר' ישמעאל

תוספות ד"ה שתים כו' ואפי' מיירי ע"י ישראל ניחא דהכא ליכא כו' עכ"ל. פי' דמה שמרבה בשביל התינוק אינו אלא דרבנן כיון דשרי להחם לאמו וכיון דצורך מילה הוא שרי להרבות ג"כ ועיין בתוס' פ"ק דגיטין דף ז' ע"ב סוף ד"ה אמירה כו' כנ"ל ודו"ק:

הגהות

גמרא דתנן בי' שנראה כו' ובי' שלא כו' כצ"ל:
איתמר שחט שתי כו' (מיימוני פ"ב מהלכות שבת ופ"ב מהלכות שגגות):
דאיתמר שמע שטבע כו' כצ"ל (גז"ש):
רש"י ד"ה אימא ר"י כו' בא' בשבת הס"ד:
ד"ה לגבי ג' סאין לא איתעביד כו' הד"א:
ד"ה אם נראה כו' נמי ראוהו הס"ד:
ד"ה אבל הכא גבי לבנה דאיכא כו' נקבע בהלכת' הד"א וכצ"ל והס"ד:
ד"ה שחט שתי כו' מן שעירי רגל כו' כצ"ל:
ד"ה חייב על כו' בשני' ושני' נמי כו' ששחיט' אזלינן הד"א והס"ד:
ד"ה אפי' כו' לפחתך ושחט שני' חייבים. ואחר כך ד"ה לפניו בשבת הס"ד:
ד"ה הכא מאי כו' לשחיט' איסור' איכוון הס"ד והד"א:

ד"ה לאו היינו כו' אזלינן דעד כו' הד"א:
ד"ה עוקץ כו' תולה בו הס"ד:

דף סד:

הגהות

גמרא מצות העומר להביא כו' (מיימוני פ"ז מהלכות תו"מ):
רש"י ד"ה אלא משום כו' בג' מגלות הס"ד. והשאר עד בייתוסי' יש למחוק:
ד"ה לא ביכר כו' צרכו הס"ד:
ד"ה גגות כו' ועין סוכר כו' כצ"ל:
ד"ה אי' מעבירי' כו' המצות הס"ד:
ד"ה סיכרא חור שבמזוזות כו' הד"א:
ד"ה לזיבת' כו' ששופעת כים הס"ד וכצ"ל:
תוספות ד"ה איבעית אימא כו' לא קבעו מהאי טעמא כו' כצ"ל:
ד"ה ארור אדם כו' ואמרי' הילל וגמליאל ושמעו' נהגו כו' כצ"ל:
ד"ה ועל אות' כו' עדיות תני עובד' דהכא על ההיא דתמיד של כו' כצ"ל:
ד"ה אסיכרא כו' הבריח לנעול וכן בערוך כו' כצ"ל:

דף סה.

חדושים

תוספות ד"ה אילין יומא כו' כל שאחרי' בהספד אסור בתענית מותר ליתא כו' ומתניתין דהתם כו' דמחמיר בדלא למיספד כצ"ל. ור"ל דהיכא דכתיב דלא למיספד אז לפניו אסור ג"כ אבל האסור בתענית שרי לפניו וק"ל:
ד"ה מריש ירחא כו' כמאן כר' יוסי כדפריך כו' עכ"ל. אבל לגירסת רש"י א"ש דגם לרבנן אסור לפניו בדלא למספד וק"ל:

הגהות

גמרא כיצד הן כו' (גז"ש)
איתותב חגא דשבועיא דלא להתענאה גי' רש"י:
רש"י ד"ה בעלי כו' הגרון מכשף כו' כצ"ל:
ד"ה איתוקם תמידא כו' לקמיה הוא למספד הס"ד. ואח"כ ד"ה לעד סוף כו':
תוספות ד"ה בעלי כשפים כו' לאו כולהו ממש ואי' מושיבי' כו' הד"א:

דף סה:

חדושים

תוספות ד"ה ר"י בן כו' דאמרינן בירושלמי (והוא בירושלמי סוף פ"ד מיתות) דר"א ור' יושיע כו' ור"ל והם היו אחר החורבן ק"ל:

הגהות

גמרא מה חדש סמוך לביאתו ניכר אף עצרת כו' כצ"ל והשאר יש למוחקו.
ניכרת משלפניה ר' ישמעאל כו' כצ"ל והפירוש הנדפס בספרים הוא טעות.
תנו רבנן וספרתם כו' (כל הפרק הזה תמצא במיימוני פ"ז מהלכות תו"מ):
וכי נאמר ממחרת השבת שבתוך פסח כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אף יום כו' בשני בשבת הס"ד:
ד"ה שבת (לבטח) [ברכת הזבח: למטה] כו' וגו' והקרבתם כו' הד"א:
תוספות ד"ה מה חדש כו' דלדברי הצדוקים אינ' ניכרת כו' כצ"ל:
ד"ה ר"י בן כו' דאמרינן בירושלמי (והוא בירושלמי סוף פ"ד מיתות) דר"א ור' יושיע כו' ר"ל והם היו אחר החורבן ק"ל:

דף סו.

חדושים

תוספות ד"ה דלית להו כו' כדמוכח בסוף פירקין (ועיי"ש מ"ש בס"ד בדעת הרמב"ם דלא פסק כן) כו' הא מסקינן התם דר' נמי ס"ל כוותיה כו' (ור"ל וקצירה לא דחיא ולא ס"ל כר' ישמעאל ק"ל עיי"ש:

הגהות

גמרא דילמא חמשין לבר מהני שיתא מדרבי כו' כצ"ל. רש"י וילקוט פ' אמור.
בקני' ובקולחות חובטין כו' וחייב בחלה (מיימוני פ"ו מהלכות ביכורים):
ופטור מן המעשר (מיימוני פ"ג מהל' מעשר):
רש"י ד"ה רגל כו' הראשון שבתון הס"ד:
ד"ה לכל אחד כו' שייך לעמוד שלפני זה. חייב לספור הס"ד:
ד"ה כל ספירות כו' בד' בשבת. נ"ד בשלישי נ"ה בשני נ"ו בא' בשבת מיום ראשון כו' עצרת כצ"ל והס"ד נ"ל:
ד"ה אי מיום כו' כאחד יכול שלשתן ביום הס"ד והד"א:

ד"ה קצירה כו' דקצירה לא סגי כו' וקצירה מקמי ספירה (מיום) כו' הביאכם הו' כצ"ל והס"ד:
ד"ה תרי כו' אליעזר הס"ד:
ד"ה אי מדר' כו' אלא ממאי כו' (כצ"ל). ניכרת דילמא כו' דהוי נ"ו בהנך כו' והד"א נ"ל יהוד' נקט הס"ד וכצ"ל: ואח"כ ד"ה ר' יוסי כו' לי' פירכא והיינו דקאמר ועוד כצ"ל והס"ד והד"א: ואח"כ ד"ה אמימ' מני יומי כו':
ד"ה ומהבהבים כו' בשבולי' הס"ד:
ד"ה שנותנים כו' וזה שמו הס"ד:
ד"ה וגרוסו' כו' הקליפה בנפה כו' כצ"ל:
ד"ה שלש כו' בדקה הס"ד:
ד"ה זה אביב כו' קציר הס"ד:

דף סו:

חדושים

תוספות ד"ה אומר היה כו' היכי אתי כו' ר"ל אי הוי חייב במעשר ק"ל:
ד"ה מירוח נכרי כו' מדנקט לקמן ר"מ ור"י לחיובא כו' (וע"כ צ"ל דס"ל דאין קנין ומירוח העכו"ם אינו פוטר וכדפירש"י) תרווייהו לחיובא כו' דאין כו' והי' נראה לומר איפכא דאית לי' למימר תרווייהו כו' עכ"ל וכצ"ל. וכך פירש"י ובזה יתיישב קושיות התוס' דלעיל דף ל"א ע"א ד"ה קסבר כו' עיי"ש ודו"ק. אכן אי קשי' לי' הא קשיא דכאן מוכח דר' יודא סבר אין קנין וכר' מאיר וכך מפורש לקמן ואפי' ר"מ ור"י דמחייבי כו' ובפ' השואל מוכח להדיא דס"ל דיש קנין ע"ש דף ק"א ע"א ועיין בתוס' דלעיל ולא ידעתי למה לא הרגישו התוס' בזה ושמא ההיא סוגיא ס"ל כפי' התוס' דלקמן דאיירי כאן בתבואת ישראל שמירחן עכו"ם ודו"ק נ"ל. ועיין ברבינו שמשון פ"ה דדמאי שכתב בשם ירושלמי דר' יודא ור' יוסי ור"ש ס"ל דאין תורמין כו' וסוגיא דכאן מבואר' להדיא דלא ס"ל כהירושלמי עיי"ש ודו"ק:
עוד שם. אבל מאן דאית ליה יש קנין בע"כ צריך לפטור כו' עכ"ל. פי' ובעינן דגנך למעוטי ולא של עכו"ם א"כ בע"כ דגנך שני למעוטי מירוח העכו"ם אתי דתו לא (אריא) [הויא] מיעוט אחר מיעוט משא"כ למ"ד אין קנין איכא למימר דחייב דמיעוט אחר מיעוט לרבות אתי או דאיכא למימר חד דגנך אתי לשום דרשא ודו"ק:

עוד שם. כל כמה דאפשר לאוקמי לקרא כו' ור"ש ור"י אפי' ס"ל אין קנין כו' (כצ"ל נ"ל ודו"ק) לא חש לפרש אלא חד דגנך כו' (דלדידיה ע"כ בעי לשום דרשא דאל"ה הוי חייב ממיעוט אחר מיעוט ק"ל) בפ"ק דעכו"ם אין משכירין כו' כצ"ל:
עוד שם. וירושלמי לטעמי' כו' ר"ל הא דאמרינן בע"ז ואצ"ל שדות לאו משום הפקעת מעשר דהא ר"מ אין קנין ס"ל אלא דמתברך יותר משדה מבבית ק"ל:
ד"ה ר' יוסי כו' ואע"ג דבבנות עכו"ם לא גזרו כו' לפי שהם בועלים נדות כו' (ובעכו"ם לא שייך נדות) לאו משום דטעמי' משום נדות כו' כצ"ל ור"ל הא דגזרו בבנות כותים מעריסתן לאו דחיישינן שראתה נדה דהא הוי כעכו"ם אלא כיון דשכיח שרואה גזרו בכותים אף דלא גזרו בעכו"ם דדמי טפי לישראל וכמו שכתבו לעיל וק"ל. ועיין בתוס' דנדה ודבריהם מבוארים שם יותר.
עוד שם. דהא ר"מ חייש למיעוט כו' ור"ל והן גירי אמת ק"ל:

הגהות

גמרא דתניא תורמי' משל ישראל כו' (מיימוני פ"א מהלכות תרומות):
רש"י ד"ה אלא דבר כו' קליות הס"ד: ואח"כ ד"ה אם כו' דקרא אאביב כו' כצ"ל:
ד"ה נתעלסה כו' ונשמח הס"ד:
ד"ה כנף כו' יוכני כו' נושא כו' עיין עולה כו' כצ"ל:
ד"ה היא היא [ברכת הזבח: כו'] מיד גזבר כצ"ל:
ד"ה לפי כו' הקדש הוא כו' ניתנו מעו' הוא הס"ד:
ד"ה ומשל כל כו' שניהם חייבין הס"ד:
תוספות ד"ה יצק כו' (שייך לדף ס"ז ע"ב):

דף סז.

חדושים

תוספות ד"ה ותרומה אינה כו' תרומת ח"ל מבטלה ברוב רבה מבטל כו' אייר בימי טומאתו לא כדברי פירש"י דאם כו' דמדמעת' ואסור אלא לכהן בימי כו' בפחות מא' ומאה ואינה נאסרת א"ר זעירא כצ"ל והשאר יש למחוק נ"ל. ועיין בזה בפי' הר"ש משנז"א בפ' בתרא דחלה מ"ש עוד בזה:
עוד שם. ומיהו מדהקילו כ"כ דמסיק כו' אחד באחד שרי מסתברא כו' כצ"ל:
ד"ה גזירה משום כו' דר"ש דפטר כו' ומוד' דמדמעת' וא"ת לרב פפא ולרבינא כו' (כצ"ל) וי"ל דהנך דהכא משמע להו מדאורייתא עכ"ל. ולכך לא רצו לאוקמי הך דהכא כר"ש

דעכ"פ אינו חייב דאורייתא אבל מ"מ ס"ל דמדרבנן ג"כ חייב לר"ש במירוח עכו"ם ובזה איירי הפי' דבכורות וק"ל:

עוד שם. הנך שינוי' וא"ת כו' וחייב מדרבנן גזירה משום כו' (הד"א) בעלי כיסין לאו מילתא היא דאפי' בגר כו' (היינו ברייתא דר"פ ולעיל דמשני רבא דחייב מדרבנן) קודם שנתגייר ואין לומר כו' עכ"ל. לכאורה הי' נראה להגיה בדברי התוס' וי"ל דאי מדרבנן כו' לא אמר (ר"ל בבכורות שהביאו התוס' לעיל) דהן שלו מה"ט גופיה (ר"ל משום גזירה כו') וקשה א"כ כו' ור"ל דא"כ דר' חנינא סבר דאפי' דרבנן אינו חייב ולית ליה הגזירה מאי פריך אר' אליעזר דס"ל דחייב לכו"ע דילמא ס"ל הגזירה וחייב דרבנן כך היה נ"ל לכאורה. שוב ראיתי בר"ש משנז"א פ"ג דדמאי משנה ד' דא"צ שום הג"ה וצ"ל ואין לומר כו' ור"ל ובע"כ חייב דאורייתא ופריך שפיר התם מדיגונך א"כ כיון דס"ל דחייב דאורייתא ולא ס"ל הגזירה אלא דאתיא מכח גברא כו' דילמא ס"ל ר"א וחייב מדרבנן ליתנו לכהן משום בעלי כיסים ול"ק מר"ח אר"א וחסר כאן התירוץ בדבריהם ובר"ש שם מצאתי וז"ל וי"ל דוודאי מעיקרא ס"ד דלית ליה גזירה בעלי כיסים מדאמר והן שלו ולמאי דמסיק קאתינא מכח גברא כו' אפי' מכר טבלו לנכרי ובא ישראל ולקחה ממנו מעשרן והן שלו ג"כ עכ"ל:

הגהות

גמרא ופדאתה חייבת משגילגלה ופדאתה חייבת הקדישה עד שלא כו' כצ"ל:

בעי רבא גלגול עכו"ם כו' כצ"ל (גז"ש במיימוני ופ"ח מהל' בכורים):

חלת עכו"ם בארץ ותרומתו כו' (מיימוני פ"ד מהלכות תרומות):

רש"י ד"ה גלגול כו' ואח"כ נפדית הס"ד:

ד"ה פטור מן כו' נתגלגלה הס"ד:

ד"ה ואפי' ר"מ כו' מיפטרי הכא הס"ד:

ד"ה ראשית כו' מיעוט אף גלגול כו' הד"א:

ד"ה וחלה בהיותו עכו"ם הס"ד. ואח"כ ד"ה הא תרומתו כו':

ד"ה ותרומתו כו' אלא מדרבנן הס"ד. ואח"כ ד"ה כלומר כו' בארץ מדמעת כו' מאן דמחייב בתרומה מחייב בחלה כצ"ל והס"ד:

ד"ה גזירה כו' שיש לה קרקעות כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה חד עריסותיכם כו' עיסת מדבר ומעריסותיכם דריש מדבעי כו' לרבות של שותפות כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה עכו"ם שהפריש כו' וקשה אפי' בשל ישראל כו' כצ"ל:

דף סז:

חדושים

גמרא מערים אדם על תבואתו כו' (מיימוני פ"ג מהלכות מעשר):
באו לו לעשרון כו' (פרק ז' מהלכות תמידין ומוספין).
ר' יודא אומר ברצון חכמים הי' עושים. והנה לפי מאי דקיי"ל כר"י מוכח דשרי לקצור תיכף אחר קצירת העומר אף קודם הבאת עומר להקרב' ולא גזרינן ואף לר"מ הי' שרי מדאורייתא אלא דגזר מדרבנן שמא יאכל ולר"י אף דהי' מקטף אליב' דרבה היינו שהי' קוצר קודם שקצר העומר אבל מיהא אחר הקציר וודאי דשרי לקצור לכו"ע וכ"כ הרמב"ם להדיא שם דין י"ג. והכ"מ תמה עליו עיי"ש ואין מקום לתמיהתו וכן מוכח להדיא במתניתין וגמרא לקמן ומלקצור מלפני הפסח דלאחר קצירת העומר מותר מיד לקצור ה' מיני תבואה עיי"ש בגמרא ורש"י ותוס' אף דלפי' התוס' לר' יוסי בר' זבידא משמע דאסור עד אחר הבאת עומר ומזה נמשך לדעתי הטעות להרב הכסף משנה מ"מ גם לפי' זה מסיק בקשי' לר"י בר' זבידא ומוכח דשרי אחר קצירת עומר וכ"ש לגירסת רש"י פשיטא דשרי. וע"ל מ"ש עוד בזה ובביאור דברי התוס' מ"מ הרמב"ם ס"ל כפשט הסוגיא ופירש"י ותוס' ודו"ק:
תוספות ד"ה כדי שתהא כו' אבל אכילת קבע לא היינו מדרבנן וקשה מהא דפריך כו' דספק מוצי' כו' מיהו ההיא איכא לשנויי כו' ודאי דרבנן כצ"ל. ור"ל דהא דאכילת אדם חייב היינו ג"כ דרבנן וכך פירש"י שם להדיא.
עוד שם. החמירו בוודאי דאורייתא כו' חלתו נאכלת לזרים כו' כצ"ל:
ד"ה כדי שתהא כו' לבהמתו כרשיני תרומה עכ"ל. ר"ל דגם זה ילפינן מהיקשא דכשם שתרומה טמאה מותר' בהדלקה אחר הרמה ולכהן דווקא ה"ה טהורה מותרת בהנאה של כילוי לכהן דווקא אחר הרמה ולא לישראל דצריך ליתנם לכהן כמו טמאה והכהן שרי בטהורה באכילה והנאה של כילוי ולא ישראל כמו טמאה וכ"כ התוס' בפ' כל שעה(:) ד"ה מחמין לו חמין כו' עיי"ש ק"ל:
ד"ה ובשעת הביעור כו' בדקי ואפי' לא בדק כו' דמוע' ממש קאמר תוך ימי הפסח כצ"ל. ור"ל יבדוק אחר הפסח ג"כ שלא יתערב חמץ שעבר עליו הפסח בשאר חמצו ק"ל ועיי' בתוס' דפסחים:

הגהות

רש"י ד"ה שלא ברצון כו' העומר וזה שכבר כו' ודאי נקצר קודם כו' כצ"ל:
ד"ה בודקים כו' לא דגזרינן כו' כצ"ל:

דף סח.

חדושים

תוספות ד"ה קוצרים כו' אבל אכתי קשה אמאי לא חשיב בי' כו' (כצ"ל ור"ל במתניתין דפ' כל הקרבנות) ולא קרינא ביה ממקום שאתה מביא אבל כו' הנטיעות שבו והא דלא תני כו' אתה מביא אתה קוצר ונראה לפרש כו' (כצ"ל) ומהשתא אי לאו ההיא דתוספתא כו' וחד טעמא לתרווייהו עכ"ל. פי' דלענין עומר אף שפירות טובים הם מ"מ קוצרים משום הפסד מרובה אבל במנחות כשירים אלא דבתוספתא דלעיל אוסר לקצור בבית השלחין ושל עמקים ק"ל:

עוד שם. ובתוספתא דריש מדכתיב מבחר כו' ר"ל וקאי אכל הקרבנות אפי' דלאו ביכורים:

ד"ה והכתיב עד כו' דאיכא עשה דאורייתא כו' מ"מ אסור מדאורייתא. ע"ל דף ח' ריש ע"ב שכתבו דאפי' עשה ליכא אלא מצוה בעלמא עיי"ש:

הגהות

גמרא משקרב העומר הותר חדש כו' (מיימוני פ"ג מהלכות מעשר ופ"י מהלכות מאכלות אסורות):

רש"י ד"ה עד קלי מאי א"ל כצ"ל:

ד"ה עד עצם כו' עד בכלל הס"ד:

ד"ה משקרב כו' וריש לקיש הס"ד:

ד"ה ומשני למצוה מצוה כו' כצ"ל:

דף סח:

חדושים

גמרא אמר רב נחמן בר יצחק לדברי ר"י בן נחמיה נסכים ביכורים שהקריבו קודם לעומר כשירים כו'. לכאורה יש מקום עיון על הרמב"ם שכתב בפ"ה מהלכות איסורי מזבח דין ט' וז"ל אין מביאים מנחות ונסכים לא מן הטבל ולא מן החדש קודם לעומר וכו' ואצ"ל מערלה וכו' מפני שהי' מצוה בעבירה כו' עכ"ל. והרי בכאן בסוגיא מבואר דנסכים שרי מיין קודם לעומר ומה שאמרו דאין מביאין ביכורים קודם לעומר היינו ממין דגן ולא אביכורים דפירות האילן ליודא בן נחמיא וכמ"ש רש"י. והרב בתוס' יום טוב תי' בדוחק דר' טרפון לא ס"ל האי דיודא בן נחמיא ולא נודע לר"ט טעמיה דמתניתין ולדינא ס"ל לר"ט דכל הדברי' אפילו ביין אסור קודם לעומר ור"נ ב"י לדברי יודא בן נחמיא קאמר דשרי

עיי"ש והביא הרב הנ"ל סיוע לזה ממ"ש עוד הרמב"ם בפ"ז מהלכות תמידין ומוספין עיי"ש. ולא דק דשם בפ"ז דין י"ז כתב הרמב"ם וז"ל כבר ביארנו שאין מביאים מנחות ולא מנחת נסכים ולא ביכורים כו' ולא הזכיר שם נסכים כלל א"כ בע"כ הא דכתב בפ"ה מהלכות איסורי מזבח ולא מן החדש קאי אמנחות ואמנחת נסכים ולא אנסכים והוא האמת וכפשט הגמרא ליודא בן נחמיא ותדע דזיל בתר טעמיה שסיים משום דהוי מצוה הבאה בעבירה ובנסכים לא שייך טעם זה דהא יין חדש לא אסרה תורה מעולם לשתות לפני העומר אלא ה' מינים לבד ונסכים דנקט הרמב"ם משום שאר איסורים נקט ולא משום איסור חדש. וזה נ"ל ברור ודלא כהבנת ואריכות בעל התויו"ט ודו"ק:

רש"י ד"ה קסבר כו' לא חיישי רבנן כו' דא"נ שיתס' כו' כצ"ל. ור"ל דלא רצו להמתין עד שיאיר מזרח די"ז (ואם) [ברכת הזבח: ואז] יהי' מותר ממ"נ דס"ל כיון דבח"ל הוא דרבנן (ו)לא חיישינן להחמיר בספיקו וק"ל:

תוספות ד"ה בשיטת ר"י כו' ור"י ור"ל דהכא לא מצי סברי כו' (דהתם אמרינן דגזרינן שמא דאיבני בלילה כו' ואינהו בע"כ לא ס"ל הגזירה כדמסיק הכא ק"ל). ותימא מנ"ל לר"י ולרשב"ל כו' דקאמרי אף כו' כצ"ל. פי' מדקאמרי אף כו' וכ"ש כשחרב ב"ה פשיטא דהאיר מזרח י"ו מתיר ובע"כ אליבא דת"ק קאמרי דריב"ז ור"י פליגי עלה מנ"ל הא דילמא גם ת"ק ס"ל דלאחר חורבן אסור יום י"ו דעד ועד בכלל בשלמא לרב ושמואל א"ש כיון דס"ל דבזמן שביה"מ קיים בעינן דווקא עומר להתירו ובחורבנו האיר מזרח מתיר אלא בע"כ ריב"ז דאוסר ס"ל משום גזירה וכתי' קמא דמס' סוכה פליג את"ק אבל לר"י ור"ל בע"כ ריב"ז לא ס"ל הגזירה אלא ס"ל דמדאורייתא אסור י"ו א"כ מנ"ל דת"ק פליג ע"ז דילמא גם הת"ק ס"ל מדאורייתא דאסור ודו"ק נ"ל:

הגהות

גמרא אין מביאים מנחות וביכורים כו' כצ"ל (מיימוני פ"ה מהלכות איסורי מזבח ופ"ז מהלכות תמידין ומוספין):

אמר רבה ת"ש אם תקריב כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה עצם כו' יום הס"ד:

ד"ה דקסבר כו' מאורתא ובצפרא כו' יבנה כו' וחשו רבנן כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה וסבר כו' מן התורה וחדש כו' הד"א:

ד"ה מתניתין. מנחות מנחת סוטה כו' כצ"ל:

ד"ה קודם לשתי כו' לכל המנחות הס"ד: ואח"כ ד"ה וביכורים:

ד"ה משום דהותר כו' לעומר והותר כו' הד"א:

ד"ה מהו שיתירו כו' למקדש הס"ד: ואח"כ ד"ה וחלוף כו' לעומר הס"ד: ואח"כ ד"ה מביאין כו' עומר הס"ד: ואח"כ ד"ה אין כו' שהקריב למזבח כו' כצ"ל:
ד"ה כגון דזרע כו' לכל מנחות הבאות מאותן חיטין שבאים כו' אלא מדלא אמר כו' דהני ב' הלחם דאשתקד לא שרו כו' ולא הוי בכורים (כצ"ל והס"ד) ויותר נ"ל להגיה הלחם דאשתקד שרו להו ולמחוק תיבת ל"א וק"ל: ואח"כ ד"ה מי סברת האי כו' הלחם ביכורים כו' בהן ביכורים כצ"ל והד"א והס"ד:

דף סט.

הגהות

גמרא שתי הלחם הנצה שרי כו' (מיימוני פ"ז מהלכות תמידין ומוספין):
חיטין שזרען בקרקע עומר כו' (גם זה במיימוני שם):
יש להם אונאה וכו' (מיימוני פי"ג מהלכות מכירה ועיי"ש במ"מ פי' הראב"ד והרמב"ם ובכ"מ שם ואין כאן מקום להאריך):
והאמר רבא כל דבר שבמדה כו' (מיימוני פט"ו מהלכות מכירה):
דמי' וכמטלטלי דמי כו' כצ"ל.
חטין שבגללי בקר כו' (מיימוני פ"ו מהלכות איסורי מזבח):
חטין שברעי בקר כו' (מיימוני פ"ב מהלכות טומאת אוכלין). ונוסחת הרב נישתנית מנוסח' שלנו ובכ"מ דחק עצמו ליישב ע"פ נוסחא שלנו:
פיל שבלע כפיפ' כו' (מיימוני פ"א מהלכות כלים):
רש"י ד"ה למזבח כו' ביחד ועומר כו' אדם ושתי כו' (כצ"ל והד"א) מפירות האילן הס"ד:
ואח"כ ד"ה הנצה כו' מהנצה הס"ד: ואח"כ ד"ה השתא כו':
ד"ה אלא הנצה כו' או לא הס"ד:
ד"ה נשבעין על הקרקעות הס"ד וכצ"ל:
ד"ה בקר כו' לאכול שעורים הס"ד: ואח"כ ד"ה חישב כו' בריעי הס"ד:
ד"ה כפיפ' כו' מצרי' מצורי דקל הס"ד והד"א:
תוספות ד"ה דבלע הוצין כו' דתלוי בראוי' לגר כו' אבל מזאבים כו' מפשינא עוד י"ל כו' ומייתי לה בפ' בתרא דשבת כו' חלב שבכפרים כו' דאין לך מחשבה כו' וטבעת דלא חשיב כו' טמא דלהכי כו' כצ"ל:

דף סט:

חדושים

תוספות ד"ה כלי אדמה כו' ושל אדמה שהוסק פיו בפתילה טהור. לשון הרע"ב ושל אדמה אינו מקבל טומאה כל זמן שאינו נצרף בכבשן וטהור עכ"ל:

ד"ה בצל ששתלו כו' ולהכי מייתי הכא הנך כו' הוסיף לא וא"ת ומה קא כו' וצריך לחלק בדבר מאיזה טעם כו' כצ"ל. ועיי"ש בפירוש הרא"ש ותמצא טעם נכון: מדמדמי לה הכא כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא חטים שירדו בעבים כו' (מיימוני פ"ח מהלכות תמידין ומוספין):

בעי רבה לענין מעשר מאי כו' (מיימוני פ"ז מהלכות מעשר):

רש"י ד"ה ובלעו כו' הרעי הס"ד:

ד"ה שירדו כו' כששתו העבים כו' כצ"ל:

ד"ה רום כיזבא כו' גודל הס"ד:

ד"ה ילדה כו' לאחר שסיבכה כו' עיקר אזלינן כצ"ל והס"ד:

ד"ה לא שנא כו' כצ"ל:

דף ע.

חדושים

גמרא ליטרא בצל שתיקנו כו' (מיימוני פ"ז מהלכות מעשר). ונראה לכאורה דצ"ל בדברי הרמב"ם שהבצלים דרכן ליזרע ולמחק תיבת אי"ן דרכן. אי נמי ה"פ שהבצלים אין דרכן להזרע אלא להשתל ודוחק נ"ל:

עציץ שאינו נקוב מהו כו' (מיימוני פ"ח מהלכות תרומות). ולפי פי' הכ"מ מפרש לה הרב דלא כפירש"י. וצ"ע על פירושו דהסוגיא מבואר' כפירש"י דאעיקר מיבעי' ליה ותוספות פשיטא ליה דחייב אף שנקב אחר שגדל שליש וכבעי' דרבא וצל"ע:

ביצי נבילת עוף טהור כו' (מיימוני פ"ג מהלכות שאר אבות הטומאות). והרמב"ם גרס מעי נבילה כו' כמ"ש התוס' בשם ר' גרשון ופי' בה פי' אחר עיי"ש:

אמר שמואל הזורע כלאים בעציץ כו' (מיימוני פ"א מהלכות כלאים). ופסק כאביי דלוקה מכות מרדות מדרבנן:

החטים והשעורים (מיימוני פ"ו מהלכות ביכורים):

ואסורים בחדש מלפני העומר ומלקצור מלפני הפסח כצ"ל וכך מוכח בגמרא ופירש"י ותוס' לקמן וכך מבואר בפי' דר"ע ברטנורא ודלא כהבנת הכ"מ שכתבתי לעיל ושאכתוב לקמן:

תוספות ד"ה ביצי כו' ביצתה שבפנים כו' היינו בשקרוב לגמר כו' (ר"ל שהן קרובות לגמר ביצה ק"ל נ"ל) דמטהר הכא כו' לפי שאין לידע מה כו' כצ"ל:

ד"ה תנא כוסמין כו' וכולן זוגי קתני כו' (ר"ל משמע דחיטי' וכוסמים הוי כלאים זה בזה וכאן אמר דכוסמין הוי חטים וה"ה שיפון עם שעורים משמע הכא דאינו כלאים והתם אמר דהוי כלאים ק"ל) ומיהו על חנם דחק כו' (ר"ל די"ל דמצטרפין קאי אכולהו ואבלול ק"ל) כצ"ל:

הגהות

גמרא שבולת שמרחה בכרי כו' (מיימוני פי"א מהלכות תרומות):

בבעי' דעציץ צריך להגיה ועולה הכא חדא כו' התם שתי זריעות כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה דאמדינהו כו' ממעשר ותוספות בעי עישורי הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה עיקר כו' מי הדר בעי עישורי כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה מאי שנא כו':

ד"ה כי קמיבעי' כו' ומוסיף מאי הס"ד:

ד"ה עציץ כו' התלמוד אי לא נקוב כו' כצ"ל:

ד"ה דילמא בניחותא חזר ונקבו קאמרת כו' על החיוב כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה או כו' לאחר הנקיבה הס"ד:

ד"ה אם כן כו' מצינו כו' הס"ד: ואחר כך ד"ה כי כו' מיתה וחומש הס"ד:

ד"ה מ"ש כו' אפינקסי' דאילפא כו' הד"א:

תוספות ד"ה חזר ונקבו כו' דאת"ל לא אזלינן בתר כו' כצ"ל:

דף ע:

חדושים

גמרא פיסקא ולקצור לפני הפסח כו' תנן אסורים בחדש לפני העומר ולקצור לפני הפסח כו' אסיפא איתמר אם השרישו קודם לעומר כו' ר' יונה אמר קודם קצירת העומר ר"י כו' קודם הבאת עומר כצ"ל וכדלעיל בפלוגתא הראשונה וכך העתיק הר"ש רפ"ק דחלה עיי"ש:

רש"י ד"ה יבישות לא כו' וללשון ששמעתי כו' (ר"ל הוא הפי' האחר שכתב אחר זה) ור"ל דלא אשכחן שומר דמצרף דאי בלחה הוי אוכל ולא שומר וביבישה לא מצטרף וק"ל:

תוספות ד"ה מאי קודם כו' אלא למ"ד קצירה כו' ודחק בקונטרס כו' דאסור לקצור אבל כו' ופריך תנן כו' עכ"ל. נראה דט"ס יש בכאן ובע"כ נראה דלפי' התוס' גרסינן בגמ' איפכא וה"ג תנן בשלמא למ"ד קודם קצירת עומר היינו דלא קעריב כו' אלא למ"ד קודם הבאת עומר ליערבינהו אסורים בחדש ולקצור לפני העומר וכצ"ל בדברי התוס'. ומכאן ג"כ תשובה על הכ"מ דלעיל דמ"ד דס"ל לפי' התוס' דקצירה אסור עד אחר הבאת עומר איתותב וכ"ש לפירש"י ותוס' דלעיל וודאי מבואר דלכו"ע דשרי לקצור אחר קצירת עומר קודם הבאה כמבואר בדבריהם ואין ספק שהרב הציץ בין החרכים בדינים אלו. שוב ראיתי להרב תוס' יום טוב רפ"ק דחלה שהרגיש ג"כ בכל הנ"ל ושמחתי שכוונתי לדבריו והדברים נכונים וברורים הן:

הגהות

רש"י ד"ה אורז כו' מצה הס"ד: ואח"כ ד"ה התבואה כו' טחינה הס"ד:

ד"ה שעורה שאינה כו' אם שאר כו' כצ"ל:

ד"ה קודם הבאת כו' האיר המזרח הס"ד: ואח"כ ד"ה קודם כו' בהאיר המזרח הס"ד:

דף עא.

חדושים

תוספות ד"ה וכורכין כו' ופשטי' דקרא כו' (ר"ל ופשט הקרא לאו שישמע קאי אלא ר"ל תכוין ושמע ישראל שה' אלקינו הוא ה' אחד. ובתוס' דפסחים כתבו קצת בע"א עיי"ש):

ד"ה וקוצרין כו' וכן בתוספתא כו' ובתוספתא שלפנינו במסכת פסחים ל"ג וגודשין בדברי ר"מ כלל וגרס ונותנים פיאה לירק כו' עיי"ש.

עוד שם ובשלא רצון חכמים תנו ונותנים פיאה כו' הד"א:

הגהות

גמרא קוצרים בית השלחין (מיימוני פ"ז מהלכות תמידין ומוספין).

מצית אמרת מדר' יוחנן כצ"ל.

וקוצרים לפני העומר ברצון כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מכלל כו' לחודי' הס"ד: ואח"כ ד"ה וקפריך כו' שרי ולעולם כו' כל צרכו הד"א והס"ד:

ד"ה וקפריך כו' לא שרי הס"ד:

ד"ה אשר תזרע כו' למקדש אלא תבוא' כו' כצ"ל:

ד"ה קוצרין כו' איסור בקצירה כצ"ל והס"ד:

ד"ה אימתי כו' הביא' שליש הס"ד ואח"כ ד"ה קוצר אף כו' משהביא' שליש הס"ד:
ד"ה ומשום בית כו' דכתובות כו' כצ"ל:
ד"ה צבותים כו' ייבילי"ש הס"ד:
ד"ה מן הלח כו' רך ומל הס"ד: ואח"כ ד"ה לקצור כו' פירקין הס"ד: ואח"כ ד"ה גמרא. וקצרתם כו' הקצירות הס"ד: ותיבת גמרא יש למחוק:
ד"ה ואימא כו' בא מהם הס"ד: ואח"כ ד"ה מדר' יוחנן כו' כצ"ל:
ד"ה לפני העומר כו' תדע מדלא כו' כצ"ל:
ד"ה וכורכים כו' מפרש בפסחים כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה מרכיבין כו' פן יופסדו ומרכיבים דקלים כו' הד"א:

דף עא:

חדושים

תוספות ד"ה אימור דשמעת כו' דדייק התם מהכא דשרי כו' אלמא שרי אפי' משהביא' שליש כצ"ל. (ור"ל כשהתחיל לקצור קודם שהביאה שליש שרי לקצור אף משהביאה וגמרה אח"כ ונותנים לבהמה ש"מ דחדש שרי בהנאה וק"ל ובפסחים פ' כ"ש כתבו דהתם מדר' שמעון קא דייק והיא היא עיי"ש. ומ"מ נראה מדברי רש"י והתוס' ופשט הסוגיא דהאי משהביא שליש דאסר ר"י ור"ש שרי היינו שלא גדלה עדיין כי אם שליש ובהא פליגי. והר"ע ברטנורי ז"ל כתב וז"ל אימתי בזמן שהתחיל לקצור לצורך בהמתו עד שלא הביאה שליש אחרון של גמר בישולה אז קוצר אף לאחר שהביאה שליש עכ"ל. ולא ידעתי מנ"ל הא גם דברי הרמב"ם בספר הי"ד מורין דלא כפירושו ע"ש וצ"ע):

הגהות

גמרא להאכיל נשר כצ"ל:
ואלו מפסיקין לפיאה כו' (מיימוני פ"ג מהלכות מתנות עניים):
בשיטת ר"י אמרה דאמר אימתי כו'. אלא במנמר לקליות כו' במנמר לאוצר לא כצ"ל:
רש"י ד"ה ונותנים פיאה כו' שלא כדין הס"ד:
ד"ה ושביל רבים כו' ולא חשיב הס"ד:
ד"ה והבור כו' של חיטים הס"ד: ואח"כ ד"ה וקוצר כו' כשתגמר בישולו לקצור כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה וחכמים כו' אא"כ חרש מקום כו' אבל לא חרש לא כו' קצירה היא וכי גמר כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה ר' מאיר כו' ר"ש אמרה הס"ד:
ד"ה ר' מאיר דאמר כו' מפסיקא בלא כו' כצ"ל:

ד"ה אי אמרת בשלמא מתניתין דפיאה כו' דקתני חרש אינ' כו' דלשחת לאו קצירה היא הד"א וכצ"ל:
ד"ה אלא ר"מ כו' שליש לא הוי כו' כצ"ל:
ד"ה לאדם מי כו' דאפי' לאדם כי לא כו' לבהמה מפסיק כצ"ל והס"ד:
ד"ה הוי להו כו' ובמה לחלוק הס"ד: ואח"כ ד"ה אף כו' שדה מנומר הס"ד:
ד"ה ואמר רב כו' הוי קצירה הס"ד ואח"כ ד"ה לאוצר כו' וליישנו הס"ד: ואח"כ ד"ה אף כו' לאוצר ור"מ כו' דקצירה הוא כדקתני כו' כצ"ל והד"א:
תוספות ד"ה ומתירים כו' הקדש חבירו שוה מנה על שו"פ כו' כצ"ל:
ד"ה ונותנין כו' מפקיעים הפיאה ממעשר כדפי' כו' פאה דפטור לב"ה כו' כצ"ל:
ד"ה והנחל כו' דרד היחיד דרך הרבים מה צריכה כו' כצ"ל:

דף עב.

חדושים

תוספות ד"ה סבר לה כו' בשיטת ר' שמעון כו' עכ"ל. ולא מצי למינקט לפי זה בשיטת ר' יודא שהוא ממש כוותיה משום קושיות לאדם מי שמעת ליה כדלעיל ק"ל:
בא"ד ואיכא השתא ג' תנאי. ר"ל ר' יודא ור"ש ס"ל דמשהביאה שליש נמי לא חשיב קצירה לבהמה אבל לאדם הוי קצירה. ור"ע סבר אף לאדם לא חשיב קצירה. א"נ ר"מ הוא תנא ג' בפחות משליש אפי לאדם לא חשיב וכרע"ק וביותר משליש ס"ל כר' יודא והוא עיקר ודו"ק:
ד"ה קצירכם כו' דכל ישראל עכ"ל. ועיי"ש בתוס' דשפיר ילפינן כולה מדלא כתיב קציר קצירך וכתיב קצירכם עי"ש:

הגהות

גמרא אבל יניחם צבתים כצ"ל.
העומרים ת"ל תקריב כו' שמצותן לקצור כו' כלל אמר ר"ע כל כו' (מיימוני פ"ב מהלכות מילה).
כשהיינו למידים כו' (מיימוני פ"ג מהלכות עירובין):
כמה חביבה מצוה בשעתה כו' (מיימוני פ"ד מהלכות מע"ק):
רש"י ד"ה מאי טעמא כו' אף אנטיעות הס"ד:
ד"ה מה ת"ל כו' ביכוריך הס"ד: ואח"כ ד"ה מן הקמה כו' בקמה הס"ד:
ד"ה בלילה כו' מבערב הס"ד: ואח"כ ד"ה כל שהוא כו' העומדים הס"ד: ואח"כ ד"ה מכל כו' מירושלים הס"ד:

ד"ה שמצוותו כו' ישראל וגו' הס"ד. ושני תיבות ומולחה וחלב הוא ט"ס ויש למחוק:
ד"ה מה דיו' כו' יוצא דופן הס"ד:
ואח"כ ד"ה אם כו' ואפי' דיחיד הס"ד: ואח"כ ד"ה שנקצר כו' שמעון הס"ד:
ד"ה ור' לאו כו' דכל שאפשר מע"ש כו' כצ"ל:
ד"ה סבר לה כו' מערב שבת עבדי כו' מלאכה שאפשר לעשות כו' איזמל אין לה זמן קבוע כצ"ל והד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה איברים כו' שתחשך אלמא כו' שבת משום כו' הד"א
ד"ה ור"א בר שמעון כו' דחתה השחיטה שבת הס"ד: ואח"כ ד"ה וחכמים אומרים כו':
תוספות ד"ה אף דלילה כו' שלפניו בהקטרה כו':
ד"ה בשיטת רע"ק כו' מילתי' דר"ע כו' כצ"ל:

דף עב:

חדושים

גמרא מאן שמעת כו' ביום כשר רבי וקתני כו' לא להקרבה כצ"ל. והנה יש בכאן מקום עיון רב על הרמב"ם ז"ל בפ"ו דין ז' ח' שפסק כמשניות דס"ל דקציר העומר דוחה שבת ואפי"ה פסק דנקצר ביום כשר והן תרתי דסתרי אהדדי כדמסיק בסוגיא דמוקי כל המשניות דדחי שבת דלא כר' דס"ל דנקצר ביום כשר דלדידיה לא דחי קצירה לשבת אלא ההקרבה. ואח"ז נדפס ספר לחם משנה וראיתי שהניח דברי הרמב"ם ז"ל בצ"ע:
[ברכת הזבח: **אמר** שמואל המחבר הנה הי' לי משא ומתן בזה עם גדול א' מופלג בדורינו ושמו הגאון הרב מהר"ר יעקב מטאמשב הי"ד שנהרג אח"כ על קידוש השם בגזירת פולן ב"ק צזמי"ר והנה לכבוד ותפארת הגאון הנ"ל הי"ד אעתיק תשובתו על זה אות באות ותשובתי אליו ע"ז ונתברר ונתלבן בס"ד מיני' ומיני' כמה פירוקי' וקושיו' בדיני' אלו ויהי' לו ולי למזכרת לדורות למשמרת ולצבי תפארת אולי אזכה אי"ה ויוחקו בספר מילי ומיליו לשון זהב ואדרת. וז"ל הרב הקדוש הנ"ל אות באות. בכתב ידי חתני הרב מהר"ר נחום כ"ץ ינו' בעת שיצק על ידו מים חיים בישיבתו הרמה בק"ק סלוצק:
שלמא רבא ממארי דאברהם דתלי תני' בדתני' וידע למחרז ולמקדש מאורייתא לבריית'. ומספרא ומכילת'. לספרי ומתנית'. הוא ניהו האלוף הגדול בישראל נ"י ע"ה פ"ה הגאון מרנא ורבנא מהר"ר אהרן שמואל נרו יאיר ויזהיר ויצהיר כאור בהיר וכככבי' לעולם ועד א"ס:
הנה אנכי במשעול הכרמים טרדות העיונים אשר אין דרך לנטו' מהם ימין ושמאל אפי' רגע כמימר' גדר מזה עיון הגפ"ת לחדש בכל יום תמיד בהווייו' דאביי ורבא כיד ה' הטוב'

עלינו. וגדר מזה עיון הפוסקים עם ידידינו חבירינו המקשיבי' לקולינו אשר כל אלה הן הנה מספיקים להיות נסיבה למנוע דרכי תשובה ממני להשיב שואלי וחוקרי דבר אכן הריני מוכרח להשיב באמצע פרק הטרדות הנ"ל מפני כבוד הגדול דמר המוטל עלי ועל כל אשר בשם רב או חכים יתקרי בהכירינו מתוך שורות כותלי כתבו דמר מה רב גוברי' ושקידותו ובקיאותו ועיון שכלו הזך והזוה' בהיר הוא בשחקי' אכן לרוב המניעו' הנ"ל יהיו דברינו מעטינו שלא כהרגלינו להאריך בראיות ממעמקי העיון במצולו' ים התלמוד והפוסקי' כ"א בקצרה וזה יצא ראשונה בדיק לן מר וז"ל. במנחות דף ע"ב מבואר בסוגיא דנקצר ביום כשר וכל הני משניות דס"ל דקצירת עומר דחי שבת ס"ל דנקצר ביום פסול ומאן דס"ל דלא דחי שבת כרבי ס"ל דנקצר ביו' כשר וכל הני משניות דס"ל דדחי שבת אתי' דלא כר' ומתני' דתני נקצר ביום כשר ודוחה שבת היינו הקרבה ולא קצירה וכו' וזה לי ימים שלא מצאתי ישוב נכון לדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ז מה' תו"מ דין ז' שכתב מצוה להקצר בלילה בין בחול בי' בשבת וכל הלילה כשר לקצירת עומר ואם קצרוהו ביום כשר כו' ותפס הרב החבל בשתי ראשי' לפסוק כפשט ל' המשנה ודלא כמשמעות ופשט ל' הסוגי' דלעיל כו' עכ"ל ובאמת קושיא אלימתא הי' ומה שלבי אומר לי בזה דהוקשה לו להרב ז"ל מאי דצריכא למימר בסוגי' הנ"ל בסופה לר' דהא דכתב רחמנא מועדי ה' לגלויי דעומר ושתי הלחם דוחה שבת גבי שתי הלחם קאי באפי' דקסבר ר' תנור מקדש ואי אפי לה מאתמול איפסל בלינה כו' וא"כ קשיא ההי' דפ' התכלת דף מ"ז ומ"ח דמוקי לה רב חסדא להההי' דשחט ב' כבשים על ד' חלות מושך ב' מהם וכו' כר' דקשי' התם קושיו' התו' ד"ה לעולם כר' דהא מ"מ תנור מקדש ולא ניחא להרב בתי' קמא דהתו' דאין התנור מקדש כיון דלאו חזי כולהו אלא כתי' בתרא דהוי כמ"ד אין כ"ש מקדשים אלא מדעת וא"כ הכא גבי שתי לחם למה תדחה אפייתן את השבת לאפינהו מאתמול ולכוון דעתי' דלא ליקדשי עד למחר דלא מיפסלי בלינה דהא אי' התנור מקדש אפי' הוי כ"ש אלא מדעת אליבא דר"ח דלעיל וכיוצא בזה אשכחן בפ' לולב וערבה דף מ"ט ונ' אליבא דזעירי דסבר כ"ש מקדשים שלא מדעת דמשמע בפשיטות דאי אין מקדשים אלא מדעת שפי' הוי מייתינהו למי הניסוך במקודש מאתמול ולא הוי מיפסלי בלינה אי הוי דעתי' דלא לייתינהו עד למחר לקדש אות' ע"ש ברש"י. ואין לומר דהא דנקטי התו' בתי' בתרא דלעיל א"נ כמ"ד אין כ"ש מקדשי אלא מדעת היינו דווקא גבי ארבע חלות דאיכא בהו תרי יתירי על השיעור ובלתי ראויו' ושפיר מכוי' בהו דלא ליקדשו הא ליתא דכבר הוכחנו אפי' בשיעור הראוי איכא למימר הכי אההי' דניסוך הנ"ל דאי"ן שיעור למים וכולם ראויו' כמבואר שם בגמ' דסוכה ועיין מר בתו' פ' כל המנחות דף ז'

בד"ה וכי מהדר לי' כו' אמר ר"י זאת אומרת כו' וא"כ הדרא לקושי' הנ"ל גבי שתי הלחם לאפינהו מאתמול ולמ' דחו שבת דבשלמא לר' יוחנן גופי' ל"ק מדידי' אדידי' בסוגי' דידן בשלהי פ' ר"י דכל הסוגיא עד סוף הפרק נקשרת וקאי אליבא דרבה ב"ב חנא משמי' דר"י דאמר התם ראב"ש בשיט' רע"ק רבו של אביו אמרה כו' כנודע ואמר בסוף הסוגיא דאי אפי לשתי הלחם מאתמול מיפסלי בלינה וא"כ קשי' הא שמעינן לי' לר"י גופיה בפ' כל המנחות דן ז' דאין כ"ש מקדשי' אלא מדעת א"כ לאפינהו מאתמול ולכוין דלא ליקדשי עד למחר דלא מפסלי. הא לא קשיא דהא דנקט בסוף הסוגיא דאזלא אליבא דר' יוחנן כדלעיל אי אפי להו מאתמול מפסלי בלינה אפשר לומר דר"י מצי למימר הכי ולי' לא ס"ל דלר' כ"ש מקדשי' שלא מדעת ור"י ס"ל דווקא מדעת אבל לרב חסדא דמוקי לה לההי' דארבע חלו' אליבא דר' ואין כ"ש מקדשי' אלא מדעת כתי' בתרא דהתו' א"כ היאך מתרץ לההי' דר' דדרש מועדי ה' גבי ב' לחם דדחו שבת לאפנהו מאתמול כדלעיל. כל זה הוקשה להרמב"ם ז"ל בסוגיא. ותו הוקשה לו להי' דפ' התכלת גבי חביתין דף נ"א דאמר רבא על מחבת מלמד שטעונים כלי ואי אפי להו מאתמול מפסלי בלינה וקשיא לי' קושי התו' דבסוגיא דלעיל מרבינן ב' לחם מדכתיב מועדי ה' גו' ומסיק ב' הלחם לאפי' וקסבר תנור מקדש כו' ואפ"ה בעי קרא זה ג"כ הוקשה להרב ולא ניחא לי' בתי' התוס' דהא דאפי' לי' בתנור של חול כו' אלא ס"ל דאין זה קושיא למרמי גברא אגברא ומחלפא שיטתי' דרבא עם שיטתי' דר' יוחנן דר"י בעי קרא למאי דא"א לעשותו מע"ש ורבא לא בעי קרא לזה וא"כ מחלפא שיטתייהו בהיפוך גמור דאלו ר"י היכא דגלי קרא במידי דדחי שבת נ"ל דהוא דבר שא"א לעשות מע"ש דאיל"ה לא הוי שרי ולרבא צ"ל אדרבה עיקר קרא לא אתי' אלא לשרויי במה דאפשר לעשות מע"ש וא"פה גזירת הכתוב הוא דשרי היכא דגלי קרא. ותדע דלמאי דלא אפשר לעשותו מע"ש לא בעי קרא לרבא הכי ס"ל להרב וניחא לו לומר הכי דנתיישבה לו היטב קושי' דלעיל הראשונה לר"ח דס"ל אליבא דר' אין כ"ש מקדשים אלא מדעת כדלעיל א"כ אפי' ב' הלחם למה תדחה אפייתן השבת הא אפשר לאפינהו מאתמול כדלעיל ולפי הנזכר ל"ק מידי דאמרינן הואיל וגלי לן קרא דדחי שבת במועדי ה' אדרבה עיקר קרא לא את' אלא לשרויי אפי' במה דאפשר לעשותו מע"ש דסבר רב חסדא כשיטתי' דרבא הנזכר ודלא כר' יוחנן ואף דלרבא גופי' לא מצינן למימר דס"ל כר"ח דאין כ"ש מקדשים אלא מדעת דא"כ קשי' גבי חביתי' דליכא קרא דדחי שבת אליבא דרבא א"כ מנ"ל דדחי' ואי משום שטעונה כלי כדאיתא בגמ' הא ליתא דלעבדינהו מאתמול אדעתא דלא לקדשינהו מחבת עד למחר אלא ע"כ כ"ש מקדשי' אפי' שלא מדעת. מ"מ נוכל לומר דר"ח סבר כוותי' דרבא בחדא

ופליג עליו בחדא פליג עלי' דכ"ש מקדשי' שלא מדעת וסבר כוותי' במאי דגלי קרא דדחי שבת עיקרא הוי לשרויי במילת' דאפשר למיעבד מאתמול וא"כ לר"ח גם לגבי עומר דגלי לן קרא בחריש ובקציר תשבות דדחי שבת עיקרי' לשרויי הוי אפי' בקצירה דאפשר לעשותה מע"ש לרבי ודלא כר' יוחנן מרא דסוגי' דשלהי פ' ר"י כדלעיל א"כ שפיר אתי מתני' כר' דנקצר ביום כשר ואפ"ה קצירה גופא דחי שבת ודלא כר' יוחנן דמוקי לה בהקרב' כל זה הי' נראה להרמב"ם ז"ל ופסק כרב חסד' לגבי ר"י חדא משום דמסתב' טעמי' דמוקי לה לר' אליבא דהלכת' דאין כ"ש מקדשי' אלא מדעת כמסקנ' הפוסקי' ואלו לר"י צ"ל אליב' דהלכתא דמקדשי' שלא מדעת דאלת"ה קשיא לאפינהו לב' הלחם מאתמול אדעתי' דלא ליקדשי עד למחר ולא לדחו שבת אליבא דר' ותו דמוקי לה להוא דארבעה חלו' כר' ואלו לר"י לא מצי אתי כר' דקשה קושי' התו' דתנור מקדש ולא ניחא לי' בתי' קמא רק בתי' בתרא דאי' כ"ש מקדשי' שלא מדעת ואלו לר' יוחנן לא קי"ל הכי אליב' דר'. ותו דרב חסד' קאי כשיטת רבא דהוא בתראה לגבי דר"י. ואף דבשתי הלחם קי"ל דלא כר' דלא ס"ל דרשת מועדי ה' דאפייתן אינו דוח' שבת כמתני' ד"פ שתי הלחם דף צ"ה מ"מ גבי עומר קי"ל דדחי שב' אפי' קצירתו מבחריש ובקציר תשבות דעיקרי' לשרוי אפי' בקצירה דאפשר לעשותו מע"ש כנ"ל לדעת הרמב"ם ז"ל. ובהכי ניחא מאי דפסק הרב ז"ל דאין אפייתן דב' הלחם דוחה שבת וגם פסק דאפייתן בפני' וסתרי פסקי' אהדדי דאי אפייתן מבפנ' היכי אפי' להו (מעט) [מעי"ט] הא מיפסלי בלינה כקושיות רב ששת בדף צ"ה במנחות והא דמשני רב אשי הוא בדותא כדמסיק בגמ' וכתבו התו' דע"כ תברא מי ששנה זו דהיינו אפייתן מבפנים לא שנה הא ולא דחי שבת והרב ארכביה לפיסקא אתרי ריכשי ומזכה שטרא לבי תרי. ובעל תו' י"ט תי' דמשום קושי' הגמ' לא דחינן משנה מהלכה ואע"ג דלא מתרצא כו' אף דקושט' הוא מ"מ לאו מטעמיה ואין לנו לומר דפסקינן כמתני' אף דלא מתרצ' כתפל מבלי מלח אלא דס"ל להרב ז"ל שלא כדעת תו' שכתבו הא דרב אשי בדות' ותברא דאי אית לי' טעמי' דתבר' מ"ט לא הרגישו בזה רב אשי ורב ששת אדם קשה כברזל לתרץ מתני בהא אלא ס"ל לר"מ דהא דרב אשי בדות' הי' מ"מ מתני' ל"ק דאפי לה מאתמול אדעת' דלא ליקדש' עד למחר ואין כ"ש מקדשין אלא מדע' ולא תפסלי בלינה אף דאפי לה מבפנים ובהא ל"ק איך לא הרגישו רב ששת ורב אשי משום דאפשר דס"ל כמ"ד כ"ש מקדשי' אף שלא מדעת אבל אתלמוד' ל"ק מ"ט לא תי' הכי דא"כ אף לדברי התו' יקשה מ"ט לא תי' בתלמודא תברא אלא ע"כ לאו קושי' הי' דאורחא דתלמוד' בהכי לפרקים וכן בכל מקום דלא דחינן משנה מהלכה צ"ל הכי דמתרצ' מתני' שפיר אף דלא חש לה תלמודא להזכיר התי'. ובכן יתענג מר על

רב שלום כרצונו וכרצון נאמן בבריתו חושק ומתאוה להשתעשע בזיו תארו ואור תורתו פנים בפנים ה"ק יעקב בלא"א מהר"ר אורי פיוויש ז"ל. עכ"ל הקדוש הי"ד:

וזה אשר השבתי להקדו"ש זצ"ל הי"ד:

למאן דחריפא לי' סכינא חריפא פסקא לי' להאי קרא ומתנית' מסייע לי' וחורפי' קא מחליא לי' גורע ומוסיף ודורש להני קראי כסיני ועוקר הרים ומפרק סלעים כפטיש יפוצץ לכמה ניצוצו' דנורא נפקי מפומי' וחורז מתורה לנביאים וכתובים עד שהאש מלהטת סביביו ועוף הפורח נשרף בהיכל פיו מתקיים העולם למי אלה לו לעבד ה' ליעקב אשר בחר לו יה האשל הגדול האלוף נ"י ע"ה פ"ה הגאון כבוד מהר"ר יעקב איש תם יושב אוהלים אלקי יעקב יהי' בעזרו. וירבה הוא זיוו והדרו. ובהלו יאיר נרו:

מצאתי דברי מר ואוכלם והיו בפי מתוקי' כדבש ונופת צופים ועמדתי על דברי מר קריתי ושניתי ושלשתי הדק היטב היטב והבנתי שעיקר דברי מר בנוין שהרמב"ם פסק כר"ח דס"ל אליבא דר' דתנור אינו מקדש אלא לדעת וכמ"ש התו' לשם כתי' בתרא ודלא כר"י ס"פ ר' ישמעאל וא"כ הוי אפשר למיאפות ב' הלחם קודם שבת ולא ליקדשו אלא דגלי לן קרא דמועדי ה' דדחו שבת אף דאפשר למעבד בע"ש ולענין ב' הלחם לא קי"ל כר' אכן בקצירת עומר קי"ל כוותי' זו תורף דברי מר בקצרה והאריך מר בראיות להוכיח כל הנ"ל. ואני בעניי אף שראיתי מר רמא דיקלא וזקפא קא מחדדן שמעתתי' כאלו אביך ואמך במתא כרב פפא מ"מ אף אני הצעי' אדון בדברי מר ואחפש בדבריו עד מקו' שידי מגעת ואשתעשע בדבריו העריבי' וחביבים עלי ומיני ומיני' דמ' יתקלס עילא' ויתרווח' שמעתת'. נראה מדברי מר שהתו' הקשו הא דאין התנור מקדש אדברי רב חסדא ור"ל דלא יהנ' להלח' פדיון והא ליתא לענ"ד דמאי הוקש' להם דהא אף לר' דתנור מקדש לא מקדש יותר משחיטה ואדרבה שחיטה קובעת יותר לענין דלא יכול לשנות לזבח אחר כדלקמן סוף פ' ר"י הוקבעו ולא הוקבעו וקדושת התנור אינו אלא ליקדש ולהפסל בלינה (כדאית' במעילה בתו' דף ח' ע"א ד"ה קרמו פניה ובפ"ב דמעילה במתני' ע"ש) ואפ"ה ס"ל לר' דקדוש' שחיט' על ד' לחמים מהני בפדיית פנים וחולי' ממילא קא הוויין א"כ גם קדוש' התנור שאפה בו ד' לחמי' מקדשי' וצריכים פדיון ופודן מבפני' וא"כ מה הוקשה להתו' אליבא דר"ח. ותו דאם כדברי מר דר"ח פליג אר' יוחנן קשה מנ"ל להתו' דר"ח ס"ל בהא דכ"ש אי' מקדשי' אלא לדעת דילמא ס"ל לר"ח אליבא דר' דתנור אינו מקדש כלל וכר"ש בדף צ"ה ע"ב וכמה תנאי דס"ל כן ואפשר למפינהו בחול אלא דגזירת הכתוב דמועדי ה' אתי לאשמענן דדחי שבת וכמו דס"ל לר"ח לדעת מר דאינו מקדש אלא מדעת ואפשר למיפינהו בחול ואפ"ה דחי שבת לר' מגזירת הכתוב דהא לא שמעינן בשום

דוכתי' דס"ל לר' דתנור מקדש אלא מהך דר"י סוף פ' ר"י והכי איתא להדי' בתו' ס"פ לולב וערבה ד"ה אי אייתי ובפ"ק דמכילתי' דף ט' בתו' ד"ה ריש לקיש כו' א"כ צ"ל דבע"כ גם ר"ח ס"ל כר' דתנור מקדש. ובע"כ נלע"ד דהתו' ז"ל לא הקשו אדברי ר"ח וקושייתם הי' אכלל הסוגי' דרוצי' להעמיד הברייתא כר' וכמו שעלה ע"ד המקשן והקשו ע"ז דהיכי פריק להו וכו' הא ע"כ ס"ל לר' דתנור מקדש וכאוקמית' דר"י סוף פר"י דליכא מאן דפליג עלה ודלא כמ"ש מר וא"כ היאך תלי קושי' המקשן דבריית' אתיא דלא כר' מכח דשחיט' מקדש לה בלא זה לא מצי למיפרק בעזרה דתנור מקדש לה והיכא פריק לה לזה תי' דלענין קדושת התנור ס"ל כיון דלא חזו כולהו כדפריך (ר"ל דף מ"ז ע"א) אלא ב' מתוך ד' לא קדשי כלל א"נ דהמקשן ס"ל כמ"ד כו' אמנם לתי' רב חסדא ל"ק כלל ומיתרצא אף למ"ד מקדשי שלא מדעת דחולין ממילא קא הוויין ופודה מבפנים ומעולם לא פליג ר"ח אר' יוחנן. עוד נ"ל לפרש קרוב לזה והוא עיקר דקושיו' התו' הוא גם לרב חסדא דמוקי בריית' כר' א"כ קשיא והברייתא גופא למה נקטה שחט ב' כבשי' על ב' חלות הא אפי' בלא שחיט' כבשי' רק באפי' לחוד מצי למתני דהא ר' ס"ל כמ"ד דתנור מקדש והכי ה"ל למתני אפה ד' חלו' בתנור לצורך ב' כבשי' מושך כו' והכי עדיף טפי למיתני דבהא לא הוי צריכי' לתי' התו' ד"ה מושך שנים כו' ע"ש לזה תי' ב' תירוצי' ותי' הב' הוא דר"ח מוקי לה כר' ולא רצה הברייתא למינקט אפיי' להכניס עצמה בפלוגת' ונקט שחיט' לר' אליב' דכ"ע ומ"מ ר"ח בעצמו לעולם לא פליג אר"י וס"ל דתנור מקדש אפי' שלא מדעת וכמ"ש ודו"ק. תדע דע"כ לפי המסקנא דמסיק הב"ע דאמר ליקדשו שנים מתוך ד' מבואר כתי' קמא דהתו' וכך פסק הרמב"ם פ"ח מה' תו"מ וכר' יוחנן א"כ תי' קמא עיקר וכן מבואר שם ברש"י שכתב וז"ל וה"ה דה"מ למיפרך ברישׁ' דאי כר' ארבעתן בעי לאנופי ומיהו דאלימא מיני' אקשו עד דאפקי' מטעמי' עכ"ל. וה"ז מבואר כתי' קמא. ובר מן דין נ"ל דאף לר"י אליב' דר' סוף פ' ר"י ס"ל דאין כ"ש מקדשי' אלא מדעת והא דלא צוות' התורה למיפינהו מאתמול ואדעתא דלא ליקדשו דלא ליפסלי בלינה דהתורה לא רצתה לחלק בי' לדעת או שלא לדע' וגזרה ואמר' בסתם שלא יבואו לפעמי' ע"י אפיי' שלא מדעת לפסול לינה וצוות' לאפותה בו ביום והקרא דבמועדו לא הוי צריכנא כלל אלא לאשמענן דלא אפי' לה בתנור חול וכמ"ש התו' בהא דמחבת דף נ"א וכעין מ"ש בגמ' דף צ' ע"א גזירה שמא יאמרו כו' וכה"ג בסוכה בענין גזירה דדבנן וכן יש לנו לומר בדעת התורה שהשווה מדותיה וא"כ כל דברי התו' בנוין על קו האמת. ותדע דלדברי מר דס"ל לרבא דכ"ש מקדשי' שלא מדעת לא ה"ל להרמב"ם לפסוק בפ"ג מה' פסולי המוקדשי' דין ך' כר' יוחנן וטפי ה"ל לפסוק כרבא דהוא בתרא' דס"ל דמקדשי' שלא

מדעת אלא בע"כ דגם רבא ס"ל כר"י. ועו' שהרי הרמב"ם בפ"ג מה' תו"מ פסק דחביתי כ"ג דחי שבת וכתב ז"ל שנא' תופיני שתהא נאה וכו' ועוד אם תאפה מבערב תיפסל בלינה שהמרחשת מכלי קדש הוא עכ"ל. והוא כתי' דרבא. ואם כדברי מר הלא רבא ס"ל דמקדש שלא מדעת והרמב"ם פסק כר' יוחנן וכנ"ל א"כ הוי פסקיו סתרי אהדדי אלא בע"כ דליתא וכמ"ש ודו"ק. ואלמלא דמסתפינא מצוואת ר"ת בס' הישר ה"א דיש ט"ס בדברי התו' לעולם כר' כו' במאי דכתבו א"נ דס"ל דאי' מקדש אלא מדעת כו' והוא דהא בע"כ הלשון דשחט ב' כבשי' על ד' חלו' דבריית' הוא ממש בפירושו כמו הלשון דתודה ששחט' על פ' חלו' דפליגי בה חזקי' ור"י לקמן דף ע"ה ע"ב ושם מבואר דלאביי דפליגי ר"י וחזקי' באי' כ"ש מקדשי' שלא מדעת דחזקי' סבר דכ"ש מקדשי' שלא מדע' הראוי לו ולא מיקדשי אלא מ' ור"י ס"ל דאינו מקדש אלא מדעת הבעלי' ובעלי' קא מיכווני לקרבן גדול ולכך פסול וא"כ התו' לתי' שני דלא אסקי עדיין דליקדשו ב' מתוך ד' אלא בסתמ' דפלוגת' דחזקי' ור"י מאי תי' דהא לר"י דס"ל דאי' מקדש אלא מדעת הא פסילי הלחמי' דלקרבן גדול הוא מיכוון ובע"כ צ"ל דס"ל דמקדשי הראוי להם שלא מדעת והשאר פודה וכ"כ הרמב"ם להדי' בפי"ב מה' פ"ה דין ט"ו ע"ש א"כ בע"כ דיש ט"ס בדבריה' וכצ"ל א"נ ס"ל כמ"ד כ"ש מקדשי שלא מדעת או דצ"ל ואתיא נמי כמ"ד אין מקדשי' אלא מדעת וחד תי' הוא ור"ל לפי המסקנא דאמר ליקדשו ב' כו' א"ש ככ"ע אפי' למ"ר אי' מקדשי' אלא מדעת. והי' כתוב בספרי' וא"נ (ר"ל ר"ת אתי' נמי וטעו המדפיסי' וכתבו אי נמי נ"ל ודו"ק). אכן לפי הבנת מר שכוונתן שאי' מקדש אלא מדעת והוא הי' בדעתו שלא לקדש כלל כבר הוכחתי שהלשונו' שוים בסוגיא באפיי' ובשחיטה בכבשי' ובתודה וגם הרמב"ם השוום יחד לדינא. ואפשר לי לפרש דבריהם בלי שום הג"ה והוא דכאן אזלא הסוגי' כר' וס"ל דתנור מקדש וכמש"ל לפיכך הוכרחו התו' בכאן להקשו' ולתרץ דאינו מקדש אלא מדעת כהבנת מר שבדעתו הי' שלא לקדש התנור אכן לקמן פליגי חזקי' ור"י אליבא דהלכת' וס"ל דאי' התנור מקדש כלל אלא בשחיט' ובדעתו לקדש בשחיט' הלחמי' לכך משתנ' שם הענין בדין ולשון כנ"ל ברור וקצרתי וסמכתי על מר המבין. ובזה נ"ל ליישב דברי הרמב"ם שהוקש' לבעל תו' י"ט למה פסק הרמב"ם כמתני' דאין אפיי' ב' הלחם דחי שבת ופסק דאפייתן מבפני' כו' ולמ"ש ל"ק מידי כיון דחזקי' ור"י וגם סתם מתני' בפ' ואלו מנחות דף ע"ד ע"ב (ע"ש בתו' ד"ה למעוטי מנחה כו') ס"ל דאין התנור מקדש דאי הוי ס"ל לחזקי' ור"י דתנור מקדש וכר' הוי פליגי באפי' לחוד בלא שחיט' וכמ"ש התו' אליבא דרבי בפ' הלחם אלא ע"כ ס"ל דאין התנור מקדש אף שאפייתן מבפני' מצד הכתוב דמועדי ה' דלא אפי בתנור חול ואפ"ה לא מפסלי בלינה

(הג"ה. אכן לפי מ"ש הרמב"ם פ"ט מה' מעשה קרבנות דין ר"ד דאפיי' לחמי תודה הי' מחוץ והבאתי ראי' לדבריו לקמן ס"פ אלו מנחות אין ראי' דס"ל דתנור מקדש ודו"ק עכ"ה). והא דלא מתרץ לה אדם קשה כברזל כן דס"ל דתנור מקדש ולהכי לא מצי לתרץ כן אכן הרמב"ם פסק כחזקי' וכר' דס"ל דאי' התנור מקדש ואפייתן מבפני' מצד מועדי ה' ואפייתן בקדש כמו לר' דדחי שבת מלימוד זה דס"ל בעלמ' דתנור מקדש גם מדבריו סוף פי"ב מה' מע"ק יש לדקדק קצת דס"ל דמחב' ומרחש' מקדשי ותנור לא מקדש ואין ראי' מלשון רש"י שהעתי' בכ"ם שם שרש"י הוא מפרש ולא פוסק ולא העתיק אלא דברי הגמ' דפ' ב' הלחם ונא מרו' מעל' שיתן מר עינו ולבו על כל דברי האגר' הנ"ל כי תורה הי' אף שהו' הלכת' למשיח'. דרוש ותקבל שכר מאלקי המערכה ישא מר ברכה. וזאת הברכ'. גם מני שמורה וערוכה. ושלו' למ' ולתורתו כה ידבר האוהב נאמן אהרן שמואל בלא"א הקציו ר' ישראל שלי' מווילנא:]

[ברכת הזבח סוף מנחות: **שייך לדין חדש המבואר פרק רבי ישמעאל**:

כתבו התוס' בפ"ק דקידושין דף ל"ז ע"ב ד"ה כל מצוה כו' דחדש אסור אף בשל נכרים מדפריך בירושלמי עלה דמתני' דקתני אף החדש אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה בשל נכרים משמע דחדש דקתני במתני' נוהג אף בשל נכרים עכ"ל. וכך פסק הרא"ש בתשובותיו וכמה פוסקים ובש"ע טי"ד סימן רצ"ג סעיף ב' ע"ש. וזה לי זמן רב שראיתי למורינו הרב הגדול זקן ויושב בישיבה מהר"ר יואל מק"ק קראקא שכתב בספר בית חדש שלו שם והשיג אדברי תוספות וז"ל ותימא מאי ראיה מביא ר"י מהירושלמי דהא מאי [ד]פריך שם אמאי לא תני חלה לאו אדברי ר"א פריך אלא את"ק פריך דאמר חוץ מערלה וכלאים פריך אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה כו' והשתא איכא למימר דחדש אינו נוהג לר"א אלא בשל ישראל דהא [ד]לא תני ר"א חלה היינו משום דבחלה לא פליג את"ק ות"ק נמי מודה דנוהג בשל ישראל אלא דחדש דס"ל לת"ק דאינו נוהג בח"ל ס"ל לר"א דאף החדש אסור ובשל ישראל זו תורף קושיות הרב וע"ש. וכתב שהקשה קושיא זו לכמה גאונים ומהם הרב הגדול מהר"ר ליב מפראגא ולא היה מי שסתר את דבריו והביא עוד ראיות לזה: ותחילה חל עלי ליישב דברי התוס' ולהצילם מקושיות האדון הגאון הנ"ל ודקדקתי בדבריהם ואבינה לאחריתם בלמדי עם בני ישיבתי המקשיבים לקולי זה לי יותר מעשרים שנה בהיותי יושב על ההוראה בק' בי"א יצ"ו ויגעתי ומצאתי תאמן ודבריהם הן דברי אלהים חיים. והוא דודאי כוונת התוספות הוא מבואר דאי כדברי הרב הב"ח דאת"ק קאי הירושלמי א"כ קשה מנ"ל לרבי אליעזר לחלוק את"ק דילמא גם הת"ק ס"ל דחדש נוהג בח"ל והא דקאמר חוץ מערלה וכלאים ולא קחשיב חדש משום

דלא נהיג בשל גוים וכמו חלה דלא חשיב לה מה"ט לדעת הב"ח הת"ק אלא בע"כ דס"ל (לה"ט) [לכ"ע] בפשיטות דחדש כל היכא דנהוג נהוג אף בשל נכרים ואפ"ה לא חשיב הת"ק ש"מ דס"ל דלא נהיג כלל בח"ל לכך ראה ר"א לחלוק אהת"ק וס"ל דגם חדש נוהג בח"ל כערלה וכלאים וא"כ הקשה בירושלמי אהת"ק ור"א אמאי לא חשיבי חלה ומשני כו' זו נ"ל ברור בדעת הירושלמי והתוס' ואני תמה על הגדולים שהציע הרב דבריו בפניה' למה לא מחו מאה עוכלי בעוכלא וסתרו דבריו ולקיים דברי התוס' אשר המה תמיד עטרה לראשינו. ועוד נ"ל להביא ראיה ברורה לדברי התוס' דחדש נוהג אף בשל נכרים מהא דאמרינן בקידושין דף ל"ח ע"א תניא רשב"י אומר ג' מצות נצטוו כו' ונוהגת בין בארץ בין בח"ל וה"ה שינהגו ק"ו ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש היתר כו' ק"ו לכלאים וה"ה לערלה בשתים. ואם איתא דחדש אינו נוהג בשל נכרים הל"ל וה"ה לערלה בשלש דערלה נוהג בשל נכרים וכן כלאים אלא ש"מ דאין חילוק ביניהם וכדעת התוס'. ומה שהביא עוד ראיה לדבריו מהא דר"ה דף י"ג ע"ש. דבריו תמוהין דאדרבה משם ראיה דאסור אף בשל נכרים וראיה מהירושלמי שכתבו שם התוס' דלא אכלו מצות מחדש ע"ש ולמאן דס"ל בקדושין דלא נהג חדש אלא אחר י"ד שנה הוי מצי למיכל מחדש אפילו קודם הקרבת עומר אלא דלא הוי צריכי והכתוב אומר דממחרת הפסח הוי צריכי דכבר שבת המן כדאיתא התם והכתוב אתי לאשמועינן הזמן אימתי הוי צריכין כשקרבו העומר ואז היו צריכין לאכול מעבור הארץ וש"מ שקרבו העומר וא"כ ע"ז סובבת גם הסוגיא דר"ה וזה ברור כשמש נ"ל ודו"ק היטב:]

סליק פירקא:

הגהות

רש"י ד"ה מה ת"ל כו' ומשה אמרן הס"ד: ואח"כ ד"ה במועדיכם ואפי' כו' גבי מוספין הס"ד: ואח"כ ד"ה מנין כו' פרשתא הס"ד ואח"כ ד"ה והקרב כו' העומר הס"ד:

ד"ה ת"ל כו' הכהנים כתי' עומר כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה שתי כו':

ד"ה אלא כו' ואע"ג דאפשר כו' ודכותי' כו' כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה לא כו' מאתמול הס"ד: ואח"כ ד"ה לאפי' דקסבר כו' כצ"ל:

ד"ה אלא כו' לא קדשי הס"ד: ואח"כ ד"ה קדוש כו' התכלת הס"ד:

סליק פירקא

פרק ואלו מנחות

גמרא ואלו מנחות כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):

דתנן עשר תנן מאי כו' כצ"ל.

ולא מתאכיל כו'.
מנין שאין חולקים כו' (מיימוני פ"י מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה ואלו מנחות כו' עיסה הס"ד:
ד"ה דכתיבא כו' בחמש מנחות הס"ד:
ד"ה דלא כתיב כו' חוטא כתיב זאת תורת דמשמע תורה כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה באה שעורין כו' קנאות מדנקמצת כו' כצ"ל:
ד"ה אם אינו כו' שנאמר בהן והנותרת כו' ובניו כצ"ל והס"ד:
ד"ה לחרבה כו' מאפה והס"ד: ואח"כ ד"ה לחרבה של כו' קנאות הס"ד:

דף עג.

חדושים

פרק ואלו מנחות

תוספות ד"ה מן האש כו' בעי לכל הס"ד. ואני בעניי שותא דברי התוס' לא ידעתי מה הוקשה להם דלא ליכתוב מן האש די"ל דקמ"ל דלא זכו הכהנים בהם כ"א אחר הקטרת האישים וכמ"ש רש"י בחומש פ' קרח והכי איתא בספרי שם ותו דדילמא ס"ל להברייתא זו כר' יוסי דקדושין דהמקדש בקדשים דאינה מקודשת ויליף התם מדכתיב מן האש הרי הוא כאש דאסור בהנאה עיי"ש. ואע"ג דלכאורה משמע מדברי רש"י שבכאן דתני לוי ס"ל דהמקדש בקדשים מקודשת עיין בד"ה לקדש כו' מ"מ נ"ל דלא דק דהא מסקינן בפרק האיש מקדש דנמנו וגמרו אף לר' יודא דאינה מקודשת והאי לך יהי' לא קאי אלא אגזל הגר ובו שרי לקדש מדכתיב לך יהיה וכך פירש"י בפ' כ"ש דף מ"ח וכ"כ התוס' שם דף ס"ג ע"ב עיי"ש(:) ד"ה ואפי' לקדש כו' משמע כדברי התוס' דלקמן ולכן דברי רש"י והתוס' הנ"ל צל"ע ודו"ק: ואח"כ ד"ה והגזל הגר כו' כדדרשינן כו' לה' לכהן עכ"ל. ר"ל דזכו משולחן גבוה וקמ"ל הקרא דלך יהיו דזכו אפי' לקדש בו את האשה וכמ"ש בתוס' בדיבור שאח"ז ובזה מיושבת הגירס' שדחה רש"י ז"ל ודו"ק נ"ל:
בא"ד וחטאת העוף ואשם נזיר מיהו צריך כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא איש חולק כו' (גם זה במיימוני שם).
אשר ישיבו זה גזל כו' כצ"ל ותיבת ל"ה הוא ט"ס:
רש"י ד"ה שלא קמו מנחות כו' שתי תורים כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה שהרי כו' קינין ואין כו' כצ"ל: ואח"כ ד"ה עופות כו':

ד"ה בכלי בסכין הס"ד:
ד"ה יכול לא כו' בקדשים קלים שלא יתנו כו' כצ"ל והשאר נמחק:
ד"ה ואין כו' בחלק אביו הס"ד:
ד"ה ההוא מוכל כו' והא דאם אינו ענין כו' תנהו ענין לחריבה כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה מן האש כו' הוא שירים כו' לכהן כתיב כו' כצ"ל:
ד"ה לרבות מנחת כו' ושירים לכהנים הס"ד: ואח"כ ד"ה והאי מנחת העומר כו' אתיא כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה ואידך כו' קנאות לברר כו' קמ"ל כצ"ל והד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה לרבות כו' לכהנים הס"ד:
ד"ה נבילה כו' תאכל קמ"ל הס"ד: ואח"כ ד"ה להכשיר כו' ליחול עלי' נזירות כו' כצ"ל:
ד"ה זה גזל כו' לאיש גואל דאשם כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה איש חולק כו' אלא כלומר אין מריבין בו כו' (נ"ל דצ"ל אין מקפידין). א"נ י"ל כו' אלא שאין מחלקי' כו' כצ"ל:
ד"ה והא אפיקתי' כו' הך סוגיא לר"ש כו' (כדאמרינן לעיל כי קא מיבעי' לן אליבא דר"ש כו') ברייתא היכי דריש הס"ד:
ד"ה ואפי' לקדש כו' קא זכו דאם לא כן היאך כו' ומיהו הא מילתא כו' דלא הוי מסתבר כו' כצ"ל:

דף עג:

הגהות

גמרא שלמי עכו"ם עולות (מיימוני פ"ג מהלכות מעשה קרבנות):
ת"ל איש איש כו' (מיימוני שם):
רש"י ד"ה לבו לשמים כו' ולא שיאכלו הס"ד: ואח"כ ד"ה כל כו' עולה ליהוי כו' (הד"א) ולא דין שלמים כצ"ל:
ד"ה הכי קאמר כו' נהוי עולה הס"ד: ואח"כ ד"ה מנחת עכו"ם כו' לכהנים הס"ד:
ד"ה מה ת"ל כו' אלא עולה הס"ד:
ד"ה ר"ע אומר כו' דקתני מנחת עכו"ם ר' כו' כצ"ל:
ד"ה אזרח כו' יעשה ככה הס"ד:
ד"ה ככה כו' נסכים הס"ד:
ד"ה האמר כו' שמביא והכא תני' אין עכו"ם כו' נסכים כצ"ל והס"ד:
ד"ה והית' כו' משמע לכהן כו' כצ"ל:
ד"ה או אינו כו' ישראל הס"ד:

ד"ה אף כו' יכול להתיר מנחות כו' הד"א:
תוספות ד"ה איש איש כו' ואין לומר כו' כמו בן נכר דפסח דהא כו' מוקמינן נמי קרא בבעלי מומים כדאיתא בתמורה כצ"ל (ור"ל דאי' לקבל מהן בעלי מומים מיהא ק"ל):

דף עד.

חדושים

גמרא במזיד כו' בזדון שבועה. ה"ה באשם שפחה חרופה וכמ"ש רש"י ק"ל:
רש"י ד"ה וכי יש כו' תני אבוה כו' לאיבוד גזירה כו' מנחה כו' לאכילה כו' דשאני מנחת חוטא כו' הד"א וכצ"ל ויש ליישב בלא הג"ה לענין הקרבה דשרי (ר"ל במנחת נדבה שרי להקריב) ומנחת חוטא נתפזר ק"ל. (או י"ל דצ"ל דשניא מנחת כו' ועיקר):
ד"ה ורבנן דפליגי עליה דר"ש כו' (וה"ה דאף לר"ש קשה דהא ס"ל דכולה כליל ויליף לה מן לכהן כמנחה א"כ האי וכל מאי עביד ליה. וכ"כ התוס' להדיא ודו"ק):
תוספות ד"ה אי כלמטה כו' ור"ת מפרש כו' אצל הכבש כו' (וכן הוא בפירש"י שלפנינו) ואז כבר נצטנן והס"ד. ול"נ דל"ק כלל לפירש"י דקרב היינו פיזור ומה שאמר וכי יש דבר שקרב לאיבוד היינו מתחילתו ר"ל הקומץ היאך קרב שיהיה השירים לאיבוד ודו"ק בלשון רש"י ותראה דל"ק כלל קושייתם נ"ל:

הגהות

גמרא מנין לכהן שבא ומקריב כו' (מיימוני פ"ד מהלכות כלי המקדש):
מלמד שהכהן מתכפר כו' (גם זה במיימוני שם):
תני כו' כל מנחת כהן כליל כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה אלא במנח' כו' כדקאמרת מקיש כו' לנדבתו והלא לא נאמר כו' והס"ד: ואח"כ ד"ה לכהן כו' דנקמצת הס"ד:
ד"ה ולא כו' מזבח אין כו' כהנים קריבים הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה ומקריב כו' במשמר שאינו שלו כצ"ל והס"ד:
ד"ה אלא אבית כו' היה מתפזר הס"ד: ואח"כ ד"ה דילמא כו' שלמטה הס"ד: ואח"כ ד"ה וכי כו' שקרב מתחילתו לאיסור כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה תני כו' בפני עצמו הס"ד:
ד"ה לא תאכל כו' מנחת חוטא אבל נקמצת כו' מנחת נדבתו כו' כמנחת חביתין כיון כו' כצ"ל נ"ל ודו"ק:
ד"ה סכינא כו' מפסקא כו' כצ"ל:

ד"ה ע"א דבזה כו' ריח ניחוח הס"ד: ואח"כ ד"ה שכן כו' עשרוני שירצה כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה חובה כו' חביתין הס"ד:
ד"ה האי לא כו' וכו' הס"ד:
ד"ה לאו דזרות כו' דכהן לגבי אימורים כזר כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה מאי קאמר כו' ומה שהקדים אביי כו' הך לענין כליל כו' (ר"ל דנדבה) כצ"ל:
ד"ה ובסים ריחי' כו' כלשו' אחר שפי' דמינייהו בסים ריח' כצ"ל:
ד"ה ורבנן כו' כר"ש הס"ד: ואח"כ ד"ה לאו דזרות ושייך לעמוד ב':

דף עד:

חדושים

גמרא ומאי בזו לאפוקי ממ"ד ב' הלחם כו' מכאן ראייה לפסק הרמב"ם שפסק כרע"ק סופ"ה מהלכות תמידין ומוספין דין ט"ז משום דהוי מחלוקת ואח"כ סתם וקיי"ל כסתם ק"ל:
כל המנחות הנעשים בכלי כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מע"ק). ועיין בתוס' ומכאן ראיי' למ"ש בתשובתי פרק ר' ישמעאל בסופו דקיי"ל כמ"ד אין תנור מקדש ועיי"ש:
תוספות ד"ה לאו כו' כי קודש הם ויש ליישב כו' וגירסת הספרים דכריתות ודמכות כו' דילפינן קדש חט חט מתרומה כו' קמ"ל היקשא כו' היינו לאו דמעילה הא בהדיא כו' אלא ממעילה ויש לפרש כו' אימא איפכא כו' (דטומאה ג"כ אאכילה בטומאה קאי ואיתקשו דם וחלב לא תאכלו ק"ל) אבל סתם בני אדם טהורין (ר"ל ולא קאי היקש הטומאה ק"ל):
וא"ת כו' תיקשי לן דלילקי כו' (ר"ל במסכת כריתות) לאו דמעילה שייך אף בבשר ובקדשי בדק הבית כו' טפי משאר בשר כו' (ופריך שפיר דליחשיב לאו דזרות ג"כ דלא שייך בחלב טפי משאר בשר ק"ל) כצ"ל נ"ל:

הגהות

גמרא בעי רבינא כהן שאכל כו' (מיימוני פ"א מהלכות מעשה קרבנות) (והכ"מ שם לא הראה מקומו):
מתני' מנחת כהנים ומנחת כו' (מיימוני פרק ב' מהלכות מעשה קרבנות):
דאמר שמואל המתנדב יין כו' (גם זה במיימוני שם):
החלות טעונות בלילה כו' (מיימוני פ"ט ופי"ג מהלכות מעשה קרבנות):

רש"י ד"ה לשיתין כו' חשיב למזבח הס"ד: ואח"כ ד"ה ומאי כו' דמשמע בזה למזבח כו' כצ"ל:
ד"ה לאפוקי כו' ולא יין הס"ד:
ד"ה מסייע כו' וקומצו אזיל כו' לכהנים דבזה כו' כח שניהם הד"א וכצ"ל והס"ד:
ד"ה ותו ליכא כול' לכהנים הס"ד וכצ"ל: ואח"כ ד"ה איכא דמה דכתיב כו' כצ"ל:
ד"ה לאפוקי כו' הן ולא אתו כו' כבשים שנאבדו וקאמרי כו' יונפו תעובר כו' הויין ואיכא למ"ד כו' כצ"ל:
ד"ה כל כו' מנחת כו' ואע"ג כו' יציקה תחילה אפי' הכי כו' מ"ר ז"ל כצ"ל והס"ד:
ד"ה מנחת הסולת כו' הי' בה כו' אפיי' דברי ר' הס"ד:
ד"ה כיצד כו' והשאר שמן כו' כצ"ל:
ד"ה ת"ר כו' מתן שמן כו':
תוספות ד"ה ובזה כו' אע"ג דאיכא כבשים כו' מגופו מיהא כו' כצ"ל:
ד"ה לאפוקי כו' אההי' דשמואל (דמתנדב שמן כו' ק"ל):

דף עה.

חדושים

רש"י ד"ה מנחה הבאה כו' כרבנן כו' (נ"ל דצ"ל מביא כו' ור"ל לת"ק מביא לוג כו' וכגון במנחת מאפה דיש בה חלות ורקיקים וק"ל נ"ל):
תוספות ד"ה ומה חלות כו' טעונות משיחה כו' תיקום בדוכתיה כצ"ל. ועיין בזבחים דף ט"ז ע"ב בתוס' בסוף העמוד:
ד"ה אימא להוציא כו' שכן פתית' כתיב ביה בהדיא כו' ר"ל אבל יציקה כיון דע"כ ממעטינן למנחת מאפה אף שהי' של יחיד א"כ אימא דממעטין גם מנחת כהנים ודו"ק (וכל זה ליתא בפירש"י שלפנינו) בפרש' ולמעט ב' הלחם ולחם הפנים דצבור הן כצ"ל:

הגהות

גמרא חלות בוללן דברי ר' (מיימוני פי"ג מה' מע"ק):
נותן שמן בכלי קודם לעשייתן ונותנה ונותן שמן כו' כצ"ל:
(מתניתין.) כל המנחות הנעשו' בכלי טעונו' פתיתה. (גמרא) למעוטי כו' כצ"ל (מיימוני שם):
רש"י ד"ה מה כאן כו' לשאר מנחות הס"ד: ואח"כ ד"ה ואי אפשר כו' כדמפרש לקמן כו' שפיר קאמרי ליה כו' דתודה אי אפשר כו' סולת הס"ד נ"ל: ואח"כ ד"ה כיצד כו':

ד"ה מאי היא כו' שיהו כו' חלות כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה אמר כו' להכי אי אפשר כו' חלות בחצי חצי לוג כו' לבוללן חלו' מנח' מחבת כו' אמר רבי כצ"ל והס"ד נ"ל:
ד"ה אלא מה כו' הוא דווקא הס"ד: ואח"כ ד"ה מושחן כו' השמן מחזי' כו' דס"ל דאי' שאר השמן כו' כצ"ל:
ד"ה מנחה הבאה כו' ומחצ' רקיקי' מביא כו' מחזירי' לחלות כצ"ל והס"ד:
ד"ה מושח את כו' כמין כ"ף יוונית הס"ד: ואח"כ ד"ה למעוטי כו' דנאפו' בתנור הס"ד: ואח"כ ד"ה לרבות כו':
ד"ה ת"ל כו' תרתי הס"ד:
ד"ה מאי תלמודא כו' שאר מנחות הס"ד:
תוספות ד"ה מה להלן כו' ומצינו למימר כו' כתיב בהו מנלן מתן שמן כו' נמעט נמי כו' בעלמא כו' והא דצריך כו' מיציקה ומשום דכתיבי כו' (כצ"ל נ"ל) כל המנחות ליציקה הס"ד: ואח"כ ד"ה שפי' קאמרי כו' ומאי היא כו' ורש"י ל"ג לה בלשון זה ק"ל:

דף עה:

חדושים

תוספות ד"ה חביצא כו' שקורין שלינקו"ק כו' ואי משום דטיגון דמנח' כו' והא בסמוך כו' ליקט מכולן כו' (ולא קאי אמנחות כמ"ש לקמן ק"ל) כצ"ל:
ד"ה היה עומד כו' פי' בקונטרס כהן כו' (ואינו בפירש"י שלפנינו גם בברכות לא פירש כן) לשון אחר פי' ישראל כו' (ג"ז ליתא בפירש"י שלפנינו אכן בברכות פירש"י כן) ומתחלפות פעמים בשנה עכ"ל. לפי שהיו כ"ד משמרות ובכל שבת היו מתחדשות משמרת חדשה ק"ל ומכאן נ"ל ראיי' ברורה דפירי המתחדש ב"פ בשנה מחצי שנה לחצי שנה קרי מזמן לזמן וצריך לברך עליו שהחיינו בכל פעם וראיתי להרב הב"י בטוא"ח סי' רכ"ה שנסתפק בזה ולא ראה דברי התוס' שבכאן ובמסכ' ברכות אכן מור"ם ז"ל בשו"ע בהג"ה שם פסק כמ"ש ודו"ק:

הגהות

גמרא מנחת ישראל קופל כו' (מיימוני פרק י"ג מהלכות מע"ק):
הא כיצד כו' ושנים לארבעה ומבדיל מנחת כהנים כו' ואינו מבדיל כו' כצ"ל:
אמר רב יוסף האי חביצא כו' (מיימוני פ"ג מהלכות ברכות וטוא"ח סי' קס"ח):
הי' עומד ומקריב מנחות כו' (מיימוני פ"ז מהלכות תמידים ומוספים):
רש"י ד"ה קופל כו' כופל חלה אחת כו' לארבעה הד"א והס"ד:

ד"ה לא היה כו' נקמצת כלל כו' כצ"ל:
ד"ה ר"ש כו' ופליג את"ק דסבר מנחת כהנים קופל כצ"ל והס"ד:
ד"ה וכולן כו' ולא היה בכל פת אלא כו' כצ"ל:
ד"ה גמרא ת"ל פתים כו' פתות וכתיב פתים דמשמע לשני פתי' כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה ת"ל אותה כו' וב' לארבע ולא יותר ומבדיל כו' הבדלה הס"ד: ואח"כ ד"ה אבל כו' לשנים דכיון דאין כו' כצ"ל:
ד"ה האי חביצא כו' רקיקין הס"ד: ואח"כ ד"ה הי' כו' עדיין מנחה מימיו או שהקריב מנחה חדשה כו' (וכן פי' הרמב"ם) אומר כהן שהחיינו כצ"ל והס"ד:
ד"ה בשעירסן כו' והוי כזית הס"ד: ואח"כ ד"ה אי הכי כו' פירור לפירור כו' כצ"ל:
ד"ה שאכלו כו' שלא פיררו כצ"ל:
ד"ה הב"ע כו' ובר ברכה כו' מלחם גדול אי לא הוי הלחם בעין בעינן כו' המוציא כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה אפי' כו':
תוספות ד"ה איזהו דבר כו' ממעטינא מקמא כו' קמא למעוטי מנחת נסכים כו' כצ"ל:
ד"ה ליקט מכול' אחמשת המינים קאי כו' וכ"כ התוס' לעיל דף ע' עיי"ש:
ד"ה אפי' פירורין כו' ופתותין קטנים פשיטא הואיל ואיכא כו' דאההוא לחם כו' ונראה לפרש דמיירי כו' כצ"ל ועיין בתוס' דברכות:

דף עו.

חדושים

תוספות ד"ה אתיא חוקה כו' ובהקומץ רבה דרשינן כיון דלאו מופנה משום צד לכו"ע אין למידין כדאי' במס' נדה ומכ"ש היכא דאיכא למיפרך ק"ל:
ד"ה שריבה כו' שייך לע"ב:

הגהות

גמרא מתניתין. כל המנחות באות עשר כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות):
ר"י אומר שיפה ובעיטה בבצק כצ"ל:
אמר שמואל לחמי תודה שאפאן כו' (מיימוני פ"ט מהלכות מעשה קרבנות):
מיתיבי כל המנחות שריבה כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה שיפה כו' ומביא בפיס' כו' כצ"ל:
ד"ה בחיטין כו' קליפתן הס"ד:
ד"ה שף כו' שתים שף שתים ובועט ג' כו' כצ"ל:

ד"ה ר' יוסי כו' בחיטין הס"ד: ואח"כ ד"ה מתני' באות כו' רקיקי' הס"ד: אח"כ גמרא שאר כו':
ד"ה אתי' כו' לה' מה כו' כאן י"ב הס"ד: ואח"כ ד"ה מה כו' עשר לכל מין כו' כצ"ל:
ד"ה שכן יחיד כו' לא דחי שבת ולא כו'. כצ"ל והד"א:
ד"ה שכן הקדש כו' ולחם הפנים הס"ד. ור"ל שהן קדשי קדשים ולחמי תודה הם קלים: ואח"כ ד"ה מנחות כו' לבונה הס"ד.
ד"ה ואכתי פריך כו' ומלמד בבנין אב כו' דפלוגתא במס' זבחים כו' (ליכא פלוגתא התם אלא הוא בעיא דאסקא בתיק"ו):
ד"ה שכן הדיוט כו' בערב ואין כו' מתירין ודוחין כו' וטומאה הס"ד והד"א:
ד"ה שלמיו על כו' שלמי נזיר לעשר' קבין ירושלמי' כו' חלות כבתודה כצ"ל והס"ד נ"ל:
ואח"כ ד"ה שאפאן כו' לעשות ארבעים ולא כו' אם ד' א' מכל כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה והא בעי כו' תרומה אמרינן לקמן דהוי א' מי' כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה דמפריש כו':
ד"ה דאפרשינהו כו' ושוב עשה כו' כצ"ל:
ד"ה שריבה כו' וקשי' לשמואל כו' שאפאן וכו' הס"ד: ואח"כ ד"ה הוא שמואל דאמר כו' כצ"ל נ"ל:

דף עו:

חדושים

גמרא ההוא פליגא וא"כ לפי"ז צ"ל דלרב הונא לא מהני דאפרשינהו בלישייהו ותימא דבפ"ק דנדה דף ו' ע"ב אמר רב הונא דמעת לעת שבנדה מטמא לקדש ולא לתרומה ופריך מהא דשפחתו של ר"ג שהיתה אופה ככרות של תרומה כו' ומשני בתרומה לחמי תודה וכו' הרי מוכח דרב הונא ס"ל כשמואל ויש ליישב בדוחק דרב הונא משני דר"ג ס"ל הכי וכת"ק דברייתא דהכא ולר"ג איירי בלחמי תודה ולליש נא בתרא דהתם ל"ק מידי ולכאורה נראה דמ"ה פסק הרמב"ם כשמואל ולא כרב הונא משום ההיא סוגיא דנדה. אכן לפי מ"ש התוס' בהיפך הדף דגם אותה שפחה עשתה ארבעים אתי שפיר ול"ק מידי דרב הונא ס"ל כשמואל בהא דמותר להפריש הארבע בלישה ובארבעים ס"ל אפי' לעכב ודו"ק. ומההיא דנדה נראה ראייה ברורה למ"ש הרמב"ם פ"ט מהל' מע"ק דין כ"ד דמעשה לחם נזיר וד' שבתודה מעשיהן חוץ לעזרה. שהרי שפחת ר"ג היתה אופה ואי הוי אפיית' מבפנים אשה בעזרה מנין דלפירש"י בפ"ב דקידושין אסור' מליכנס ואפי' לפי' התוס' אין דרך ליכנס בעזרה וכ"ש שפחה אלא ש"מ דמעשיהם בחוץ ומינה ילפינן

לנזיר ג"כ דשוו להדדי לקמן פ' התודה. ועוד ראייה מדתנן פ' התודה השוחט את התודה לפני' ולחמה חוץ לחמה לא קדש כו' ומפרש ר' יוחנן חוץ לחומת בית פגי אבל היכא דהוי לפנים מהחומת בית פגי אף שהיא חוץ לעזרה והלחם בתנור שקרמו פניה איירי כדאיתא התם ואי הוי אפיית' בפנים הוי פסול ביוצא אלא ש"מ דגם אפייתן היא חוץ לעזרה כנ"ל והרב הכ"מ לא הראה מקור דין זה. (וע"ל דף פ"ח ע"ב גמרא שהוכחתי דאפייתן הי' מבפנים וא"כ צ"ע ליישב הסוגיא דהתם אליבא דהרמב"ם ע"ש ודו"ק):

תוספות ד"ה שריבה במידת כו' אף לחמי כו' חוקה לעכב ובלחמי תודה כתיב כו' (הד"א) כתיב מצת כו'. ודבר תימה היאך כו' כצ"ל. ולא ידעתי היאך תליא קושיא זו בכאן דהא בכאן אין משום משמעות ביאור שיהו החלות שוין הי"ב זה כזה אלא שלא יוסיף על י"ב ולא ניפחות מהן וכשהן י"ב אין קפידא אף שאחד גדולה ואחד קטנה ולקמן בפ"ב מדות משמע שהן שוות דקאמר וכי טורטני יכניס ושם הו"ל למיפרך ולא כאן ודו"ק:

ד"ה כל המנחות כו' פי' בקונטרס בלשון אחר כו' אין זה בפירש"י שלפנינו:

סליק פרקא.

פרק התודה

תוספות ד"ה התודה כו' דלעיל קים לן כו' לא מצאתי לעיל שום רמז דגם עכשיו בירושלים האיפה הי' ג' סאין ונ"ל דצ"ל ולקמן קיי"ל כו' ור"ל דילפינן בגמרא מיחזקאל שהיה אחר ביאתינו לירושלים ואפ"ה קאמר דשיעור האיפה כהבת ודו"ק נ"ל:

הגהות

גמרא מתניתין. העומר הי' בא כו' (מיימוני פ"ח מהלכות תמידין ומוספין):

לחם הפנים כ"ד כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תמידין ומוספין):

ת"ר כל המנחות שריבה כו' (מיימוני פי"ב מהלכות מעשה קרבנות):

כל צרכה הי' מביא שנא' כו' אותה עד שתהא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מצת כו' וי"ו הס"ד: ואח"כ ד"ה והא כו' מין ואמר כו' טובי כו' הד"א והס"ד: ומ"ש בספרים מתני' עד אדרב הונא הוא ט"ס ויש למחוק:

ד"ה או שמיעט כו' עד שחסר הס"ד:

ד"ה ריבה כו' הפנים שבאין מג' סאין קמח כו' או שלא קצר לה כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה כשירה כו' כהלכתו הס"ד: ואח"כ ד"ה מתני' העומר כו' למשה מסיני הס"ד:

ד"ה גמרא ת"ר כו' כצ"ל:

סליק פרקא.

פרק התודה

גמרא התודה כו' עשרים (מיימוני פ"ט מהל' מע"ק):

רש"י ד"ה התודה כו' הן שתי איפות שהאיפה כו' שהן עשרים עשרונות כו' כצ"ל:

דף עז.

חדושים

רש"י ד"ה נמצאו כו' עשרה קבין ירושלי' כו' נמצאו לשני מינים הן עשרה כו' שהן ו' עשרונים דעשרה קבים הן כו' ב' מינים שהן כו' עשרונו' לכל מין דכיון כו' ושני שלישי עשרון כצ"ל. ומ"ש וב' שלישי עשרון הוא פי' על ועודיי"ת שהגהתי במתני' דלקמן וכ"כ הר"ע ברטנורה ע"ש:

תוספות ד"ה והשקל כו' מאותן שקלים כ' וכ"ה וט"ו כו' תלתות מנייא כ' סלעים. מני כספא (ר"ל מנה של חול) כ"ה סלעים. רבעות מנייא ט"ו סלעים כו' לאו בשל חול אחר שניתוסף כו' כצ"ל. ר"ל דאחר שניתוסף הי' (שתיתיות') [ברכת הזבח: שתות יותר] והיתה עולה יותר מס' וק"ל:

הגהות

גמרא ועשרה למצה ובמצה כו' כצ"ל:

ובמצת ג' מינין חלות כו' כצ"ל.

אין מוסיפין על המדות כו' (מיימוני פ"ח מהלכות גניבה):

כי היכא דלא למטייה דיאנה דיאנה הוא דלא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה עשרה היו כו' די' חלות כו' במצה ל' חלות כו' עשרון לכל מין כו' ששנינו עד כאן כו' שהיו ה' סאין שהן שלשים כו' י' חלות כצ"ל והס"ד:

ד"ה ובשנים כו' של מצה הס"ד:

ד"ה דמלואים כו' עד ד"ה גמרא שייך למתניתין שבדף ע"ח ע"א:

ד"ה מנה"מ דאיפה שלש כו' כצ"ל:

ד"ה תוכן א' כו' הן הס"ד:

ד"ה לשאת את המעשר הבת כו' ה' נטילת מעשר על החומר כו' ל' סאים ואמר קרא כו' מאיפה גופא הד"א וכצ"ל והס"ד:

ד"ה עשירית החומר כו' איפה הס"ד:

ד"ה אלא מהכא כו' וכתיב האיפה והבת כו' כצ"ל:

ד"ה כי היכי כו' שתות קנה כו' ואעפ"י כן קנה כו' כצ"ל:

ד"ה ומתני' נמי כו' עשו ה' ירושלמי' שהן ו' מדבריות כו' עליהן הששית כו' כצ"ל:

דף עז:

חדושים

תוספות ד"ה ואל יוכיח כו' מתרומה גדולה עכ"ל ר"ל שיש אחריה מעשר ותרומ' מעשר ק"ל:

הגהות

גמרא מכלם הי' נוטל כו' (מיימוני פ"ט מהלכות מע"ק):
ממנו מן המחובר אחד כו' כצ"ל:
ת"ל ממנו תרומה לה' וכתיב בתרומת מעשר ממנו תרומה לגז"ש כו' כצ"ל:
התם מאי מחובר כו' בעי רבא תרומת לחמי כו' (גם זה במיימוני שם):
רש"י ד"ה מכולן כו' א' מעשרה הס"ד:
ד"ה שיהיו כו' בהפרשת תרומה כצ"ל:
ד"ה מן המחובר כו' בשעת תרומ' הס"ד:
ד"ה איני כו' נוטל אח' הס"ד:
ד"ה מה תרומה כו' שירצה מביא הס"ד:
ד"ה שאין אחריה תרומה דכיון שנטל כו' תרומה אחרת כצ"ל והס"ד:
ד"ה דנין כו' במקום קדוש שנאכלת כו' כצ"ל:
ד"ה מה להלן כו' עשרונים וגו' הס"ד:
ד"ה אי מה כו' כצ"ל:
ד"ה ת"ל כו' עשרה עשרונים הס"ד:
ד"ה ת"ל אם כו' מיני מצה הס"ד:
ד"ה מן המחובר כו' שלם המ' חלות שלם והיינו דפריך אלא מעתה כו' מאי מחובר כו'
דקס"ד שהי' מנותח בשעת כו' החלב כצ"ל נ"ל וכן מוכח בתוס':
ד"ה שלא ינתח כו':
ד"ה ונילף כו' א' מארבעים ושמונה הס"ד:
ד"ה בו וחמישיתו בו ולא באחר (ור"ל קרא ומתו בו) על אחר הס"ד:

דף עח.

חדושים

גמרא אמר ר"י בר אבדימי כו' נזירות היתה באה כו' (מיימוני פ"ט מהלכות מע"ק):
נמצא י' קבין כו' שהן ששה עשרונות ועודיין כצ"ל ועיין מ"ש לעיל ובפי' הרע"ב

אמר ר"ח כ"ג המתקדש לעבודה כו' (מיימוני פ"ה מהלכות כלי המקדש דין י"ז). ומכאן למדה הרב ודלא כמ"ש בכסף משנה שנלמד מהתוספתא:
רש"י ד"ה מקיש חינוכו כו' הדיוט מהמשחו היינו רבוכה וחינוכו כו' הד"א וכצ"ל (וכ"ג בכל יום כצ"ל ואינו מוכרח דקאי גם אחינוכו וק"ל):
תוספות ד"ה אמר רב כו' דמשמע אתביאו קאי כו' מה ראית דדרשה כו' דווקא שני עשרונים (אבל של תודה י' עשרונים ק"ל) אימא אלו דווקא ב' עשרונים עשרון לחלה כו' (כצ"ל נ"ל אבל של תודה ב' עשרונים לי' חלות וק"ל) ודו"ק:
ד"ה אחת להמשחו כו' וי"מ כגון שעמד בי"ב כו' דהא קרבן יחיד כו' (וקרבן חינוך הוא קרבן יחיד ק"ל) השני ביום הכפורים כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה אין בכלל כו':

הגהות

רש"י ד"ה בעשרונות דיבר כו' דמיירי בפרשה קמרבה מן כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה וכי כו' גמר משתי כו' כצ"ל:
ד"ה חוזר כו' הבא מצה הס"ד:
ד"ה הימנו וד"א כו' למימר וכי דבר כו' שהחמץ אינו מלמד על כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה תביאו כו' ולא מהיקש ולא מצי למיפרך כו' ואיכא למיפרך עליה כצ"ל והס"ד. ומ"ש בספרים וכי מלמד כו' עד עשרונות צריך למוחקו וט"ס הוא נ"ל:
ד"ה מנה"מ דהמלואים כו' חלות ורקיקים כו' חלוט בשמן כצ"ל והד"א והס"ד. ותיבת מתני' וגמרא יש למחוק:
ד"ה אף חלות היינו רבוכה הס"ד:
ד"ה המתקרב כו' שנמשח הס"ד:
ד"ה אחד כו':
ד"ה הא דלא עבד כו' מ"ר ז"ל הס"ד:
ד"ה לרבות כו' ב' ידות של כו' חלות ורקיקים הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ולרביעית כו' דיו ברביעית כצ"ל:

דף עח:

חדושים

גמרא אביי אמר דכו"ע לקרבן גדול קמכוון ובכש"מ כו' כנ"ל להגיה לפי פירש"י ודו"ק.
והנה הרמב"ם פסק שם פי"ב מהלכות פסולי המוקדשים כר"י ודלא כחזקיה רבו ותמה עליו בכ"מ למה לא פסק כחזקיה שהוא רבו ולי נראה דטעמו משום דבתראי מסקי דפליגי בהא דחזקיה סבר דכ"ש מקדש שלא מדעת בעלים ולר"י אין מקדשים אלא מדעת

ולא קדיש שהבעלים נתכוונו לקרבן גדול וכיון דכבר פסק רבינו בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשים דין כ' דכ"ש אין מקדשין אלא מדעת מכח דברייתא דמנחות דף ז' ע"א אתיא כוותיה ממילא גם כאן קיי"ל כר"י ולא ס"ל לחלק בין סכין לשאר כלי שרת דכולהו אין מקדשים אלא מדעת וכמ"ש בפ"ג כנ"ל ודו"ק ועיין בתשובתי שכתבתי ס"פ ר' ישמעאל עוד בדינים אלו:

רש"י ד"ה או חוץ למקומו חוץ לעזרה כצ"ל והס"ד ואינו מוכרח דמלשון התלמוד הוא או חוץ למקומו ואזריקה והקטרה קאי שחוץ למקומו הוא חוץ לעזרה דאילו אכילת בשר חוץ למקומו הוא חוץ לחומת ירושלים וע"ל בזבחים דף פ"ד ע"א סוף ד"ה וחוץ למקומו כו' ק"ל:

תוספות ד"ה ולא בעינן כו' או על ממש כו' עכ"ל. ר"ל אבל בסמוך מיהא מודו כו"ע דבעינן ק"ל.

עו"ש אלא שיהא הלחם קיים כו' כצ"ל:

ד"ה ליקדשו ארבעים היינו היכא שמתברר כו' (ר"ל היכא שהדבר מתברר לבסוף בלא שום כוונה כגון בגט שיצאה רחל מהפתח נתברר עתה שעליה נכתב הגט וק"ל) כלום עביד אבל הכא קדשי כו' (הד"א) ור"ל אלא שנתערבו מ' של קודש במ' של חולין וע"ז מסקי התוס' וכתבו וכשבא כו' צריך להפריש מ"ד חלות לכהן וא"כ בע"כ יהיו בתוכן ד' של קדש ועיין בתוס' דעירובין ק"ל. ונראה דהרמב"ם ז"ל לא ס"ל כן בפי"ב דין ט"ו עיי"ש דס"ל דהשמונים לחמים כולן הן קדשי בתנור ופודה מ' מהם ונפק לחולין ומן מ' הנשארים נוטל ד' חלות לכהן ומדמי לה לשתי הלחם שבדף מ"ח ע"א עיי"ש ודבריו ברורים נ"ל:

הגהות

גמרא השוחט את התודה כו' ולחמה חוץ כו' כצ"ל (מיימוני פי"ב מהל' פסולי המוקדשים):

תנ"ה כו' ולחמה חוץ כו' כצ"ל.

מאי מצה נא כו' כצ"ל:

איתמר תודה כו' (מיימוני פי"ב שם):

שחטה חוץ לזמנה (גם זה במיימוני שם):

רש"י ד"ה חוץ לחומת כו' מ"ה ז"ל הס"ד:

ד"ה חוץ כו' בית פגי לא קדש הס"ד:

ד"ה דכל היכא כו' באיסורא כו' כצ"ל:

ד"ה אימא מודי כו' בעזרה צריכא הס"ד:
ד"ה על כו' חמץ יקריב כו' הד"א:
ד"ה יוצאים כו' נא הס"ד:
ד"ה וכן לענין כו' שפורסו ואין כו' הד"א:
ד"ה פשיטא כו' כתיב לחם הס"ד:
ד"ה והא שאין כו' קמ"ל הס"ד:
ד"ה דלא ליקדשו מ' מתוך פ' הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ומאן דאמר כו' קדשו קסבר כו' לקרבן גדול דהיינו פ' נתכוון הס"ד:
ד"ה אל יקדשו כו' והשאר נמחק כי הוא מיותר:
ד"ה ומ"ד לא כו' שבשחיטה מתקדשה הלחם כו' כצ"ל:
ד"ה מ"ד קדשו כו' שלא מדעת בעלי' הס"ד:
ד"ה ומ"ד לא קדשי כו' שמונים ופסול הס"ד: ואח"כ ד"ה מר סבר כו':
ד"ה רב פפא כו' איכוונו ופסול הס"ד:
ד"ה דאע"ג כו' ה"נ אלימא משאר כו' לזבח מ' מתוך פ' כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה קדש כו' מפוגל כו' כצ"ל:

דף עט.

חדושים

תוספות ד"ה אין הנסכים כו' ולא יתכן אלא לענין לשנותו לזבח אחר קאמר כו' וכך כתב הרמב"ם פ"ב מהלכות מע"ק ודלא כמו שהעתיק בכ"מ פי"ב מהלכות פסולי המוקדשים דין ו' לשון רש"י אדברי הרמב"ם ושהרב מפרש כפירש"י וליתא אלא דעתו כפי' התוס' וכך מצאתי להרב בעל תוס' יום טוב שכ"כ ודו"ק:

הגהות

גמרא ור"מ מ"ש שחטה ונמצאת כו' כצ"ל:
הנסכים שקדשו בכלי כו' (מיימוני פ"ב מהלכות מעשה קרבנות ופי"ב מהלכות פסולי המוקדשים):
ואם לנו יפסלו בלינה. ה"ג לה' התוס' בע"ב עיי"ש:
רש"י ד"ה שחטה כו' ור' יושיע הס"ד:
ד"ה על חוץ לזמנו כו' כצ"ל:
ד"ה אני דימיתיו לחוץ לזמנו כו' כצ"ל:
ד"ה ואתה דימיתיו כו' בו כרת הס"ד:

ד"ה ועוד דקשיא לי כו' כצ"ל:
ד"ה אם עלו כו' קדש הלחם הס"ד:
ד"ה דמקדש כו' עצמו הס"ד:
ד"ה לקדושי כו' קודם שחיטה הס"ד:
ד"ה חוץ לזמנה אם כו' הד"א:
ד"ה מדהדר ביה כו' דשתק הס"ד:
ד"ה התם כו' מוכח מגופיה דאם עלתה כו' הד"א:
ד"ה אם יש כו' וא"ל משקדשו כו' בלינה כצ"ל והס"ד:
ד"ה גמ' אלא כו' בכלי שרת אינן חולין כצ"ל בחיריק תחת האל"ף:
ד"ה זבח כו' הנסכים הס"ד:
ד"ה ואמאי כו' וקתני אם לאו יפסלו כו' כצ"ל:
ד"ה אפי"ת כו' דאמר אי' מעלי' כו' כצ"ל:
ד"ה הב"ע כגון כו' אח"כ ונפסל בזריקה כצ"ל:
תוספות ד"ה והדר בי' כו' ואין לחלק כו' שלא לשמה דשלא לשמה גופיה אם עלתה כו' ודווקא הכא בתודה כו' מחוץ לזמנו כיון דלענין כו' אבל קדשים קלים דמהני' כו' כצ"ל נ"ל:

דף עט:

הגהות

גמרא ולד תודה ותמורתה הפריש תודה ואבדה כו' (מיימוני פי"ב מהלכות פסולי המוקדשים):
ת"ר מהו אומר תודה יקריב מנין למפריש כו' כצ"ל והשאר נמחק וכן הוא בילקוט פ' צו רמז צ"ג:
מנין לרבות וולדות חליפות ותמורות להקרב' כו' כצ"ל ילקוט שם:
רש"י ד"ה ור' אליעזר כו' הזבח כשר אלא אם יש כו' כזרוק דמי כצ"ל והס"ד:
ד"ה פסול כו' נימא לנסכיו כו' זבח אחר כצ"ל והס"ד:
ד"ה שמן נמי יהא לב כו' למנחה אחרת הס"ד והד"א:
ד"ה שמן כו' הוא ובגופה כו' מנחת נסכים כו' הד"א:
ד"ה גזירה שמא כו' נפסל הזבח הס"ד:
ד"ה מוציאים כו' והם אינם כו' לזבח אחר כצ"ל והס"ד:
ד"ה ה"ג וכו' כצ"ל:

ד"ה ומי אית כו' כצ"ל:
ד"ה תמידין כו' ארבעה שהיו כו' לא יקרבו בחג כו' כצ"ל:
ד"ה דאין נפדים כו' מתנה עליהן הס"ד:
ד"ה שאני התם דס"ל אי' נפדין כו' תקנתא לא ס"ל:
ד"ה ת"ר כו' דהו' מיעוט כו' כצ"ל:
ד"ה אחר שריבה כו' טעון לחם הס"ד:
ד"ה אילימא אחלופי כו' חובה דהכי משמע כו' ומתני' סתמא קתני דליכא למשמע מידי כו' כפרה מיירי אי לאחר כפרה וקאמר כו' כצ"ל נ"ל:

דף פ.

חדושים

תוספות ד"ה הפריש שתי כו' מתוך שמנים דלעיל אבל צריך לדקדק (הד"א) כו' ל"ק מברירה כדפרי' לעיל עכ"ל. ותי' דלעיל לא שייך כאן דלא קדשי השתים כמו הפ' דלעיל ודו"ק:

הגהות

רש"י ד"ה אלא אחליפי כו' ברייתא קאי כו' מנין כו' דסתמא קתני וקמ"ל בחליפי תודה כו' שנתכפר באחר' כו' והילכך מבי' בלחמיהן כצ"ל והד"א והס"ד:
ד"ה אלא כו' כי הקריבה לפני כו' כצ"ל:
ד"ה אין טעונה כו' חשיב מותר הס"ד:
ד"ה אלא כו' לפני כו' מרבה כו' אדם מרבה בתודה חובה כצ"ל והד"א והס"ד נ"ל:
ד"ה אדם כו' דהיינו הולדות וכיון כו' כצ"ל:
ד"ה הוי כו' אולד תודת חובה לפני כפרה כו' לאחר כפרה אין כו' ובולד דתודה נדבה כו' הד"א וכצ"ל והשאר נמחק נ"ל:
ד"ה כל שבחטאת כו' לקמן הס"ד:
ד"ה ואלו כו' כפרה רועה הס"ד:
ד"ה אין חטאת כו' הבעלים רועה כו' תחתי' והרי כו' לחם דכתיב כו' והיכא קאמר כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה שמואל כר' כו' אפי' נמצאת כו' כצ"ל:
ד"ה אלא רועה כו' לחם והא גבי תודה כה"ג כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה אלא כר"ש כו' אין טעונים לחם הס"ד:
ד"ה והיכא כו' דאמר כל שבחטאת רועה כצ"ל:

ד"ה מאי קמ"ל שמואל לימא הלכה כו' כצ"ל:
ד"ה קמ"ל כו' טעוני' לחם הס"ד:
ד"ה ואין תודה כו' דלחמה קיים אין מביא כו' תודה אחרת הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה הפריש כו' וניתותרו הס"ד: ואח"כ ד"ה אי הכי כו' לחם תודה הס"ד:
תוספות ד"ה מאי קמ"ל כו' מכלל דאמרה ר"י כו' דתנן ולד כו' בשבח הקדש א"ל (רבה) [רב] המנונא כו' (הד"א) כשתי חטאת לאחריות דמי והא כו' ומסיק שמואל (כר"ת) [כר"ש] ס"ל ורועה לר"ש לית ליה כלל ושמואל מאי קמ"ל כו' (הד"א) מתכפר בשבח הקדש כו' מסיק דילמא אם כו' דקסבר אדם מתכפר בשבח הקדש כצ"ל ור"ל דגם חטאת שוי לתודה ק"ל:
ד"ה רועה כו' בדר' אושעי' כו' אמרה כדאיתא כו' ולד חטאת כצ"ל והס"ד:

דף פ:

חדושים

תוספות ד"ה וכי מכניסין כו' מה פירשתי כו' שמא כל הלחם כו' וכולן רשאים הכהנים כו' בעזרה דאצטריך כו' והא דשרינן גבי ספק מצורע כו' (ועיין בזבחים דף ע"ז ע"א בתוס' ד"ה חולין כו') אבל בלוג שמן של מצורע דליכא שיעור כו' (דהא נותן מותר לתוך הלוג כדאיתא התם ק"ל) דהא דיש לו פדיון כו' דאין בכורים נפדים כתרומה ומעשרות וכן שחט ב' כבשים על ד' כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא אמר רבא הפריש תודתו כו' (גם זה במיימוני שם פי"ב):
הפריש חטאתו ואבדה כו' (מיימוני פ"ד מהלכות פסולי המוקדשים):
תני ר"ח תודה שנתערב' כו' (שם פי"ב מהלכות פסולי המוקדשים):
אמר לוי לר' ולייתי בהמה ולחם ולימא כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה וניתותרו כו' עד לחם יש למחוק:
ד"ה נתכפר כו' תודה ראשונה שלישית כו' חליפי תודה ראשונה ומרבה בתודות דאע"ג דחובה כו' אלא מרבה בתודות כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה נתכפר כו' חליפה של שני ראשונה טעונה כו' כצ"ל:
ד"ה נתכפר באמצעי' כו' חליפה דחליפה הס"ד:
ד"ה שלישי' תרעה כו' הראשונה הס"ד:

ד"ה אימא לא כו' רועה אלא ימותו תרווייהו כו' רבה דלא כצ"ל והס"ד נ"ל: ואח"כ ד"ה דילמא כו' וכבר אמרי' כו' כצ"ל:
ד"ה אמאי כו' אי עסקינן כו' עלי ונתערב כו' לי' תקנה כצ"ל והד"א והס"ד:
ד"ה וליתני כו' לחובתו והא לחמ' והאחרון שנשתייר' כו' דהוא קריב' כו' בלא לחם כצ"ל והד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה לא צריכא כו' דהוי לה כי כו' כצ"ל:
ד"ה למידין כו' חכמים לוי כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה ואי לא כו' בתוד' חולין כו' לאותן ד' דתרומה בתוד' כו' כצ"ל:
ד"ה ומי כו' והיאך הביא לחם כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה ולייתי כו' דאע"ג דאסקינן כו' כצ"ל:
ד"ה ממעט כו' ותוד' יום כו' לה בתורת תודה כו' שיקדים זמנו כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה כולהו כו' אלא לדמות הנך כו' כצ"ל:
ד"ה א"ל לוי כו' קמייתי א"ל כו' וזו בינו כו' כצ"ל:

דף פא.

חדושים

תוספות ד"ה אם איתא כו' כדאמרינן לעיל ושמא דדווקא היכא כו' כצ"ל. ונראה דהתוס' ס"ל בכאן דלא כפירש"י אלא ס"ל דיכול להכניס כל השמונים לחמים לעזרה וכיון דלחזקיה לא קמכוין שיקדשו כולהו כי אם לאחריו וכיון דצורך קרבן מהם לא הוי מכניס חולין לעזרה משא"כ בבהמה אח' הספק הוא דילמא לא קדשי כלל כל הלחמים א"כ הוי מכניס חולין אבל כאן מ' קדשי עכ"פ ואינך הוי לאחריו אבל לר' יוחנן המ' השניים לא קדשי כלל ולא קדשי כי אם מ' אפשר דהוי אינך מ' כחולין בעזרה וס"ל דלא כפירש"י דפי' דהי' מכניס שמונה לעזרה ותו לא וזה שסיימו התוס' ועל חנם פי' כן בקונטרס דליתא. ואפשר שחסר זה שפירשו בדברי התוס' והמדפיסים השמיטו ודו"ק כנ"ל ברור:
ד"ה דילמא אם כו' דקסבר ר"י אם שיירו אינו משוייר עכ"ל. ור"ל דהא דכתבו דמשמע דהך כו' ר"ל כאן למסקנא משמע דר"י ס"ל דמשוייר ודו"ק נ"ל:

הגהות

גמרא לינפינהו אבראי כו' כצ"ל.
באכילה דארבעים א"ל כו' כצ"ל.
האומר הרי עלי תודה (מיימוני פט"ז מהלכות מע"ק):

רש"י ד"ה ולייתי לחם כו' ואפי' הוי תמורה כו' כצ"ל:
ד"ה משום דאיכא כו' שצריך להניפו בעזרה כו' ואי קשיא הא דאמר לעיל (דף ס"ב ע"א) כו' נמי לעיל הס"ד וכצ"ל:
ד"ה לפני כו' בשלמים ותודה כו' ובכלל שלמים כצ"ל והס"ד:
ד"ה ולימא אי הך כו' מתוך פ' והנה שמונה כו' חלות תרומה ואי הך כו' חולין בעזרה הד"א והס"ד:
ד"ה לא אפשר כו' וכל שמונה קדישו' כו' הד"א:
ד"ה ענין אחר כו' דאיכא לכהנים שמונה ושל בעלים כו' ושמא לא הוי אידך תודה ולא כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה רצה כו' לה כולד כו' אין מתכפר כו' כצ"ל:
ד"ה לייתי בהמה כו' בהמה וולדה כו' חדא ואיכא למימר כו' למותרות הס"ד:
ד"ה והאי ליהוי כו' כצ"ל ודו"ק:
ד"ה מאן לימא כו' כשהקדי' לאם הוי משויר דלא כו' כצ"ל:
ד"ה אם שיירו כו' דאמר דרצה בוולדה כו' מתכפר בשבח הקדש כו' אבל שבחא ולאחר כו' באם פוסל כו' כצ"ל:
ד"ה ואת ליקו' כו' דילמא עלי דסבירא כו' כצ"ל:
ד"ה האומר הרי כו' דבר שבחובה ואינו כו' כצ"ל:

דף פא:

חדושים

תוספות ד"ה תודה מן כו' חוץ ממגדף וע"ז ומקדש כו' (כצ"ל) ה"ז תמורת עולה הס"ד ומ"ש ושלמים נמי נ"ל למוחקו. ומשמע מדבריהם שבכאן דבהקדש לא יכול לחזור אפי' תוך כדי דבור קטן ואפי' לר' יוסי מטעם דאמירה לגבוה כו' וזה סותר למ"ש התוס' בתמורה שם הארכתי בזח בס"ד גם תמהתי שם אהרמב"ם וברטנורה ז"ל עיי"ש וצ"ע:
ד"ה אמאי כיון כו' יביא תודה מן המעשר כו' (ורב הונא מדלא מפרש דבריו ש"מ דס"ל דמביא מן החולין ודוחק) ולחמ' מן החולין הס"ד: ואח"כ ד"ה טעמא דאמר תודה כו':
ד"ה תודה היא כו' ובגמרא מפרש דהאי יביא לאו כו' עכ"ל. וליתא בפירש"י שלפנינו במתניתין ומיהו בגמרא משמע כן בפירש"י ד"ה לא סגי כו' ק"ל:

הגהות

גמרא אמר רב הונא האומר כו' (מיימוני פי"ז מהל' מע"ק):
ת"ש האומר כו' (גם זה במיימוני שם):

לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל ממעות מעשר כו' והשאר נמחק.
אימא טעמא דידך כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואם אמר כו' דבר שבחובב' הס"ד:
ד"ה ולחמ' מן כו' להכי לא גריר לחם כו' כצ"ל:
ד"ה לא אין כו' תודה ולחמה הס"ד:
ד"ה דלא כו' (דבי') [גבי] אישים הס"ד:
ד"ה נדר ופתחו כו' בלא לחם נתחרט כדי לסתור כו' כצ"ל:
ד"ה ב"ש כו' שאמרו ענין כו' כצ"ל:
ד"ה אפי' תימא כו' תודה ולחמה הס"ד:
ד"ה אלא לר"י כו' יודע כו' הס"ד:
ד"ה לא סגי כו' בתמי' כלו' אמאי כו' (והשאר נמחק) החולין תע"ב הס"ד:
ד"ה אבל ממעות כו' כצ"ל:
ד"ה מהיכא כו' מתודה דאינה מביא' מחיטי כו' כצ"ל:

דף פב.

חדושים

תוספות ד"ה אינו בתורת כו' הא איפכא כגון היא כו' לא הו"ל לדייק כן מדיוקא דמשנה מפורשת היא להדיא שם פ"א משנה ג' עיי"ש:
ד"ה להקיש כו' מחטאת ניחא עכ"ל. ר"ל דכל הקרבנות מקיש לקמן לחטאת לענין זה ק"ל:

הגהות

גמרא אמר ר' אמי המתפיס כו' (מיימוני פ"ז מהלכות מעשר שני):
מיתיבי הלוקח כו' (גם זה במיימוני שם):
מנין לאומר הרי עלי כו' (מיימוני פ"ב ופי"ז מהלכות מע"ק):
והלא פסח כו' כצ"ל:
ונסכים בכל מקום כו' (גם זה במיימוני שם ופי"ג מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה ומינה כו' שלמים אין גופה כו' דשלמים בשר כו' ממעשר אין גופו כו' כצ"ל:
ד"ה מה שלמים כו' מין מעשר הס"ד:
ד"ה המתפיס כו' שלמים אלא שיכול כו' אחר שירצה הס"ד:

ד"ה לא יצא כו' בהמה לשלמים לא יצא לחולין היכא דיש כו' ליקח כו' סתם מעות מעשר הוי שלמים ומבי' בדמיו כו' דכך היא הדין לעשות ליקח כו' העורו תורת שלמים כו' אלמא דאלימא כו' כצ"ל והס"ד. ואע"פ כן לשון רש"י הוא קצת מגומגם:

ד"ה ה"ק כו' מעשר שני שור כו' הד"א:

ד"ה ענין אחר כו' העור לחולי' שיה' כשלמים כו' (כצ"ל וצ"ע) העור בהמה כו' מן המוכר הוא כו' כצ"ל:

ד"ה אליבא דר"י כו' לאו פליגי דקנו שלמים דקדושת שלמים כו' כצ"ל:

ד"ה מ"ד לא קנו כר' מאיר דלא כו' כצ"ל גבוה הס"ד:

ד"ה כיון כו' מה שלוקח כו' לדבר אחר הס"ד וכצ"ל:

ד"ה וא' למעשר כו' והיכא אמר ר"א כו' כצ"ל:

ד"ה כל הבאה כו' הבאי' חובה הס"ד:

ד"ה האומר הרי כו' משנה שאינה כו' כצ"ל:

ד"ה שכן אין כו' לא הוי דומיא דשלמים כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה מוסיף שני כו' ושם פירשנו הס"ד: ואח"כ ד"ה הא מני כו':

דף פב:

חדושים

תוספות ד"ה והשתא כו' דע"כ אית ליה היקש דצריכה לשאר מילי כו' (ושם ליתא פירכא זו עיי"ש) ומשני רב ששת על כרח' הקישן כו' ויש לתמוה דבפ"ק כו' והיינו אפשר כו' כצ"ל ר"ל דיליף שם רשע מרשע דחייבי מיתות דא"א מיתה למחצה ומיהו י"ל דרע"ק ס"ל כתירוץ דרבא התם אלא דהתוס' קא מתמהו לתירוצא דאביי וק"ל:

ד"ה מה מנחה כו' קדשי קדשים הוא כו' (דמשמע מיעוטי הוא ולא אחר ק"ל) דלא משכחת למילתא אחריתי הס"ד:

הגהות

גמרא אלא סכין כו' (מיימוני פ"ד מהלכות מעשה קרבנות):

רש"י ד"ה כל עבודה כו' מן החולי' הס"ד:

ד"ה ליקו כו' קמייתא וכי דנים אפשר כו' הד"א:

ד"ה אי הדר כו' אפשר ודאי דלא גמירי ליה כו' מצרים משום כו' למזבח ואינו בא כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה ור' אליעזר כו' לאו פירכא כו' מדבר יוכיח כצ"ל והס"ד:

ד"ה ובתרביצא כו' בהיקש דפסח כו' מצרים דבא מן כו' תודה מפסח דורות כצ"ל והס"ד:

ד"ה בכללא כו' תודה מדורות כו' כצ"ל:
ד"ה דכתיב כו' עולות וכתיב כו' שאר קדשים ואמאי כו' משלמי צבור הד"א והס"ד:
ד"ה סכין כו' מולקין הס"ד:
תוספות ד"ה אף כל כו' קאי דקדשי קדשים נינהו כל הכתובים כו' הד"א:

דף פג.

חדושים

תוספות ד"ה אף כל שאין כו' אף שאר הבשר אינו קרב עכ"ל. דברי התוס' שבכאן יש בהם חסרון הניכר ועיין בתוס' דזבחים וע"פ דבריהם שם תגיה גם כאן:
ד"ה מה חטאת כו' אבל בפ"ק דחולין לא מסיק אלא ההוא שינויא לחודיה כו' כצ"ל (ור"ל שינויא דכהונה בעי אצבע עיי"ש ק"ל) שאר קרבנות מחטאת הס"ד: ואח"כ ד"ה מה אשם כו' ונותר בעצמות כו' אלמא ממשמעותא לו יהי' דריש ולא מיתורא (אלא מגז"ש ולא מיתורא ק"ל ועיין בתוס' דזבחים באורך) כצ"ל וכאן פי' בקונטרס כו' וליתא בפירש"י שלפנינו ועיי"ש עוד בתוס' וגז"ש דלו יהי' כו' כצ"ל:

הגהות

רש"י ד"ה מריבויא דקרא כו' אתו דיאכל אותו כצ"ל והס"ד:
ד"ה איכא כו' ממנחה כו' מריבויא דקרא כצ"ל והס"ד:
ד"ה חטאת כו' חתיכות אחת כו' השלמים ונבלע בה כו' בחטאת הד"א והס"ד:
ד"ה קדיר כו' ביותר הס"ד:
ד"ה ובידו כו' וכהונה הס"ד:
ד"ה מה אשם כו' שאר זבחים עצמותיו מותרים כדאמרי' במס' פסחים (דף פ"ג) אבל כו' אי דלית ביה מוח לישרינהו אלמא דעצמות כו' ירדו ושריין אפילו כו' הד"א וכצ"ל נ"ל:
תוספות ד"ה בקדש כו' קדשי קדשים הס"ד: ואח"כ ד"ה איכא דנפקא כו':

דף פג:

חדושים

תוספות ד"ה שלמים הבאים כו' פי' בקונטרס כו' (ר"ל בזבחים פ"ק דף ט' ע"א) לשני ימים ולילה א' והא דכתיב בפר' כו' זבח שלמיו (והשאר נמחק) לשלמים הבאין כו' דקאמרינן ונייתי מותר הפסח כו' לאו היינו מותר הפסח דכבר תנא לי' כו' (ר"ל פסח שעבר' שנתה וה"ה דהוי יכול להוכיח דמותר הפסח הוא ליום ולילה ע"כ לפי' התוס'

כדאיתא פ' כל הפסולי' והכא קאמר דיש להם כל דין שלמים אלא ע"כ לאו דווקא מדקאי נמי אמותר פסח ג"כ לכך הוכיחו מדכבר תנא ליה ודו"ק ובזבחים כתבנו בע"א וע"ש):
סליק פירקא

הגהות

רש"י ד"ה ענין אחר כו' שקרב שלמים הס"ד:
ד"ה ואמר אבוה כו' דהיינו פסח הס"ד:
ד"ה כשב לרבות פסח לאליה כו' פסח הבא מן העז כו' הד"א:
ד"ה חד לעברה כו' לאחר י"ד הס"ד: ואח"כ ד"ה לא עברה זמנו ולא שנתה כגון שאבד קודם כו' (הד"א ויש למחוק הב' תיבות שנתו קודש) חזי לפסח הס"ד:
ד"ה אימא לא כו' שלמים הס"ד:
ד"ה דאפילו כו':
תוספות ד"ה חד לעברה שנתו כו' לפסח דכשיגיע זמנו תעבור שנתה כו' כצ"ל:
סליק פירקא
פרק כל הקרבנות צבור
גמרא כל קרבנות הצבור כו' (מיימוני פ"ז ופ"ח מהלכות תמידין ומוספין):
וכולן אין באין אלא מן המובחר כו' (מיימוני פ"ו מהלכות איסורי מזבח):
רש"י ד"ה כל הקרבנות. היינו מנחות הס"ד. ומה ששייך עוד לכאן ע"ל ריש דף פ"ח ושייך לכאן:
ד"ה גמרא מן העלייה כו' בעלייה הס"ד: ואח"כ ד"ה והא כו' מן העלייה הס"ד:
ד"ה שמעת כו' לגמרי דלא כו' כצ"ל:
ד"ה והכתיב ראשית כו' מן הישן הס"ד:
תוספות ד"ה מתני' דלא כהאי תנא דאינן באין לאו לכתחילה כו' ואם הביא כשר כצ"ל נ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה והא כתיב כו':

דף פד.

חדושים

כל קרבנות הצבור

תוספות ד"ה שומרי ספיחים כו' ממשקה ישראל כו' והקשה בקונטרס מה איסור יש כו' משובחים ואם הי' כו' תחתיהם של זתים כו' ובתוספת' כו' ואסורים בשביעית (אפי' קודם הביעור ועיין בתוס' דיבמות) כו' והריבוזין כו' זמירה דכתב רחמנא ל"ל כו' עכ"ל כצ"ל. ור"ל ואי ס"ד דאסור באכילה דילמא הא קמ"ל קרא אלא ש"מ דשרי באכילה בבבא

מציעא דף נ"ח ע"א דחו תירוץ זה דאי בצירה אפילו מהמופקר אסור דבצירה תולדה דקצירה היא ושביעית אסור בה ע"ש. וכאן ס"ל כמשמעות התוספתא דמן המופקר שרי לבצור וצ"ע בזה:

ע"ש. והן פורשים מאליהן כו' כצ"ל:

ד"ה אלמא דשתי הלחם כו' כתיב ביה והיינו כו' וי"ל דתרי בכורים כתיב כצ"ל. ר"ל את מנחת בכוריך ק"ל:

הגהות

גמרא מהיכן היא באה כו' (מיימוני פ"ז מהלכות תמידין ומוספין):

תנן התם אין מביאים ביכורים כו' (מיימוני פ"ב מהלכות בכורים):

רש"י ד"ה ומה אני כו' מן הארץ הס"ד:

ד"ה דמושבותיכם כו' קרא כל מקום כו' הד"א:

ד"ה לאכלה ולא כו' והיכי כו' כצ"ל:

ד"ה לייתי מדאשתקד כו' אשתקד הס"ד:

דף פד:

חדושים

גמרא אמר קרא מראשית ולא כל ראשית כו' (עיין ברש"י) ור"ל האי מארצך מאי עביד ליה מיבעי ליה כו' נאמר כאן ארץ כו'. אין להקשות ל"ל גז"ש דארץ ארץ דהא ר"ל יוכל ללמוד דבז' מינים הכתוב מדבר ממראשית ולא כל ראשית לפירש"י דיש לומר דר"ל לא דריש מ"ם דמראשית כדמסיק ארץ מארץ לא משמע ליה אבל לר"י דדריש ע"כ מ"ם דמארצך א"כ גם מ"ם דמראשית דריש. ויש לדקדק למאי דמסיק דגם ר"י ס"ל הגז"ש דארץ ארץ לענין ז' מינים א"כ ל"ל מ"ם דמראשית ולא כל ראשית הא שפיר ילפינן דבז' מינים הכתוב מדבר מגז"ש דארץ ארץ ושמא י"ל דמוקים לה לדרשא אחרינא שאינו מחויב ליטול כל הפירות שבאילן שנתבכרו אלא מקצתן כמו שדרשו בחלה והא דפירש"י למעוטי שאר פירות שאינן מז' מינים היינו בהתחלת הסוגיא קודם שידעינן דר"י דריש גז"ש. א"נ י"ל דלמסקנא גם ר"י לא דריש מ"ם דמראשית אף דדריש מ"ם דמארצך. ומה שיש לדקדק בזה אפירש"י שבחומש כבר האריך הרא"מ ז"ל בר"פ כי תבא ע"ש. ומ"מ מבואר מסוגיא דידן לפרש"י שניצל הרמב"ם ז"ל מהשגת הרא"מ ז"ל ע"ש. וכמדומה שאשתמיטיה להרא"מ ז"ל סוגיא זו דידן שלא הזכירה כלל ודו"ק. ועיין

מ"ש מהרא"י ז"ל בביאורי רש"י להחומש ולפי דבריו יש ליישב גם דברי רש"י שבכאן אבל דבריו דחוקים בעיני:

תוספות ד"ה ארץ מארץ כו' בפרק כל המנחות כו' אשר תביא ארצך כצ"ל. ור"ל דשם דרשינן אלה מאלה דשאני הכא דלא אפשר לכתוב בלא מ"ם אשר תביא ארצך ק"ל:

ד"ה כאן בספינה כו' משום דאין דרך ספינה להיות נקובה כו' עכ"ל. לא נמצא זה ברש"י כאן ולא בגיטין ובאמת דאין מוכרח לומר כן לשיטת רש"י ז"ל די"ל דס"ל גם כן כמ"ש התוס' אליבא דר"ת מאחר דכבר תירץ כן בעציץ ורצה למצוא בספינה חידוש אחר. א"נ דסתם ספינה לרש"י הוא של חרס וק"ל. אכן ראיתי בחדושי הרשב"א דפ"ק דגיטין שכ"כ גם כן לפירש"י שאין דרך כו' וע"ש:

בא"ד ואמרינן בסוף המצניע כו' כשורש קטן כו' לא בעי דמתלחלח כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא בפלוגתא רבי יוחנן כו' (ג"ז שם):

אף כאן שבח ארץ ואידך ארץ מארץ ואידך ארץ מארץ לא דריש כצ"ל:

רש"י ד"ה מתמרים כו' שהן כחושים הס"ד: ואח"כ ד"ה וקאמר כו' שמעת' אם כו' קידש הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה קרבן כו' כדאמרינן כו' (דף נ"ח עמוד א'):

ד"ה מנין שתהא כו' שגדלו בגג בחורבה כו' כצ"ל:

ד"ה קתני מיהא כו' ש"מ דמביא בכורים מהן (ר"ל מחיטין) וכ"ש מתמרים כו' שבעמקים דעדיפי מינייהו דמביאים מהם כו' (כנ"ל להגיה ודו"ק):

ד"ה ענין אחר כו' גזירה שוה נאמר כו' קציר חטים מה להלן כו' הד"א:

ד"ה כאן ביכורים כו' יאכל אותו הס"ד: ואח"כ ד"ה כאן כו' כהונה והאי סיפא כו' היינו למנחות הד"א והס"ד:

ד"ה רב אשי כו' למנחות וסיפא כו' ללחמי תודה כו' וקשה לעולא הד"א וכצ"ל והס"ד:

ד"ה מארצך כו' המובחר דשבעה כו' הד"א:

ד"ה ואידך ארץ מארץ כלו' ר' כו' נמי מה להלן כו' כצ"ל והד"א:

תוספות ד"ה זבח ארץ כו' שבח ארץ ז' מינים הס"ד. וכ"כ התוס' לעיל דף ס"ה ע"א ד"ה קוצרים כו'):

דף פה.

חדושים

תוספות ד"ה אין מביאין כו' דהא קתני כיצד כו' אלא עיר אחת ששמה חיטי כרזיים כו' כצ"ל:

ד"ה מודרמות כו' בדרומה של ירושלים עכ"ל. ולא משמע כן ברש"י שלפנינו ועוד דהא להדיא אמרינן לקמן המודרמות שבארץ ישראל ולא תלי כלל בירושלים וק"ל:

ד"ה וזורעה קודם כו' דאמר זרעה ולא צמחה כו' המזל שהוא לעלו' כו' ומתחיל תאומים ולסוף כו' אין כוכבים ומזל כימה נראה כו' ע"כ נראה דהיינו בשבט כו' כצ"ל. ואע"ג דע' יום קודם הפסח הוא ה' שבט ולפי דבריהם זמן הזריעה אינו אלא עד ר"ח שבט כבר תי' שם בתוס' כיון דלצורך העומר השדה הי' טובה יכול לזרוע בה אפילו ה' בשבט ועיין עוד בתוס' כו' פ' המקבל:

הגהות

גמרא (מתני') אין מביאין כו' (מיימוני פ"ו מהלכות איסורי מזבח):

כיצד הוא עושה כו' (שם פ"ז):

איבעי' להו היכי קאמר כו':

רש"י ד"ה אלא לר"י כו' שאינן מובחרין כו' כצ"ל:

ד"ה ורבי יוחנן כו' האי תנא הס"ד: ואח"כ ד"ה מתני'. אלפא כו' (ושייך למתני' דר"פ) שני מקומות מכניס (וזניחא) [וזטחא] כו' היינו אחר כך כו' כך שמעתי כצ"ל והס"ד:

ד"ה גמרא. אמרי כו' כצ"ל:

ד"ה כיצד כו' ממנה סלת הס"ד:

ד"ה נרה כו' ומניחה בורה כצ"ל והס"ד:

ד"ה שבהן החמה כו' כל היום הס"ד:

ד"ה קתני כו' ושניה חורש כו' כצ"ל:

דף פה:

חדושים

גמרא בעי ר' ירמיה ברוב חטה או ברוב סאה פי' שאינן פסולים אלא בשהתליע רוב כל חטה וחטה אבל כשהתליע מיעוט' דחטה אע"פ שהתליע רוב סאה מותר או דילמא אפילו כשהתליע מיעוטא דכל חטה אסור כשהוא רוב סאה מהמתולעים במיעוט' כ"כ הכ"מ (שם מיימוני פ"ז מהל' תו"מ). והרמב"ם פי' בע"א עיי"ש:

רש"י ד"ה הא לא קשיא כו' קתני ושונה כו' דקתני חורש ושונה כו' אבל מתני' אם היתה כו' (כצ"ל) ויותר נראה דכצ"ל אם לא היתר עבודה לא ידעינן אם חורש ושונה כו' דהא לא קתני לא חורש ולא שונה כנ"ל ודו"ק:

תוספות ד"ה בעי רבא כו' אכל חד וחד ונראה דבעי' כו' אליבא דרבי לעיל כו' גמור הוא ושייך בהן לא תקריבו כצ"ל נ"ל ודו"ק. אכן הרמב"ם נראה דלא ס"ל כסברת התוס' שהרי פסק בחיבורו דלא כרבי ואפ"ה הביא בעיא זו דעצים וס"ל דהבעיא קאי ג"כ לרבנן דרבי דכיון דצורך קרבן הם שייך בהו ג"כ פסול בעל מום וק"ל:

הגהות

גמרא שונה הא לא קשיא כו' אמר ר"י אין מביאי' כו' (מיימוני פ"ז מהלכות תמידין ומוספין):

תנן התם כל עץ שנמצא כו' (מיימוני פ"ו מהלכות איסורי מזבח):

כל הארצות כו' (גז"ש במיימוני):

רש"י ד"ה ומאי הוי כו' בשנה ראשונה (וזרע חציה) בשניה נר כו' (ה"ג הרע"ב) דאי זורעה כולה היינו לפי כו' (והשאר נמחק) בכל שנה כצ"ל והס"ד נ"ל:

ד"ה ברוב חטה כו' עד שיתליעו רוב הס"ד: ואח"כ ד"ה הקדישן לצורך כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה ולא מן כו' לאילנות הס"ד:

ד"ה ענין אחר כו' שמנה אא"כ כו' הד"א:

ד"ה פולמוסטות שליח עכו"ם הס"ד:

ד"ה מתרוששׁ כו' עשיר גדול והוא כו' עבודות שדהו כו' כצ"ל:

דף פו.

חדושים

גמרא ואם הביא פסול מפני שהוא שרף אמר ר"י כו' כצ"ל. ומ"ש בספרים והתניא אם הביא כשר מפני כו' נ"ל דטעות הוא לכל הגירסאות בין לגירסת רש"י שהביאו התוס' בין לפיר"ת וכך מוכח ברמב"ם ועוד דטעם מפני שהוא שרף הוא אפסול וזה דלא כמו שהעתיק בכסף משנה דגירסא זו אין לה שחר ודו"ק:

הגהות

גמרא שלשה זיתים כו' (מיימוני פ"ו מהלכות איסורי המזבח):

רש"י ד"ה מפני כו' ואינ' שמן הס"ד:

ד"ה לר"ש כו' שמן ואם הביא פסול כצ"ל והד"א וכן העתיקו התוס':

ד"ה שלשה כו' שלשה שמנים הס"ד:
ד"ה הזית ראשון כו' זיתים שלקטן כו' כצ"ל:
ד"ה ונותנן כו' בלא דוחק חוץ לסל כו' נשארים בסל כצ"ל והס"ד. ועיין בפי' הרע"ב:
ד"ה חזר וטחן כו' שמן שלישי הס"ד:
ד"ה הזית השלישי כו' עוטנן בבית הבד ומניחן כו' כצ"ל:
ד"ה שמן זית כו' באילן הס"ד:
ד"ה אתאן כו' דר' יודא הס"ד:
ד"ה השני כו' שני שוין כו' שבשני שוין למנחות כו' שבכל זית כצ"ל והס"ד. ומה שכת' דמתני' דכותש ר"י היא יש למחוק:
תוספות ד"ה ואם הביא כו' כך פי' בקונטרס כו' נראה מדבריהם דגרסי בדברי רש"י ואם הביא פסול גם במתני' וכמו שהגהתי:

דף פו:

חדושים

תוספות ד"ה שוין למנחות כו' ופי' הקונט' עיקר כו' והשאר למנחות הס"ד. ור"ל דלפירש הקונטרס הרבותא הוא שיכול ליתן ראשון שבשני למנחות לכתחילה אף דראוי להדלקה דלא נשמע זה מהרישא אבל שלא ליתן השני שבראשון למנורה כבר שמעינן מרישא ק"ל:

הגהות

גמרא יכול יהא זך כתית פסול כו' כצ"ל:
מאין היו מביאין היין כו' (גז"ש פ"ו):
אין מביאין ישן כו' (גז"ש פ"ז):
אין מביאין מפיה מפני הקמחים כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה שוים כו' שבשני והא אמרת כו' והיכי הוי שוין הד"א והס"ד:
ד"ה יכול יהא כתית כו' בין למאור הס"ד:
ד"ה מפני החיסכון כו' וזך וכתית כמו כו' כצ"ל:
ד"ה ממנה היה מדליק האחרות ובה היה מסיים כדתנן בא כו' ומניח האחת שבצד כו' עד לערב ומדליק האחרות כו' בשחר ומטיבו וזורק כו' שהי' מדליק בתר כל הנרות כצ"ל נ"ל ודו"ק בתוס':
ד"ה מעושן כו' מבשלין אותם הס"ד. ונראה מדברי התוס' דלקמן דצ"ל אחר זה ד"ה לא (מתוך) [ברכת הזבח: מתוק] כשהוא (מתוך) [ברכת הזבח: מתוק] מחמת עצמו כדמפרש

בגמרא ע"א תירוש שלא עברו עליו ארבעים יום ע"כ. וכן הוא בפירוש הרע"ב: ואח"כ ד"ה מן הדליות כו':

תוספות ד"ה לא לאכילה כו':

ד"ה ממנה היה כו' מתחיל ההדלקה שממנו מדליק תחילה כו' מסיים ההטבה שאותו כו' ופ' החלו עולים כו' או היה מניחה עד כו' כולן דמאחר שהוציא כו' כצ"ל נ"ל ודו"ק:

דף פז.

חדושים

תוספות ד"ה הליסטיון כו' יין הליסטיון ושל צמוקים עכ"ל. והוא מה שתולים הענבים בשמש נקרא צמוקים מכלל דהליסטיון אינו כן אלא במחובר בגפן נמתק בשמש. (ול"נ דגם רש"י שלפנינו לזה נתכוין וק"ל). והתוס' הי' לפניהם ברש"י כגירסת הרע"ב במשניות ועיי"ש:

ד"ה שגובהן רחבים ולא שגבהו כרחבו כדאשכחן רחבו כו' לא ידעתי להגיה דבריהם ואפשר לומר שהן גורסין שגובהן רחבים ורחבים לאו לשון רוחב הוא אלא מלשון רחב פי על אויבי דחנה ומלשון כי הרחיב ה' וגו'. ור"ל שגבהן היה מרווח וגדולים יותר מדי בגובה שלהם וכדאיתא בב"ר שהביאו וכך הוא פירוש הפסוק כר נרחב ואפשר דכצ"ל בדבריהם כדאשכחן רחובות או רחב ק"ל וצ"ע עוד:

סליק פירקא

הגהות

גמרא אין מביאין לא מתוך כו' כצ"ל והשאר נמחק:

רב אשי אמר חולי דשמשא לא מאיס חולי דפירא מאיס כצ"ל:

ת"ר אלים ממואב כו' (מיימוני פ"ז מהלכות איסורי מזבח). הרמב"ם שם גרס מביאין כבשים שגביהם רחבים ודלא כגירסת רש"י ותוספות:

רש"י ד"ה רב אשי כו' דהוי חוליא כו' הד"א:

ד"ה מאן שמעת כו' יביא ר' כו' הביא כשר והיכי מצי כו' כצ"ל:

ד"ה היינו כו' דלכבש דמי יין כצ"ל:

ד"ה (האבודים) [העבודים] כו' פעמים הס"ד:

ד"ה ודרי מיא כו' דיין אחר הס"ד:

ד"ה מתני' כיצד בודק כו' (שייך למתני' דלעיל עד גמ' ישגבהו כו'):

ד"ה היקיש כו' וזה הי' סותמו שלא כו' כצ"ל:

ד"ה מאי אמר הס"ד:

סליק פירקא:

פרק שתי מדות

מתני' שתי מדות (מיימוני פ"א מהלכות כלי המקדש ופ"ב ופי"ג מהלכות מעשה קרבנות):

תוספות ד"ה שתי מדות ובקונטרס פירש כו' בפירש"י שלפנינו ליתא לכל זה:

דף פז:

הגהות

גמרא ורבנן וי"ו לא דרשי.

חביתי כ"ג במה מחלקן כו' (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה הקרבנות):

שלחן מהו שיקדש קמצים כו' (מיימוני פי"א מהלכות פסולי המוקדשים):

אלא מדה יתירה כו' למנחת כ"ג לוג ומחצה בבקר לוג ומחצה בין הערבים כצ"ל:

ת"ר כו' רביעית לוג וחצי לוג ולוג ורביעית ההין כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה שבו כו' ומביא והיינו כו' פריך מודד כצ"ל והס"ד:

ד"ה ומדלר"מ כו' כ"ג הכי נמי כו' אחד מחוק הד"א והס"ד:

ד"ה שלחן מהו שיקדש קמצים כו' השלחן שבו כו' והיינו בגודש שלו כו' הד"א:

ד"ה אינו מקדש כו' אמר להם הס"ד: ואח"כ ד"ה לדברי האומר טפחיים כו' שהוא י' טפחים כו' כצ"ל:

ד"ה אלא הא כו' חזי ליה היינו ליקרב שאין הקומץ כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה ענין אחר כו' כמצותן ושוב כו' כצ"ל:

ד"ה ע"כ לפר כו' והתוס' דחו פי' זה לקמן:

ד"ה שבו הי' כו' להוסיף לה שמן הס"ד: ואח"כ ד"ה רביעית מה היתה כו' (ושייך למתני' דלקמן) ב' רביעית הס"ד: ואח"כ ד"ה רבי יודא כו':

תוספות ד"ה מודד כו' מחוק שבו כו' כצ"ל:

ד"ה במה מחלקה כו' דרביעית נמשח שבו כו' לחביתי כ"ג כו' וחלה וקודם כו' כצ"ל:

ד"ה מהו שיקדש כו' לפי' הקונטרס ניחא כו'. וע"ל דף ט"ו ע"ב ד"ה אפשר כו' ובדף ע"ט סוף עמוד א':

ד"ה שנתות כו' גבי אנדיפי כו' כצ"ל:

דף פח.

חדושים

פרק שתי מדות

תוספות ד"ה בירוצי מדות כו' למ"ד לא נתקדשו כו' דאמר לקמן כו' (דף צ' ע"א) כבשים לעולה ומקיצים כו' לר"י בלח בדנעקר כו' דאמרי' לנפשייהו בירוצין לא נתקדשו כצ"ל והס"ד ור"ל שהכל יודעים ואומרים לעצמם דברוצי' לא נתקדשו ק"ל: ואח"כ ד"ה ומאן דאמר מלמעלה כו' הין מצומצם כו' מפני האופי"א כו' (ר"ל קצף שקורים שוי"ם בלשון אשכנז) דכמו שהולך ומוסיף כך כו' כצ"ל:

ד"ה רביעית מים כו' ומפרש טעמא דר"י כו' וקשה לפירוש זה לחשוב גבי דתנן כו' (ר"ל ליחשוב במתני' חצי לוג למצורע ואליבא דרבנן) אלמא דמצורע לאו פלוגתא ושמא אף דפלוגתא הוא לא חשיב לה לפלוגתא ודווקא בסוטה כו' (כצ"ל נ"ל וכן הוא בתוספתא דסוטה עיי"ש) ומר לא חייש כו' פי' ומתיר אפילו ביותר מרביעית ומצריך לכתחילה חצי לוג ולא פחות מרביעית משא"כ פלוגתא דסוטה ס"ל לת"ק דלא סגי ברביעית וע"ש בתוס' ודבריהם שם ברורים יותר:

הגהות

גמרא אמר להם אף לדבריהם לוג לא יעשה כו' כצ"ל.

המשחה דכתיב ושמן כו' רביעית מה היתה כו' (מיימוני פ"א מהלכות כלי המקדש):

ובלוג הי' מודד כו' (מיימוני פ"ב ופי"ג מהלכות מעשה קרבנות):

אלא לוגה שנאמר ולמנחה ולוג כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה את מי כו' מדות הס"ד:

ד"ה איכא בינייהו כו' דאמר מלמטה למעלה כו':

ד"ה וא"ל שער כו' ושוב לוג כו' עד הין כצ"ל והס"ד:

ד"ה מלמעלה כו' ומתוך שמעטין כו' כצ"ל:

ד"ה איכא למימר כו' כדקמפרשי התם הס"ד: ואח"כ ד"ה במלאים כו' מלאים סולת מאן דאמר כו' (והשאר נמחק) כצ"ל:

ד"ה ומ"ד ממטה כו' שלא יחסר אבל יותיר כו' כדאמרי' לענין שנים ששוקלים שקל שלם ביניהם כו' כצ"ל (והשאר נמחק):

ד"ה רביעית מים כו' חכמים רביעית הס"ד:

ד"ה שמן כו' ולא היה צריך מלא רביעית לוג כצ"ל נ"ל:

דף פח:

חדושים

גמרא אי תודה לחמי תודה בשחיטת תודה הוא דקדשי כו' והא דלא פריך בתודה ובנזיר חוץ הוא דהא סולת בוללן כדאיתא לעיל דף ע"ח ע"א ולהרמב"ם היה מעשה אפייתן בחוץ ולא קדשי וכמש"ל ס"פ אלו מנחות משמו צ"ל דעדיפא מיניה פריך וצ"ע להתיישב בזה דנראה לכאורה מכאן דלא כהרמב"ם ודו"ק:

הגהות

גמרא שבה היה מודד לחביתי כ"ג (מיימוני פי"ג מהלכות מעשה קרבנות):
וכי חולין היא דצריכי לקדושי וגירס' רש"י היא חוץ הוא ועיין בתוס'.
דתניא מנורה ונרותיה כו' (מיימוני פ"ג מהלכות בית הבחירה):
נרותיה והאיר אל גו' כצ"ל:
רש"י ד"ה והלא כו' בעזרה הס"ד:
ד"ה מארץ רחוקה כו' לארץ ישראל הס"ד:
ד"ה נר שכבתה כו' קודם אור כו' כצ"ל:
ד"ה נדשן השמן כו' הפתילה נדשן השמן הס"ד:
ד"ה והדרך כו' אמת כזה הס"ד:
ד"ה נר של מקדש נרות כו' הד"א:
ד"ה של פרקים כו' חוליות לא שהיה כו' היו הנרות כדכתיב כו' הד"א וכצ"ל:
ע"א של פרקים כו' ונדפס ברש"י ריש דף פ"ט ושייך לכאן עד ד"ה מה ת"ל כו' ק"ל:
ד"ה קסבר כו' הטבה אי לאו דשל [פרקים] היתי' שהיה יכול כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה מסלקו כו' באהל אלמא כו' הד"א:
ד"ה נרותיה כו' מסלקן ומניחן הס"ד:
ד"ה לפי נרות כו' שהפתילה כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה אי לסוטה חולין כו' וכי חולין כו' כצ"ל:
ד"ה נר ישראל כו' והתם בלבנה הס"ד: ואח"כ ד"ה נר של מקדש כו' של פרקים הס"ד:
ואח"כ ד"ה מכלל כו':

דף פט.

חדושים

תוספות ד"ה וליעבד זהב כו' וליעביד כל דהו כו' (ר"ל אפי' אינה של זהב ק"ל):

ד"ה חד ריבויא הוא כו' תימה דבכי האי גונא כו' אחר ריבוי כו' עכ"ל. לכאורה יש לדקדק מאי הוקשה להם בשלמא כאן הוצרך [הב'] חד בשמן צריך לגופ' להצריך לה שמן ואידך הוי חד ריבויא אבל לעיל בכל מזוזות יש ריבוי דהו"ל לכתוב בכ"א מזוזת וא"כ הוי ריבוי אחר ריבוי וכבר ראיתי להרב בספר קרבן אהרן פ' י"א שהשיג על התוס' בזה ואחריו נמשך בספר יבין שמועה דף ע"א א' ע"ש. ולאחר העיון שרי ליה מאריה דל"ק מידי והוא דהוקשה להם דמנ"ל לר"מ דהוי ריבוי אחר ריבוי וסגי בחד פצים דילמא מזוזה קמא אתי לאשמועינן דבעי דווקא בית שיש לו ב' פצימין וא"כ כשרצתה התורה דכתיב אח"כ בפרשה השנית מזוזה כתבה ג"כ מלא מזוזות כי היכי דלא ליסתרו הפסוקים זה את זה אי הי' כותב מזוזת ב' חסר ובע"כ צ"ל דמזוזת הב' כולו מיותר הוא כיון דכבר כתבו וזה לא הוי אלא יתור וריבוי אחד ממש כמו בשמן שני דכאן ולמה קורא אות' ריבוי אחר ריבוי והוא ברור ודו"ק:

הגהות

גמרא חצי לוג שמן כו' (מיימוני פ"ט מהלכות מעשה קרבנות):

ההוא לגופה דקאמר רחמנא כו' מינה כלל ואידך לגמרי לא אשכחן כצ"ל:

מערבין נסכי פרים כו' (מיימוני פ"י מהל' תמידין ומוספין):

רש"י ד"ה ע"א של פרקים כו' הס"ד ושייך לעיל:

ד"ה ריבה שמן כו' מבשאר המינים הס"ד:

ד"ה אפילו מנחה כו' אין נבללים הס"ד: ואח"כ ד"ה שנאמר כו' גדולה אין לה אלא לוג שמן הד"א והס"ד:

ד"ה לגמרי זבח כו' דלהכי איצטריך הס"ד: ואח"כ ד"ה ורבנן כו' לוג אחד הס"ד: ואח"כ ד"ה האי כו' דכל מנחה כו' מעשרון הס"ד וכצ"ל:

ד"ה זה בגי' כו' י"ב לוג הס"ד: ואח"כ ד"ה שכשר מערב כו' שיהא כשירה כו' כצ"ל:

ד"ה ושיעורו כו' מאורתא הס"ד:

ד"ה והיכי שיערו אינה כו' ששיער הדבר שלא היה צריך כו' (כצ"ל) השני פתחו כו' לחוץ ואיכא כו' הד"א:

ד"ה התורה חסה כו' שאלו היה נותנים כו' כצ"ל:

ד"ה מערבין כו' שני לוגין כו' דהיינו ד' לוגין וה"ה כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה חצי לוג כו' לקדש השמן כו' כצ"ל:

ד"ה אין לך כו' לא מתחל' משקיעת החמה כצ"ל (אלא קודם אור היום מקרות הגבר ק"ל):

דף פט:

חדושים

גמרא אמר רבי יוחנן אשם מצורע ששחטה כו' נראה דמכאן יצא דהרמב"ם מ"ש פי"ב מהלכות פסולי המוקדשי' דין ז' מדלא פריך אלא מעתה כבש הבא עם עומר כו' יהא טעון נסכים ש"מ דלכו"ע טעון נסכים אלא אאשם קא מתמה דכיון דלא לשם אשם מצורע קרב לא יהא טעון נסכים כשאר אשמות שוב מצאתי להדיא דבריו מבוארים בדף צ"א ע"א וז"ל להביא ולדות קדשים כו' וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כו' עיי"ש והרב הכסף משנה לא הראה מקורו:

תוספות ד"ה שאם אי אתה אומר כו' וזרוע בשילה כו' עכ"ל. ר"ל דהוקשה להם דאכתי קשה בשלמי נזיר אי יקריבן לשם שלמי נדבה בלא זרוע בשילה פסלתו דגופא דזיבחא הוא וק"ל:

הגהות

גמרא הכבש הבא כו' (מיימוני פ"ב מהלכות מע"ק):

רש"י ד"ה וכן נמי כו' י' ימים הס"ד:

ד"ה ואם נתערבו כו' פסולה הס"ד:

ד"ה גמרא. שלא יערב כו' נסכים הס"ד. ותיבת גמרא שאחריה יש למחוק:

ד"ה אמר אביי כו' תיקשי לך מערבי' נסכים כו' ביינות קמיירי וה"ק מערבים כו' הד"א:

ד"ה והא דתני כו' סלתן ושמנן הס"ד: ואח"כ ד"ה ויין כו' אפילו דאילים ופרים אם לא נתערב סלתן כו' והתניא בד"א כו' כצ"ל נ"ל:

ד"ה מערב יין כו' סלת ושמן לכתחילה כו' אבל אין מערבין היינו אפילו נתערב סלתן ושמנן כצ"ל נ"ל והד"א והס"ד. גם בכ"מ (העתק) [ברכת הזבח: העתיק] היינו אפילו נתערבו וראיתי בספר לחם משנה שרוצה לקיים גירסת רש"י שלפנינו ודבריו דחוקים בעיני עיי"ש: ואח"כ ד"ה אע"פ שמנחתם כו':

ד"ה לא היו כו' לוגין שמן הס"ד: ואח"כ ד"ה לומר על כו' בכל הזבחים הס"ד:

ד"ה נסכה כו' דהיינו יין הס"ד: ואח"כ ד"ה טעון נסכים כו' דעלמא אם שחטו כו' קרב בלא כו' דטעון נסכים אצטריך כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה שאם אי כו' אלא יקרב בלא כו' כצ"ל:

ד"ה פסלתו כו' ולעולה לא חזי כו' וצריך אשם אחר להכשירו כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה כבש הבא כו': ואח"כ ד"ה תמיד של כו' הערבים ב' נזירים כו' (הד"א) וביער וערכו הס"ד: ואח"כ ד"ה אין ה"נ דצריך כו': ואח"כ ד"ה אלא אביי כו' מצורע חדא מינייהו נקט

הס"ד וכצ"ל: ואחר כך דבור המתחיל בשלמא הנך כו' שלא לשמן לעולם [וכו'] כפולה ואפילו הכי כו' כצ"ל נ"ל ודו"ק:
תוספות ד"ה והא מדקתני כו' דלעולם אין מערבין כו' אנסכי כבשים כו' כצ"ל:
ד"ה תמיד של שחר כו' הערבים בשני כו' בחג בי' כו' של מים כו' עצמו בעשרה כו' בשחרית כלום ומהשתא ליכא למידק כו' כצ"ל והד"א:

דף צ.

הגהות

גמרא כל מדות שבמקדש כו' (מיימוני פ"א מהלכות פסוה"מ):
מדת הלח בירוציהן כו' (שם פרק ב' מהלכות מעשה קרבנות):
ר' יוסי אומר לא משום זה אלא כו':
סידר את הלחם כו' הבזיכים בשבת פסולה כיצד כו' כצ"ל וע"ל דף ק':
תנן התם מותר נסכים לקיץ כו' (מיימוני פ"ג מהלכות מע"ק):
רש"י ד"ה אשם נדבה כו' לא הותר כו' כצ"ל:
ד"ה מדת היבש כו' בירוצין הס"ד:
ד"ה ובירוצין של יבש כו' כצ"ל:
ד"ה אי ר"מ כו' שגודשה בתוכה הס"ד: ואח"כ ד"ה מחוק הוי כו' לא הוי הס"ד:
ד"ה למאי דצריך כו' לבירוצים ואמאי כו' הבירוצים הס"ד והד"א:
ד"ה גזירה כו' מוציאים מכלי כו' שרת לחול הס"ד והד"א:
ד"ה יניחנו כו' מדינו אין בכך כו' הד"א:
ד"ה אמדות כו' חוץ בעזרה כצ"ל נ"ל ולאפוקי בהיכל:
ד"ה ועמדו שלשה כו' כמו שקיבל הס"ד:
תוספות ד"ה שאפילו הוא כו' מועלת בראשו של כו' וי"ל דלשון שאפילו כו' ועיין בתוס' זבחים ובמ"ש שם בס"ד:
ד"ה בירוצי מדות כו' קייץ כדפרי' בריש פירקין כו' (דף פ"ח ע"א) כצ"ל:
ד"ה מארבע ועמדו כו' כדפרי' דמטבע נעשה כו' מידי דהוי אשלש כו' אפילו א' אינו פוסק תנן פוסק עמו על הגדיש כו' משדא בחמ' כו' ומידד ומשני כו' ומייבש ולשמואל מידד דבידי שמים היה אפשר בנפוותא כו' ועוי"ל דמיירי הכא בעשירים המתנדבים (ולא הקדישום עדיין לשון התוס' לשם) כו' לא מסרו העשירים יפה יפה מ"מ מוכרי כו' יפה יפה וכי תימא כו' דכי מלוה (ר"ל הדיוט) ק' במאה וך' שרי כו' (ועיין בתוס' דהזהב ובספר חידושי הלכות שם) דחשוב כאלו הוי כו' כצ"ל והד"א:

דף צ:

חדושים

תוספות ד"ה שלמים מנין כו' וי"ל דהא ברישא דההוא קרא כתיב וכי תעשה בן בקר כו' עכ"ל. ור"ל דהוי ס"ד דווקא בשלמים הבאים מבן הבקר טעונים נסכים אבל מן הצאן לא לכך כתב זבח בראש הפרש' גבי צאן לרבויי לשלמים הבאים מן הצאן דטעונים נסכים ק"ל:

הגהות

גמרא כל קרבנות הצבור כו' (מיימוני פ"ב מהלכות מע"ק):

רש"י ד"ה ועמדו ד' כו' שנותן להקדש כו' לקייץ המזבח הס"ד: ואח"כ ד"ה בשר לשם ועורות כו' כצ"ל:

ד"ה חוץ מן כו' כולהו משום חובה נינהו כו' בצבור נמי כצ"ל והס"ד נ"ל:

ד"ה ואפילו מנחה כו' בלא זבח הס"ד:

ד"ה ת"ל עולה כו' בלא זבח הס"ד:

ד"ה ת"ל עולה דמנחה כו' בפני עצמה הס"ד: ואח"כ צריך למחוק מן ומאי ניהו כו' עד בהו נסכים. וצ"ל ד"ה משמע להביא את אלו שאינם חובת הרגל אלא עולת ראי' ללא כו' כצ"ל נ"ל: ואח"כ ד"ה ע"א משמע להביא כו' כנ"ל:

ד"ה בן בקר כו' מן הצאן וכי תעשה כו' הד"א:

ד"ה אף כל כו' כנדר ונדבה הס"ד: ואח"כ ד"ה מן כו' נאמר זבח וכולהו כו' כצ"ל:

ד"ה ור' יונתן כו' ואמו כיון דלא כו' הד"א וכצ"ל:

תוספות ד"ה ואפילו מנחה כו' יקדש דאמרי אי כתי' כו' דכולן למזבח מסתבר עולה כו' כצ"ל:

ד"ה בן בקר כו' דבהדיא כתיב בפרשה מן הבקר כו' (וכן הוא בפירש"י שלפנינו):

דף צא.

חדושים

תוספות ד"ה הואיל וכתיב כו' משמע שניהם דתרווייהו אפירושא דבהמה כו' ואע"ג דדרשינן בתמורה כולה וו"י דידיה כו' (ר"ל כל מן דקראי גם וי"ו דומן ק"ל) למימר דבעינן יחדיו ובקונטרס פירש בע"א כנ"ל להגיה. ולענין קושית התוס' וי"ו דדריש התם צ"ל ג"כ כתירץ התוס' ודו"ק נ"ל:

הגהות

גמרא ולר' יאשיה דאמר אע"ג דלא כת' כו' יחדיו דמי ליבעי קרא הכת' אם עולה כו' כצ"ל:
דת"ר ושלשה עשרונים כו'. (גם זה במיימוני שם):
רש"י ד"ה הכא נמי כו' קרא לחלק הס"ד:
ד"ה אצטריך ליה כו' הצאן לחלק הס"ד:
ד"ה תודה לא כו' לרבויי מאו כצ"ל:
ד"ה ולכתוב קרא כו' וזבח ושלמים כו' נסכים מימעיט כו' מן הצאן כצ"ל והס"ד:
ד"ה אף כל כו' מפרט זה הס"ד:
ד"ה אי נמי כו' חד וחד הס"ד:
ד"ה או זבח או ל"ל הס"ד:
ד"ה או כו' ל"ל הס"ד:
ד"ה ורבי יאשיה כו' דבשלמא כו' האי או לחלק כו' דבעי נסכים לכל חד בחד מן הצאן או בקר תסגי ליה ככה תעשה לאחד כו' (כצ"ל נ"ל) דינו של כל אחד הד"א והס"ד:
ואח"כ ד"ה אבל אייתי כו' תיסגי כו' הס"ד:
ד"ה ת"ל בפרשה כו' או לזבח הס"ד:

דף צא:

הגהות

גמרא הניחא לר"י דאמר ברי' היא דתנן הקריבו מביא כו' כצ"ל (מיימוני פ"ב ופי"ו מהלכות מע"ק):
או לאיל האחד או לשה וגו' לשור האחד מה ת"ל לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי איל לנסכי כבש יכול נחלק בין נסכי פר לנסכי עגל ת"ל לשור האחר או לאיל מה ת"ל לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי בן שנה לנסכי בן שתים כו' כצ"ל. וכן הוא בילקוט פרשת שלח דף רכ"ו ע"א:
לנסכי רחילה ת"ל כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה דאמר מר כו' מנין ת"ל זבח הס"ד:
ד"ה לא ס"ד כו' של נזיר טמא הס"ד:
ד"ה זו עולת יולדת דטעונה נסכים הס"ד:
ד"ה זה כו' כדתנן קרא כו' כצ"ל:
ד"ה רבא אמר כו' דיולדת בג' ריבוין כו' כצ"ל:
ד"ה לאיל דכתיב כו' שני עשרונים הס"ד:

ד"ה אלא לרבות אילו של אהרן הס"ד:
ד"ה ומאי שנא כו' דיחיד הוי אמינא כו' הד"א:
ד"ה או דאיל כו' שעבר' שנתן כו' כצ"ל:
ד"ה דתנן הקריבו פלגס היכא דנדר איל או כבש כו' כצ"ל:
תוספות ד"ה אבל היכא כו' חטאת ואשמות לא בעי כו' והני בעי נסכים כצ"ל:

דף צב.

חדושים

רש"י ד"ה כהנים והקהל כו' מתכפרים בשעיר כו' הד"א. והילך לשון רש"י בשבועות בהאי יכפר בתרא הושוו כהנים ולוים וישראלים כו' דאלו בטומאת מקדש וקדשיו ליכא למימר דהושוו וכמ"ש התוספות וכוונתם מדכולל כהנים וקהל ויכפר אלו הלוים בסוג אחד שהם שוים כחד כאלו יכפר בתרא קאי אשלשתן ביחד ש"מ לאשוינהו קאתי בכפרה וה"ה דנוכל לומר דוכפר קמא שבקרא כללן אלו הג' יחד שג' אלו שוין. ומהר"י ן' לב תמה שם וכתב ותמיהא מילתא דהאי יכפר בתרא לרבויי לוים אתא עכ"ל ול"ק מידי וק"ל:
ד"ה ואי שעירי עכו"ם כו' ופר הבא על כל המצות דגמר מעיני עיני מפר העלם דבר של צבור כצ"ל והס"ד. ומ"מ נראה דשני פרים העלם דבר ושל ע"ז שהוא נקרא פר הבא על כל המצות נקראים סמיכה אחת וכבר חשיב להני והשניה היא של שעיר המשתלח כדאיתא במתניתין ומה שדחק לרש"י לפרש כן משום דאמרינן דאתא למעוטי שעירי עכו"ם ש"מ דפר הבא על עכו"ם הנאמר בפרשת שלח לך טעון סמיכה ולא נתמעט מהפר דכחד פר הוא שבא על עבירות צבור כפר העלם כנ"ל ודו"ק:
תוספות ד"ה וכפר את כו' פי' בקונטרס דמיירי כו' אם אינו ענין כו' תנהו ענין לטומאה שבפנים כו' דלא תימא ה"מ אהרן כו' כצ"ל. ור"ל דס"ד אהרן ולא בניו לדורות ק"ל:
ד"ה הושוו כולן כו' וי"ל דמתכפרים בשעיר הנעשה בפנים עכ"ל. ובתוס' דשבועות ספ"ק כתבו דקשה ע"ז היאך קאמר התם דפר של אהרן הותר מכללו ושעיר של עם לא הותר מכללו דלפי"ז גם שעיר של עם הותר מכללו ללוים ע"ש. ובאמת דקושיתם היא גדולה שם דהברייתא שמביא שם ס"ל בפשיטות דאין סברא לומר דאשר לעם יהיה מותר מכללו אלא לארויי דווקא אתא דמכפר אמי שנקרא עם דווקא ולא כהנים ולוים אם כן שפיר הקשו דברייתא זו לא מצינו כפרה ללוים אף לפי מאי דמסיק שם דכהנים נקראים ביתו ויש להם כפרה בפרו של אהרן נשארת הסברא ראשונה בתוקפה דאשר לעם הוא

דוקא כיון דבשום דוכתא בתורה לא מצינו מפורש שהוא מותר מכללו שיהיה עם לאו דווקא אבל בכהנים מעיקר' סבר דע"כ כיון דביתו יצא מכלל אשר לו ה"ה כל הכהנים יצאו ולאו דווקא אשר לו אבל לא בכלל (כשר) [כאשר] לעם כיון דאית לנו הכרח דאשר לעם יצא מכללו שיהא לאו דווקא וא"כ אף לפי האמת לא יוכלו לכפר כאשר לעם לסברת הברייתא והיא קושיא עצומה ודלא כמ"ש מהר"י ן' לב שם דדברי התוס' צ"ע דליתא להמעיין היטב. ומ"מ דברי התוס' שבכאן ס"ל כיון דהברייתא לא הובא בסוגיא זו דהותר מכללו אפשר דס"ל לסוגיא זו מסקנא דהתם דכהנים לא יצאו והותרו מכללו דהכל נקראים ביתו ולא שום אדם בעולם אפילו לוים דלא מקריא בית אהרן ובע"כ מצינו בלוים כפרה ניחא להו יותר דאשר לעם לאו דווקא משיאמר דאשר לו ולביתו לאו דווקא ומתכפרים בשעיר ובאמת דברי התוס' דהתם נוחים לי יותר מדבריהם שבכאן הפך סברת מהריב"ל ודו"ק היטב נ"ל:

הגהות

גמרא כל קרבנות הצבור אין כו' (מיימוני פ"ג מהלכות מעשה קרבנות):

כל קרבנות היחיד טעונים סמיכה כו' כצ"ל (וגם זה במיימוני שם):

ור"ש הא ודאי הושוו אין הושוו דבני כפרה נינהו מיהו כל חד וחד כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה נסכי רחילה כו' לנסותינו אם כו':

ד"ה ע"א בין רחילה כו' לפי שאין כו' דהכבש היה טעון רביעית ההין (ולעשרון א') מי שהיה כו' כצ"ל: תיבת מתניתין וגמרא יש למחוק:

ד"ה וכפר את כו' בסוף בין כו' על הכהנים כצ"ל:

ד"ה ור"ש אומר כו' שמתכפרים בשעיר הס"ד:

ד"ה אמר לך מאי הושוו כו' הד"א:

ד"ה אלא באהרן כלו' בכהן ואע"ג דכהנים לא עבדו סומך הכהן על השעיר כצ"ל והס"ד:

ד"ה החי וסמך אהרן גו' השעיר החי כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה ואין שעירי עכו"ם כו':

תוספות ד"ה ואין שעירי כו' למימר דמהחי ממעט שעיר כו' ומהשעיר ירבה כו' ולי נראה כו' למימר חי למעט נחשון משום דא"א בשלמא כו' כצ"ל:

דף צב:

חדושים

תוספות ד"ה איכא למיפרך כו' כדדרשינן ביום צוותו כו' והוא בזבחים דף ז' ע"ב. ור"ל כיון דבע"כ הקישן הכתוב ולא פרכינן אלא בעינן בע"כ ג'

מיעוטים למעט ודו"ק:

הגהות

גמרא אמר ר"ש ג' מינים טעונין כו'.

ת"ר קרבנו ולא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ואין שעירי כו' בזקנים וקשיא דר"ש אדר"ש כו' כצ"ל והשאר שייך לעיל ע"פ מה שהגהתי שם ודו"ק:

ד"ה והאמר סמיכ' כו' ולא כהנים והכי קאמר כו' כצ"ל (והשאר שייך לעיל וכמ"ש) סמיכה בי' אלא בזקנים כו' שעיר ואין הפר כו' הד"א:

ד"ה ע"א מדאצטריך כו' שעיר עכו"ם כו' כצ"ל:

ד"ה והאמר רבינא כו' בברייתא מקראי הס"ד:

ד"ה גירסא כו' רגיל שני סמיכי כו' כצ"ל:

ד"ה ע"א גירסא כו' כ"ש ולר"ש אע"ג כו' כצ"ל:

ד"ה לרבות שעיר כו' יחיד הוא ולמה לי כו' הד"א:

ד"ה סימנא בעלמא כו' דמה וכו' הס"ד:

ד"ה לר"ש כו' דמו לפנים הס"ד:

ד"ה לא ס"ד כו' ידוע לאפוקי כו' הד"א:

ד"ה דאי מקרא כו' ומה זבחי שלמי כו' אצטריך הלכתא דב' סמיכות בצבור כצ"ל והס"ד:

ד"ה ותו כו' ה"א סמיכת עכו"ם באהרן הוא וכו' כצ"ל:

תוספות ד"ה הא לר"ש כו' לכל שבט והא כו' כצ"ל:

ד"ה גירסא בעלמא כו' פירש בקונטרס כו' אין זה בפירש"י שלפנינו:

דף צג.

חדושים

גמרא ותכף לסמיכה שחיטה. מכאן קשה לי אדברי התוס' דברכות דף נ"ב ע"ב ד"ה תיכף לנ"י ברכה וז"ל והא דלא חשיב לעיל בפרק כיצד מברכין בהדי אידך תכיפות משום דשנייה במשנה לא חש למתנייה עכ"ל. והלא תיכף לסמיכה שחיטה שנויה נמי במשנתינו ואפ"ה קחשיב לה התם פרק כ"מ בהדי ג' תכיפות. ולכן דברי תלמידי הר"י הנ"ל עיקר שכתבו שם וז"ל וי"ל דלא חשיב אלא אותן שיש להם ראיי' מן המקרא כדאיתא בירושלמי וכו' עיי"ש. ויש לדחוק דגם התוס' כיונו לזה ור"ל משום דשנייי' במשנה ואין לו ראיה מהקרא לא חש למחשביה ודו"ק כנ"ל:

תוספות ד"ה תחילת הקדש כו' לתמורה סוף כו' לגבי סמיכה כו'. ר"ל שסמיכה היא תיכף לשחיטה בסוף הקדש וכ"כ רש"י ריש תמורה עיי"ש:
ד"ה לרבות כל כו' פי' בקונטרס אחד סומך ע"י כו' כן פירש"י בריש ערכין ולקמן בגמרא ריש דף צ"ד ע"ש. וכאן נמי אחד סומך כו' (ר"ל מאן דלא דריש קרבנו ק"ל):

הגהות

גמרא היורש סומך (מיימוני פרק ג' מהלכות מעשה קרבנות):
ויליף תחילת הקדש מסוף הקדש כו' עיין כ"ז בחבורינו בריש ערכין ושם ביארתיו בס"ד:
הכל סומכין כו' (גם זה במיימוני שם):
רש"י ד"ה היורש סומך כו' שייך למתניתין דלעיל:
ד"ה ומימר כו' כאביו הס"ד: ואח"כ צ"ל ד"ה גמרא. קרבנו דתלת קרבנו כו' בעניינא דשלמים שלשה כו' דריש הכא כצ"ל והס"ד:
ד"ה ולא כו' סמיכה הס"ד:
ד"ה איכא למיפרך כו' לי קראי הס"ד:
ד"ה ולא על כו' בבעלים בעינן הס"ד:
ד"ה כל בעלי קרבן מי כו' כצ"ל:
ד"ה ויליף כו' דתכף כו' כצ"ל:
ד"ה עובד כוכבים כו' מהאי טעמא כו' כצ"ל:
ד"ה ת"ל כו' את האשה הס"ד:
ד"ה ורבנן כו' לאשה מואם כצ"ל והס"ד:
ד"ה אתיא כו' בדומין לך הס"ד:
תוספות ד"ה קרבנו כו' פירשתי שם כצ"ל:
ד"ה לפי שכל כו' וי"ל דוקא גבי יורש גמרי כו' כצ"ל. ועיין מ"ש בריש ערכין בס"ד:
ד"ה ורבי יודא כו' וי"ו פירשתי כו' כצ"ל:
ד"ה הכל סומכין כו' דלא כרבי יודא וי"ל דאורחיה דתנא כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה רב חסדא כו' דאתנייה לרב כחל אחווייה לרב יצחק כו' כצ"ל:

דף צג:

חדושים

תוספות ד"ה ידו כו' מהא דכתב בני ישראל כו' (כצ"ל) וא"ת ולמה לי קרא כו' עכ"ל. והתירוץ מקושיא זו חסר בספרינו. והנלענ"ד דל"ק מידי דכבר הוכיחו התוס' בכמה דוכתי דכל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות ומיהו אם ירצו להחמיר על עצמן רשאים

ומברכים עליהם וצונו וקמ"ל הקרא דאין הנשים סומכות ואיסורא איכא דסמיכה בכח בעינן והוי כעובד עבודה דכיון דפטור לרבי מאיר ורבי יודא ודו"ק בתוספות בפרק המוציא תפילין ודראש השנה. אי נמי לפי שמצינו לעיל דנשים יכולות להמיר והוי סד"א דנילף סוף הקדש מתחילת הקדש דיכולים לסמוך קמ"ל הקרא דאין סומכים ומיהו למ"ש התוס' לעיל סוף ד"ה לפי שכל כו' נדחה תירוץ זה לכן תירוץ ראשון שכתבתי היא עיקר נ"ל:

הגהות

גמרא את שתי ידו כתיב ידו כו' כצ"ל.

חומר בסמיכה כו' (מימוני פ"ג ופ"ט מהלכות מעשה קרבנות):

רש"י ד"ה דנין קרבן כו' קרבן יחיד הס"ד:

ד"ה דנין כו' זקני העדה הס"ד:

ד"ה למד כו' חובה היא הס"ד:

ד"ה ושלוחו כו' קהל וגו' הס"ד:

ד"ה סמיכה כו' לא מעכב הס"ד:

ד"ה הגב כו' בשוה הראש כו' לא נמעט הד"א והס"ד:

ד"ה על הצדדים כו' הלחיים הס"ד:

ד"ה מהו כו' הראש הס"ד:

ד"ה וכתב כו' חסר הס"ד:

ד"ה איקפד כו' נמי תרי הס"ד:

ד"ה ידו כו' מלא דסמיכה הס"ד:

ד"ה סמיכה כו' משמע תרי הס"ד:

ד"ה מאי קאמר כו' כלומר דלאחר שסומכין (וא"כ הוי כפל והל"ל תכף כו' ומשני דהוי כמו פי' שתכף כו') לאלתר שוחטים הס"ד:

ד"ה שתיכף לסמיכה כו' שפיר הס"ד:

ד"ה ע"א מאי כו' אין סמיכה בצואר כצ"ל והס"ד נ"ל: ואח"כ ד"ה מקום כו':

תוספות ד"ה כאלו לא כיפר כו' דה"ל עשה דלאחר הפרשה ואמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני הכא כיון כו' וסמוך קאי אימת קהוי עשה לאחר שחיטה חשיב כעשה דלאחר שחיטה א"ל רב הונא בר רבי יודא לרבא ואימא כיפר גברא כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה ולא ידו כו' בפ"ק דחולין הס"ד: ואח"כ ד"ה ומה תנופה כו' שייך לקמן. וע"ל בפ"ב דזבחים דף ט"ז וי"ז בתוס':

דף צד

חדושים

תוספות ד"ה סמיכה שלא נתרבתה כו' תימה ותתרבה כו' ונתרבתה בשחוטין הס"ד. וכצ"ל. ול"נ דל"ק מידי דקרא דייק ואמר וסמיך והדר ושחט ומינה ילפינן תכף לסמיכה שחיטה ק"ל:

סליק פירקא

פרק שתי הלחם

ד"ה שתי הלחם כו' וכתיב לא יחסר לחמו. (בתוספות יו"ט כתב דאין מכאן ראיה דאגברא קאי דלא יחסר לחמו ומיהו מביא כמה מקראות הנאמרים בלשון זכר ועיי"ש):

ד"ה ובדפוס היה עושה כו' בדפוס קמא ומשני כיון כו' (כצ"ל) דאי בתוך הדפוס כיון כו' עכ"ל. ודוחק להם לפרש דהדפוס היה יותר גדול מהבצק שיעור ניפוח שאחר האפייה דמלשון דפוס משמע שהוא כשיעור הבצק ממש ובעל קרבן אהרן בספרו השיג בזה אדברי התוספות ואין דבריו מוכרחים וכמ"ש נ"ל:

בא"ד אין לדקדק דשייך רדיה כו' כצ"ל. ור"ל דלכאורה משמע שהלחם היה דבוק בתנור די"ל דשייך לשון רדיה גם אדפוס כו' ק"ל:

הגהות

גמרא בזמן שכ"ג רוצה להקטיר כו' (מיימוני פ"ה מהלכות כלי המקדש):

רש"י ד"ה מתני'. בחיין כו' לחם ומנחות הס"ד:

ד"ה משא"כ מסמיכה אין כו' כצ"ל:

ד"ה שיכול כו' בחבורין הס"ד:

ד"ה נתמעטה כו' יד כולם הס"ד:

ד"ה ותתרבי להניף הס"ד:

ד"ה תנופה כו' בשלמי יחיד הס"ד:

ד"ה קא הוי כו' חבירו לזבח הס"ד:

ד"ה ליניף כו' חבירו הס"ד:

ד"ה תנופה כו' בהדיא אלא כו' סתם לסמוך כו' לסמוך הד"א והס"ד:

ד"ה והעלוהו כו' גדול הס"ד:

סליק פירקא

פרק שתי הלחם

שתי הלחם (מיימוני פ"ה מהלכות תמידין ומוספין):

לחם הפנים כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תמידין ומוספין):
רש"י ד"ה וכשהוא רודה כו' יתקלקלו וישברו כצ"ל:
ד"ה החלה כו' הפנים כתיב הס"ד:
ד"ה ושמת כו' בתנור תהא כו' יחד בתנור הד"א והס"ד:
ד"ה ועדיין כו' פרוצה ולמר כו' הד"א:

דף צד:

חדושים

תוספות ד"ה כמין תיבה ופרוצה מלמעלה כמין ספינה כו' (הד"א) הלחם מאמצעים לא היו כו' ומרחיב עד ה' טפחים (ר"ל (וגד) [ע"ג] רוחב השלחן) והם השולי' הממלאים רחבו כו' (הד"א) ולר"מ טפחיים כזה אבל כו' (כצ"ל) וא"ת ולמ"ד כו' היכי תנן נמצא כו' הא חסר לי' מה ששוליו הולכים כו' עכ"ל. ר"ל כיון ששיפוע הן ברחבן ונכפפים הדפנות כעין ספינה א"כ נתמעטו ברחבן לחפות השלחן כשיעור מה שנחסר בעיקומן אלו היו פושטים הלחם להניח כך בלי שיפוע וק"ל.
ע"ש. ועוד קשה הא דאמר ר"י לקמן כו' טפחיים ומחצה קופל כו' הא גבוה טפי לר' יוחנן גופיה כיון דאמר כמין (הד"א) ספינה כו' עכ"ל. וכוונתם דוודאי אלו היו מונחים ממש על השלחן כמו תיבה פרוצ' אז לא יעלה הגובה כי אם ט"ו טפחים אבל עכשיו היו מונח בשיפוע כמין ספינה רוקדת והדפנות נגבהו קצת מהשלחן בשפוע הדפנות וכן בין כל לחם ולחם לא הי' מונח הלחם ממש על חבירו בערך השיפוע הדפנות וא"כ היה גבוה יותר מט"ו טפחים ואם השיפוע לא עלה אלא שיעור מיעוט ביותר א"כ היו יכולים הבזיכים לעמוד בשוליו ודו"ק:
בא"ד וא"ת אכתי הרי לחם הפנים עוביו טפח כו' (ור"ל א"כ השוליו היו עובי' טפח ועוד טפחיים ומחצה לר"י שנקפלו ק"ל):
ד"ה דסמכי לי' כו' למ"ד כמין ספינה רוקדת עכ"ל. ומיהו למאי דמשני דעגיל כו' וע"ג השלחן היו עומדים אתי שפיר:

הגהות

רש"י ד"ה אלא למ"ד כו' לו שולים הס"ד:
ד"ה היינו דיתבי כו' הראשון ראשו של קנה כו' כצ"ל:
ד"ה בשלמ' כו' שהלחם מונח ארכו כו' (כצ"ל) דופני הלחם ולמאן דאמר כו' הד"א:
ד"ה אלא למ"ד כו' ואין יכול לסמוך דופנותיו כו' כצ"ל:

ד"ה אלא למ"ד כמין ספינה כו' וזוקפות תו לא כו' על השלחן הד"א והס"ד:
ד"ה הלחם כו' מיעגל והסניף כו' הלחם שלא יפול כצ"ל:

דף צה.

חדושים

תוספות ד"ה מר אמר כו' בשני מקומות קדשים נאכלים קודם כו' וי"ל כו' קודם שנפרס אהל מועד והמזבח וקלעי החצר כו' (כצ"ל) וא"ת וכיון שנסתלק כו' שירי מנחה ר' ישמעאל כו' (הד"א) כוונת קושייתם א"כ ק"ק דהיאך נאכלים קודם שיעמידו כו' הרי הוא נפסל בפגימת מזבח וה"ה דקשה הכא במסודר אמאי לא יפסול הלחם משום סילוק המזבח ועיין באורך בתוס' דזבחים דף מ"א ע"א וב':
בא"ד ויריעותיו ועדיין המזבח כו' אבל בנסיעתן כו' כדמוכח פ' בתרא דזבחים כו' למתליי' באהל מועד (כצ"ל נ"ל ור"ל דקדשים קלים אינם תלוים באהל מועד אלא במחנה ישראל ק"ל) כצ"ל:
ד"ה שמע מינה כו' פי' בקונטרס מדקתני כו' אימת מידלי כו' אפלוגתא דרבי יוחנן וריב"ל כו' ומסקינן דמסולק נפסל במסעות כו' כצ"ל. ונראה דמפרשי' במסולק היינו בשעה שהגיע זמנם לסלק כגון בשבת ובע"כ בשבת לא היו נוסעים וא"כ אי אין סילוק מסעות בלילה לא היו יכולים ליסע עד יום א' וכבר נפסלו בלינה ורש"י שלא פירש כן נראה שמפרש במסולק דנפסל ביוצא אפילו בחול קודם שהגיע זמנו ליסלק דהיינו בימי החול תוך הח' ימים ואם כן תו לא מצי דייק מלחם הפנים כלל דמיירי שבכל לילה היה על השלחן ולכן פירש שדייק מקדשים כנ"ל ודו"ק היטב:
בא"ד דאי אין סילוק כו' תפסול הלחם כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא מה בחנייתו כי לא כו' ונסע אהל כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה בחנייתו כו' במקום קדוש הס"ד:
ד"ה מקומו כו' שלחן הס"ד:
ד"ה במסודר כו' סביב להם הס"ד:
ד"ה כי לא כו' מעזרה והשתא כו' לויה הד"א והס"ד:
ד"ה סילוק מסעות כו' קדוש וזבין כו' בסופה וזבין כו' למחנה לויה הד"א והס"ד:
ד"ה אלא כי אתא כו' דלדגלים כו' דמכשיר במסולק דכתיב כו' דפסול במסולק כצ"ל והס"ד:

ד"ה ש"מ כו' במסעות שאם כו' הד"א:
ד"ה אימת מידלי קלעים הס"ד:
ד"ה ורמינהו כו' משתלחים הס"ד:
ד"ה בפסח כו' וטומאת מת הותרה כו' הד"א:
תוספות ד"ה שמע מינה כו' דאי אין סילוק כו' תיפסול הלחם כו' כצ"ל:

דף צה:

חדושים

גמרא אחת שתי הלחם כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תמידין ומוספין). ופסק כסתם מתניתין ולא חש לקושיות האדם קשה כברזל ועיין בתוס' יום טוב ובתשובה שלי שהעתקתי ס"פ ר' ישמעאל תמצא ישוב לזה בתשובת הקדוש הי"ד ובתשובתי ודלא כתוספות יום טוב שכתב בלי טעם:
אמר רבא הקשה כו' כצ"ל.
ואי לישה לא בעינן זריזין אפייה נמי כו' דמסתמא לענין זריזין לא מחלקינן בינייהו אבל לענין פנים בעזרה וודאי מחלקינן בינייהו דתנור הוי במקום פנים ולכך בעי פנים והדרא קושיא לדוכתיה דליפסול בלינה ודו"ק:
תוספות ד"ה אין טמאי כו' המכניס שרץ למקדש כו' מכל מקום קשה הא קא חשיב רבותא אפילו מת כו' (כצ"ל ור"ל ומת עצמו לאו רבותא הוא נגד המכניסו) אי נמי חשיב במינו טהרה דיש לאדם חי טהרה כצ"ל. וכן הוא בתוס' דנדה דף כ"ח ע"ב עיי"ש. ובתוס' דסוטה דף ד' ע"ב תי' בע"א עיי"ש:
ד"ה ומאי קושיא כו' או בכלי שרת אחד עשרון שלם כו' (ועדיין לא היה קדוש בלא שמן ק"ל) והשמן לצד אחר (וא"כ היה קדוש מחמת הביסא) לפי כו' גנאי הוא להשימו אח"כ בכלי חול (ובע"כ היה צריך לקדש חצי עשרון וק"ל) ולא כו' קודם שיתקדש בביסא כו' (והחצי עשדון לא נתקדש ק"ל) ויש פירושים מרש"י שכתוב בהן בסוף התכלת (וכן הוא ברש"י במשנה דלקמן ק"ל) לפי שהיו צריכים לעשרון למדוד כו' נדבה של יחיד ולא יתכן טעם זה כו' (כצ"ל והד"א) דמנחת יבש לא נתקדשה מדכתיב חמץ (וא"כ כל מדת יבש בכלל אפילו חצי עשרון דאינה לח' אלא לאחר אפייה דלא שנא ק"ל) דה"ה שאר מנחות הטעונות שמן כדאיתא כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא יקדש בכלי כו' דרך חול' הוא אלא אפילו כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה רבי אליעזר כו' שלהם טמא מת כו' הד"א:
ד"ה נתקדשו ואי נפקי מיפסלי כו' כצ"ל:
ד"ה במקום זריזין כו' אלא בחוץ הס"ד:
ד"ה ושניהם כו' ור"ש הס"ד:
ד"ה בשבת אשכחינהו כו' הד"א:
תוספות ד"ה שהוא קשה כו' אינו ת"ח והא דכל כו' באות מצה הד"א והס"ד:
ד"ה דרך חולין כו' כדפרישית בסוף התכלת הס"ד וכצ"ל:

דף צו.

חדושים

תוספות ד"ה כלל אמר ר"ע כו' ומיהו אמילתיה דרע"ק כו' (אלא מצריך הא דצריך לפסוק הלכה כרע"ק בפסח ומילה אבל ארע"ק עצמו ליכא למיפרך ק"ל) בכל דוכתא מאי דדחי שבת כצ"ל:

הגהות

גמרא חביתי כ"ג כו' ודוחות את השבת טחינתן והרקדתן אינו דוחה את השבת כלל כו' כצ"ל (מיימוני פ"ג מהלכות תמידין ומוספין):
כל המנחות יש בהם מעשה כלי (מיימוני פי"ב מהל' מע"ק):
שתי הלחם ארכן ז' כו' כצ"ל (מיימוני פ"ה מהלכות תמידין ומוספין):
השלחן ארכו י' כו' (מיימוני פ"ג מהלכות בית הבחירה שם פ"ה מהלכות תמידין ומוספין):
נותן אדם כו' כופל טפחיים מכאן וטפחיים מכאן וטפחיים ריוח כו' אבא שאול כו' נותנים שני בזיכי לבונה של כו' כצ"ל.
כל הכלים שהיו במקדש ארכן לארכו כו' (התוס' השייכים לזה תמצא בגמרא דף צ"ז ע"א):
גמרא כל המנחות כו' כצ"ל.
נמצא שלחן מקדש י"ב טפחים כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואפייתן אינו מיפסיל בלינה הס"ד:
ד"ה מעשה כו' ד' אצבעות הס"ד:
ד"ה שלא תטעה כו' אורכה ז' ורחבה ד' וקרנותיה ד' כו' אצבעות יה"ז לחם כו' וקרנותיה שבעה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה טפחיים ומחצה כו' ומכאן ובהן הן הקרנות כו' (כך הגיה בתוס' יום טוב וע"ש) וזוקפות בשיפוע הס"ד:
ד"ה אורכו י"ב כו' לא פליג הס"ד: ואח"כ וטפחיים ורוחב הלחם כו' כצ"ל:
ד"ה אבא שאול כו' בו בזיכים הס"ד:
ד"ה על כו' ממש הס"ד:
ד"ה ועליו כו' בסמוך הס"ד:
ד"ה המפוצלים כו' מפרש כמה כו' כצ"ל:
ד"ה מה חטאת ואשם כו' דכתיב אשר יבשל וא"א בלא כלי כו' אל החיצונות כצ"ל והס"ד:
ד"ה ט"ו טפחים ב' טפחים ומחצה לכל כו' כצ"ל:
ד"ה והא איכא כו' ואיכא טפי הס"ד:
ד"ה וקא פריך כו' היה על הלחם כצ"ל:
ד"ה סוף סוף כו' ומעפש הלחם הס"ד:
תוספות ד"ה שאלו כו' איירי דבהאי קרא כו' דאי בחוץ הרי חטאת כו' כצ"ל:
ד"ה והאיכא בזיכין כו' דהא אמרינן בפרק קמא קומץ כו' כצ"ל:

דף צו:

חדושים

תוספות ד"ה לדברי האומר כו' מיבעיא לן הכא (ר"ל דהוקשה להם ליפשטו האיבעי' דהכא מההיא דת"כ כו') אי דרש' כו' מ"מ לענין טבלא לאו דרשא גמורה (ר"ל שנאמרה בת"כ דמקבלת טומאה אין צריכ' דנילף משלחן ק"ל) הי' כו' דפריך ונילף מזר דאמר מר זר כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא והאיכא מסגרתו כמאן דאמר כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה והאיכא כו' י"ו טפחים הס"ד:
ד"ה טמאה בשלחן כו' לקמן ואין טבלא כשאר כו' הוא בית קיבולה כו' טומא' והא דומיא כו' למדרסות הד"א והס"ד:
ד"ה טהור כו' עשוי לנחת ואיכא דומיא כו' כצ"ל ושני תיבות הנשארים נמחקו:
תוספות ד"ה לא היו שם כו' ומכילתין נמי כו' הם היו סניפים כו' מסככין הקנים בין לחם לחבירתה והא דכתיב כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה כלי עץ כו' כיון דמקומו קבוע הס"ד: ואח"כ צ"ל ד"ה סילוקו כסידורו היינו למ"ד אפייתו דוחה שבת דתנור מקדש דלמ"ד אין אפייתו נ"ל וע"ל דף כ"ט עמוד א' [ברכת הזבח: בתוס'] ובמ"ש שם:

דף צז.

חדושים

רש"י ד"ה אמאי לא כו' דאין שבות כו' (ר"ל וא"כ לעולם קשה למה לא יסדר בשבת אף שאינו דאורייתא וק"ל) כבונה וסותר הס"ד:

תוספות ד"ה המזבח עץ כו' גובהן של סניפין עכ"ל. לא ידעתי לכוון החשבון לשום פירוש דלפירש"י בחומש אליבא דמ"ד תיבה פרוצה היו גבוהים מהארץ כמדת גובה השלחן אמה וחצי וכנגד גובה המערכה לרבי מאיר י"ב טפחים ולר"י ט"ו טפחים וא"כ היו גבוהים הרבה ולדעת מי שסובר לעיל שהיו עומדים ע"ג השלחן א"כ לא היו צריכין להיות ח"י טפחים (ושמא י"ל דהיו האמות באמה של חמשה טפחים כשאר אמות הכלים לר"י א"כ היו הסניפים גבוהים חמשה עשר טפחים ג' אמות נגד גובה המערכה לר"י מגב השלחן ודו"ק נ"ל) גם לפי' התוס' דלעיל דלא היו מגיעים אלא עד הלחם התחתון לא יתכן ושמא שהיו גבוהים ג' אמות אף דלא היה נצרך לכך וצ"ע:

ד"ה אחד של כסף כו' (שייך למתניתין לקמן דף צ"ט ע"ב) ושנים באולם אחד של שיש כו' זה אחד מן הנסים שהיו במקדש (כצ"ל ור"ל ואפי"ה לא נתעפש וא"כ למה יתעפש על כסף בזמן קצר) שכשם כו' ופירש שם בקונטרס כו' (ובפי' רש"י שלפנינו לא כ"כ עיי"ש) מפני שמרתיח אכולהו פריך עכ"ל. ולפי גירסת מסכת תמיד ע"כ לא קאי הקושיא אלחם הפנים דהא לפי האמת היה של כסף ומה שלא עשאוהו בשל זהב הוא מפני שמעלי' בקודש כו' ובע"כ פלפולא דהתם לא קאי אלא אאיברים ודלא כפירש המפרש לשם וא"כ גם פירש"י דלקמן במתניתין שפירש דעל של שיש היה מונח מעט ומיד היה מסלקו להיכל כו' וכ"כ הרע"ב אתי שפיר דכך מוכח אם היה של כסף שלא היה מונח עליו זמן רב וה"ה בשיש וכ"ש לפי מ"ש ברש"י שלפנינו לקמן בגמרא דשיש היינו של כסף ודומה לשיש וא"כ הכרח הוא לפרש כן מכח הגמרא דתמיד דהיה של כסף ואפ"ה לא חייש בלחם הפנים מעיפושא. והרע"ב שכתב במסכת שקלים בכניסתו אחר שנאפה כו' אם כוונתו תיכף אחר האפייה היינו לפירוש גירס' שיש דגרס התם כנ"ל ברור ודו"ק היטב. והרב בעל תוספות יום טוב לא ירד להבנת גמרא דתמיד ופי' המפרש למסכת תמיד הטעוהו וליתא לפי מה שהוכחתי ודו"ק:

הגהות

גמרא לבזבזין כו' את לבזבזין כו' כצ"ל.

ארבע סניפים כו' (מיימוני פ"ג מהלכות בית הבחירה):

תנן התם ר"מ כו' (מיימוני פ"ב ופ"ג מהלכות בית הבחירה):

רש"י ד"ה וכי תימא כו' ציפוי אי לאו כו' כצ"ל:

ד"ה מקצעותיו כו' מרובע כצ"ל והס"ד:

ד"ה מנא ה"מ כו' סניפין הס"ד:

ד"ה קשותיו כו' שמקשה הלחם כו' כצ"ל:

ד"ה מנקיות כו' מעיפוש הס"ד:

ד"ה לא סידור כו' ואי ס"ד כו' הד"א:

ד"ה אפשר כו' הד"א:

ד"ה דטעמא כו' לקני' משום עיפוש הס"ד:

ד"ה בכי האי כו' ששומטן מע"ש כו' בלא קנים ולמוצאי כו' הד"א:

ד"ה חוץ ממזבח כו' דאורך ורוחב הס"ד: ואח"כ ד"ה היסוד והסובב כו':

ד"ה אמת הבנין כו' העולה הס"ד: ואח"כ ד"ה אמת כלים כו': ואח"כ ד"ה אמה וטפח כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה שאני שלחן כו' דלא שייר כלום כו' כציפוי השלחן (ר"ל של מקדש) כצ"ל:

ד"ה כל הכלים כו' שייך למתניתין דלעיל. פליגא רבי ור"א בר שמעון כו' כצ"ל:

דף צז:

חדושים

תוספות ד"ה אל חיק כו' שהרי אמרה תורה לא תעלה במעלות כו' עכ"ל. ואם המזבח היה גובה קצת מהכבש א"כ הי' כמעלה ע"ג המזבח ק"ל. וע"ל בזבחים מ"ש שם בס"ד:

הגהות

גמרא כמה הוי עשרים ושבעה כו' אמה רוחב כניסה כו' כצ"ל.

וכנס אמה זהו יסוד נמצא שלשים כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה וחיק האמה כו' דעלה אמה וכנס כו' הד"א:

ד"ה אלו הקרנות כו' דהיינו אמה על אמה זרת חצי אמה כצ"ל והס"ד:

ד"ה קס"ד כו' האמה שבין יסוד וסובב כו' כצ"ל:

ד"ה גובה המזבח כו' מקום הקרנות הס"ד: ואח"כ ד"ה מקרנות כו' סובב הוי ד' כו' הד"א:

ד"ה שית דמן כו' כדקאמר הס"ד:

ד"ה כמה בציר כו' סובב אפלגא כו' מן הסובב הד"א והס"ד:
ד"ה הא קא יהיב כו' למטה מן החוט הס"ד:
ד"ה וכי תימא כו' על כו' הוי בין קרן לקרן כצ"ל והס"ד:
ד"ה היתה קפ"ז כו' הוי ליה בין כו' הדריסה כ"ג הד"א והס"ד:
ד"ה היכל כו' קדשי הקדשים הס"ד:
ד"ה י"א אמה חצר אחורי הכפרת כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה אלא חיק כו' בת חמש הס"ד:
ד"ה ואמה כו' באמה בינונית הס"ד:

דף צח.

חדושים

גמרא ת"ר כל הכלים שבמקדש כו' (מיימוני פ"ג מהלכות בית הבחירה). ודע דבפלוגתא דר' מאיר ור"י פסק הרמב"ם פ"ג מהל' בית הבחירה כר"מ ודחק הכ"מ למה לא פסק כר"י במקום ר"מ ול"נ מדפריך בפ"ק דב"ב מרבי מאיר אהא דקאמר התם בגויל ששה א"כ ס"ת היאך מונח בארון בתרי פושכי ומשני התם ש"מ דקיי"ל כוותיה וגם ריהטא סוגיא (דמוכח) [ברכת הזבח: דסוכה] פ"ק דסוכה משמע כוותיה דארון וכפרת הוי י' ק"ל נ"ל:

רש"י ד"ה הייתי אומר כו' תרין שש המערכה כו' הכי משמע אלו כו' מערכות שש הוו משמע כו' מערכות של שלש ואם תרצה להוסיף שלישית סגי בשלשה חלות הד"א וכצ"ל נ"ל. ומ"ש מערכות של שלש ר"ל משש תעשה ב' מערכות של שלש ואם תרצה כו' ק"ל:

ד"ה לכך נאמר כו' ותו לא נראה דקאי לגירסא ראשונה ולגי' אחרונה אתיא כפשטא דווקא י"ב ולא ג' על ג' נ"ל:

ד"ה בפרכת כו' אמה טרקסין כו' וכי תימא לוקמא במקדש שני כו' ראשון כתיב הס"ד. וז"ל הגמרא ביומא (דף נ"ד ע"א) אמר רב קטינא בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגלין להם את הפרכת ומראין להם הכרובים שהיו מעורים זה בזה כו' ופריך במאי עסקינן אי נימא במקדש ראשון מי הוי פרכת (וצ"ע דהא וודאי הוי פרכת כדאיתא בברייתא זו דמנחות והובא ג"כ שם ויאריכו הבדים כו' הא כיצד דוחקים ובולטים בפרכת ואבנין שלמה קאי דהא דייק מפסוקים דשלמה וכך פירש המפרש לדברי הימים ב' על פסוק ויעש הפרכת וכו' וכל המפרשים במלכים בפסוק הנ"ל וצ"ע) ואלא במקדש שני מי הוי

כרובים ומשני לעולם במקדש ראשון ומאי פרכת דבבי דאמר ר"ז כו' י"ג פרוכת היו במקדש כו' וא' של היכל כו' שתים בדביר ושתים כו' עיי"ש בפירש"י וא"כ מבואר דגם במקדש הראשון היו ב' פרוכת אצל הדביר שהוא אמה טרקסין וכמ"ש רש"י כאן שהוא פרוכת דבבי וה"ה פרכת דהיכל ולזה כיון הרמב"ם פ"ה מהלכות כלי המקדש דין י"א שכתב וכיון שישמע הסגן קול רגלים של כה"ג שהוא יוצא מגביה לו את הפרכת כו' וכו' וכתב הכ"מ צ"ל דהא תנן הגביה לו את הפרכת שלפי דבריו גם שם היה פרכת עכ"ל. לא הוה ליה להרב לכתוב לפי דבריו מה שמבואר בש"ס להדיא דפרכת דבבי הוי אחד להיכל כו' וביותר יש לתמוה אהרב בעל התוס' יום טוב שכתב בפ"ז דתמיד משנה א' אדברי הכ"מ וז"ל לא שמענו בשום מקום עכ"ל. ות"ל כבר ראינו ושמענו בתלמוד מבואר ומוכח ואדרבה אדברי הרע"ב הי' לו לתמוה למה פירש אפרכת דאולם שהיה מגביהו ולא פי' אפרכת דהיכל ודו"ק ועיין עוד פרק מ"ש בס"ד. אחר מה שכתבתי כל הנ"ל בענין הפרכת דבבי מצאתי עוד להרב בעל הכ"מ בפ"ד מהלכות בית הבחירה דין ב' שכתב וז"ל ומ"ש רבינו אבל במקדש ראשון לא הי' שם אלא פרכת אחת כו' נראה דלמשכן קרוי מקדש ראשון דאלו בבית ראשון לא הי' פרכת אלא כותל עכ"ל. ונפל הרב ברברוותא דכבר ביררתי מהקרא ומהש"ס ומפירש"י ומסברא דבע"כ היה פרכת וצ"ע בכל הנ"ל ודו"ק:

ד"ה דוחקים כו' לו עשר אמות כו' אלא באמצע כו' מבואר דס"ל דארון בבית קדשי קדשים באמצע היה עומד ולא אצל הכותל של מערב וכך מבואר בדבריו במסכת מגילה ובכמה דוכתי וכך הבין הרב בעל תוס' יום טוב ביומא פ"ה משנה ב' והאריך לתמוה אהרמב"ם פ"ד מהלכות בית הבחירה ע"ש. אכן ראיתי להרשב"ם בפרק המוכר פירות דף צ"ח וצ"ט פי' דהארון וכרובים היו עומדים ממש אצל כותל מערבי עיי"ש ד"ה כי קחשיב כו' וד"ה ארון שעשה כו' א"כ דעת הרמב"ם כדעתו וגם מ"ש התו' פרק לא יחפור דף כ"ה ע"א וז"ל דנהי בית ק"ק היה במערב המקדש מ"מ הארון שהשכינה שם היה במזרח בית ק"ק עכ"ל. נראה דס"ל כפירש"י או כפירש הרשב"ם ורמב"ם וכוונתם שהשכינה שהיתה נגלית מהארון היה נגלית על אותו צד שהיה משה קאי והיתה שורה על צד שהיה נוטה למזרח ולא על שום צד מג' צדדים לפי' רש"י. ולרשב"ם על ב' צדדים כנ"ל ודו"ק ודלא כהבנת בעל תוס' יום טוב לשם ועוד דלהבנתו בהתוס' היאך יתיישב הקרא דויאריכו הבדים ודו"ק היטב:

הגהות

גמרא ולמה אמרו אחד גדולה כו' (מיימוני פ"ח מהלכות מעילה):

וחדא לבניינא כצ"ל. הייתי אומר שלש של ארבע כצ"ל:
רש"י ד"ה לא שנא כו' דקרנות אי בעי כו' בת שש לא פש כו' אלא כו' כו' לא חשיב לה הד"א והס"ד וכצ"ל:
ד"ה חמשים ותמניא כו' אמותיו מן הרצפה כו' ואמה כו' הד"א:
ד"ה דיקא נמי כו' גובהה ואמה כו' כצ"ל:
ד"ה השלחן ארכו כו' בת ששה הס"ד:
ד"ה ומדקרי כו' בינונים מכלל כו' הד"א:
ד"ה וחדא לדהבא כו' באמה של משה כו' שיתירה כו' אצבע לפי שאומנות כו' כצ"ל:
ד"ה צורה מצויירת הס"ד:
ד"ה ועליהו לתרופה כו' ומזה כל עלה כו' הד"א:
ד"ה לתרופה כו' שלמעלה כו' הד"א:
ד"ה פה שלמטה כו' עקרות הס"ד:
ד"ה מתניתין כל הכלים כו' למערב הס"ד: ואח"כ צ"ל גמרא כך כו':
ד"ה מנ"ל כדאמרינן לקמן הס"ד:
ד"ה ובדיו כו' למערב הס"ד:
תוספות ד"ה רואין אותו כו' נמצא בזיכין למעלה מי"ב וי"ל כו' כצ"ל:

דף צח:

חדושים

גמרא ת"ר מזרח ומערב היו מונחים כו' (מיימוני פ"ג מהלכות בית הבחירה). ופסק הרב שם כראב"ש ולא כרבי מחבירו משום דקרא דאל מול פני גו' מסייע ליה כ"כ הכ"מ שם והא ליתא דגם ר' מודה וס"ל כהברייתא זו שהיו מצודדים כלפי אמצעי וכבר האריך הרב המזרחי להוכיח בפ' בהעלותך עיי"ש ומתיישב שם השגת הראב"ד מההיא דסדר תמיד שלא היה גורס מזרחיי' וכך מבואר בפי' המשנה דתמיד שמערבי קורא לנר השביעי שסמוך לפרכת ע"ש והוא עיקר:

הגהות

רש"י ד"ה כמין שני דדי כו' הפתח וש"מ כו' הד"א:
ד"ה תרי גברא כו' אלא אמה ומחצה כצ"ל:
ד"ה אם כן כו' כולם בדרום כצ"ל:
ד"ה למר קחשיב כו' וההיכל ארבעים כו' חשיב כל הששים אמה כו' כצ"ל:
ד"ה מה מנורה כו' והשלשה במערב הס"ד:

ד"ה מדכתיב בנר כו' כצ"ל:
ד"ה אלמא יחד כו' אלמא מזרח כו' שוות למערב כצ"ל והס"ד:
ד"ה מה ארון כו' בדיו מונחין הס"ד:
ד"ה אל מול כו' של המערב הס"ד:
ד"ה מכאן כו' פסוקים וקאמר כו' (הד"א) והשאר ג' ג' הס"ד:
תוספות ד"ה ונסעו כו' יש למחק כל השיטה:
ד"ה תרי דרי כו' (שייך לקמן) אבל שלחנות דשלמה סמוכות לכותל כו' כר"א בר שמוע כו' ומנורה בדרום דווקא על של משה מסדרן פירש כרבי יוסי כו' סמוכה לכותל צפוני (ולא היה לילך לסדר) כו' חולק את הבית מחצי הבית ולפנים כו' קימעא כלפי חוץ כולהו משליש כו' כצ"ל. והכי איתא ביומא דף ל"ג ע"ב ד"ה כלפי חוץ כו' ע"ש:

דף צט.

חדושים

רש"י ד"ה ולמ"ד צפון כו' ממזרח למערב (ר"ל והיה עולה עשרים אמות שליש היכל כדלעיל):
תוספות ד"ה מלמד שהלוחות כו' היתה ששה על ששה כו' (דארבע לוחות עם השברי לוחות היה עולה ארכן או רחבן כ"ד (אמות) [טפחים] כשעומדים זה אצל זה ק"ל) ומונחות ארכן לארכו של ארון (כצ"ל) אצל זו ברחבן כו' ארכן לארכן של ארון כצ"ל. אכן דבריהם בפירוש הירושלמי כפי שיש בירושלמי שלפנינו אין מוכרח לומר שהיו רוחב ג' ועיי"ש בספר יפה מראה סימן ז' ודו"ק:

הגהות

גמרא היכן מצינו השלחן בדרום כו' כצ"ל:
שנים שהיו באולם כו' (מיימוני פ"ג מהלכות בית הבחירה):
רש"י ד"ה מחצי הבית כו' אפשר שישבו עשר כו' כצ"ל:
ד"ה ותו נמי כו' נכנסים ארבע כהנים כו' של מסדר ואי כל כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה בשלמא למ"ד כו' אמות אפי' הכי דמאי דטפי טפח לא כו' כצ"ל:
ד"ה אלא למ"ד כו' כדי ארון ושלחן רוחב כו' ואמה דידיה כו' באמתא דדרום כצ"ל והס"ד:
ד"ה כתלמיד כו' מגביה יותר הס"ד:
ד"ה שנים כו' ובמתני' שיש כו' כצ"ל ועיין לעיל בתוס' מ"ש ע"ש רש"י ובמ"ש שם בס"ד:
ד"ה ויקם משה כו' מורידים ואי נמי כו' הד"א:

דף צט:

הגהות

גמרא שביטולה של תורה כו'.
שני שולחנות כו' (גם זה במיימוני שם) ועיין בתוס' השייך לכאן בדף צ"ז ע"א:
וארבע כהנים נכנסים כו'(מיימוני פ"ה מהלכות תמידין ומוספין):
הקטירו הבזיכין כו' (שם במיימוני פ"ד):
שעיר של יוה"כ נאכל לערב כו' (מיימוני פ"א מהלכות יוה"כ):
רש"י ד"ה אלו מושכין כו' השלחן אלו מניחים הס"ד:
ד"ה אף זה כו' בלא לחם הס"ד: ואח"כ ד"ה חל יו"כ להיות כו' והשאר נמחק:
ד"ה אסור לאומרו כו' לתלמוד תורה הס"ד:
ד"ה ל"א סברי כו' ש"מ שכר גדול כו' הד"א:
ד"ה צא ובדוק כו' לעולם הס"ד:

דף ק.

חדושים

תוספות ד"ה אלא אפילו כו' ביום זבחיכם נינהו (דלאו זבח מיקרי ורש"י לא פי' כן) קמ"ל כו' קודם התמיד לא כו' לינה נמי לא דלאלתר שרפו כו' (הד"א) ומיפסיל משום לינה כו' (ולפי פירש"י ל"ק דהפסול הוא דהקומץ נפסל משום קמיצת לילה ותו אי אפשר לערכו כשירים ולחזור ולקמוץ כו' ודו"ק) אלא אפילו לא נקמצה נמי כו' (דמשקדשו בכלי נפסלו בלינה ועיי"ש בתוס'):
ד"ה בלילה פי' בקונטרס כגון מנחת נסכים כו' (ר"ל דכתיב מנחתם ונסכיהם ואמר מר אפילו בלילה ואפילו למחר) זה לשון קרב הס"ד:

הגהות

גמרא סידר את הלחם בשבת כו' (מיימוני פ"ה מהלכות תמידין ומוספין):
והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה כיצד כו' כצ"ל ועיין ברש"י ותוס' דף צ' עמוד א' ובכ"מ שם האריך בזה ועיין בתוס' יום טוב:
רש"י ד"ה אלכסנדר' כו' מצרים הס"ד:
ד"ה משפחת כו' לפיכך שמח כו' כצ"ל:
ד"ה משום פיגול כו' קרב המתיר כמצוותו הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ולא כו' ראוי לאכילה הס"ד:

ד"ה וטמא האוכלו כו' לטהורים חייבים עליו כו' קרבו כהלכתן הד"א והס"ד:
ד"ה לאחר השבת למחר והס"ד:
ד"ה יניחנו לשבת הבאה כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה מקדשי' כו' ונתן קומץ כו' כצ"ל:
ד"ה כל הקרב כו' קרבנות הס"ד:
ד"ה קדוש ביום כו' שרת מקדשו הס"ד:
ד"ה בלילה כגון מנחות נסכים והס"ד:
ד"ה וקומץ קרב ביממא מביום צוותו והס"ד כצ"ל נ"ל:
ד"ה פסול כו' הבא דתו לא כו' הד"א:
ד"ה קסבר תנא כו' דזמנו הוא אלא שאין עבודת לילה כשירה כצ"ל והס"ד:
ד"ה מחוסר זמן דימים הוי מחוסר זמן הילכך לחם כו' כצ"ל נ"ל:
תוספות ד"ה ששונאים כו' דישראל סנינא לכו כצ"ל:
ד"ה מתתיא כו' אם האיר פני כו' כצ"ל:
ד"ה כמי שסדרו הקוף כו' ושייך לע"ב:

דף ק:

חדושים

תוספות ד"ה שני ימים כו' ונראה דל"ק מידי כו' (וכ"כ רש"י בעצמו פרק אלו עוברין ע"ש) ששחטן על ארבע חלות כו' ומשנה זו שנויה בפ"ב דערכין כו' כצ"ל ומרשב"ג דאמר אינו דוחה יום צום גם ממתניתין דלעיל דחל יו"כ בע"ש שעיר של יוה"כ נאכל לערב ליכא להקשות דאיכא למימר דהם ס"ל כאחרים אבל ממשנה זו הקשו שפיר דמשמע התם דאתיא דלא כאחרים והא דלא פריך בפרק החליל ממשנה זו כמו דפריך ממשנה דחלבי' דשבת היינו טעמא משום דסבר כיון דסליק להתם ושמע דמשנה דחלבים אתיא כדברי הכל וסבר דאתיא ככ"ע וליכא מאן דחולק ניחא ליה להקשות מהתם כיון דלר"י ולרע"ק יכול להיות יוה"כ בין בשבת או בא' בשבת ומשני לאחרים ד"ה היא ולא לרבנן זה הוא האמת הברור בדברים האלו ודו"ק ותראה. והרב בעל תוס' יום טוב כתב ע"ז כמה ניירות ולפע"ד לא ירד ז"ל לסוף דעת התוס' בזה גם מה שהקשה למה לא פריך מהך דהכא כמו שפריך ממשנה דחלבים והניח בצ"ע ליתא וכמ"ש:
ד"ה ואינו דוחה כו' דהכא קתני נאפית ביו"ט כו' (דלמה יהו נאפית לג' יאפו אותו ביו"ט עצמו ביום א' ק"ל) ולא לגבוה ולרבי שמעון דאמר משום כו' (הד"א) דוחה את יו"ט כו'

סבר לה כאבא שאול כו' (ר"ל דס"ל לכם ולא לגוים ולדידיה שני הלחם נאפים ביום טוב כשחל אחר השבת ועיי"ש):

סליק פירקא:

פרק המנחות והנסכים

גמרא (שייך למתניתין) העופות והעצים כו' אין להם פדיון כו' הרמב"ם פי"ו מהלכות מע"ק כתב וז"ל הרי עלי עץ מביא גזר א' כו' ואם רצה להביא דמי עצים יביא עכ"ל. וכתב הכ"מ בשם הר"י קורקו"ס נראה שכתב כן ממ"ש במעילה כו' איכא בינייהו עצים פי' דלרבי הם כשאר קרבן מזבח ואין להם פדיון ולרבנן הם כקדשי בדק הבית ויש להם פדיון כו' ורש"י ותוס' לא פירשו כן ההיא דמעילה ואשתמיטיה להגדולים הנ"ל מתני' דידן דעצים אין להם פדיון לכו"ע אפילו נטמאו וכ"ש בטהורים והיא סתם משנה וליכא מאן דחולק עלה וכתבו הרב בפ"ו מהל' איסורי מזבח דין ד' עיי"ש אלא כוונת הרמב"ם ז"ל מבואר דע"כ מוסר עצים לצבור דומיא דמזבח דבאה משל צבור כדלעיל בהקומץ רבה וא"כ כשנותן להם מעות הוי כאלו נתן להם עץ והצבור נותנים לו אבל לא שיהיה להם פדיון וק"ל נ"ל. ועיין בפ"ו מהלכות איסורי מזבח דס"ל דטהורין אין נפדין אפילו לא נתקדשו בכלי שרת:

תוספות ד"ה וכלי שרת לר' נחמיה כו' מביאים לידי מעילה (ר"ל מה שנתקדש תוך הכלי שרת ק"ל) כו' מועל מדרבנן כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא שתי הלחם נאכלות כו' (גם זה במיימוני שם):

רש"י ד"ה וכי מטי כו' וליפסיל בליל שביעי (א"נ א"צ להגיה וליל שישי לסידור קאמר ודו"ק) שהרי עומד שם ח' ימים שלימים כצ"ל והס"ד:

ד"ה בשקדם כו' וסדרו למחר הס"ד:

ד"ה לתשעה כו' שניה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שני ימים כו' נאפה בארבע כו' כצ"ל:

ד"ה לדברי האומר כו' מחלוקת הס"ד:

סליק פירקא

פרק המנחות והנסכים

גמרא המנחות והנסכים (מיימוני פ"ה מהלכות איסורי המזבח ופ"ו מהלכות פסוה"מ):

רש"י ד"ה ואפילו טהורים כו' המנחות ונסכים כצ"ל והס"ד:

דף קא.

חדושים

תוספות ד"ה אע"ג דנטמאו כו' והאמר מר כו' הב"ע כגון שקדשו בכלי עכ"ל. אבל אי לא קדשי אינם מקבלים טומאה והכא משמע דמקבלים טומאה. ואין ליישב קושייתם דהתם קאמר דאינו לוקה כשלא קדשו ומיהו שמא איסורא דאורייתא איכא ומקרי טמא דלא מסתבר לחלק בדאורייתא דאי מקבלי טומאה קרינן ביה והבשר אשר יגע בכל טמא גו' ק"ל נ"ל:

בא"ד היינו גיזרין דהכא ובקונט' פי' כו' מן המאוכלות הפנימיות (ולא עצים ק"ל ועיין בתוס' דזבחים) כו' אליבא דרבי בהקומץ כו' הכל למזבח אלא קדושת כלי דהתם כו' (כצ"ל נ"ל) וחבירו לחבירו הראשון מעל כו' (ואלו בכלי שרת יש מועל אחר מועל אפי' במתנה ק"ל) מכיון דבקע הראשון כו' עד שידור תחתיה כו' ולכך מועלים כולם שאין הקרדום מתחלל כו' (דמיירי שהן כולם גזברים ועיין בתוס' דבבא מציעא דף צ"ט ע"א בזה) והא דאמר בהשואל כו' וסתם משאיל כו' הנאה שבו שסבר מותר לבקע בו כו' ומיהו נראה כו' (כן הוא בש"ס דפוס קראקא) ויש לפרש דקושייתם הוא אמאי יצא לחולין כיון שסבור שהוא שלו ע"ז כתב ומיהו נראה כו' ודו"ק ועיין בלשונם בתוס' הנ"ל:

בא"ד מידי דהוי (המשאיל) [ברכת הזבח: אמשאיל] אלא השכר לבדו כו' עכ"ל. ור"ל שמבואר בתוספתא כיון דלא קדש קדושת הגוף מועלים כולם אפילו אחר ביקוע אלא דלפי מ"ש התוס' לעיל אין ראיה דהן כולם גזברין לכן נראה דכוונתם דע"כ לא נפיק חבית לחולין בדירת השוכר דהא אכתי מעורב הקדש וחולין בבית נגד דמי השכירות שנתן ודמי למשאיל קורדום דג"כ הקדש וחולין מעורבין דהיינו הקדש ושכר הביקוע שיצא לחולין ומ"מ הקורדום עדיין גופא הקדש וכמ"ש התוס' לעיל ודו"ק.

ד"ה פיגול במנחה כו' היה לה שעת כו' לא תטמא כו' וזה נמי לא היתה לה שעת הכושר כו' (דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת כמ"ש רש"י לקמן) אותו ואת בנו לענין כו' דאי לא פיגל במנחה יטמא כו' עכ"ל. ר"ל דאלת"ה אלא קדושת הקדש או כלי משוי להו דניהוי כאוכל שאתה יכול כו' א"כ פיגל במנחה נמי תטמא אף שמקדשם במחובר כדמסיק דמיד כשהוקדשה בכלי קודם הפיגול הוי אוכל שאתה יכול כו' והוי לה שעת הכושר. ויש לדקדק בדבריהם דהא אכתי קשה פיגל במנחה נמי יטמא אף דאקדשה במחובר דכיון שבאתה לכלי קרי אוכל שאתה יכול להאכיל למזבח והוי כמו עולה ותטמא ואין לומר דאיירי דלא נקמצה עדיין ולא מיקרי ראויה למזבח וכשנקמצה נתפגלה מיד במחשבה א"כ נתפגלה בהקטרה או בהולכה מאי איכא למימר ולא קשיא

מידי דהשירים כיון דנאכלים לכהנים ולא מיקרי אכילת מזבח ואם כן אינה ראויה למזבח ולא הוו להו שעת הכושר לכהנים כיון דאקדשה במחובר והוא פשוט ודו"ק:

בא"ד מיד כשנתקדש בכלי דחיבת הקדש מכשרתה ועוד כמו שמדקדק מפרה כצ"ל וכן הוא בש"ס דפוס קראקא ור"ל דגבי פרה נמי נימא דמ"ה מטמאה טומאת אוכלין דחיבת הקדש מכשרתה ומשוי לה אוכל הראוי לאחרים אלא ש"מ דלא יוכל להשוות כו' כנ"ל ודו"ק ועיין בתוס' דחולין דף פ"א ע"א:

הגהות

גמרא דתניא אם כל בהמה טמאה כו' כטהורים דמי דעצים ולבונה כו' בני אשוויי אוכלי' נינהו וכו' ואע"ג דקדושי' דמי' כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה דמכלי שרת כו' שרת ואפילו בהמה כו' הד"א:

ד"ה ואם כו' אלמא נפדין הס"ד:

ד"ה אלא עצים כו' והני אע"ג כו' כצ"ל:

ד"ה לעולם אימא כו' נפדין בטהורים כו' הד"א:

ד"ה משום דלא שכיחי כו' כצ"ל:

ד"ה תמימים בהמה טהורה כצ"ל:

ד"ה אלא למזבח כו' קרבנות הס"ד:

ד"ה הוי הדר ביה כו' כצ"ל:

ד"ה כולן כל המנחות הס"ד:

ד"ה לר"ש כו' בהנאה אינו כו' טומאת אוכלין הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה הערלה כו':

דף קא:

חדושים

תוספות ד"ה פיגל במנחה כו' וכה"ג לא היתה למנחה שעת הכושר קודם שהקדושה עכ"ל. ר"ל דאז הוי היתר גמור משא"כ בבשר בחלב שנתערבו קודם לכן והוי היתר ודו"ק:

הגהות

גמרא והא פיגול בין בקדשי קדשים כו' מצוה למזרקיה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה שאי אתה כו' להאכילו לאחרים כו' הד"א:

ד"ה אומר היה כו' כצ"ל:

ד"ה אבל היה לו כו' וממילא הוי ידענא כו' לאחר זריקה כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה קודם כו':

דף קב.

חדושים

תוספות ד"ה דאי בעי כו' קדשים שחייב באחריותן משלם ד' וה' ופריך כו' אבל היתר זריקה לא מהני כו' (אלא הטעם הוא דלא נזרק לבסוף ולכך לא יצ' מידי מעילה וק"ל כצ"ל:

ד"ה ה"ג לא ראויה כו' ונראה לפרש כו' שום פסול קאמר דאין מועלים משום כו' כצ"ל. ונראה דכוונתם דלפירש"י אמרי' כדעת המקשן דאמרי' כל העומד לזרוק ואין מועלין היכא שלנה לבסוף (אבל) [או] נטמא' אבל מ"מ היכא דלא לנה כל זמן שלא נזרק מועלים בו עד אחר שנזרק אבל היכא דאינה ראויה אח"כ לזרוק אמרינן דמאחר שהי' ראוי לזריקה ואינו יכול עתה להזרק אין מועלין דכל העומד כו' והתרצן השיב דלא אמרינן אפילו בלנה וכו' אלא בלנה בשעה שראויה כו' דהיינו אחר זריקת דם ואין הפסול אלא בבשר יוצא ולן וטומאה ולא בדם אבל בשעה שהפסול הוא בדם ונפסל ג"כ לא אמרינן בי' כל העומד כו' וא"כ רב אשי דמסיק שאני מעילה כו' ר"ל דלעולם ס"ל כדעת המקשן שלנה ממש קודם זריקת הדם ואמרי' כל העומד כו' מטעם לבתר דפקעא קדוש' כו' א"כ שפיר מקשי התוס' במאי פקעא כיון דס"ל דקודם זריקה נמי מועלים אלא בשנגמר לבסוף מהני והלשון פקעא אינו מיושב כיון דלא נזרק ואח"כ לנה אבל התוס' פירשו דדעת המקשן דאמרינן כל העומד כו' אפילו קודם זריקה אין מועלי' מטעם הנ"ל ומתני' רבותא קמ"ל אפילו שלנה כו' ולסברא זו שפיר מתיישב הלשון דפקעא קדושתייהו במאי דהית' ראוי לזריקה כנ"ל ודו"ק:

בא"ד כל שיש לו היתר כו' לא אשכחן ומתבטל ראוי' דידה כו'. (כצ"ל נ"ל) היינו למ"ד היתר זריקה כו' הלשון מגומגם דצ"ע למה לא אוקי בפשיטות כמ"ד היתר זריקה ולן דם ואפ"ה לא מועלים וכמ"ש התוס' ג"כ לעיל דאפילו לא נזרק לבסוף לרב אשי במעילה אמרינן כל הראוי כו' ונ"ל דט"ס הוא כל התוס' וכצ"ל היינו למ"ד היתר אכילה אבל למ"ד היתר זריקה הוי לן דם וכן הוא להדיא בסוגיא דמעילה וא"ש הכל נ"ל:

הגהות

גמרא מיתיבי כלל כו' כל שהיתה לו שעת היתר כו' (מיימוני פ"ג מהלכות מעילה):

רש"י ד"ה ליפלוג בזבח גופיה כצ"ל והס"ד:

ד"ה לן ממש כו' בעי למימר כל העומד כו' הד"א:

ד"ה לא קשיא כו' כמעשה דמי דבריה בעלמא נינהו הד"א והס"ד:

ד"ה דאי בעי כו' בהו הס"ד:

ד"ה אין מועלין כו' דלא קדשי ה' הם ואע"ג דהשתא כו' כצ"ל נ"ל: ואח"כ ד"ה חוץ לזמנה כו':
ד"ה לא כגון כו' והיינו לאחר שנזרק הדם כו' (ר"ל לן הבשר) אינה פסולה אבל ראויה כו' ולעולם אי כו' לא אמרינן הס"ד והד"א:
ד"ה אבל לנה כו' לא אמרינן הס"ד:
ד"ה היה לו שעת היתר כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה כל שיש כו' היינו כשירה דאי כבר פסיל כו' כצ"ל:
ד"ה משום מעילה כו' משום אוכלא ולאו כו' אי בעי זריק הד"א והס"ד:
תוספות ד"ה הקומץ מנחה כו' שחושב חידוש הא דלא כו' כצ"ל:

דף קב:

חדושים

תוספות ד"ה בשתי מנחות כו' בשתי כלים נדרת כו' השתא בשתי מנחות שנתערבו כצ"ל (ור"ל וכ"ש ברישא ק"ל):

הגהות

גמרא האומר הרי עלי במחבת כו' (מיימוני פי"ז מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה ישפוך לארץ כו' בעשרה הי' הס"ד:
ד"ה נזרק הדם ואח"כ כו' הד"א:
ד"ה כזרוק דמי כו' ולמיכלי' דאוכלא היתירא כו' הד"א:
ד"ה מידי הוא כו' כה"ג ליקרב הס"ד:
ד"ה מדכל כו' אמרה נקיט לה הס"ד:
ד"ה צריד כו' ונגע בו שרץ מונין כו' ראשו' כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה כי קמיבעי' כו' שישרפו את השני כו' כצ"ל:
ד"ה מונין ראשון כו' אין מונין בו מדאורייתא הס"ד: ואח"כ ד"ה כי קאמרינן כו':
ד"ה מה שהביא כו' אחרת היא הס"ד:
ד"ה זו כו' שהיה עשרון כו' במחבת כו' הרי זו כו' הד"א:
ד"ה אלו להביאם כו' וכלי והיכא כו' אלא אחר הד"א והס"ד:
ד"ה אמרו לו כו' מייתינן לה הס"ד:
ד"ה משום דקא כו' בשני כלים הס"ד:
ד"ה רבי כו' כלי הוא הס"ד:
תוספות ד"ה כי קאמרינן כו' דפשיט ליה התם הס"ד:

ד"ה הא מני כו' ושייך לקמן:

דף קג.

חדושים

תוספות ד"ה הא מני בית שמאי היא כו' ומיהו קשה כו' לרבי יודא בספ"ב דזבחים (דף ל' ע"א) דבשיט' ר"י אמרה דאף כו' (ור"ל והיאך יסבור ר"י כר"ש ודו"ק) ואלו [בפרק] ב"ש תנן כו' ונשאל לחכם ואסרו מונה כו' לחכם והתירו אם היתה לו בהמה כו' ומיהו אין מזה ראיה כו' (וכן פירש"י שם) כדאשכחן מנחת עומר כו' דמקום שנהגו דר' יוסי לא כו' כי אמר הרי עלי עולה שייך בקדושת' כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא האומר הרי עלי מנחה כו' (מיימוני פי"ז מהל' מע"ק):

רש"י ד"ה מאי טעמא כו' לא קבעה הס"ד:

ד"ה נדר ופתחו כו' מן השעורי' אמרינן דאין בדעתו להביא כו' כצ"ל:

ד"ה הדר ביה כו' במתני' באומר כו' הד"א:

ד"ה אבל בעדשים כו' למימרא דטעי הילכך כו' כצ"ל:

ד"ה לדבריו כו' יודע כו' אבל כו' הד"א:

ד"ה את מ"ט כו' בהו אינשי איכא כו' הד"א:

תוספות ד"ה הריני נזיר כו' תניא כינויי כינויים כו':

דף קג:

חדושים

רש"י ד"ה אבל אמר כו' דליכא למימר תפוס לשון ראשון עכ"ל. וה"ה לר' יוחנן אינו יכול לומר אילו הייתי יודע כיון דלשונו שלא אמר מנחה סותר דבריו והוי כאומר עדשים אכן דעת הרמב"ם שפסק כר"י וכזעירי וכך נראה דעת התוס':

ד"ה אי הכי כו' וי"ל הא אסיקנא כו'. ומיהו יש לפרש דהתוס' כ"כ לדעת המקשה אבל למאי דלשני ס"ל זעירי כדעת חזקיה וצ"ע בזה בדעת התוס'. ועיין בכסף משנה מה שכתוב בזה ולענ"ד נראה עיקר כמ"ש ודו"ק:

ד"ה אלא מפני כו' דעד ששים יכולים כו' בלוג א' ואליבא כו' (ולעיל דף י"ח ע"ב פירש"י דאף לרבנן אתיא עיי"ש והוא ברור וכך היא דעת הרמב"ם ז"ל וא"צ לאריכות תוס' יום טוב בזה עיי"ש):

הגהות

גמרא מאי לאו דלא אמר מנחה לא כו' חצי עשרון כו' דלא אמר מנחה לא כו' אי הכי כו' כצ"ל.

מתנדב אדם מנחה ס' עשרון כו' (מיימוני פי"ז מהלכות מעשה קרבנות):

וא' בכלי א'.

שכן הציבור מביא כו' (מיימוני פרק י' מהלכות תמידין ומוספין):

רש"י ד"ה ה"ג אף כו' בתר כולהו וזה שאמר כו' (ונמחק תיבת מתני') המתנדבים ובשיטת ר"י אמרו כצ"ל והד"א: ואח"כ ד"ה (מתני'). ה"ג שכן כו' הרי נ"ג [כו'] ולשני תמידין כו' כצ"ל:

ד"ה והלא אלו כו' עבה שני לוגין כו' וזו יתירה הד"א והס"ד:

ד"ה ראש המדברים כו' מעשה דמערה כו' כצ"ל:

ד"ה אין בילה כו' בלל כשר הס"ד:

ד"ה בילה כו' ראוי ליבלל הס"ד:

ד"ה והיו כו' לאריות ערודי כו' כצ"ל:

ד"ה הלוקח כו' לזרוע והיינו כו' הד"א:

תוספות ד"ה לא שנו כו' אבל אמר מנחת פי' משום דמנחת דבוק לשעורים כו' כצ"ל (ועיין בכ"מ שם):

ד"ה מאי לאו כו' נודרים כל וכו' הס"ד:

ד"ה אי הכי כו' מנחת עשרון ומחצה כו' כצ"ל:

דף קד.

חדושים

תוספות ד"ה הואיל ויכול כו' דם נבילה טמא והדתנן דם השרץ ובשרו מצטרפים ואין לנו כו' (כצ"ל ור"ל מדאמר אין לנו כיוצא בו ש"מ דדם נבילה ובשרה אין מצטרפין נ"ל וק"ל):

ד"ה אין מתנדבין כו' פירש בקונטרס כגון דאמר הרי עלי כך וכך לוגין כו' (כצ"ל) ואפי"ה קא מיבעיא ליה ש"מ דלא ס"ל לרש"י תירוץ הנ"ל וק"ל:

סליק פירקא

הגהות

גמרא דתנן רבי יודא אומר ששה כו' כצ"ל:

אין מתנדבין לוג כו' (מיימוני פי"ז מהלכות מעשה קרבנות):

אזרח מלמד כו' יכול יפחות ת"ל ככה (מיימוני פ"ב מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה וההוא גברא כו' אפלטר כו' כצ"ל:
ד"ה מאי כו' שיעורא כצ"ל:
ד"ה ר' יודא כו' כצ"ל:
ד"ה אין מתנדבין כו' ולא שני ולא חמשה כו' וארבע לאיל דהיא שלישית ההין כו' לכבש וד' לאיל ושמנה חזו לב' אילים כו' י"א חזו לשני אילים וכבש כו' כצ"ל:
ד"ה ואידך הוי כו' לשופרות או יקרב כו' כצ"ל:
ד"ה ואי אמרת כו' כי היכי דליתחזי לפר כו' כצ"ל:
ד"ה ששה לנדבה כו' ובמס' שקלים תקלין חדתין כו' הד"א:
ד"ה כנגד מי כו' והוזלו הכבשים וניתותרו כו' כצ"ל:
ד"ה וא' למותר כו' באותה מעות עולת הבשר כו' הד"א:
ד"ה ליתקין ליה כו' בו הדמים הס"ד:
ד"ה הנך נסכים כו' הואיל ושכיח כו' כצ"ל:
ד"ה יהיה חצי כו' ככה עיכובא הס"ד: ואח"כ ד"ה אילימא כו':
ד"ה מאי שנא כו' לכבש כו' הס"ד:
ד"ה אלא כו' חזי אתא כו' כצ"ל:
ד"ה הא כדאיתא כו' דיעבד מקריב ארבע וחמשה כו' מותר לנדבה כצ"ל והס"ד:
ד"ה הא אין כו' מותר לנדבה ליכא כו' ולא מידי כצ"ל והס"ד:
ד"ה עד עשרה פשיטא כו' ושנים וה' לגמרי (לא קרבי) עד כו' י' לפר ואיל כצ"ל והס"ד:
ואח"כ ד"ה י"א מיבעיא כו':
תוספות ד"ה מוריינא כו' בירושלמי דביצה כו' כצ"ל:

דף קד:

חדושים

פרק הרי עלי עשרון

רש"י ד"ה פירשתי אחת מן המנחות שכתובים בפרשה. וכן פירש הרמב"ם. וראיתי להרע"ב שכתב וז"ל פירשתי מיני מנחות שאביא ואיני יודע כמה מינים הם כו' עכ"ל. ולא ידעתי מי דחקו להרב לפרש כן ומי סנא ליה פירש"י והרמב"ם פי"ב מהלכות מע"ק שפי' מין אחד ולא ידע איזהו כו' ולתירץ אביי דלקמן חיישינן שמא פירש מאפה ופי' ג"כ להדיא כמה מספר חלות ורקיקין לכך מייתי ה' ומתני ודו"ק:

הגהות

גמרא מתנדבין יין (מיימוני פי"ד ופי"ז מהלכות מעשה קרבנות):
אין שנים מתנדבין עשרון אחד (מיימוני פי"ד שם):
אבל מתנדבין עולה כו' (מיימוני פ"ג מהלכות מעשה קרבנות):
משום דכתיב תקריב כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אחד עשר מיבעיא כו' איכוון ועד כו' הד"א:
ד"ה מתנדבין כו' ואין מתנדבין כו' בלא סלת ויין הס"ד:
ד"ה מתנדבין כו' ולא שמן הס"ד והד"א:
ד"ה אף שמן כו' בפני עצמה הס"ד:
ד"ה שניהם כו' קרבן בכל יום הד"א:
סליק פירקא
פרק הרי עלי עשרון
הרי עלי עשרון כו' (מיימוני פי"ז מהלכות מעשה קרבנות):
רש"י ד"ה פירשתי כמה כו' יביא ס' עשרונים כו' דמתני ואמר כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה הרי עלי כו' מנחות מיוחדות כו' הד"א:
ד"ה מין המנחה כו' יביא אחת הס"ד:
ד"ה רבי אומר כו' ואינה נדבה הס"ד: ואח"כ צ"ל גמרא. אבל לא כו' בפני עצמו והא דקאמר יביא כו' עשרונות עד ס' כו' מינייהו נדר כצ"ל. ותיבת גמרא שאח"ז יש למחוק:

דף קה.

חדושים

גמרא כיון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא (כצ"ל) אי נמי כו' ר"ל אפי' אי סבר כר"י ועדיין יש לספוקי בי"ד מנחות וכ"ש אי סבר כר' מאיר דבאין י"ב חלות א"כ יש להסתפק בט"ז מנחות ק"ל:
תוספות ד"ה למחרת כו' (אמר הכותב אף שהגהתי דברי התוס' הללו בזבחים גם תמצא דברי תוס' אלו בנזיר מ"מ לא אמנע מלהגיה גם כאן דבריהם ואם תרצה לעמוד על מקור הבנתן עיין בכ"מ פ"י מהלכות נזירות ותעמוד על שורש הדברים) מנה שבעה ומבקש לגלח אמרו לו נזיר טהור אתה ואין טהור מגלח פחות (לז') [מל'] יום צא ומנה כ"ג להשלים לו. מנה ל' ומבקש לגלח א"ל נזיר טהור אתה ואין טהור מגלח אלא על הדמים כו' וחטאת בהמה אינה באה על הספק כו' ושלמי נזיר טעון תנופה (ר"ל בעזרה ק"ל) וזה כו' אבל אשמו אינו מעכבו (וע"ל בזבחים במ"ש שם) כו' וזקנו וגבות עיניו כדרך

שהמצורעים מגלחים ומביא עולת בהמה כו' (חסר כאן בדבריהם וע"ל בזבחים ותגיה כאן ע"פ מה שכתבו שם) שעולה בודאי ואומר אם טמא אני כו' לעשות בסוף ימי ספירו תגלחת' כו' איסור גילוח דנזיר רבי שמעון אומר כו' (הד"א) ולסוף שבעה אחר ימי טהרת צרעתו כו' ומתנה עליו כתנאי שלמעלה (ר"ל בתגלחת ראשונה ק"ל) וה"ה כו' לא חשש לפרש כך ושותה יין ומטמא כו' (הד"א) תימה למה לא הזכיר בקרבנות כו' ספק נזיר וספק אינו נזיר כלל כו' אינה באה על הספק כו' או שלמי נזיר לענין המורם מהם דבהאי חזה ושוק כו' אבל נדר שנים עשר חודש כו' ולסוף שתי שנים כשנייה כו' ומטמא למתים לאחר ל"ז כו' ונראה דגרסי' ששים ושבעה (והכל איתא בנזיר דף ס' ע"ב ועיין כל זה שם בפירש"י) ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר ל"ז יום שותה ביין ומטמא למתים אחר ע"ד יום. טמא ודאי ומוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר שמנה ימים ושותה ביין כו' כצ"ל:

הגהות

רש"י ד"ה תחיל' ופתח כו' הס"ד:

ד"ה ת"ש כו' המנחה פרישי' לעיל הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה יביא א' כו' חדא משמע הס"ד: ואח"כ ד"ה הא מיני מנח' שתים כו' הד"א:

ד"ה דילמא כו' מינין דמיני מנח' משמע כו' תורת המנחה כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה ודילמא כו' משני מיני לעולם חדא מנחה ממין אחד (ר"ל משני מיני) דמייתי וכצ"ל ודו"ק נ"ל:

ד"ה איכא לספוקי כו' הרי שלשה ומנחת מאפה איכא אחד עשר ספיקות דילמא כו' נדר ושמא תשעה כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה מייתי שתי כו' נדבה ואם מחצה כו' הד"א:

דף קה:

הגהות

רש"י ד"ה ר' שמעון אומר כו' אשמו וכו' ושחיטתו כו' הד"א:

ד"ה ונאכל כו' אשם הוא הס"ד:

ד"ה אימור כו' ומתני לכתחילה תקוני כו' הד"א:

ד"ה שמעינן ליה נדבה יצא ולא כו' הד"א:

ד"ה והא בעי כו' קומץ אחר הס"ד: ואח"כ ד"ה שמעינן ליה כו' באות מצה מותר כו' הד"א:

תוספות ד"ה אשם זה כו' מקומן דאשם כו' את דמו אחד כו' דמו של פר כו' דאורייתא הוי באקופי ידיו כו' שלמים בין אשם מצורע טעונים כו' כצ"ל:
ד"ה ותנופת כו' מחיים דבעי אשם כו' כצ"ל:

דף קו.

חדושים

גמרא תנו רבנן פירשתי מנחה וקבעתי בכלי א' כו' רבי אומר כו' (מיימוני פי"ז מהלכות מעשה קרבנות). והנה הרב הכ"מ הניח שם דברי הר"מ ז"ל בצ"ע שבתחילה פסק כרבנן ולבסוף סתם דבריו כרבי ועיי"ש כי לא רציתי להעתיק לשונו מפני האריכות. ובתחילת העיון היה נ"ל שהרמב"ם פסק כרבי בכולי מילתא כמבואר בדבריו האחרונים ומ"ש פירש נדרו ושכח כמה עשרון פירש יביא ס' עשרון ומפרש רבי יוחנן לעיל דאתיא אפילו כרבי ובאומר פירשתי עשרונות אבל לא קבעתי בכלי א' דמייתי ס' כולם בחד מנא ודלא כמ"ש לעיל בכ"מ דרבינו כיון לסיפא דמתניתין וכת"ק דליתא משא"כ בב' בבות אלו קבע בכלי אחד כמ"ש ובכמה כלים נדר כו' ואיכא לספוקי שמא קבע חובתו בחד כלי דווקא ואסור לערב חובה בנדבה וכו' לכך צריך לאתויי אף תת"ל עשרון ואי נסתפק בה' מינים ובכלי א' צ"ל ה"פ תת"ל. והטעם שפסק כרבי נגד רבנן נ"ל כיון דר"י מוקי מתנית' אליביה ועוד כיון דר' מוקי פלוגתייהו דרבנן ס"ל דמותר לערב חובה כו' ולענין הקטרה ס"ל כר"א דס"ל דמקטיר לשם עצים כו' ואנן לא קיי"ל כר"א אלא כרבנן דס"ל דדווקא בשאור ודבש מותר להקטיר לשם עצים כמבואר בדברי הרב בפ"ה מהלכות איסורי מזבח ובפ"ו מהלכות פסולי המוקדשים א"כ תו קיי"ל כר' ואע"ג דאפשר למעבד לאייתי ס' בחד מנא וא' במנה אחריתי וליקמץ והדר לקמץ ומגע להו פשט המשנה אינו מורה כן ואף דלאידך שינוי' דמשני כאן אפשר דהוי קיי"ל כרבנן רבינו ס"ל תירוץ זה לעיקר כיון שתירצו רבא שהוא בתראה ואף שהתוס' גרסי רבה לא ס"ל להרב כך היה נ"ל לכאורה. ומ"ו הגאון מהר"ר העשיל זצ"ל הקשה על פירושי דא"כ למה כתב הרב יביא ס' עשרון בכלי א' דלרבי היה צריך להביא בס' מנא כדאמרינן לעיל בגמרא דאלו במנא אחד אסור להביא לרבי דאסור לערב חובה בנדבה ודוחק להגיה דברי הרמב"ם ס' עשרון כל עשרון בכלי א'. ועו"ק דבפי' המשניות פסק הרמב"ם והרע"ב להדיא דלא כרבי. שוב עיינתי ליישב ויגעתי ומצאתי דאדרבה דנראה שהרב ז"ל פסק כרבנן בכוליה וכמ"ש הכ"מ בריש דבריו אכן ע"כ לא פליגי רבנן ארבי אלא באומר פירשתי מנחה וקבעתי בכלי אחד כמשמעות לשון הברייתא ת"ר פירשתי מנחה וקבעתי בכלי א' כו' ובזה ס"ל

לרבנן דמייתי ס' עשרון בכלי א' ואף דמייתי חובה בנדבה דשמא נדר בפחות מס' ס"ל לרבנן דמותר וז"ש הרב מביא כו' בכלי א' אבל בסיפא איירי הרמב"ם דקבע נדרו ואינו יודע אי דוקא בכלי אחד קבע כל מה שנדר או דוקא עשרון עשרון בכמה כלים עשרון בכל כלי ואז לא יוכל להביא ס' בכלי א' דילמא נדר דוקא לכל עשרון כלי א' ואסור לו לפי"ז להביא שני עשרונים ויותר בכלי א' או איפכא דשמא נדר דוקא בכלי אחד ואסור להביא בשני כלים ולכן כתב הרב בבבא אחרונה דין ח' קבע נדרו כו' ובכמה כלים נדר כו' ואז לצאת ידי כל הספיקות צריך להביא כרבי ויוצא ידי הכל ומודו ביה רבנן והכלל דבפירשתי עשרונות ואינו יודע כמה ולא קבעתי' בכלי אחד מודה רבי לרבנן וכתירץ רבי יוחנן לעיל. ובפירשתי ואינו יודע בכמה כלים ואיכא לספוקי שמא בכלי אחד או בשני כלים מודו רבנן לרבי. וכי פליגי באומר פירשתי וקבעתי בכלי אחד ובאם מותר לערב כו' ודו"ק כי הן דברי אלהים חיים. וכך פירש והסכים מ"ו הנ"ל:

תוספות ד"ה אפשר דמייתי כו' (ושייך לע"ב) תימה והתניא כו' דחק קפיזא בקבא כו' אע"ג דנגעה כמו כו' ואע"ג דמפסקן כו' הא נוגע כו' שתין בחד מנא וחד בחד מנא כו' (הד"א) ליקו ולינדר כו' דהא כי כלל חובה ומערבא בנדבה הוה ליה חיסר כו' (כצ"ל) ור"ל דהא צריך לבלול השמן אח"כ מהעשרון עם הנדבה שבס' דילמא כולה חובה היא ומחסר שמן שבעשרדון או מייתר ליה משא"כ כשמגיע לוג לכל עשרון ליכא למיחש ודו"ק:

הגהות

רש"י ד"ה מותר השמן כו' וגבי כולה כו' כצ"ל:

ד"ה פירשתי כו' יביא חמש כו' ששים עשרונות הס"ד: ואח"כ ד"ה במותר כו' לעזרה ודכולי כו' הד"א:

ד"ה רבנן סברי כו' אם כולן נדרתי לחובתי כו' היכי קמיץ הא כו' מישתרי והא לא כו' קאי אחולין כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה כרבי שמעון כו' דשאר השמן נאכל כו' כצ"ל:

ד"ה דתלי ליה כו' הכא מודי הס"ד:

דף קו:

חדושים

גמרא כסף לא יפחות מדינר כסף נחושת לא יפחות ממעה כסף פירשתי כו' כצ"ל. וכן הוא במשניות ובפיסקא בגמרא. ובמסכת שבת דף צ' ע"א היא ברייתא. והקשו שם

בתוס' וז"ל תימה לר"י דלא יפחות מפרוטה הל"ל כי היכי דתנן במנחות הרי עלי זהב כו' עכ"ל. ולא ידעתי למה לא הקשו כן אמתניתין דידן וצ"ע בתירץ קושיות התוס' כי היא קושיא אלימתא:

רש"י ד"ה יביא כל כך כו' שלעולם (לא) ולכך כו' כצ"ל וכן הוא בפירוש הרע"ב ויש ליישב בלא הג"ה ור"ל שנותן שיעור שיודע שלכך נתכוין וק"ל:

תוספות ד"ה המעלה כו' דפ' בתרא דזבחים כו' (ליתא שם אלא בפ' השוחט ומעלה דף ק"י ע"א) ולפי זה לא מיירי בקומץ דסולת עכ"ל. ור"ל אלא בקומץ דשני בזיכים דחייב אפילו בקומץ א' וכזית ממנו ודלא כר"א וק"ל:

הגהות

גמרא הרי עלי עצים כו' (מיימוני פט"ז מהלכות מע"ק):

הרי עלי זהב לא יפחות מדינר זהב כו' (מיימוני פ"ב מהלכות ערכין):

רש"י ד"ה דילמא כולה חובה היא כו' שירים שחסרו הס"ד: ואח"כ ד"ה דמסיק כו' עצים לעולם כו' לשם עצים הד"א והס"ד:

ד"ה אית להו כו' אם איכא נדבה כו' כצ"ל:

ד"ה ורבי לית כו' לאתויי בחד כו' בבל תקטירו הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה אפשר כו' קטן ומקטיר חובה כו' ולא מידי מכי כו' קומץ קמא כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה ששים כו' ונדבה לנדבה הס"ד: ואח"כ ד"ה אין לה כו' בכלי א' סגי להו ב' לוגין ואי חדא היא בעי חד לוג כצ"ל והס"ד נ"ל: ואח"כ ד"ה קטן כו':

ד"ה דאידי כו' קומץ מקריב הס"ד:

ד"ה שני בזיכי לחם הפנים הס"ד: ואח"כ ד"ה נחשת לא כו' יפחות משוה מעה כסף כו' כצ"ל:

ד"ה וטעונים הגשה כו' במנחות כצ"ל והס"ד: ואחר כך ד"ה עצים טעונים כו' כצ"ל:

ד"ה פירשתי אחד כו' היתה שירים לכהנים כו' הד"א:

דף קז.

חדושים

גמרא כסף לא יפחות כו' ודילמא פריטי כו'. פשט הקושיא היא דלמה יתן דינר כסף יתן פרוטה של כסף וע"ז משני באתרא דלא סגי פריטי דכספא. ורש"י סוף כתובות כתב וז"ל ואימא פריטי ותאמר שיתן לו נחשת או כסף שוה מאה פרוטות עכ"ל. ולא ידעתי לפרשו דהא ע"כ במתניתין דהכא ובריייתא דהתם מוקי לה דכתב או אומר בהמטבע

א"כ מהיכי תיתי לפרש שיתן נחשת או כסף בעד ק' פרוטות ולא מטבע כסף ממש ועוד מאי משני התם פריטי דכספא לא עביד אינשי מ"מ קשה יתן נחושת או כסף בעד הדינר כסברת המקשן ולבי אומר להגיה שם וכצ"ל ותאמר שיתן לו מאה פרוטות אלא שקשה בעיני להגיה כל הספרים. ונראה דרש"י ז"ל סבר כיון דקאמר הברייתא כסף מגביהו לו מה שירצה בלשון זה משמע דיכול ליתן לו כל דבר ששוה כסף וע"ז פריך יתן לו מה ששוה נסכא ומשני דכתיב מטבע ופריך יתן לו מה ששוה פרוטה כסף כל מה שירצה נחשת או כסף וס"ל להמקשן דעכ"פ לא יפחות לו מדינר כמבואר במתניתין דידן לכך משני פריטי דכספא כו' ובזה מתיישב נמי דפריך התם ואימא נסכא דמאי פריך דילמא באמת נותן לו כל מה ששוה נסכא או נסכא ממש דהא כל מה שירצה קאמר אלא בע"כ צ"ל דהמקשן ידע דלא יפחות לו מדינר או שוה דינר כמתניתין דידן ודלא כמ"ש התוס' ודו"ק כנ"ל כוונת רש"י ז"ל:

הרי עלי יין כו' (מיימוני פי"ז מהלכות מעשה קרבנות):

רבנן סברי דון מינה ומינה כו' דע שהרמב"ם ז"ל פסק כרבנן וכך פסק לעיל דף כ"ב ע"א בענין שלמי צבור דסגי לאחר שחיטה בתנופת חזה ושוק לחוד. וצ"ע דביבמות דף ע"ח ע"ב פסק דממזרים אסורים איסור עולם זכרים ונקבות ודלא כרבי אלעזר וריש לקיש והיינו דרבנן ס"ל דון מינה ואוקי באתרא וכן פסקו כל הפוסקים בטור א"ה סימן ד' וא"כ קשיא הלכתא אהלכתא ורבנן אדרבנן. ובפרק שבועת העדות פסקו הפוסקים והרמב"ם בכללן דמושבע מפי עצמו אינו חייב אלא בכופר בב"ד ומסיק בגמרא דס"ל דון מינה ואוקי באתרא. וצ"ע. ובההיא דשבועות העדות ראיתי להרב בעל תוס' יום טוב שהרגיש שם בזה והניחו בצ"ע. והנבון חתני מהר"ר ישעיה כ"ץ תירץ דנראה דהיכא דהלמוד בא בגמ' בגזירה שוה הוי כאלו נכתב בפירוש בהלמד אמרינן בה לפסק הלכה דון מינה ואוקי באתרא דהוי כאלו כתוב באתרא בהדיא ולא צריכין למילף כלום מהמלמד אבל מה שנלמוד מהמלמד בהיקש או בריבויא אמרינן דון מינה ומינה וכרבנן וא"כ בההיא דיבמות ושבועות שהוא גז"ש פסקו וס"ל לרבנן דון מינה ואוקי באתרא משא"כ בההיא דהכא דאתיא מריבויא דקרבן וה"ה לעיל בשלמים ילפינן מהיקשא אמרינן בה דון מינה ומינה והוא נכון מאד. ועיין בחולין דף ק"ב ע"ב דפסקינן כר' יושיע דמשקים של שאר מיני פירות של תרומה השותה מהם פטור מחומש ומסיק דס"ל דדון מינה ואוקי באתרא דתרומת ידך אלו ביכורים וע"ש וצריך לומר דזה לא מיקרי היקש אלא דתרומת ידך הוי כאילו כתיב בהדיא דמה שנאמר בביכורים כאלו נאמר בתרומה דמשקים היוצא

מהם כמותן ואוקי באתרא דמשקין תרומה הוי תירוש ויצהר כנ"ל. ועד היום לא מצאתי סתירה לדברי חתני הנ"ל בש"ס וצריך עוד חיפוש בתלמוד ודו"ק:

(**ומכאן** קשה לי אבעל ספר הכריתות לשון לימודים שער ג' סימן קע"ה שכתב דהלכה כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא ובעל ספר יבין שמועה סייעו מדברי בעל הליכות עולם בכלל ק"ו וק"ז ולא הרגיש במאי דפסק הרמב"ם בשני דוכתי כרבנן דס"ל להפך. גם כתב שם בשם רש"ל ותוס' הרא"ש דבהיקש לכו"ע אמרינן דון מינה ואוקי באתרא ע"ש טעמו דף פ"ג ע"ב ולפי מ"ש דמוכח דפליגי אף בהיקש ואף אם נאמר דהני ב' מקומות שכתבנו אינן כי אם בנין אב ולא היקש מ"מ טעמו שכתב שם שייך גם כאן בבנין אב כמו בהיקש ולא דמי לגז"ש ואפי"ה פליגי וצ"ע בכל זה ודו"ק היטב):

תנא ביו"ט הראשון של חג. עיין בהרמב"ם ובפי' הרע"ב שעולין ק"מ לוגין:

תוספות ד"ה ודילמא נסכא כו' ובפרק בתרא דכתובות כו' עכ"ל. לפום ריהטא כתבו כן דהא התם תנינא בברייתא מגביהו כל מה שירצה ואפי"ה פריך ואימא נסכא ואדרבא התם משמע דנסכא גדול מדינר וכמו שהוכיחו התוס' שם להדיא ממשמעות לשון כסף דלא משמע מטבע ועיי"ש ולפי דבריהם דהתם גם כאן נוכל לפרש שהנסכא הוא יותר גדול ודו"ק. שוב מצאתי שכ"כ התוס' להדיא בבבא בתרא עיי"ש. וכל זה דלא כמו שכתבתי לשיטת רש"י דכתובות.

ע"ש. ותימא דפרק בתרא דכתובות כו' כצ"ל:

הגהות

גמרא הרי עלי עולה יביא כבש כו' (מיימוני פט"ז מהלכות מע"ק):

רש"י ד"ה מוראה כו' כדאמרינן במס' כו' כצ"ל:

ד"ה שמן לא כו' מתנדבין שמן הס"ד:

ד"ה דון מינה כו' לקמן קרבן כו' הד"א:

ד"ה ואוקי באתרא כו' דומיא דיין הס"ד: ואח"כ ד"ה מאזרח כו' רבי אזרח כו' שמן ודון מינה כו' הד"א:

ד"ה פירשתי את כו' מן העוף הס"ד:

דף קז:

חדושים

גמרא קטן והביא גדול כו' (מיימוני פט"ז מהלכות מעשה קרבנות):

ול"פ מר כי אתריה כו' עיין בפירש"י. והרמב"ם פירש במקום ת"ק היו קורים לסתם עולה כבש ובמקום ר"א קורים גם לעוף עולה סתם:

תוספות ד"ה מוסיף עליהם תור ובן יונה כו' כצ"ל. ור"ל דפרידה א' סגי ק"ל:

ד"ה הרי עלי תודה או שלמים גרסינן ולא כספרים דגרסי תודה ושלמים כצ"ל. ור"ל דאי גרסינן תודה ושלמים כדאיתא בספרים שלפנינו אז היה צריך ליקח שני בהמות אבל אי גרסי ליקח תודה או שלמים אז הברירה ליקח תודה או שלמים לבהמה א' נ"ל:

ד"ה כבש יביא כו' דחגיגה מעה כסף ושה של פדיון כו' בפטרוזא בת דנקא כו' (ר"ל שה כחושה) דודאי מן התורה יכול כו' אם הוא טוב ומובחר כו' ד' זוזי מדינה כו' הוי פלגא זוזא כו' (ואם כן הא דקאמר עמדו קינים ברבעתים היינו רובע סלע שהוא דינר צורי ופרידה אחד של חטאת שוה חצי דינר וכך פירש"י שם להדיא עיי"ש) וי"ל דהתלמוד כו' עומדים בימיהם כו' (ר"ל ובימי המקשן נתייקרו ק"ל) מפריש רובע לקינו פי' רש"י רובע כו' רובע סתם דהוא רובע שקל כו' (שהוא חצי סלע ורובע הוי חצי דינר) מעיקרא רובע דינר ומסיק רובע שקל כו' ועוד דומיא דסלע הס"ד וכצ"ל. ור"ל כשם ששיעור חסרון הסלע תלי לה התלמוד בשקל ה"ה חסרון הדינר תלי נמי במשקל השקל ק"ל:

ד"ה שיהא שלום כו' כאן יש תקנה כו' הלשון מגומגם וכוונתם אף שיש תיקון משום בעלי זרוע שהי' כ"א ואחד נוטל מה שמגיע לו ע"פ הדין דהמשמרה היה ביחד ונתנו לכל אחד כדינו מ"מ הקנאה והשנאה היה עדיין יכול להיות ביניהם בין בתי אבות ביחד לכן תקנו ו' שופרות. ואפשר דכצ"ל אע"ג דזימנן דשניא ליה דהו' נתנן לשם אילים כו' כצ"ל נ"ל ודו"ק:

הגהות

רש"י ד"ה פירשתי כו' ונקיבות הס"ד:

ד"ה טלה וטליה (ויש למחוק). ואח"כ צ"ל כבש בן שנתו יביא הוא ונסכיו כו' שבעל פה כצ"ל והס"ד וכן הוא בפירוש הרע"ב: ואח"כ ד"ה בחמש סלעים הס"ד: ואח"כ ד"ה אמר הרי עלי שור כו' במנה חוץ מנסכים כו' כך קבעו הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה שור במנה והביא כו' הד"א:

ד"ה מר כי אתריה כו' אתריה באתריה כו' מעוף ובאתריה כו' הד"א:

ד"ה פירשתי איזה כו' באחריני הילכך כו' הד"א:

ד"ה ממה נפשך כו' מרובה מועט הס"ד: ואח"כ ד"ה דבר זה כו' הכל היא אלא כו' ורבנן דלגבי כו' הד"א:

ד"ה כנגד ששת כו' ימות השבוע כו' עורות שלהם ומציין הנך כו' כצ"ל:

ד"ה כנגד פר כו' דפר במנה והמתנדב כו' כל המעות דר' היא כו' הד"א:
ד"ה כנגד פרים כו' דמיהם נופלים לשופר הא' והאילים אשם גזילות ומעילות שאבדו כו' דמיהם נופלים לשופר שני ובאים לנדבת צבור כצ"ל:
תוספות ד"ה שחור והביא לבן כו' כדאמר פ"ה דנזיר ובפ' מי שאחזו אוכמא כו' (כצ"ל נ"ל) חיורא לרידיא הס"ד: ואח"כ ד"ה אי תניא תניא (שייך לעיל ע"א) דיחויא בעלמא הוא הס"ד:

דף קח.

חדושים

גמרא דתניא מותר מנחת נדבה כו' (מיימוני פ"ה מהלכות פסולי המוקדשים):
אלא מותר לחמי תודה ירקב כו' וכן פסק הרמב"ם שם וא"צ למ"ש הכ"מ דלמד הרב מירושלמי מלחם נזיר ואשתמיטיה סוגי' זו מפורשת דליתא למ"ש הכ"מ:
רש"י ד"ה השעירים כדאמרינן בשבועות ולא מפי השמועה (ר"ל שמעצמו פי' כך ולא שמע הפי' מרבותיו והלשון זה מצוי בזו המסכתא) אלא מיתות הס"ד. ר"ל אבל חטאת צבור קיי"ל דרועה ולא מתה במסכת יומא ותמורה:
תוספות ד"ה ומדאינה קרויה כו' לא דמי למותר מנחה כו' (ר"ל מנחת נדבה אף דאינה קרויה חטאת לא נרקבה דשאני נדבה דלא היה שם חטאת מעולם עלה משא"כ עשירי' האיפה כו' ק"ל):

הגהות

גמרא של כ"ג לא מותר מנחת חוטא כו' כצ"ל:
שור זה עולה ונסתאב כו' (מיימוני פט"ז מהלכות מע"ק):
רש"י ד"ה והכבשים כו' ואלו הכשירו הס"ד:
ד"ה והמותרות כו' נותן לשופר חמישי כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה והמעה כו':
ד"ה כל חד כו' יומים כו' שניתנו בשופר הס"ד:
ד"ה כיחידאי כו' להא דרבי דאמר כו' פרים מהם עד כו' שיש שם הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה מותרות בתמיה כלומר כו' שניתותרו מכדי קרבן כצ"ל והס"ד: ואח"כ ד"ה לשקלים כו' שאר שקלים הס"ד:
ד"ה ה"ג כנגד כו' ואיל בן שנה ואשם כו' מדמו לבהונות ואין טעונים כו' והד"א:
ד"ה ומותר דמנחה כו' מנחה אחרת הס"ד: ואח"כ ד"ה ומותר עשירי' כו' ויום ואם הפריש כו' במועד קטן יקריב כו' הד"א:

ד"ה ומותר קינין כו' וניתותרו מקינין כצ"ל או דצ"ל וניתוזלו קינין:
ד"ה ורבי אושעיא כו' קינין בקמאי הס"ד: ואח"כ ד"ה חד לקינים כו' שבאותו שופר ולא חייש שמא לא כו' באה על חטאת הס"ד: ואח"כ ד"ה מנחת חוטא שהרי כו' הפריש נדבה לשופרות כצ"ל והס"ד. ומ"ש בספרים ואי איהו כו' עד לאקרובינהו יש למחוק נ"ל: ואח"כ ד"ה מותר לחמי תודה ירקב כו' דבפני עצמו אי אפשר כו' בפ' שני כצ"ל והד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה מותר שקלים וניתותרו ממון הס"ד: ואח"כ ד"ה ואין אחרת ואע"פ כו' שלא יהא טעון לבונה כו' כצ"ל נ"ל:
ד"ה אם רצה כו' מפרש טעמא הס"ד:
תוספות ד"ה המעה כו' שכל יחיד כו' בהכרע אחד במעה כו' כצ"ל:
ד"ה ושמואל כו' דמותר מנחה לאו לנדבה אזלי (דלא איקרי חטאת) אלא לרבי אושעיא כו' כצ"ל:

דף קח:

חדושים

גמרא אמר ר"נ כו' ל"ש אלא דאמר אחד משורי הקדש כו'. נראה דה"ה שור משורי ודווקא כי אמר שור שבשורי אז הגדול הקדש. וכן נראה דעת הרמב"ם ודלא כמ"ש בכ"מ פ"ז מהלכות מעילה דין ז' עיי"ש ודו"ק:
תוספות ד"ה לפי שאין בילה כו' ומן הדם כו' (ר"ל אף דמקבלו בשני כלים ק"ל):
ד"ה אפילו תימא כו' (שייך לקמן דף ק"ט ריש ע"א) אבל קשיא דמסיק כו' נראה דכוונתם בקושיא זו היאך מסיק שם בדיחויא דיד בעל השטר על העליונה ונותן המעולה היפך סוגיא דכל הש"ס דבכל דוכתי יד ב"ה על התחתונה ושמא כו' וק"ל:

הגהות

גמרא ונסתאב שאני.
שני שוורים אלו כו' כצ"ל.
האומר אחד מכבשי הקדש כו' (מיימוני פט"ז מהלכות מע"ק):
רש"י ד"ה והא אמרת כו' בדמיו שנים הס"ד: ואח"כ ד"ה זה ונסתאב שאני כו' לי' נדריה כו' מצי למיקרב כו' כצ"ל:
ד"ה גדול והביא כו' אפי' הכי לכתחילה כו' כצ"ל:
ד"ה ליפלוג כו' נמי פליג ורבי אוסר כו' והביא קטן הד"א והס"ד:
ד"ה תדע כו' גדול נמי פליג כצ"ל והס"ד:

ד"ה רבי אוסר כו' דשור זה עולה ונסתאב כו' הד"א:
ד"ה ממינה כו' בדמיו אילים הס"ד:
ד"ה לפי שאין כו' דומיא דנדרו הס"ד:
ד"ה תרי תנאי כו' אסרי רבנן בגדול כו' לכתחילה הד"א והס"ד:
ד"ה הא יש כו' למינה הס"ד:
ד"ה תרי תנאי כו' אקרבן גופיה הס"ד:
ד"ה ובטהורים סיפא כו' בהן מום הס"ד:
ד"ה אחד מכבשי הקדש למזבח הס"ד וכצ"ל:
ד"ה חוששים אף כו' הקדש אי אגדול אי אבינוני דהוי עין כו' מינייהו אכל כו' הד"א:
ד"ה היכי עביד כו' חד מינייהו הס"ד:
ד"ה ומחיל כו' חל ולאו כו' כצ"ל:
ד"ה תורא בתוראי כו' בשוורי הס"ד:
ד"ה מראיהו כו' לעלייתו ואומר לו כו' משל בית אלמא כו' הד"א:
ד"ה שור בשוורי כו' האחרים ימכרו כו' זהו עולה הד"א והס"ד:
ד"ה ודמיהן כו' ולצורך קדשים נמכר כו' דמיו קדושים להקדש נמי הד"א וכצ"ל:
ד"ה קתני מיהא כו' בשוורי וקשיא כו' הד"א:
ד"ה תרגומא הא דקתני כו' כצ"ל:

דף קט.

הגהות

גמרא הרי עלי עולה יקריבה במקדש (מיימוני פי"ד מהלכות מעשה קרבנות):
אמר רב המנונא נעשה כאומר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותן (גז"ש וכצ"ל).
ורב המנונא אמר לך נזיר כדקאמרת עול' כו' כצ"ל:
הכהנים ששימשו בבית חוניו כו' (מיימוני פ"ט מהלכות ביאת מקדש):
אמר רב יודא כהן ששחט לעכו"ם כו' (גז"ש):
לבית ישראל למכשול עון כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואמאי ניחזי הי נפיל אי גדול כו' כצ"ל:
ד"ה מתני' שאקריבנה כו' במקדש דכיון כו' כצ"ל:
ד"ה והא מקטל כו' ואיהו איחייב בעולה כצ"ל:
ד"ה נזיר לא מצי לאתנויי כו' כצ"ל:

ד"ה טפי לא כו' ברחוק מארץ ישראל עומד וקרוב כו' כצ"ל:
ד"ה נעשה כאומר כו' וחייב כרת הס"ד:
ד"ה והקריבה בעבר כו' אתחייב באחריות קאמר כצ"ל:
ד"ה כהן ששחט כו' ניחוח הוא הס"ד:
ד"ה אי עביד שירות כו' במקדש ושחיטה כו' כשירה בזר הד"א והס"ד:
ד"ה מאי לאו כו' שירות לעכו"ם וכתיב כו' הד"א:
ד"ה עון מזיד כו' עונה בה הס"ד:
ד"ה בחטאת בשגגה כו' התורה כולה הס"ד:
ד"ה במאי פלח לעכו"ם דאצטריך כו' הד"א:
תוספות ד"ה שאקריבנה כו' חוניו כו' דהוי כאומר עד כו' כצ"ל:
ד"ה לא ישמשו כו' ורש"י כו' וז"ל כו' (כ"כ רש"י בתשובה והביאו הפוסקים):

דף קט:

חדושים

גמרא בהני פלוגתות פסק הרמב"ם כרב ששת באיסורי ועיי"ש בכ"מ:
תוספות ד"ה והעלה עליו עולות כו' תימא הרי יש כאן איסור שחוטי חוץ ונראה כו' (ובני) [ובזה] אפשר ליישב קושיות התוס' דמגילה דף י' ע"א הלא גזרו טומאה על ארץ העמים דקרבן בני נח הקריב דקרב אפילו בטומאה וכ"ש בטומאה דארץ העמים ומיהו רפ"ב דזבחים אמרינן בהדיא דגם קרבן עכו"ם אסור בטומאה להקריב אלא באכילת קדשים בטומאה אין מוזהרין עליהם כדאיתא בפרק ב"ש ומיהו דבארץ העמים לא גזרו אקדשי בני נח וקרוב לזה תירצו התוס' במגילה. ומיהו תירץ התוס' דכאן אתו דלא כרבי יוסי בפרק בית שמאי דף מ"ה ע"א דלדידיה שחוטי חוץ בעכו"ם נמי חייב עיי"ש:
אתן שיר ושבחות לאל שסייעני לסיים מסכת מנחות

הגהות

גמרא בקשו אחיו הכהנים להרגו רצה מפניהם כו':
רש"י ד"ה נעשה משרת כו' ששת בשוגג הס"ד:
ד"ה הורה כו' אלי אתה הס"ד:
ד"ה לאהובתו לאשתו הס"ד:
ד"ה זה כו' שמעי שלא כו' הד"א:
ד"ה כל האומר כו' הרבנות וכל האומר כו' לגדולה כו' רבי יושיע כו' הד"א:
תוספות ד"ה חוניו בני כו' י"ל דביראת חטא כו' גדול משמש מעולם כו' כצ"ל:

ד"ה בתחילה כל כו' ואותו לשון ראשון הי' כתוב כו' כצ"ל:
ד"ה הלומד תורה בטהרה כו' שייך לקמן (דף ק"י ע"א):

דף קי.

הגהות

גמרא דעתיד למחרב איתאמר דהיא כו'.
נושא אשה ואח"כ לומד תורה כו' בלילה מעלה עליהם כו' לא אמרתי אליכם זבחו כדי שתאמר כו' ויעשה רצוני לא לרצוני אתה כו' כצ"ל:
מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול (מיימוני פ"א מהלכות פסולי המוקדשים):
רש"י ד"ה נשבעים כו' צבאות הס"ד:
ד"ה בני בבל כו' שבכל ארצות הס"ד:
ד"ה ולעולה זאת כו' ומקטיר עליו הס"ד:
ד"ה מאי כו' החוקה הס"ד:
ד"ה אין צריך כו' על עוונותינו הס"ד:
ד"ה אחד המרבה כו' קרבנות הס"ד: ואח"כ ד"ה כדי כו':
ד"ה לא לרצוני כו' לרצונכם לצורך עצמכם כו' לכם צריך הד"א והס"ד:
ד"ה לרצונכם כו' פרט למתעסק בסכין לחתוך כו' וע"ל בזבחים בתוס' סוף פרק ב"ש מ"ש בזה:
ד"ה מנין כו' קדשים שהוא פסול הס"ד:
ד"ה זו בידינו כו' לכוין דעתו הס"ד ואח"כ ד"ה לרצונכם כו':
סליק פירקא:
אתן שיר ושבחות. לאל שסייעני לגמור מסכת מנחות

חדושי הרב המחבר על הרמב"ם

אמר שמואל המחבר ראיתי להעתיק פה מה שחדשתי בדברי הרמב"ם בהלכות אלו השייכים לשני מסכתות זבחים ומנחות שלא העתקתי בחבורי בפנים למען לא יחסר כל בו. ואגב שאר דברי הרמב"ם שלקטתי אחת הנה ואחת הנה ממה שהשיגה ידי בס"ד:
כתב הרב בפ"ג מהלכות בית הבחירה דין י"ז. מזבח הקטרת היה מרובע אמה על אמה כו' וכתב הכ"מ דבפ"ק דערובין ושתי הלחם אמרינן דהוי אמה על אמה באמה בת ה' טפחים ולא ידעתי למה השמיטו רבינו עכ"ל. אף דבתוספתא פ"ו דכלים והביאה הר"ש

פי"ז דכלים דלר"מ גם במזבח הזהב היה של ששה אמה נראה דתלמודא דידן הוא עיקר דמוכח לה מקרא ואפשר דטעות סופר היא בתוספתא:

פרק ז' מהלכות בית הבחירה דין ט'. כתב וז"ל וכל המטיל מים מן הצופים ולפנים לא ישב ופניו כלפי כו' עכ"ל. נוסחא זו היא עיקר וגירסא אחרינא אין לה שחר דהיאך קאמר ישב ופניו כלפי הקדש. או יסלק כו' דמדהתיר לישב כלפי הקדש ודאי דשרי כשמסלק לצדדין הקדש אלא גי' הנ"ל היא עיקר. וכ"כ הכ"מ. ומהתימא על הרב ב"י שבש"ע טור א"ח סימן ג' סעיף ז' העתיק הנוסחא המוטעית וכ"כ בספר ב"י ועוד יש לדקדק בב"י הרבה בדינים אלו ואין מקום להאריך:

שם סוף הפרק. וכל הנכנסים להיכל כו'. כתב הכ"מ ורבינו שכתב הנכנסים להיכל מנין לו עכ"ל. והתוספתא שהביא הכ"מ אח"כ שהיא שנויה בפ"ק דכלים מבוארת להדיא דקאי אהיכל ע"ש וק"ל:

בפ"ה מהלכות כלי המקדש דין י"ו. נראה מדברי הכ"מ שלא ראה הסוגיא דמנחות דף ע"ח ע"א וכרב אשי ורב חסדא ע"ש ומשם לקח הרמב"ם כל מ"ש בזה ע"ש:

בפ"ט שם דין ב'. כתב הראב"ד א"א אינו חופר אלא מכה בדפוס כו' דברי הר"א מבוארים בפ"ב דגיטין דף ו' ע"א. וע"ש ברש"י ולפיכך לא יכולתי לעמוד על דעת הכ"מ בזה שכתב פיתוחי חותם אינו הכאה בדפוס גם אינו יכול לכוין כו' הלא דבריו הם כדברי הסוגיא הנ"ל:

בפ"ו מהלכות ביאת מקדש דין א'. ואם עבר ונכנס לוקה אעפ"י שלא (עבר) [עבד]. כתב הכ"מ קשיא לי דבפי"ט מהל' סנהדרין נראה מדברי רבינו שאינו לוקה אא"כ נכנס להיכל עכ"ל. ול"ק מידי דע"כ צ"ל התם דלאו דוקא נקט היכל שהרי כתב שם ג"כ שתוי שנכנס לשם כו' ולעיל פרק א' דין ט"ו כתב להדיא דאם נכנס שתוי בין מזבח לאולם דלקי אלא צ"ל דל"ד נקט היכל וע"ש בכ"מ ופרש"י סוף ערובין:

שם דין ט'. כהן שהיה נשוי כו' אינו עובד עד שידירוהו ב"ד עד"ר כו'. למאי דקי"ל כרב הונא ורב פפא דצריך לפרט הנדר וכמ"ש הרב לעיל הלכות נדרים צ"ע למה מדרינן ליה ע"ד רבים דבגמרא לא מוקי לה דבמדרינן לה עד"ר אלא אליבא דרב נחמן דס"ל א"צ לפרט הנדר וקושיא זו יש להקשות גם אהרב ב"י דבשלחנו בטור א"ח סימן קכ"ח סעיף י"ו העתיק דברי הרמב"ם הללו ובטו' י"ד סימן רכ"ח בש"ע סעיף י"ד פסק דצריך לפרט הנדר. והנה ע"פ התוס' דגיטין יש קצת לדחוק וליישב אכן כעת אינני רוצה להטריח עצמי בזה. וכמדומה לי שראיתי בזה איזה משא ומתן בדברים אלו בשאלת הרב רבי יוסף מטראנ"י חלק א' וצ"ע כעת. שוב ראיתי להרב ברטנור"י ספ"ז ממס' בכורות שהרכיב

אתרי ריכשי וע"ש וצ"ל דס"ל דהמקשן דפריך הניחא כו' ובגיטין מיתיבי כו' לא ידע כלל מנדר ע"דר ולבסוף כשמסי' לר"נ דמדרינן עד"ר ה"ה לר"פ צ"ל כן דשמ' יאמר בפני חכ' דנדר לדבר מצו' וע"כ צריך לפרט הסיבה ומתיירא שמא יכחישו אותם שנדר בפניהם עד"ר ומ"מ בעינן עד"ר גם לר"פ ע"ש. ומ"מ ר"נ ס"ל דבנדר עד"ר סגי אפי' א"צ לפרט הסיבה דס"ל דאף לדבר מצו' אין לו התרה. אלא דאכתי קשה לשיטת הרע"ב דבצריך לפרט לחודא סגי ול"ל עד"ר ודאי לסברתו עד"ר לחודיה לא מהני מטעם שכתב שם מ"מ בפירוט לחוד הוי סגי וצ"ע:

בפ"ג מהלכות איסורי מזבח דין ז'. ויראה לי כו' אם עבר והקריבה א"מ לוקה כו' והקשה הכ"מ למה תלה הדבר ביראה לי שהרי מפורש בברייתא דתניא כו' ע"ש. והתוס' הקשו שם תימה דהא הוי לאו שבכללות וכו' ע"ש. ונראה דמכח קושיא זו הוציאה הרמב"ם ההלכה ופסק דלא כהברייתא וס"ד דההוא סוגיא קאי אליבא דמאן דס"ל דלוקין על לאו שבכללות ולא קי"ל כוותיה וכדפסק רבינו בכמה דוכתי נ"ל. וצ"ע במ"ש בפי"ח מהלכות פסולי המוקדשין פ"ה דין ג' וד' ע"ש:

שם פ"ד דין ו'. הנעבד כו' וכתב הר"א במס' עכו"ם כו' והכ"מ כתב ולדע' רבינו י"ל דהתם לאסרה להדיוט אבל לגבוה אע"פ שלא עשה בה מעשה נאסרה עכ"ל. ואני אומר דהא ליתא דבחולין דף מ' מבואר להדיא דאף לגבוה לא נאסר אלא במעשה זוטא דוקא כמו להדיוט דאל"כ מאי פריך התם לרב הונא מהשוחט חטאת בשבת ובחוץ לע"ז חייב ג' וא"א כו' מחתך בעפר כו' הא לגבוה לכ"ע אסיר אפילו בהשתחויה לחוד וכ"ש במעשה זוטא ובלא רב הונא קשה גם מאי משני רב פפא בחטא' העוף וכו' הא מ"מ קשה דלא בעי לגבוה מעשה כלל וכל הסוגיא מבוארת דאין חילוק בזה לגבוה והדיוט גם בת"כ הביאו הרא"ם ריש פרשת ויקרא מבואר להדיא דנעבד אינו אסור לגבוה אלא בעשה מעשה וכדעת הר"א וע"ל בהלכות שגגות פ"ד דין א'. ועוד מפרק רבי ישמעאל דף נ"ד פריך מנ"ל לרב הונא הא כו' ואלא ממזבח כו' ומסיק אלא מכלים וכו' אלא כיון דעבד בה מעשה איתסרו כו' עכ"ל. והרי זה מבואר כדעת הר"א דאף לגבוה לא אסרו אלא בשביל שעבד בה אחד מעשה ואסר אף שאינו שלו ומינה יליף רב הונא בהמת חבירו רבוצה דבעבד בה מעשה אסרה להדיוט ודו"ק נ"ל:

פ"י מהלכות מעשה קרבנות דין י"ב. כתב הכ"מ אבל קשה שלא ה"ל למיכתב או או וצ"ע עכ"ל. ועיין בתוס' י"ט פ"ב דערלה ויתיישב לך הכל באר היטב ודבריו נכונים:

שם פי"ג דין ד'. כתב הכ"מ וזה מבואר כדברי רבינו דהא ההיא דקללה בלחם כתיב וכו' ע"ש. ואלו ראה הרב דברי התוס' שהקשו שם אדברי רש"י דפי' האיבעיא אעיסה

והוכיחו דאקמח קאי ע"ש לא היה כותב הרב כן אהראב"ד דפשיטא דהוכחת התוס' הן דברי אלהים חיים דחלוקה היא בקמח ולא אעיסה ק"ו דלא קאי אחלה ודו"ק:

שם פי"ד דין א'. או לבונה כו'. כתב הכ"מ בסיפר' פ"ט. ול"נ דמתני' היא הרי עלי לבונה כו' במנחות דף ק"ו ע"ב.

דין ח'. חטאת ואשם כו' הרי עלי חטאת כו' כתב הכ"מ דאיתא בתוס' פ"ג דתמורה. ואני אומר במס' נדרים פ"ק דף ו' ע"א היא שנויה וספ"ב דחולין ע"ש:

פי"ז דין ט'. כתב הכ"מ נוסחא מוטעי' נזדמן להראב"ד בדברי (הר"א) [רבינו] והנוסחא הנכונה כו' ע"ש. ואני אומר דגם נוסחת הר"א היתה חצי עשרון אלא דהשגתו הוא דלא אמר מנחה חצי עשרון אם אמר אלו הייתי יודע הייתי נודר כדרך שמקריבין ה"ז חייב כר"י ודלא כזעירי לשיטתו אכן גם לדברי הרמב"ם א"ש וכמ"ש הכ"מ לעיל וכמ"ש בחבורי בפנים בזה ע"ש וק"ל:

בפ"ב מהלכות תמידין ומוספין דין ז'. בהשגה הארוכה אלא שהיה שם טבלא כו' ואותה אמה היה השלמת י' אמות לגובה המזבח וכו' עכ"ל. ולא הבינותי זה הלא בש"ס מבואר דאמה מקום הקרנות היתה משלמת גובה מזבח לי' אמות כדאית' להדיא בפרק שתי הלחם דף צ"ז ע"ב ובזבחי' ובסוכה ובדוכתי טובא וצל"ע כעת:

פי"ח מהלכות פ"ה דין ג'. כתב כל קרבן שהוא פסול כו' האוכל ממנו כזית לוקה שנאמ' לא תאכל כל תועבה. לא ידעתי למה שבק הרב מאי דיליף לה רבי אליעזר בגמרא דפסחים ומכות ומעילה מלא יאכל כל שפסולו בקדש ה"ז בלא יאכל וכתבו התם בסמוך דין י' ע"ש ואי דס"ל דה"ל לאו שבכללות וכמ"ש התוס' בפסחים דף כ"ד א"כ גם לאו זה דלא תאכל כל תועבה הוא לאו שבכללות ועיין בתוס' דמכות דף י"ח מ"ש לתרץ בזה וצל"ע כעת בזה:

כתב הרב בפרק ה' מהלכות איסורי מזבח דין ז'. הגונב או הגוזל כו' ואם נתייאשו הבעלים הקרבן כשר ואפילו כו' ומפני תקנת מזבת כו' כדי שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות עכ"ל. והוא כרב יודא וכמ"ש הכ"מ. ותמה עליו דבפ"ה מהל' גזילה פסק דלא קני יאוש לחוד אלא בשינוי רשות וכו' וי"ל דאע"ג כו' ומשמע דהכי הלכתא כו' וע"ש. ובאמת דדברי הכ"מ ז"ל הן תמוהים ואינן מובנים בתירוצו דהא השקלא וטרי' דרבא אליבא דעולא קאי דלרבי יודא ל"ק קשיא כלל דשפיר חייב כרת אשחוטי חוץ דס"ל דיאוש כדי קני ולא צריכין לתירוצא דאוקמא רבנן ברשותיה כו' ומאחר דרבינו פסק ממש כרב יודא היאך מביא סיוע לדבריו מהא דעולא גם בלאו הכי דבריו בלתי מובנים לי כלל. ובעיקר הקושיא נראה דל"ק כלל די"ל כמ"ש מהרש"ל ביש"ש פ"י דב"ק סימן כ"ז. דהרמב"ם

ס"ל דיאוש לחוד קני וכמ"ש בהל' כלים פרק כ"ד דין ז'. כברייתא דגנב וגזלן השנויה במרובה ובפרק הגוזל וכעולא בהגוזל דיאוש בידוע קני אלא דס"ל דקני מדרבנן כיון דמספקא לרבה בפרק מרובה אבל לוקח קני מדאורייתא וע"ש באורך ובמרובה סימן ו'. אלא נראה דדוחק לומר כן דבקרבנות משמע דס"ל כרב יודא דיאוש קני דאורייתא להקריב קרבן. והיותר נראה (דהרמב"ן) [דהרמב"ם] ס"ל דיאוש לחוד לא קני כלל אלא בקרבן ס"ל דהוי יאוש ושינוי השם ולכך פסק כרב יודא דמעיקרא חולין והשתא הקדש וסברא זו תמצא בתוס' במרובה ד"ה אמר עולא כו' ע"ש וכ"כ הרמב"ן בספר מלחמות ה' ס"פ בתרא דב"ק וה"ה בעורות דגנב וגזלן יש שינוי שם מעיקרא אברזין ולבסוף עוצבא ולכך פסק דקני וכדאיתא במרובה ע"ש. ותדע דס"ל דיאוש לחוד לא קני דהא פסק בפ"ב מהל' גניבה דין ז' דגנב והקדיש ואח"כ טבח כו אינו משלם ד' וה' כו' ואי הוי ס"ל להרב דיאוש לחוד קני בלא הקדיש פטור דשלו הוא טובח כו' וכמו שהקשה רבי יוחנן לר"ל במרובה אלא ע"כ ס"ל דיאוש לחוד לא קני אלא בהקדיש דהוי שינוי השם ודלא כדעת מהרש"ל כנ"ל ודו"ק היטב:

כתב הרב בפ"ה מהל' פרה אדומה דין ה'. מאימתי מטמאין בגדים כו' נושאום במוטות כו' עכ"ל. למאי דפסק רבינו ריש פ"ט מהל' קרבן פסח כרבי אמי דהמוציא בשר פסח מחבורה לחבורה אינו חייב עד שיניח ע"ש. ובפסחים דף פ"ה ע"ב פריך ארבי אמי ממתני' הראשונים מטמאין בגדים כו' והא לא נח ומשני בנגררין ופרש"י אקרקע דהוי הנחה והתוס' כתבו דלאו דוקא ה"ה במעבירין סמוך ג' לקרקע ע"ש. וזולת זה לא מטמא בגדים המוציאין דבעי הנחה ומהתימא על רבינו למה השמיט בכאן ולא ביאר בדבריו דאינו מטמא אלא בנגררין וצ"ע:

בפ"א מהל' איסורי מזבח דין י"ב. כתב הכ"מ ומ"ש אם נשחטה כו' בפ"ה דמעילה. והוא בדף ך' ע"א ומייתי לה בתמורה דף ל"ג ע"ב ולפרש"י ותוס' דהתם צ"ל דפסק הרב כר' אלא דמפרכס' הרי כחיה לכל דבריה ומודה בה רבי דלרבנן דהתם ס"ל דקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה ורבינו פסק כרבי יוחנן דבעי העמדה והערכה אלא בע"כ צ"ל כמ"ש וכל זה ה"ל להרב הכ"מ לפרש וצל"ע עוד בזה:

שם פ"ד דין ט"ו. כתב הכ"מ ובעל מגדל עוז כו' וכ"ש אווזים ותרנגולים שאינן ראוים כו' שאתנן חל עליהם עכ"ל. ולא נהירא דודאי אין חל עליהם דהא אין כיוצא בו קרב על גבי מזבח וכמ"ש בדין י"ד ע"ש:

שם דין י"ח. נשתנה המחיר כו' כתב הכ"מ ועוד דרשו שם הם ולא ולדותיהם ולא ידעתי למה השמיטו רבינו. ולי נראה דנלמד היא במכ"ש משינוי דשרי תדע דהא לב"ש השינוי אסור ואפ"ה ולדות מותרים וק"ל:

בפי"א מהל' מע"ק דין ג'. וכן האוכל כזית כו' היא בעיא דאפשיטא במנחות דף ע"ד ע"ב:

פ"ד מהל' תמידין ומוספין דין ה'. והוא מכניס מחתה מליאה אש כו'. נראה דמפרש הא דאמרינן פ"ב דתמיד דהוא סידר מערכה שני' לקטרת כו' באומד ה' סאים גחלים היינו שאותו כהן המסדר היה מכניס עם המחתה כו' ומיהו ביומא דף כ"ה בפלוגתא דר"י ורבנן לא משמע כן אלא העומד לימין הכהן שזכה להקטרת הוא הכניס גחלים עם מחתה וע"ש וצ"ע רב:

שם פ"ו דין ה'. שידעו הכל שעדיין לא הביאו כפרתן. תימה דבגמרא דפסחים קאמר על כהנים הטמאים ואפילו מחמת קרי ושרץ שלא היו מביאים שום קרבן היו מעמידן ולא משום קרבן. ועוד דטעם מ"ד מפני לביישן לא קאי אמצורע וזב דמחוסרי קרבן אלא אבעל קרי קאי שיזהר מלהרהר ויש לתמוה אהכ"מ שהעתיק לשון הגמרא אדברי רבינו ולא הרגיש עליו. שוב מצאתי להרב בעל תוספות יום טוב שהרגיש בזה:

פ"ו מהל' שגגות דין ז'. כתב המלך וכהן כו' וכתב הר"א אין המלך חייב בשמיעת קול כו' כך משמע מריהטא דסוגיא דכריתות דף כ"ו ע"א דפריך סתם גמרא מה לנשיא שכן אינו בשמיעת קול. ועל דברי הרמב"ם קשה לי דכאן פסק דמלך ונשיא חייבי' בשבועת העדות והוא היפך הסוגיא דר"פ שבועת העדות וכמו שפסק הרב בעצמו רפ"י מהלכות שבועות דמלך פטור משבועת העדות דאינו ראוי להעיד וליכא לחלק בין מלכי בית דוד ובין מלכי ישראל היינו לענין דן ודנים אותם אבל לא לענין מעיד וצ"ע:

כתב הרב בפ"ה מהלכות קרבן פסח דין ב'. מי ששגג או נאנס כו' אבל מי שהיה טמא או בדרך רחוקה כו' אע"פ שהזיד בשני אינו חייב כרת כו' עכ"ל. נראה מדבריו שהוא פירש דברי המשנה שבר"פ מי שהיה טמא כו' שאלו פטורים מהכרת כו' כפירוש זה וכמ"ש הרב להדיא בפירוש המשניות והעתיקו בכ"מ מישוב השגת הר"א וכן פירש הרב מברטנורי ז"ל. ואיני מבין היאך יתיישב לפירושם הסוגיא דר"פ דאמר רב אשי מתני' נמי דיקא כו' אהאי אילימא אשגג ונאנס בני כרת נינהו אלא לאו אמזיד ואונן. ואי כפירושם שפיר קאי אשוגג ונאנס דחייבים כרת כשלא יעשה פסח שני במזיד משא"כ בטמא וד"ר לפירושם ולמה ליה לרב אשי בדוחק באונן ומזיד גם רב נחמן הוכרח לידחק דאמזיד קאי והא דתני חייבים איידי כו' ולפירושם מתני' מתפרשת ברווחא בלי שום חסרון ואיידי סוף דבר לכאורה דרכם נסתרה ממני בסוגיא זו ומהתימא על הכ"מ ובעל תוס' י"ט שלא

הרגישו בזה. ושאלתי למקצת חכמי הדור בזה ודבריהם פורחים באויר ואינן עולים ע"פ האמת רק הוא דרך רחוק"ה ממש לכן לא הבאתי דבריהם פה. והנלע"ד דס"ל להר"מ ורע"ב ז"ל דודאי לרבי דקי"ל כוותיה דשגג בראשון והזיד בשני דחייב כרת בודאי המשנה מתפרשת כפשטה וס"ל דגם רבי מודה דבטמא וד"ר אינו כן כיון דרחמנא פטריה ורבי דוקא אשגג ונאנס קאי כמבואר בסוף הסוגיא. אבל רב אשי דייק דודאי מתני' אתיא ככ"ע אפילו כרבי נתן ור"ח דפליגי ארבי ולדידהו בע"כ דהיכא דשגג או נאנס בראשון והזיד בב' פטור כמו בטמא וד"ר א"כ תו לא יכולים לפרש מתני' כפירושם דהא ארבעתן פטורים משום פסח שני לדידהו ובע"כ צ"ל לרבי נתן ור"ח דקאי אמזיד ואונן לרב ששת ולר"נ במזיד לחודיה. אבל לפי האמת דקי"ל כרבי תו לא צריכים לשינוייא דחיקי דרב ששת ור"נ אלא מתפרשת כפשטא. ונ"ל דזו הוא טעם של הרמב"ם גם כן שפסק כרבי מפני שפשט המשנה מתפרשת אליביה כפשטא בלי שום דוחק ולא צריכנין לטעמים שכתובים בספר כסף משנה כנלע"ד ודו"ק היטב:

כתב הרב בפ"ב מהל' טומאת מת דין ט"ו. דגולל ודופק מטמא וטומאתן מד"ס כו' והשיגו הר"א ז"ל וז"ל לא מחוור דבמסכת חולין (דף ע"א עמוד א') גרסינן כל אשר יגע כו' להביא גולל ודופק דברי רע"ק ור"י דריש ליה לעובר במעי אשה וגולל ודופק הילכתא גמירי לה וכו' ע"ש. ונראה דטעם הרמב"ם ז"ל דס"ל דקרא להוציא העובר במעי אמו אתא דלא מטמא לחיה כמו בלע ב' טבעות משום דרבה שם בגמרא ס"ל כרבי ישמעאל וטומאת חיה אינה אלא מד"ס וכמו שפסק להדיא הרב סוף הלכות טומאת מת ע"ש כרב' וכר"י וכפרש"י (ודלא כפירוש התוס' לשם) ולהדיא פסק הרב ריש פ"ד דרביעית דם אינו מטמא אלא ממת אחד והוא כר"י ודלא כרע"ק ולרבי ישמעאל גולל ודופק הוא הלכה למשה מסיני. וכבר כתב הרב בשורש ב' ממנין המצות שלו דכל הל"מ ומה שנלמוד מהי"ג מדות אינן אלא מד"ס וכמ"ש המ"מ ריש פ"א מהל' אישות ע"ש. ולכן דברי הרמב"ם מבוארים כפשטן ונוצל מהשגת הר"א. אבל הכ"מ כתב כלומר וכיון דרע"ק יליף לה מקרא משמע דמדאורייתא הוא ור"י אמר הלכתא גמיר ומיניה נשמע לרע"ק כי היכי דלר"י הוי מדאוריית' ה"ה דלרבי עקיבא הוי דאורייתא כו' ורבינו סובר כיון דלא מפורש בקרא אינה אלא אסמכתא כו' עכ"ל. ולא דק דמדבריו אלה נראה דרבינו פסק כרע"ק והא ליתא וכמו שהוכחתי ממקומות הנ"ל דפסק כר"י. גם מ"ש דלרבי עקיבא קרא אינה אלא אסמכתא הא ליתא ג"כ דא"כ קרא למאי אתא וע"כ בא להוציא עובר וכר"י ורבי עקיבא ס"ל דמטמא לחיה ורבינו פסק דלא כוותיה אלא הדבר ברור דלרע"ק הוי דאורייתא ולימוד גמור ורבינו פוסק דלא כוותיה וכמ"ש והוא אמת ויציב ודו"ק:

כתב הרב בפ"ג מהלכות מעשר דין ב' וג' וכולן אין קובעין בו. וכתב עליו הראב"ד ז"ל א"א חוץ מדגן תירוש ויצהר שעשאן בגורן דגמר מלאכתן דהני בגורן ויקב תלנהו רחמנא עכ"ל. נראה פשוט דכוונת הר"א ז"ל דקי"ל כתירוצא דאיבעית אימא בפרק הפועלים דף פ"ח ע"ש דרבי ינאי ור"י איירי בזיתים וענבים דאין להם גורן אז צריכין שיראו פני בית או חצר אבל בתבואה בגורן תלי רחמנא וקובעה אפילו בשדה וה"ה כשעשה מענבים וזיתים תירוש ויצהר שהוא יין ושמן קי"ל גם כן כמתני' משיכנסו ליקב קובעת אפילו בלא ראיה פני בית וחצר דהא ביקב תלי רחמנא כתבואת גורן וכתבואת יקב ולא ס"ל כרבי אושעיא דאמר מערים כו' וכמ"ש רש"י והי' שיטת התוס' ע"ש שכתבו להדיא כדעת הר"א ז"ל דכשם שגורן קובעת בתבואה בשדה ה"ה תירוש ויצהר קובעת בכניסתן ליקב ואפילו בשדה ור' ינאי ור"י איירו בזתי' וענבים שאין להם לא גורן ולא יקב כגון שאין בדעתו כי אם לאכלן ע"ש ומעתה נתבטלה תמיהת הכ"מ על הר"א ז"ל ואשתמיטיה להכ"מ ז"ל סוגיא זו. ואדרבה יש לדקדק על הרמב"ם ז"ל לשיטתו מאי פריך התם מהמשניות על רבי ינאי ור"י ה"ל לשנויי דמתניתין איירי בגומר פירותיו למכרן בשוק והאמוראי איירי דבדעתו להכניסם לבית ולא לתרץ בשינויי דחיקי וצל"ע כעת. וספר לחם משנה אינו תחת ידי כעת וצ"ע שם:

כתב הרב בפ"ה מהל' תרומות דין כ"ד. הבודק את החביות כו' מכאן ואילך הוא ספק כו' עכ"ל. הרב הכ"מ נתן טעם למה פסק הרב כר"ש במקום רבנן. וצ"ע על הרב דבפ' עשירי מהל' מקוואות דין ו' פסק הרב במקוה שחסר כרבנן וטמאה ודאי למפרע ובפ"ק דנידה רמינן חבית אמקוה ומשני חדא כר"ש וחדא כרבנן וצ"ע ליישב דברי הרב בזה:

כתב הרב בפ"ה מהל' קרבן פסח דין ח'. ואיזו דרך רחוקה ט"ו מיל חוץ לחומת ירושלים. מי שהיה בינו ובין ירושלים יום י"ד עם עליית השמש ט"ו מיל או יותר ה"ז דרך רחוקה וכו'. וכתב הכ"מ שפסק כעולא וע"ש שנתן טעם לפגם מאוד למ"ש הרב כעול'. ול"נ ברור שטעמו דהברייתא שם דף צ"ג ע"א מוכחת דלא ס"ל כרב יודא אלא כעולא וכמ"ש התוס' שם ד"ה אלא למה נאמר כו' קשה לרב יודא כו' דרך רחוקה למה לי פשיטא דפטור ותירץ רשב"א דר"י לא ס"ל כברייתא אלא כרבי נתן ע"ש ואנן קי"ל כרבי ולא כר"נ וא"כ בעל כרחך הלכה כברייתא דס"ל כעולא ודלא כר"י ואף דבמאי ס"ל להברייתא כר"נ דאם זרק הורצה לא קי"ל כוותיה וכמ"ש הרב דין ג' היינו דרב ששת דקי"ל כוותיה באיסורי פליג ע"ז אבל במאי דס"ל להברייתא דד"ר הי' כל שעת שחיטה לא מצינו לר"ש דפליג עליה וקי"ל כהברייתא וכעולא ודו"ק. עוד י"ל דהתוס' שם ע"ב ד"ה רב יודא אמר כו' דאליבא דר' עקיבא קיימינן כו' דאית ליה תחומין דאורייתא כו' ע"ש. וא"כ אנן קי"ל

תחומין דרבנן לא קי"ל כר' עקיבא אליבא דר"י אבל לעולא א"ש רע"ק אליבא דהלכתא לכך פסק כעולא ודו"ק. אכן נראה לכאורה דהרב לא ס"ל הא דכתבו התוס' דהא הרב מפרש דכל שאינו יכול ליכנס בשעת שחיטה דאמר עולא דהיינו אחר חצות א"כ ודאי איכא טובא בין עולא לר"י ערך ט"ו מיל ובע"כ לא ס"ל הא דירושלמי. אכן דרך הרב בזה דלא כמשמעות הסוגיא בפרש"י והסמ"ג ולא מצאתי להרב חבר לזה הפירוש ומ"ש הכ"מ שם דפשט הסוגיא הכא מוכחא דאמר ט"ו מיל מצפרא לפלגא דיומא עכ"ל. איני מבין דבריו דהא קאמר התם נמי וט"ו מפלגא דיומא לאורתא וחושבנא בעלמא דעביד דשיעור ט"ו מיל הוא חצי יום שהוא שש שעות. וכך מוכח בירושלמי שם הלכה ב' כפשט דברי רש"י דהכל תלוי משש שעות עד הלילה לעולא דאיתא שם היה קודם שש שעות ממודיעים ולפנים ויצא לו קודם שש שעות כו' ע"ש. ולכן דברי הרב וביותר דברי הכ"מ המסייעו צל"ע:

בסוף הלכות קרבן פסח. פסק הרב דפסח שני מוציאין אותו חוץ לחבורתו ותמה עליו הכ"מ שהוא הפך הסוגיא דפרק מי שהיה כו' דמרבה מלא ישאירו מכללי' לא תוציאו דחייב דדמי ליה ע"ש. ותי' וי"ל כו' עד וזה לא ניתק לעשה עכ"ל. ודברי תימה הן דלמ"ד דלוקה דהוי ל"ת גמור פשיטא דחייב להברייתא במצות שבגופו ובל"ת גמור דרבינן מכללו דעצם לא ישברו דומיא דאכילת נא וכי מפני שהוא ל"ת גמור ובגופו יגרע כחו מל"ת שניתק לעשה וצ"ע ודברי הרב צ"ע לי. ובחידודי לבני ישיבתי ישבתי קצת דעת רבינו ודו"ק בברייתא דאיסי בר יודא דלעיל: